

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADT
ATO.

INVENTARIS

VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN

Ref : ADT-ATO/2010/001

INHOUD

DEEL 1: INLEIDING

INLEIDING	1
VOORNAAMSTE ETAPES VAN DE ANALYTISCHE INVENTARIS	2
INZAMELING EN VERWERKING VAN DE GEGEVENS	4
CARTOGRAFIE EN ANALYSE VAN DE GEGEVENS METHODE	14

DEEL 2: ANALYSE PER THEMA

HULPVERLENING AAN PERSONEN	20
VORMING & ONDERWIJS	36
LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG	62
GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG	72
PERSONEN MET EEN HANDICAP	78
WERKGELEGENHEID EN ARBEID	86
IMMIGRATIE	96
JUSTITIE	102
KIND EN JEUGD	108
FAMILIE	120
BEJAARDEN	124
SPORT EN VRIJETIJD	132
SCHONEKUNSTEN EN AUDIOVISUEEL	138

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN	148
----------------------------	-----

INHOUDSTAFEL VAN DE KAARTEN

HULPVERLENING AAN PERSONEN	KAARTEN	
Sociale hulpverlening	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de bevolkingsdichtheid – Ruimtelijke spreiding in functie van het gemiddelde inkomen per belastingsverklaring	153 154 155
Schuldbemiddeling	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van het gemiddelde inkomen per belastingsverklaring	156 157
Specifieke hulpverlening aan daklozen en armen	– Ligging	158
Nood- en transithuisvesting	– Ligging	159
Ontmoetingscentra	– Ligging	160
Hulpverlening voor de huisvesting, raadgeving en hulpverlening voor de renovatie	– Ligging	161

VORMING EN ONDERWIJS		
Kleuteronderwijs	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de Franstalige scholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 3 tot 6 jaar – Ruimtelijke spreiding van de Nederlandstalige scholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 3 tot 6 jaar	162 163 164
Lager onderwijs	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de Franstalige scholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 6 tot 12 jaar – Ruimtelijke spreiding van de Nederlandstalige scholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 6 tot 12 jaar	165 166 167
Secundair onderwijs (algemeen, technisch en professioneel)	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de Franstalige scholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 12 tot 18 jaar – Ruimtelijke spreiding van de Nederlandstalige scholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 12 tot 18 jaar	168 169 170
Hoger onderwijs	– Ligging	171

Deeltijds onderwijs	– Ligging	172
Buitengewoon onderwijs	– Ligging van de instellingen van het Franstalig onderwijs – Ligging van de instellingen van het Nederlandstalig onderwijs	173 174
Leerlingenondersteuning en –begeleiding	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de takenscholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 6 tot 18 jaar	175 176
Internaten	– Ligging	177
Volwassenenvorming	– Ligging	178
Academieën	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de academieën, in functie van de bevolkingsdichtheid	179 180

LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG		
Algemene geneeskundvoorzieningen, ziekenhuizen en openbare polyklinieken	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de bevolkingsdichtheid	181 182

GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG		
Huisvesting en begeleidingsdiensten	– Ligging	183
Verslaving	– Ligging	184

PERSONEN MET EEN HANDICAP		
Aangepaste verzorgings- en residentiële diensten	– Ligging	185
Begeleidingsdienst	– Ligging	186

TEWERKSTELLING EN VORMING		
Hulpverlening bij het zoeken naar werk	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de werkloosheidsgraad	187 188
Professionele vorming	– Ligging	189
Socio-professionele integratie	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de werkloosheidsgraad	190 191
Sociale integratie-economie	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de werkloosheidsgraad	192 193
Hulpverlening aan de ondernemingen	– Ligging	194

IMMIGRATIE		
Hulpverlening aan immigranten	– Ligging	195

JUSTITIE		
Rechtswinkels en juridische diensten	– Ligging	196
Hulpverlening aan de justitiabelen	– Ligging	197
Hulpverlening tegen de mishandeling	– Ligging	198
Politiekantoren en wijkantennes	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de bevolkingsdichtheid	199 200

KIND EN JEUGD		
Kinderopvang en gezinszorg (0 tot 3 jaar)	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de takenscholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 0 tot 3 jaar	201 202
Hulpverlening aan de jeugd	– Ligging	203

FAMILIE		
Hulpverlening aan de families	– Ligging	204
Geslachtgebonden bijstand en hulpverlening	– Ligging	205

BEJAARDEN		
Residentieel onthaal voor bejaarden	– Ligging	206
Dagverzorgingscentra	– Ligging	207

SPORT EN VRIJETIJD		
Zwembaden	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de bevolkingsdichtheid	208 209
Speelpleinen en agoraspace	– Ligging – Ruimtelijke spreiding in functie van de dichtheid van de bevolking onder 18 jaar	210 211

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUELE SECTOR		
Toneelzalen en culturele centra	– Ligging	212
Documentatie- en uitleencentra	– Ligging – Ruimtelijke spreiding van de niet gespecialiseerde bibliotheken, archieven- en documentatiecentra in functie van de bevolkingsdichtheid	213 214
Musea en tentoonstellingszalen	– Ligging	215
Digitale openbare ruimten en multimediaruimten	– Ligging	216

INLEIDING

Doelstellingen van de analytische inventaris

De Minister-President heeft het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling (ATO) belast met de coördinatie van huidig ontwerp. Het ATO heeft de verwezenlijking ervan toevertrouwd aan de tijdelijke vereniging BRAT & BGI. De inventaris moet de verwezenlijking toelaten van **een cartografische inventaris van de voorzieningen en diensten aan de bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.

Deze inzameling van gegevens moet het mogelijk maken om, rekening houdend met de huidige en toekomstige demografische toestand, ruimtelijke onevenwichten in het licht te brengen. De noodzaak om zo'n constatering op te stellen werd reeds in 2002 door het GewOP naar voren gebracht. Dit GewOP achtte het inderdaad opportuun om een kadaster op te maken om de krachten en de zwaktes met betrekking tot de collectieve voorzieningen te identificeren. Dit kadaster werd toendertijd niet verwezenlijkt. Vandaag is deze noodzaak versterkt door de uitdagingen in het GPDO : gezien de demografische ontwikkeling op korte termijn in Brussel (170.000 bijkomende inwoners vóór 2020) en de bestaande ongelijkheden in het Gewest, moet een gecoördineerde strategische planning uitgewerkt worden voor het creëren van voorzieningen en diensten die een goede leefkwaliteit garanderen voor de bevolking van alle Brusselse wijken, dit alles rekening houdend met hun specificiteiten.

Deze inventaris is een vereist voorafgaand instrument voor de verwezenlijking van een beschrijving van de hedendaagse situatie m.b.t. de voorzieningen en diensten aan de bevolking. Hij ventariseert nabij 5.700 voorzieningen en diensten, deelt ze in, in functie van de behoeften waarop zij antwoorden, en localiseert ze op het gewestelijk grondgebied.

Structuur van het rapport

Dit rapport omvat, in een eerste deel, een uitvoerige beschrijving van de werkwijze die werd goedgekeurd. Het tweede deel beschrijft de verkregen resultaten, voor elk van de thema's van de database. Deze beschrijving heeft ten doel de gegevens van de database voor te stellen, maar ook om een eerste presentatie te geven van de ligging van de voorzieningen en diensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daartoe werden thematische en analytische kaarten in het rapport gevoegd. Het rapport eindigt met een conclusie die aanbevelingen geeft voor de komende kwalitatieve fase.

Verfijning van de resultaten door een kwalitatieve analyse

Deze eerste fase van de studie is noodzakelijk, maar niet voldoende om alle bevragingen te beantwoorden die de beschrijving van de bestaande toestand naar voren brengt. Om beter het bestaande aanbod te begrijpen, zullen de verkregen resultaten tijdens een tweede fase van de studie, de kwalitatieve analyse, verfijnd moeten worden.

De kwalitatieve benadering zal dus deze inventaris moeten verduidelijken en aanvullen, door een diepgaand onderzoek te realiseren van de problematieken die uitdagingen bevatten, namelijk voor de gewestelijke ontwikkeling, en door de betrokken actoren te ondervragen. Volgende taken zullen dus ondernomen worden :

- de evaluatie van de algemene toestand van de voorzieningen en van de kwaliteit van hun prestaties, en het in het licht stellen van het eventuele slecht functioneren van sommige voorzieningen ;
- de evaluatie van hun toegankelijkheid (nabijheid, openbaar vervoer, uurregeling, tarief van de prestaties, voorwaarden om van de diensten te genieten...) ;
- de identificatie van de invloedssfeer van de voorzieningen, in functie van het soort personen die ze bezoeken en van hun woonplaats.

VOORNAAMSTE ETAPES VAN DE ANALYTISCHE INVENTARIS

De studie bevat twee étapes :

01 Het opmaken van een database en van een beheersysteem ervoor

Een geheel van gegevens werd bij de gewestelijke, gemeentelijke en gemeenschaps-besturen geoogst. Deze gegevens bestaan uit voorzieningen en diensten :

- aan de bevolking;
- van de openbare en van de privésector (in dit laatste geval gaat het om gesubsidiëerde instellingen of om instellingen die erkend zijn door de openbare sector);
- gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest¹.

De gegevens werden opgenomen in een database die elke instelling bevat, met een reeks informaties erover. De basis bevat hoofdzakelijk voor elke voorziening : de benaming, het adres, de categorie, het type, de ligging (met een georeferencement volgens Urbis 2), de taalregeling, enz.

02 De cartografie van de gegevens en de analyse van de kaarten

Vanaf de ingezamelde gegevens, werden een reeks algemene en thematische kaarten verwezenlijkt. Deze kaarten maken het mogelijk om de ruimtelijke spreiding van het aanbod in voorzieningen en diensten zichtbaar te maken en om de gebieden in het licht te stellen waar de dichtheid van de inplantingen belangrijk is, waar deze dichtheid gering is of zelfs waar ze onbestaand is. Andere informaties komen naar voren bij de analyse van deze kaarten. Zij tonen de werkwijze van de verschillende categorieën van voorzieningen op het gewestelijk vlak.

Vanaf deze cartografie werd eveneens de bereikbaarheid van deze voorzieningen in het licht gesteld, en dit met betrekking tot de ideale maximale afstand die door de bevolking tot de voorziening moet afgelopen worden, en eveneens de gebieden zonder voorzieningen.

Het doel van deze analytische inventaris is dus het aanbod in voorzieningen en diensten aan de bevolking op het gewestelijk grondgebied te localiseren. Eerste conclusies met betrekking tot de dekking van het aanbod en tot de identificatie van de gebieden zonder vestiging zullen eveneens geuit worden.

Om op dit doel te antwoorden, werd voor de inventaris (de keus van de classificatie van de voorzieningen en diensten, de cartografische presentatie...) gekozen voor een logica die uitging van **de behoeften van de bevolking**.

Te noteren dat deze logica kan afwijken van deze van de bevoegde instanties die "erkenningen" uitleveren of van deze van "de ruimtelijke ordening".

¹De prioriteit van deze inventaris werd gegeven aan de voorzieningen en diensten gelegen in het Brussels Gewest. Deze inventaris zou echter nuttig aangevuld kunnen worden met een inventaris van de voorzieningen en diensten gelegen in de Brusselse periferie maar waarvan de invloedssfeer totaal of gedeeltelijk het Brussels Gewest bedekt.

In het eerste geval, kan eenzelfde erkenning dienen voor verschillende behoeften (bijvoorbeeld : een vereniging kan erkend worden voor "de permanente vorming" en kan specifieke diensten aanbieden voor gehandicapten maar ook leerlingenondersteuning). In het tweede geval, werden bepaalde voorzieningen, die als dusdanig door de gewestelijke planning (GBP namelijk) worden erkend, niet in de inventaris beschreven want zij bieden geen rechtstreekse diensten aan de bevolking (ambassades bijvoorbeeld).

De gelocaliseerde inventaris, die het onderwerp is van dit rapport, dient later aangevuld te worden door **een kwalitatieve benadering**.

In het stadium van de inzameling van de gegevens zoals voorzien is in de taakbeschrijving, is het mogelijk om het aantal voorzieningen voor elke categorie op een lijst te zetten, maar is het daarentegen niet mogelijk om het geheel van de diensten die door elke voorziening worden aangeboden uitvoerig te beschrijven, noch om een beoordeling te hebben over de omvang van deze diensten (de capaciteit van het aanbod).

Twee voorzieningen, waarvan het aanbieden van een algemene sociale dienst het eerste doel is, kunnen verschillende diensten hergroeperen (bijvoorbeeld hulp voor de huisvesting in een geval en niet in het ander). Bovendien kunnen voorzieningen van hetzelfde type zich onderscheiden door hun onthaalcapaciteit, door de diensten die zij aanbieden, enz (twee kleuterscholen, bijvoorbeeld, kunnen verschillen door hun onthaalcapaciteit of door het netwerk waartoe zij behoren).

INZAMELING EN VERWERKING VAN DE GEGEVENS

01 Gebruikte bronnen

Op verzoek van de Minister-president heeft het ATO contact opgenomen met de verschillende instanties die over gegevens beschikken voor de inventaris. BRAT heeft vervolgens de opvolging van de inzameling van de gegevens gewaarborgd, hun volledigheid controleerd en, desnoods, de betrokken besturen gecontacteerd.

Zo werden de volgende instellingen gecontacteerd :

- de 19 gemeenten,
- de OCMW's (Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn),
- COCOF (Aide aux personnes handicapées, Affaires sociales et Santé²),
- la Communauté Française (Administration générale de l'aide à la jeunesse, à la santé et le sport, Administration générale de l'Infrastructure, Administration générale de la Culture),
- de VGC (Vlaamse Gemeenschapscommissie) die de Nederlandstalige diensten in Brussel centraliseert, dat zij ressorteren van de VGC of van de Vlaamse Gemeenschap,
- het CMDC (Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie),
- ONE (Office National de l'Enfance),
- BISA (Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse),
- BMR (Brusselse Museumraad),
- RVA (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening),
- ACTIRIS,
- BIM (Brussel Leefmilieu)
- GOMB (Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij van Brussel)
- VDAB.

Al deze instellingen hebben gegevens doorgezonden, behalve :

- het Gemeentebestuur van Sint-Lambrechts-Woluwe,
- l'Administration générale de l'Enseignement et de la recherche scientifique de la Communauté française.

De volgende instellingen werden gecontacteerd maar hadden geen gegevens voor de inventaris :

- COCOF (Enseignement et Formation professionnelle),
- OEJAJ (Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse),
- Grootstedenbeleid, PODMI.

Het BROH (Directie Stadsvernieuwing) heeft ons voor de gegevens doorgestuurd naar de instellingen die ze produceren.

Te noteren dat de ontbrekende gegevens van de Franse Gemeenschap totaal werden ingevuld dankzij BISA.

² het departement « affaires sociales et santé » van de COCOF, heeft ons enkel de gegevens doorgestuurd betreffende de hulpverlening aan gehandicapte personen.

De gegevens betreffende de voorzieningen op het grondgebied van Sint-Lambrechts-Woluwe werden samengebracht dankzij de volgende bronnen :

- BISA en VGC voor de voorzieningen betreffende het onderwijs,
- het CMDC voor de voorzieningen betreffende de gezondheid en het sociale luik,
- de ONE, het CMDC en de VGC voor de kinderopvang,
- het CMDC en de Franse Gemeenschap voor de voorzieningen voor gehandicapte personen en voor de hulpverlening aan de jeugd.

Enkel de sportvoorzieningen van de gemeente werden ons niet vermeld. Deze informatie was beschikbaar op de Internetsite van de Gemeente.

Deze situatie is voorbeeldig van de verscheidenheid van de bronnen voor elke voorziening of dienst. Verificaties van de gegevens waren mogelijk door de confrontatie tussen de diverse bronnen. Gegevens werden gevalideerd, verbeterd of aangevuld. Dit lange werk was noodzakelijk om de kwaliteit van de inventaris, die zowat 5700 voorzieningen en diensten telt, te garanderen.

De gegevens, die door al die instanties werden verstrekt, vertonen een zeer veranderlijke verscheidenheid van detail. In bepaalde gevallen werden enkel de naam en het adres van de voorziening gegeven, in andere gevallen werden gegevens voor meer dan nodig doorgezonden (het adres, de volledige coördinaten, soorten aangeboden diensten, het statuut (openbare dienst, VZW, NV, enz), het taalstatuut, de band met de overheid, het oprichtingsjaar, enz.).

De gegevens voor talrijke voorzieningen en diensten werden ons bovendien meermalig geleverd (door de Gemeenten, door het betrokken gewestelijk of communautair bestuur en door het CMDC, bijvoorbeeld).

In alle gevallen werden de volgende principes geëerbiedigd:

- In het geval dat een voorziening verschillende keren werd vermeld :
 - werd zij slechts één keer gecodeerd (alvorens een voorziening te coderen, werd dus altijd degelijk gecontroleerd dat deze voorziening al dan niet reeds in de Database (BD) verschijnt);
 - werden de verschillende verkregen informaties onderling geconfronteerd. In het geval van verschil, werd de betrouwbaarheid van de bronnen in aanmerking genomen en gebeurde er desnoods een verificatie.
- In het geval dat de verstrekte gegevens onvolledig waren werden enkel de adressen in aanmerking genomen voor een eventueel bijkomend onderzoek (via Internet namelijk). Dit, omdat de cartografie wel volledig zou zijn. De overige informatie zal tijdens de kwalitatieve fase moeten verkregen worden.

Het kruisen van deze informatiebronnen heeft een validatie van de database toegelaten, parallel met de samenstelling ervan. Bijna alle informatie in die databank werd dus door verschillende informatiebronnen gevalideerd. Het onderscheid tussen het adres van de plaats waar de dienst geleverd wordt en het hoofdkantoor of de maatschappelijke zetel werd dus vaak opgelost dankzij het gebruik van verschillende bronnen : wanneer twee adressen werden gegeven was het steeds het adres waar de dienst geleverd wordt dat telde (en niet de maatschappelijke zetel).

Voorts heeft BRAT bepaalde gegevens kunnen valideren dankzij het gebruik van zijn eigen databases, waarover hij dus beschikte voor het begin van de taak.

Het geheel van deze verificaties biedt een goede waarborg wat de kwaliteit van de gecodeerde gegevens betreft.

De manier waarop de gegevens werden ingezameld, vertonen echter **een belangrijke limiet: het is mogelijk dat de inventaris, in dit stadium, niet uitvoerig is.**

Het is immers mogelijk dat blijkt, in de loop van de kwalitatieve fase, dat bepaalde voorzieningen, naast hun belangrijkste functie, ook nog een of meerdere andere diensten aanbieden die niet in de huidige inventaris werden vermeld (bv. een buurthuis dat ook aan volwassenenvorming doet, maar die in dit stadium enkel vermeld wordt als buurthuis).

In de analyse van de gegevens werden de categorieën van voorzieningen waarvoor de volledigheid niet wordt gewaarborgd telkens vermeld (in zoverre deze informatie reeds bestaat in dit stadium!).

Om in de inventaris te worden opgenomen moeten de voorzieningen en diensten de volgende criteria eerbiedigen :

- De voorziening (of de dienst) moet toegankelijk zijn voor de **doelgroep, zonder onderscheid**, d.w.z. aan iedere persoon van dit publiek dat wil genieten van deze diensten (vb : aan alle gehandicapte personen of aan alle jongeren of aan alle inwoners van een gemeente). De sportzalen enkel bestemd voor de werknemers van een onderneming werden bijvoorbeeld niet teruggehouden in de inventaris.
- De voorziening moet **activiteiten of diensten ter plaatse** aanbieden. Er moet dus een onthaalinfrastructuur aanwezig zijn.
- De voorziening moet **een band met de overheid** hebben (beheerd of erkend door hen, gesubsidiëerd door hen, enz.). Dit punt was geen probleem aangezien de informatie rechtstreeks afkomstig was van listings die door de overheid werden overgemaakt.

De naleving van de twee eerste criteria moest in een aantal gevallen gecontroleerd moeten (namelijk de verenigingen die door VGC en CMDC vermeld werden en die niet altijd diensten aanbieden die in de feiten **toegankelijke zijn** aan het publiek).

Voorbeeld van verenigingen die niet in de inventaris werden opgenomen, omdat ze een of ander criterium niet eerbiedigen :

- vereniging voor belangenverdediging ;
- vereniging voor promotionele acties ;
- vorming- en informatieverstrekken verenigingen voor de professionelen van een bepaald beroep ;
- groeperingen van amateurs die een gemeenschappelijke hobby delen.

In naleving van het tweede criterium, volgens hetwelke een dienst ter plaatse aangeboden moet worden (in deze eerste fase is het de logica van ruimtelijke spreiding die telt : het doel van huidig project is het opmaken van een ruimtelijke inventaris van de voorzieningen en diensten aan de bevolking), werden de volgende voorzieningen en diensten niet in de inventaris opgenomen :

- hulpverlening en verzorging ten huize ;
- hulpverlening per telefoon ;
- straatwerkers.

De analyse ervan zal gebeuren tijdens de kwalitatieve fase en zal het mogelijk maken om het geïnventariseerde aanbod van diensten in bepaalde sectoren aan te vullen.

De volgende voorzieningen en diensten werden niet opgenomen³, omdat ze namelijk voorzieningen betreffen die elders werden opgenomen in een inventaris, diensten waarvan de ontwikkeling aan de overheid ontsnapt, of die overheidsfuncties betreffen :

- gemeentehuizen en andere administratieve diensten (behalve in het geval waar er hulpverlening is aan de bevolking is. Vb.: gemeentelijke diensten van sociale zaken...) ;
- eredienstplaatsen ;
- jeugdbewegingen ;

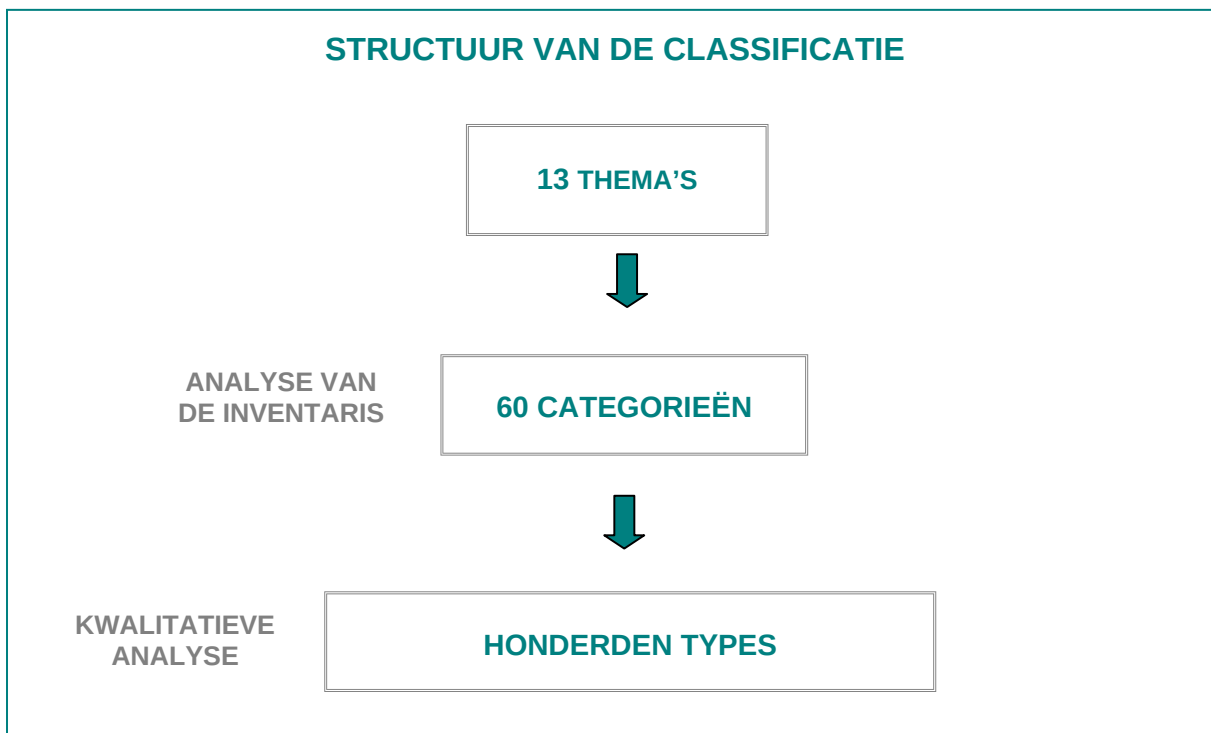
³volgens de instructies van het ATO

- sociale huisvesting en aanverwanten ;
- diensten van toerisme ;
- mutualiteiten (behalve hun algemene sociale diensten die erkend zijn en open aan iedereen; die werden wel opgenomen) ;
- containerparken, gemeentelijke stortplaatsen, groene punten ;
- postkantoren.

Rekening houdend met de korte termijn voor het opmaken van de inventaris en het zeer uitgebreid veld dat erin behandeld wordt (alle voorzieningen en diensten in principe, d.w.z. meerdere duizenden), werden de types ervan gegroepeerd onder **60 categorieën**, zichzelf gegroepeerd onder **13 thema's**.

Voorbeeld voor het thema "Bejaarden": de categorie "Residentieel onthaal voor bejaarden" die de volgende types omvatten : rusthuizen, rusthuizen met verzorging, geriatrie ziekenhuizen, alternatief onderdak.

De analyse van de inventaris wil dus, in dit stadium, enkel indicatief zijn voor de dekkingsgraad van de plaatsen waar de diensten worden geleverd, in functie van de theoretische behoeften van de bevolking. De kwalitatieve analyse die zal volgen, zal een meer verduidelijkende benadering toelaten, want zij zal gebeuren op het niveau van de geselecteerde types, en niet meer van de categorieën van types en zij zal de parameters die absoluut noodzakelijk zijn voor de evaluatie van het aanbod in functie van de vraag (capaciteit, bereikbaarheid, ...) integreren.

De keuze van de thema's en de klassering in verschillende categorieën werden gemaakt door de types voorzieningen en diensten die op gelijksoortige behoeften van de bevolking antwoorden te hergroeperen.

Teneinde deze behoeften te identificeren werd voor de classificatie afgeweken van de logica van de erkenningen. Volgens deze benadering, kunnen twee voorzieningen of diensten die van dezelfde erkenning genieten in twee verschillende categorieën voorkomen.

De vraag die voor de klassering van de voorzieningen en diensten telde was devolgende : voor welke behoefte dient deze voorziening of dienst?

Voorbeeld : de culturele vereniging "Joseph Jacquemotte" en de VZW "de Silex". Elk is erkend als vereniging voor de permanente vorming. De eerste biedt diensten zoals een cultureel centrum, de tweede biedt vrijetijdsactiviteiten aan gehandicapte personen.

Teneinde de logica van de behoeften van de bevolking te eerbiedigen, werd de eerste onder het thema "Mooie kunsten en audio-visueel" geplaatst en de tweede onder het thema "Personen met een handicap".

Onder de sectoren die moeten geïnventariseerd worden, zijn deze van de sociale en van de gezondheidssector bijzonder ingewikkeld in Brussel, ten gevolge van de talloze actoren en types erkenningen, waarbij men nog moet rekenen met communautaire specificiteiten. Voor de categorieën die zich aan deze sectoren verbinden, werd beroep gedaan op de expertise van het CMDC (Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie) teneinde de classificatie van de voorzieningen en diensten te verduidelijken, in functie van de doelstellingen van de inventaris.

Deze expertise vindt zijn grondslag in de taken die het Centrum vervult en in zijn bicommunautair statuut. Het Centrum beschikt bovendien over een geavanceerde typologie voor de database die de site "on-line Sociaal Brussel" voedt. Het CMDC heeft eveneens zijn advies gegeven voor de selectie van de voorzieningen en diensten.

Voor alle categorieën van voorzieningen en diensten (en niet enkel deze van de Gezondheidssector en van de Sociale sector), werd de analyse van de gelijkenissen tussen de Franse Gemeenschap en Vlaamse Gemeenschap verwezenlijkt dankzij namelijk deze expertise van het CMDC in bicommunautaire zaken. Het blijkt immers dat er niet altijd gelijkenissen bestaan tussen Franse en Vlaamse Gemeenschap, onder andere in de sectoren van de hulpverlening aan de jeugd, van de alfabetisering, van de leningcentra enz.

13 thema's resulteren uit de classificatiewerken

- **HULPVERLENING AAN DE PERSONEN** (Dit thema omvat de voorzieningen en diensten die een algemene hulp bieden aan personen, zonder onderscheid. De specifieke hulpverlening aan bejaarden, kinderen en jongeren, gehandicapte personen, immigranten, justitiabelen en slachtoffers werden in specifieke thema's opgenomen).
- **VORMING EN ONDERWIJS**
- **LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG**
- **GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG**
- **PERSONEN MET EEN HANDICAP**
- **TEWERKSTELLING EN VORMING**
- **IMMIGRATIE**
- **JUSTITIE**
- **KIND EN JEUGD**
- **FAMILIE**
- **BEJAARDEN**
- **SPORT EN VRIJETIJD**
- **SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUELE SECTOR**

Het detail van de classificatie staat in de tabel hieronder.

HULPVERLENING AAN PERSONEN
Sociale hulpverlening
Schuldbemiddeling
Specifieke hulpverlening aan daklozen en armen
Nood- en transithuisvesting
Ontmoetingscentra
Hulpverlening voor de huisvesting, raadgeving en hulpverlening voor de renovatie
Vrijwilligerswerk (hulpverlening aan de kandidaat-vrijwilligers)
VORMING EN ONDERWIJS
Hoger niet universitair onderwijs
Universitair onderwijs
Secundair onderwijs (algemeen, technisch en professioneel)
Deeltijds onderwijs
Lager onderwijs
Kleuteronderwijs
Buitengewoon onderwijs
Volwassenenvorming
Leerlingenondersteuning en –begeleiding
Academieën
Internaten
LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG
Medische zorgen
Bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en aan de zieken
GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG
Huisvesting
Verslaving
Psychologische en psychiatrische consultaties
Psychiatrische hospitalen
Begeleidingsdiensten
PERSONEN MET EEN HANDICAP
Dagonthaal voor gehandicapten
Revalidatie
Aangepaste residentiële diensten
Tewerkstelling en socio-professionele integratie
Hulpverlenings- en begeleidingsdienst
Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor gehandicapte personen

TEWERKSTELLING EN VORMING
Hulpverlening bij het zoeken naar werk
Professionele vorming,
Socio-professionele integratie
Sociale integratie-economie
Hulpverlening aan de ondernemingen
IMMIGRATIE
Hulpverlening aan de immigranten
Preventie van discriminatie en interculturele dialoog
JUSTITIE
Hulpverlening aan justitiabelen
Rechtswinkels en juridische diensten
Mishandeling
Politiekantoren en -posten
KIND EN JEUGD
Kinderopvang
Bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens decreet)
Vrijetijdsinrichtingen voor jongeren
Hulpverlening aan de jeugd (diensten voor de hulpverlening aan jongeren, buiten de zuivere diensten « hulpverlening aan de jeugd » volgens het decreet)
FAMILIE
Hulpverlening aan families
Geslachtgebonden bijstand en hulpverlening
BEJAARDEN
Residentieel onthaal voor bejaarden
Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor bejaarden
Dagverzorgingscentra
SPORT EN VRIJETIJD
Zwembaden
Indoor en outdoor sportcentra
Speelpleinen en recreatieve voorzieningen
SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUELE SECTOR
Voorstellingszalen
Bioskopen
Musea en (tijdelijke) tentoonstellingszalen
Documentatie- en uitleencentra
Culturele en artistieke centra
Cultuurvorming via ateliers en stages (o.m. CEC)
Digitale openbare ruimten en multimediaruimten

Snel bleek, bij de codering van de gegevens, dat bepaalde voorzieningen verschillende diensten aanboden, die onder verschillende thema's en categorieën opgenomen konden worden.

De volgende classificatieprincipes werden, in dergelijke gevallen, geëerbiedigd, steeds in de logica van de behoeften van de bevolking :

- Als de voorziening specifiek bestemd is voor een bijzonder publiek, bijvoorbeeld voor bejaarden, jongeren, gehandicapte personen, enz :
→ de voorziening werd onder het thema van dit gericht publiek opgenomen en niet in het overeenkomstig algemeen thema. Voorbeeld : de hulpverlening aan de socio-professionele integratie van de gehandicapte personen wordt opgenomen in het thema "Personen met een handicap" en niet in het thema "Tewerkstelling en vorming"; het gaat dus als het ware om een dwarslopende klassering in een benadering, gericht op de behoeften van doelgroepen.
- Als de voorziening niet specifiek is bestemd voor een bijzonder publiek maar voor iedereen :
→ de voorziening wordt in een algemene categorie opgenomen zoals "hulpverlening aan de personen", "gezondheidszorg", "schone kunsten"...
- Als de voorziening verschillende diensten aanbiedt die met verschillende categorieën van de inventaris overeenstemmen :
→ de voorziening werd in elk van deze categorieën gecodeerd. Een buurthuis dat eveneens een schooltaakbegeleiding aanbiedt, zal in de categorieën "ontmoetingscentra" en "leerlingensteun" opgenomen worden.
De voorzieningen werden aldus multi-verwezen wanneer hun **voornaamste activiteiten** ressorteren onder verschillende categorieën van onze classificatie of wanneer zij het onderwerp zijn van een verschillende **officiële erkenning** voor elk onder hen.
Voorbeeld: "De Groene Deur" wordt erkend als CAW (Centrum voor Algemeen Welzijnswerk – sociale dienst) door de COCOM en eveneens als alfabetiseringscentrum. Zij werd dus multi-verwezen en in deze twee categorieën opgenomen **teneinde de volledigheid te waarborgen in elk van deze categorieën**, afzonderlijk genomen.

Het nagestreefde doel is dat elke kaart, die de ruimtelijke spreiding toont van een categorie van voorzieningen en diensten, wel volledig is.

Zoals tevoren aangeduid zijn de resultaten afhankelijk van de nauwkeurigheid van de gegevens die worden verstrekt bij het inzamelen ervan. Ondanks de verschillende confrontaties van de gegevens en verificaties die door BRAT werden verwezenlijkt, is het mogelijk dat bepaalde categorieën tijdens de kwalitatieve fase zullen moeten worden aangevuld, wanneer de verschillende diensten die door de voorzieningen worden aangeboden, beter zullen gekend zijn (vb.: psychiatrische raadpleging in de niet gespecialiseerde ziekenhuizen). In de mate van het mogelijke zal BRAT in zijn analyse de categorieën met dit risico identificeren.

CARTOGRAFIE EN ANALYSE VAN DE GEGEVENS METHODE

01

Theoretische nabijheidszones, per categorie voorzieningen en diensten

Elke voorziening of dienst werd op het Brusselse grondgebied gegeolocaliseerd met coördinaten XY bepaald met Urbis 2. Bij afwezigheid ervan (recent gebouw...), gebeurde de geolocalisatie manueel, op basis van de planachtergrond Urbis 2.

Om een eerste analyse te maken van de ruimtelijke dekking van de voorzieningen en diensten in functie van de theoretische behoeften van de bevolking, **werden theoretische nabijheidsgebieden** bepaald voor elke categorie van voorziening of dienst.

Het doel is de omvang van de ideale maas te bepalen voor elke categorie van voorzieningen en diensten, teneinde een optimale en volledige dekking te bekomen van het gewestelijk grondgebied.

Voorbeeld : een zwembad voor twee kleine naast mekaar liggende gemeenten is voldoende, aangezien de mensen bereid zijn om zich 2 km te verplaatsen om naar het zwembad te gaan. Dit is niet het geval van de speelpleinen waarvoor een grotere nabijheid wenselijk is, gezien het publiek en de frequentie van het gebruik. Het theoretische nabijheidsgebied van de zwembaden wordt dus als middelgroot beschouwd terwijl dat van de speelpleinen plaatselijk en dus klein is.

Voor elke categorie werd dus een theoretisch nabijheidsgebied bepaald, in functie van de volgende indeling :

1. Het plaatselijk niveau : +/- 400 m straal (voorzieningen waar men te voet naartoe gaat⁴) ;
2. Het uitgebreid plaatselijk niveau : +/- 1000 m straal (omvang van een kleine gemeente of van een groot stuk van een gemeente zoals de Vijfhoek: het is nog mogelijk om er te voet naartoe te gaan maar de vereiste tijd is groter) ;
3. Het tussenniveau : +/- 2500 m straal (geheel van twee of drie gemeenten : men begeeft er zich over het algemeen naartoe met de auto of met het openbaar vervoer, de frequentie van deze verplaatsingen is kleiner) ;
4. Het gewestelijk niveau of hoger (metro) ;
5. Het administratief gemeenteniveau (voor de openbare diensten namelijk).

De bepaling van het theoretisch nabijheidsgebied houdt rekening met de volgende criteria :

- welk is de frequentie van de verplaatsingen naar de voorziening? Hoe hoger de frequentie, hoe kleiner de maas van het netwerk ;
- hoeveel personen maken beroep op de dienst ? Hoe kleiner het aantal personen, hoe minder er diensten nodig zijn en dus hoe groter de maas van het netwerk ;
- hoe werkt de dienst (kritische omvang, aantal aangeboden diensten...) ?

Men moet natuurlijk in gedachten houden dat het hier gaat om een theoretische visie van het aanbod, in een homogene stad die dus geen rekening houdt met :

⁴Ter herinnering : de afstand van 400 meter komt overeen met een trajectduur te voet van 10 minuten. De duur van het traject is heel belangrijk : een duur van 10 minuten schijnt een maximum te zijn voor de voorzieningen en diensten van het plaatselijk niveau.

- de kenmerken van het stadsweefsel: de vogelafstanden houden geen rekening met de fysieke vormen (reliëf, grootte en oriëntatie van de huizenblokken, enz.), noch met stedelijke barrières (spoorweg, kanaal, enz.) ;
- de sociaal-demografische kenmerken en het mobiliteitsgedrag van de inwoners, die aanzienlijk kunnen uiteenlopen van de ene tot de andere wijk.

Deze kenwerken zijn vooral belangrijk wanneer de straal die het nabijheidsgebied bepaalt klein is.

Het standpunt ingenomen in deze inventaris, is die van een duurzame stad waar het theoretisch netwerk wordt bepaald in functie van de verplaatsingswijze die ideal wordt gebruikt, ongeacht de mobiliteitspraktijken van het betrokken publiek.

Voor de analyse van de verdeling en ruimtelijke dekking van de verschillende categorieën van voorzieningen en diensten opgenomen in deze inventaris werd gebruikgemaakt van diverse analysetools. Voor we ze toelichten, moeten we er echter aan herinneren dat de inventaris in het huidige stadium geen gegevens bevat over de opvangcapaciteiten van de verschillende voorzieningen en diensten. In dit stadium zal het dus niet mogelijk zijn om conclusies te trekken over de inlossing van de noden (ook als een deel van het gewestelijk grondgebied door een dienstaanbod is gedekt, kan dit ontoereikend zijn om aan de vraag te voldoen).

A De plaatsbepaling van de desbetreffende voorzieningen en diensten

Deze eerste kaart illustreert, met een punt, de locatie van elke voorziening of dienst die in de bestudeerde categorie is opgenomen, om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied. Zo onthult hij de zones met een grote concentratie plaatsen die diensten aanbieden (waar het aanbod voorzieningen dichtbij is), en de eventuele zones zonder diensten (met een relatief verafgelegen aanbod voorzieningen).

Zo nodig werd eenzelfde categorie opgedeeld volgens het taalaanbod of andere relevant geachte gegevens (bijvoorbeeld verduidelijking van bepaalde meer specifieke types van uitrusting, zoals de OCMW's in de sociale hulpverlening of de ziekenhuizen in de medische zorgverlening).

Voorbeeld van liggingskaart

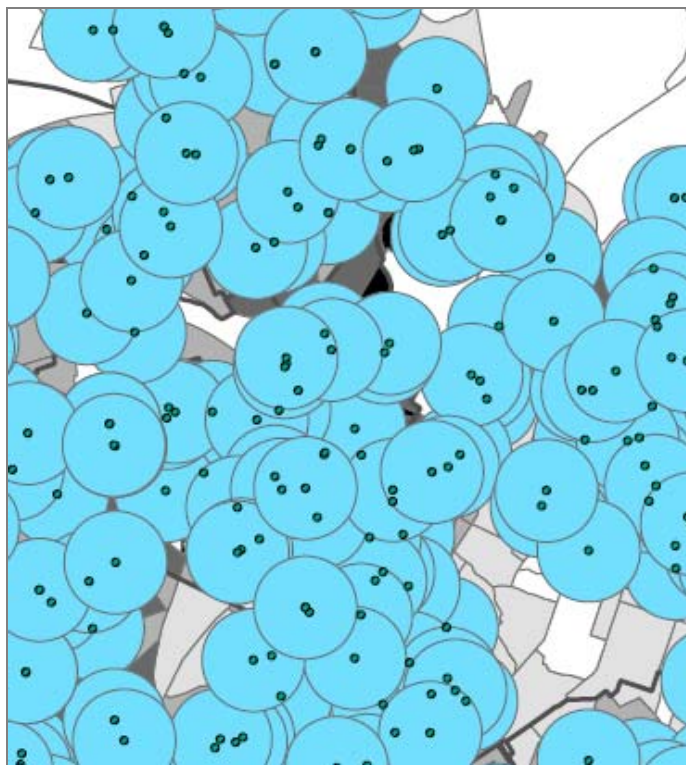
B Ruimtelijke dekking van de desbetreffende voorzieningen en diensten

Deze kaart vormt een aanvulling op de vorige door rond elke voorziening of dienst de theoretische nabijheidszone aan te duiden.

Zo illustreert hij de theoretische ruimtelijke dekking van de inplantingen van voorzieningen en diensten die werden opgenomen in de bestudeerde categorie.

Dankzij die aanpak verschijnen de zones zonder inplanting op het gewestelijk grondgebied, dus de delen die niet in de theoretische nabijheidszone van een voorziening of dienst uit de geanalyseerde categorie liggen. Het is zo echter niet mogelijk om te besluiten dat de noden zijn vervuld in de delen van het grondgebied die vervat zijn in de theoretische nabijheidszone van één of meerdere voorzieningen of diensten (het zou immers kunnen dat het aanbod niet voldoet aan de vraag).

De voorstelling van voorzieningen en diensten en hun theoretische nabijheidszone werd bovendien aangevuld met een kaart van de verschillende relevante socio-demografische gegevens, zoals gegevens per leeftijd of per inkomen, als indicatoren van de theoretische intensiteit van de behoeften. Om fijner te werk te kunnen gaan, werden de demografische gegevens in kaart gebracht op schaal van de statistische sectoren. De analyse zelf gebeurt op schaal van de wijken zoals bepaald door de Wijkmonitoring.

Voorbeeld van ruimtedekkingskaart

Die dubbele analyse maakt het mogelijk om de delen van het grondgebied die het zonder een bepaald type van voorziening of dienst moeten stellen te doen uitkomen, en de demografische kenmerken van de zones zonder inplanting te analyseren.

Bijvoorbeeld: de concentratie aan kinderen van 3 tot 6 jaar maakt het mogelijk om de aanwezigheid van kleuterscholen in een bepaalde wijk te relativeren, de concentratie van personen met een laag inkomen maakt het mogelijk om het gebrek aan sociale voorzieningen te relativeren enzovoort.

De statistische gegevens die hier werden gebruikt, zijn de meest recent mogelijke, dus die uit het Rijksregister (gegevens op 01/01/2007) en de inkomensstatistieken uit 2006 (NIS aangifte 2007).

C Tabel per gemeente

De ruimtelijke analyse wordt aangevuld met tabellen met voor elke gemeente het aantal voorzieningen of diensten uit de onderzochte categorie per inwonersgroep.

Zo nodig werd eenzelfde categorie opgedeeld volgens het taalaanbod of andere relevant geachte gegevens (bijvoorbeeld verduidelijking van bepaalde meer specifieke types van uitrusting, zoals de OCMW's in de sociale hulpverlening of de ziekenhuizen in de medische zorgverlening).

Dankzij die tabellen kan het aanbod tussen de verschillende Brusselse gemeenten worden vergeleken op basis van hun socio-demografische profiel. Bij het aflezen van deze tabellen mogen we echter niet vergeten dat er geen rekening werd gehouden met de capaciteit van de verschillende voorzieningen en diensten. Een minder hoog aantal voorzieningen per 10.000 inwoners wil dus niet noodzakelijk zeggen dat het aanbod niet aan de nood voldoet. Eén school in een gemeente kan bijvoorbeeld hetzelfde aantal plaatsen aanbieden dan 3 scholen in een andere gemeente. De tabellen bieden dus enkele informatie over het aantal vestigingsplaatsen die dergelijke diensten aanbieden, en niet over hun werkelijke capaciteit.

Gemeente	OCMW en antennes	Andere sociale hulpverlenings-diensten en -voorzieningen	Totaal	Gemiddeld inkomen per belasting-aangifte (2006)	Aantal sociale hulpverlenings-diensten en -voorzieningen / 10.000 inw
UKKEL	1	2	3	30225	0.39
OUDERGEM	1	2	3	27722	1.01
SINT-PIETERS-WOLUWE	2	2	4	33110	1.04
SCHAARBEEK	3	10	13	19806	1.15
JETTE	1	4	5	23002	1.15
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	2	4	6	27358	1.24
GANSHOREN	1	2	3	22605	1.40

Voorbeeld van tabel per gemeente

Voor elke categorie werd uit deze tools een selectie gemaakt op basis van hun relevantie voor de bestudeerde categorie. Voor de voorzieningen en diensten met een gewestelijke ruimtelijke dekking heeft het immers geen zin om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen ...

De keuze tussen deze verschillende tools zal voor elke categorie systematisch worden toegelicht.

02 VOORSTELLING VAN DE RESULTATEN

De resultaten worden per thema voorgesteld. Binnen de 13 thema's werden verschillende categorieën geanalyseerd. Voor elk daarvan werd verduidelijkt:

- 1_**De onderzochte problematiek:** een kort overzicht van de Brusselse context in dit domein.
- 2_**De typologie en de nabijheidszones:** omschrijving van de voorzieningen en diensten ondergebracht in de bestudeerde categorie (en eventueel de lijst met erkenningen) en de bepaling van de theoretische nabijheidszone.
- 3_**De gebruikte analysetools:** bepaling van de gebruikte analysetools (kaarten en/of tabellen) en toelichting van de keuze. Ook eventuele waarschuwingen bij de analyse worden verduidelijkt.
- 4_**Analyse:** analyse van de kaarten en tabellen volgens de bepaalde problematiek.

HULPVERLENING AAN PERSONEN

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten die een algemene hulp verzekeren aan personen, zonder onderscheid tussen doelgroepen. De specifieke hulpverlening aan bejaarden, kinderen en jongeren, gehandicapten, immigranten, justitiabelen en slachtoffers werd ondergebracht in afzonderlijke thema's.

Dit thema werd opgesplitst in 7 categorieën, volgens het type van gevraagde hulp:

- Sociale hulpverlening
- Schuldbemiddeling
- Specifieke hulpverlening aan daklozen en armen
- Nood- en transithuisvesting
- Ontmoetingscentra
- Hulpverlening voor de huisvesting, raadgeving en hulpverlening voor de renovatie
- Vrijwilligerswerk

De volgende problematieken, die op het vlak van gewestelijk aanbod en ruimtelijke dekking een bijzondere uitdaging vormen, waren het voorwerp van een specifieke studie:

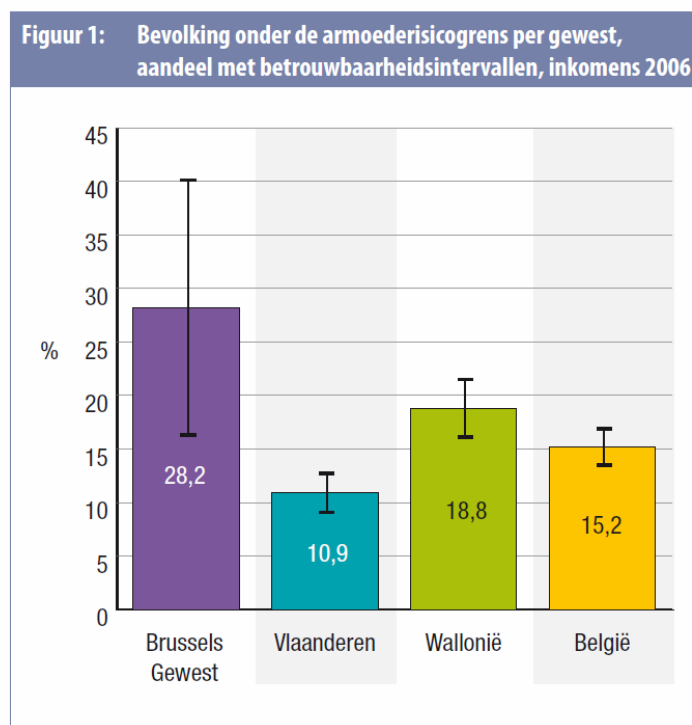
- Sociale steun en schuldbemiddeling
- Specifieke hulp aan daklozen en armen en de noodopvang
- Ontmoetingscentra
- Hulp bij huisvesting en renovatiehulp en -advies

De categorie “vrijwilligerswerk” werd niet specifiek geanalyseerd omdat het aantal voorzieningen of diensten in dit domein heel klein is. Dit soort van voorziening komt in Brussel immers heel gericht voor. In deze categorie tellen we er slechts vijf.

01 PROBLEEMSTELLING

Het Brussels actieplan voor de bestrijding van armoede (2010) formuleerde het als volgt: “Brussel is rijk ... de Brusselaars zijn arm”. Zo zou één Brussels kind op drie worden geboren in een gezin zonder inkomsten uit arbeid, en is één jonge Brusselaar op drie (tussen 18 en 25 jaar) volledig werkloos zonder vergoeding¹.

Het percentage mensen die onder de armoedegrens leven, bedraagt in Brussel bovendien meer dan 25 %.

Brussels actieplan armoedebestrijding – 2010

Bron : Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (2007), EU-SILC

De kloof tussen de rijkdom van de stad en de armoede van haar inwoners is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het feit dat meer dan de helft van de jobs in Brussel wordt ingenomen door mensen van buiten Brussel. Een van de gevolgen daarvan is dat veel Brusselse huishoudens leven van inkomsten die niet voortvloeien uit arbeid: “ongeveer een vijfde van de actieve bevolking heeft geen inkomen uit arbeid en leeft van een minimum- of vervangingsuitkering”.²

Tegelijk gaan ook de diensten voor schuldbemiddeling een steeds grotere rol spelen. Die relatief recente diensten sproten voort uit het toegenomen aantal personen die niet alleen hun leningen, maar ook verschillende huishoudelijke kosten niet meer kunnen betalen.

Een van de aangekondigde uitdagingen voor het GPDO is “de **strijd tegen de dualisering van de stad en tegen de armoede**, die een intensivering vereist van de transversale en geterritorialiseerde beleidsinitiatieven op sociaal, economisch en cultureel vlak gericht op maatregelen in de meest kansarme zones, die actief de strijd aangaan met iedere vorm van

¹ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad (2010) “Brussels actieplan armoedebestrijding – 2010”.

² Idem.

discriminatie”³. In een dergelijke context spelen voorzieningen en diensten die een algemene sociale hulpverlening bieden en een dienst voor schuldbemiddeling een cruciale rol in de stad.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Sociale hulpverlening

Deze categorie van de inventaris behelst de voorzieningen en diensten die een algemene sociale hulpverlening verzekeren in de vorm van opvang, voorlichting, oriëntatie en administratieve, juridische en psychosociale hulp en begeleiding. Het is de bedoeling van deze diensten om personen met sociale problemen te helpen zodat ze kritieke situaties kunnen oplossen of verbeteren.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten is “uitgebreid lokaal” (dus met 1.000 m). In een ideale situatie zou elke kleine gemeente of grote wijk in Brussel over een dergelijke dienst of voorziening moeten beschikken. Weet evenwel dat voor de gemeentelijke en OCMW-diensten de theoretische nabijheidszone werd beperkt tot het desbetreffende gemeentelijke grondgebied (omdat die diensten per gemeente zijn afgebakend).

B Schuldbemiddeling

Deze categorie van de inventaris behelst de voorzieningen en diensten erkend voor schuldbemiddeling. Deze diensten zijn bestemd voor alle personen met schulden. Ze proberen een regeling voor de wijze van betaling van de schuldenlast tot stand te brengen.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten is “uitgebreid lokaal” (dus met 1.000 m). In een ideale situatie zou elke kleine gemeente of grote wijk in Brussel over een dergelijke dienst of voorziening moeten beschikken. Weet evenwel dat voor de gemeentelijke en OCMW-diensten de theoretische nabijheidszone werd beperkt tot het desbetreffende gemeentelijke grondgebied (omdat die diensten per gemeente zijn afgebakend).

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van voorzieningen en diensten voor sociale hulpverlening aan personen of voor schuldbemiddeling is gebaseerd op de kruising van verschillende gegevens. Deze gegevens werden verduidelijkt met de hulp van volgende instrumenten:

A Plaatsbepaling van de desbetreffende voorzieningen en diensten en een tabel per gemeente

De kaart illustreert de plaats van elke voorziening of dienst om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied, op basis van verschillende types.

De tabel verduidelijkt de verdeling van deze voorzieningen en diensten per gemeente.

³ Brusselse Regering (2009), “Intentieverklaring voor de volledige wijziging van het GewOP”.

B Ruimtelijke dekking van de desbetreffende voorzieningen en diensten

Deze kaarten tonen de ruimtelijke dekking van de verschillende voorzieningen en diensten door elke voorziening te lokaliseren met haar theoretische nabijheidszone. Dankzij die methode wordt duidelijk in welke zones van het gewestelijk grondgebied geen diensten voor sociale hulpverlening of schuldbemiddeling worden aangeboden.

De bevolkingsdichtheid, een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, alsook de gemiddelde inkomsten per aangifte die op de kaart⁴ verschijnen, maken het mogelijk om de impact van deze zones te relativeren: hoe groter de bevolkingsdichtheid of hoe kleiner de inkomsten in deze zones, hoe ernstiger het gebrek aan diensten of voorzieningen daar.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- We kunnen in dit stadium stellen dat deze categorieën volledig zijn. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer sociale hulpverlening, maar wel in een andere categorie, toch een dienst van dit type aanbieden. Een dergelijk aanbod blijft evenwel secundair ten opzichte van het hier voorgestelde aanbod (met voorzieningen met als voornaamste objectief het aanbieden van sociale hulpverlening).
- De voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan huis werden niet opgenomen in de gelokaliseerde inventaris.
- De geïnventariseerde voorzieningen voor sociale hulpverlening kunnen verschillende diensten aanbieden. Dat geldt vooral voor de OCMW's, waar elke vestiging vaak bijzondere kenmerken heeft. In de kwalitatieve fase maken we een onderscheid op basis van het niveau van de aangeboden diensten. In dit stadium werden alle vestigingen van de OCMW's, CGSA's enz. opgenomen in de categorie "sociale hulpverlening".

04 ANALYSE

A Sociale hulpverlening

De kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen en diensten voor sociale hulpverlening toont een grotere concentratie van deze voorzieningen in de meest kwetsbare wijken. Met de hulp van een meer diepgaande analyse zien we echter dat bepaalde gemeenten, met hun bevolking en gemiddelde inkomen per aangifte, over meer voorzieningen voor sociale hulpverlening beschikken dan andere.

Het aantal voorzieningen in verhouding tot het aantal inwoners varieert dan ook van enkelvoudig tot dubbel, en zelfs meer:

- het profiel van de gemeente Ukkel verschilt aanzienlijk van dat van andere Brusselse gemeenten, want ze telt slechts 3 voorzieningen of diensten voor sociale hulpverlening (OCMW, gemeentedienst en gezinsplanning). Dit is dan ook een van de rijkste gemeenten van Brussel ...

⁴ Statistische bron: Rijksregister op 01/01/2007

- Brussel-Stad en de gemeenten van de eerste kroon tellen het grootste aantal voorzieningen en diensten voor sociale hulpverlening per inwoner. Het zijn ook de gemeenten die de laagste inkomens en de grootste concentratie armen optekenen;
 - De verhouding voorzieningen of diensten voor sociale hulpverlening per inwoner in de gemeenten van de tweede kroon, en vooral de zuidoostelijke gemeenten van Brussel, is kleiner dan het gewestelijke gemiddelde;
 - Schaarbeek en in een mindere mate ook Anderlecht en Sint-Gillis hebben een relatief kleiner aantal voorzieningen of diensten voor sociale hulpverlening per inwoner, terwijl hun gemiddeld inkomen per aangifte onder het gemiddelde van het gewest ligt.
- De voorzieningen of diensten voor sociale hulpverlening van deze gemeenten concentreren zich evenwel in de armste wijken van deze gemeenten (Kuregem, Noordwijk-Gaucheret-Liedts...).

Dankzij de resultaten van de kwalitatieve analyse zullen we kunnen zien of dit aanbod kwantitatief toereikend is en of het aan de vraag voldoet.

Gemeente	Totaal aantal sociale hulpverlenings-diensten en -voorzieningen	Totale bevolking (01/01/2007)	Gemiddeld inkomen per belasting-aangifte (2006)	Aantal sociale hulpverlenings-diensten en -voorzieningen / 10.000 inw
UKKEL	3	76576	30225	0.39
OUDERGEM	3	29681	27722	1.01
SINT-PIETERS-WOLUWE	4	38554	33110	1.04
SCHAARBEEK	13	113493	19806	1.15
JETTE	5	43564	23002	1.15
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	6	48315	27358	1.24
GANSOREN	3	21395	22605	1.40
ETTERBEEK	6	42342	23119	1.42
ANDERLECHT	14	97601	19047	1.43
SINT-AGATHA-BERCHEM	3	20431	24522	1.47
SINT-GILLIS	7	44767	18463	1.56
KOEKELBERG	3	18541	21000	1.62
VORST	8	48284	22077	1.66
WATERMAAL-BOSVOORDE	4	24121	28219	1.66
EVERE	6	34128	22199	1.76
ELSENE	16	78088	23589	2.05
SINT-JANS-MOLENBEEK	18	81632	18180	2.21
SINT-JOOST-TEN-NODE	7	23785	15704	2.94
BRUSSEL	47	145917	20482	3.22
TOTAAL	176	1031215	22505	1.71

De kaart met de ruimtelijke dekking van de voorzieningen en diensten voor sociale hulpverlening toont een theoretische ruimtelijke dekking die redelijk compleet is op gewestelijk niveau. De inspanningen die moeten worden geleverd op het vlak van voorzieningen of diensten voor sociale hulpverlening moeten dus eerder gericht zijn op hun capaciteit, hun toegankelijkheid en de middelen die aan deze voorzieningen en diensten zijn toegekend (infrastructuren, subsidies, banen, ...) dan op hun ligging.

De kaart met de ruimtelijke dekking onthult echter enkele zones die gespeend bleven van voorzieningen of diensten. Uitgaand van het principe dat de voorzieningen en diensten voor sociale hulpverlening een theoretische nabijheidszone van 1.000 meter hebben (beperkt tot de gemeentelijke grenzen in het geval van gemeentediensten en OCMW's), zien we immers dat bepaalde delen van het gewest niet van een dergelijk buurtaanbod genieten:

- een grote zone zonder voorzieningen of diensten verschijnt in Ukkel. Dit moet evenwel worden gerelativeerd door het hoge sociaaleconomische niveau van de inwoners van deze gemeente (vooral in het zuiden ervan). Hetzelfde geldt voor Sint-Pieters-Woluwe, waar de dekking niet totaal is, maar de gemiddelde inkomsten wel hoog;
- drie kleinere zones zonder voorzieningen of diensten verschijnen in wijken waar sociale hulpverlening een groter belang heeft:
 - o de wijken Josaphat en Josaphat Station in Schaarbeek
 - o de wijken Bon air en Scherdemaal in Anderlecht
 - o de wijk Houba in Brussel

Aangezien de grootste demografische stijging zich zal voordoen in de gemeenten Brussel, Schaarbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht zullen vooral in deze gemeenten meer voorzieningen en diensten voor sociale hulpverlening moeten worden voorzien⁵.

Bij de interpretatie van deze kaarten is het ook belangrijk rekening te houden met de nakende aanbouw van nieuwe woonwijken. Het bestaande tekort in de zone Schaarbeek-Vorming moet dan ook bij de andere opgemerkte tekorten worden gerekend.

B Schuldbemiddeling

De kaart met de plaatsbepaling van diensten voor schuldbemiddeling onthult dat zo goed als alle Brusselse gemeenten via hun OCMW van een dergelijke dienst genieten, met uitzondering van Ganshoren. We zien meer bepaald een lichte concentratie van deze diensten in het centrum en de eerste kroon, dus in de wijken waar de vraag theoretisch gezien het grootst is.

Het is echter interessant om te onderstrepen dat bepaalde gemeenten, die nochtans een niet-verwaarloosbare verhouding minderbedeelde personen tellen, slechts over één dienst voor schuldbemiddeling beschikken. Het gaat om de gemeenten Schaarbeek, Anderlecht en Sint-Jans-Molenbeek.

Gemiddeld telt het Brusselse Gewest 3 diensten voor schuldbemiddeling per 100.000 inwoners, wat weinig lijkt gezien de toename van de schuldenlast in België en meer bepaald in Brussel.

De kaart met de ruimtelijke dekking van de diensten voor schuldbemiddeling maakt een onderscheid tussen schuldbemiddelingsdiensten die zich tot de hele bevolking richten en de diensten die werkzaam zijn binnen een OCMW, en die zich dus uitsluitend op de gemeentelijke bevolking toespitst.

Ze onthult grote zones die niet worden gedekt door de nabijheidszone van een dergelijke dienst: terwijl het centrum een nogal complete dekking vertoont, geldt dat niet voor de rest van het Gewest. Bepaalde wijken van de 1e kroon, met nochtans een nogal benadeeld sociaaleconomisch profiel, liggen op meer dan 1.000 meter van een dienst voor schuldbemiddeling.

⁵ Brussels Instituut voor Statistiek (2010), “Bevolkingsprojecties 2010-2020 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2010-2020”, Cahier van het BISA nr. 1.

Gemeente	Totaal aantal schuldbemiddelings-diensten en -voorzieningen	Totale bevolking (01/01/2007)	Gemiddeld inkomen per belasting-aangifte (2006)	Totaal aantal schuldbemiddelings-diensten en -voorzieningen / 100.000 inw
GANSHOREN	0	21395	22605	0.0
SCHAARBEEK	1	113493	19806	0.9
ANDERLECHT	1	97601	19047	1.0
SINT-JANS-MOLENBEEK	1	81632	18180	1.2
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	1	48315	27358	2.1
JETTE	1	43564	23002	2.3
SINT-PIETERS-WOLUWE	1	38554	33110	2.6
UKKEL	2	76576	30225	2.6
EVERE	1	34128	22199	2.9
OUDERGEM	1	29681	27722	3.4
BRUSSEL	6	145917	20482	4.1
VORST	2	48284	22077	4.1
WATERMAAL-BOSVOORDE	1	24121	28219	4.1
SINT-GILLIS	2	44767	18463	4.5
ETTERBEEK	2	42342	23119	4.7
SINT-AGATHA-BERCHEM	1	20431	24522	4.9
ELSENE	4	78088	23589	5.1
SINT-JOOST-TEN-NODE	2	23785	15704	8.4
KOEKELBERG	2	18541	21000	10.8
TOTAAL	32	1031215	22505	3

01 PROBLEEMSTELLING

In Brussel is de aanwezigheid van daklozen in het straatbeeld een van de meest zichtbare vormen van armoede. Als hoofdstad herbergt het Gewest immers een aanzienlijk aantal armen.

Er moet dan ook een specifiek aanbod voorzieningen en diensten voor de armste personen worden voorzien.

De vraag wordt in deze sector steeds groter: naast de toegenomen armoede krijgen we ook te maken met vluchtelingen (die vaak worden doorverwezen naar de opvangstructuren voor daklozen) en vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld en hun kinderen, een aantal dat eveneens toeneemt.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Specifieke hulpverlening aan daklozen en armen

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten voor noodhulp aan daklozen en armen. Het gaat hier om eerstelijns hulp. Ze omvat sociale restaurants, sociale kruidenierszaken, sociale wasserijen, douches, kleedkamers, goedkope meubel- en vaatwinkels ...

De huisvestingsdiensten worden hieronder besproken (categorie "Nood- en transithuisvesting") en werden dus niet in deze categorie opgenomen.

B Nood- en transithuisvesting

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die tijdelijke nood- en crisishuisvesting bieden aan elke persoon die met een huisvestingsprobleem te kampen heeft (met name daklozen). Ze omvat meer bepaald de transithuisvesting, nachtsiel, onthaalhuizen enz.

Deze categorie omvat:

- openbare diensten
- verenigingen erkend of gesubsidieerd door de overheid
- verenigingen erkend door de sector zelf

De volgende huisvestingsvoorzieningen werden in andere categorieën opgenomen. Ze worden hier dus niet besproken:

- Hulphuisvesting voor de jeugd (staat onder "Kind en jeugd")
- Internaten (staan onder "Vorming en onderwijs")
- Specifieke huisvesting voor bejaarden (staat onder "Bejaarden")
- Specifieke huisvesting voor gehandicapten (staat onder "Gehandicapten")

Alles wat heeft te maken met geestelijke gezondheidszorg en hulp bij verslaving (drugs, alcohol, ...) werd ondergebracht bij "Geestelijke gezondheidszorg" en staat dus niet op deze kaarten. Deze hulp richt zich immers tot een bredere doelgroep dan die van daklozen en armen.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de voorzieningen en diensten voor specifieke hulpverlening aan daklozen en armen, alsook van de voorzieningen voor noodopvang, is terug te vinden op twee kaarten die de plaats van elke voorziening of dienst aangeven en zo een overzicht scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het grondgebied van het gewest, met een onderscheid tussen huisvesting en de rest van de hulpverlening.

Gezien de theoretische nabijheidszone van dergelijke diensten (de gewestelijke theoretische nabijheidszone voor de opvangcentra, met name) en de concentratie van daklozen in het centrum van Brussel leek het niet relevant om deze informatie aan te vullen met een kaart van de ruimtelijke dekking.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- Bij de specifieke hulpverlening aan daklozen en armen komt de algemene sociale hulpverlening (zie hierboven), waartoe ze eveneens toegang hebben. Het is immers een taak van de OCMW's om hulp te verlenen aan armen.
- We kunnen in dit stadium stellen dat deze categorieën volledig zijn. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer specifieke hulpverlening aan daklozen en armen, maar wel in een andere categorie, toch dergelijke diensten aanbieden. Dit aanbod is evenwel secundair ten opzichte van het hier voorgestelde aanbod (met voorzieningen met als voornaamste objectief het aanbieden van hulpverlening aan daklozen en armen). Wat opvang betreft, konden we wel compleet zijn.
- In dit stadium maakten we geen onderscheid in doelgroepen. Opvangstructuren richten zich immers vaak tot een specifieke doelgroep (mannen, vrouwen, gezinnen, ...). We hielden ook geen rekening met de opvangcapaciteit van de structuren.
- Straathoekwerk werd niet geïnventariseerd (operatie thermos in het Centraal-Station enz.).

04 ANALYSE

Het is tijdens de interpretatie van deze kaarten ook belangrijk te weten dat de armste personen werden teruggevonden in de armste wijken van het Gewest. Een telling uit 2008 toont bovendien een grote concentratie daklozen:

- in de 3 grootste stations van Brussel
- in de buurt van de Beurs en De Brouckère
- in de Vijfhoek⁶ in het algemeen

De kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen voor specifieke hulpverlening aan daklozen en armen onthult een grotere concentratie van deze diensten in het centrum van Brussel, en in het bijzonder in het westelijke deel van de Vijfhoek. De locatie van deze

⁶ Steunpunt Thuislozenzorg Brussel (2008), "Een eerste poging om het aantal dak- en thuislozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te tellen".

voorzieningen en diensten komt dus overeen met de globale locatie van de daklozen of armen.

Dankzij de inventaris konden 65 voorzieningen en diensten voor specifieke hulpverlening aan daklozen en armen worden opgetekend (sociale restaurants, kleedkamers, douches, dagopvang, ...).

Er werden 43 opvangvoorzieningen geteld.

Volgens de beschikbare statistieken zouden de opvangstructuren voor daklozen momenteel zo'n 1.200 plaatsen bieden. Dit cijfer kan worden gekoppeld aan het getelde aantal daklozen, dat in 2008 ongeveer 1.800 bedroeg⁷.

De kwalitatieve fase zal evenwel duidelijk maken of het aanbod is afgestemd op de behoeften. Zonder meer nauwkeurige kwalitatieve en cijfergegevens is het immers te vroeg om verdere conclusies te trekken over de afstemming van het aanbod op de nood aan dergelijke voorzieningen.

⁷ Idem.

01 PROBLEEMSTELLING

In de vaak individualistische context van stedelijke omgevingen hebben wijkvoorzieningen, die inwoners van eenzelfde wijk de mogelijkheid bieden elkaar te ontmoeten, een belangrijke sociale rol te spelen.

Ze maken enerzijds een ontmoeting tussen personen en de ontwikkeling van een sociaal wijknetwerk mogelijk, en doorbreken anderzijds het isolement en de eenzaamheid van de meest kwetsbare personen.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de inventaris omvat de wijkvoorzieningen en -diensten die als voornaamste doel hebben personen uit eenzelfde wijk de kans te bieden om elkaar te ontmoeten, een interactie aan te gaan en deel te nemen aan gezamenlijke activiteiten.

In dit stadium van de studie kan de volledigheid van deze categorie niet worden verzekerd. Er zijn bijvoorbeeld ook socioculturele structuren of voorzieningen voor maatschappelijke cohesie die een dergelijke functie uitoefenen. Deze kunnen worden opgetekend tijdens de kwalitatieve fase. Bepaalde sociale restaurants vervullen trouwens ook een ontmoetingsfunctie. Ze kunnen worden opgetekend in de tweede fase, maar staan op dit moment niet in deze categorie.

Op de kaart staan dus enkel wijkhuizen georganiseerd door de gemeenten, de Lokale dienstencentra (VG) en de Gemeenschapscentra (VG).

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van deze ontmoetingscentra is gebaseerd op een kaart met deze centra om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijke grondgebied, met onderscheid van het taalstatuut.

Omdat deze categorie niet compleet is, is het in dit stadium niet aangewezen om de informatie aan te vullen met een analyse van de ruimtelijke dekking. Anders zouden we wel eens de verkeerde conclusies kunnen trekken.

04 ANALYSE

De inventaris telt momenteel 80 voorzieningen die werden geïdentificeerd als ontmoetingscentra. **De kaart met de plaatsbepaling** van deze centra toont een concentratie van deze voorzieningen in de sociaal meest kwetsbare wijken van het Gewest, met een sterke concentratie in het westen van de Vijfhoek en de 1e kroon, maar ook langs de industriële assen in het noorden en het zuiden.

Blijkbaar is deze verdeling ook afhankelijk van het gevoerde gemeentebestuur. Bepaalde Brusselse gemeenten beschikken immers over een groter aantal wijkhuizen of vergelijkbare voorzieningen in verhouding tot de bevolkingsdichtheid.

Omdat deze categorie in dit stadium niet compleet is, is het niet aangewezen om de analyse verder uit te diepen.

01 PROBLEEMSTELLING

Huisvesting is in Brussel een groot probleem gaan vormen omwille van:

- de huidige situatie (waar het woningaanbod moeilijk aan de vraag voldoet en de huurprijzen stijgen),
- de nieuwe verwachtingen op het vlak van de energieprestatie van gebouwen,
- en de demografische groei die voor de komende jaren is aangekondigd.

Deze situatie verklaart waarom het zo belangrijk is om voorzieningen en diensten voor hulpverlening voor de huisvesting en raadgeving en hulpverlening voor de renovatie van bestaande gebouwen te voorzien. De Brusselaars kampen immers met vele, groeiende noden op het vlak huisvesting.

Enkele diensten die momenteel worden aangeboden, zijn vooral hulp bij het zoeken naar een woning, hulp bij de aankoop of huur van een woning, hulp en advies op het vlak van renovaties (premies, energieprestatie, ...) enz.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de inventaris omvat alle voorzieningen en diensten die personen helpen bij:

- de zoektocht naar een woning, de aankoop of huur van een woning: huurdersverenigingen, verenigingen die informatie verstrekken, verenigingen die leningen geven voor huurwaarborgen of voor de aankoop van een woning, ...
- de inrichting of renovatie van een woning: raadgeving m.b.t. energiebesparing, architectuur, premies, renovatieactoren enz.

Deze categorie omvat in het bijzonder verenigingen die zijn aangesloten bij het Habitat-netwerk.

Alles wat met noodopvang heeft te maken, valt onder een andere categorie. Hetzelfde geldt voor de specifieke opvang van bejaarden, de internaten en de specifieke opvangstructuren voor hulpverlening aan de jeugd, die in andere categorieën werden behandeld.

Ter herinnering: sociale woningen werden niet opgenomen in de inventaris.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse is voornamelijk gebaseerd op de kaart met de plaatsbepaling van deze voorzieningen en diensten om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijke grondgebied.

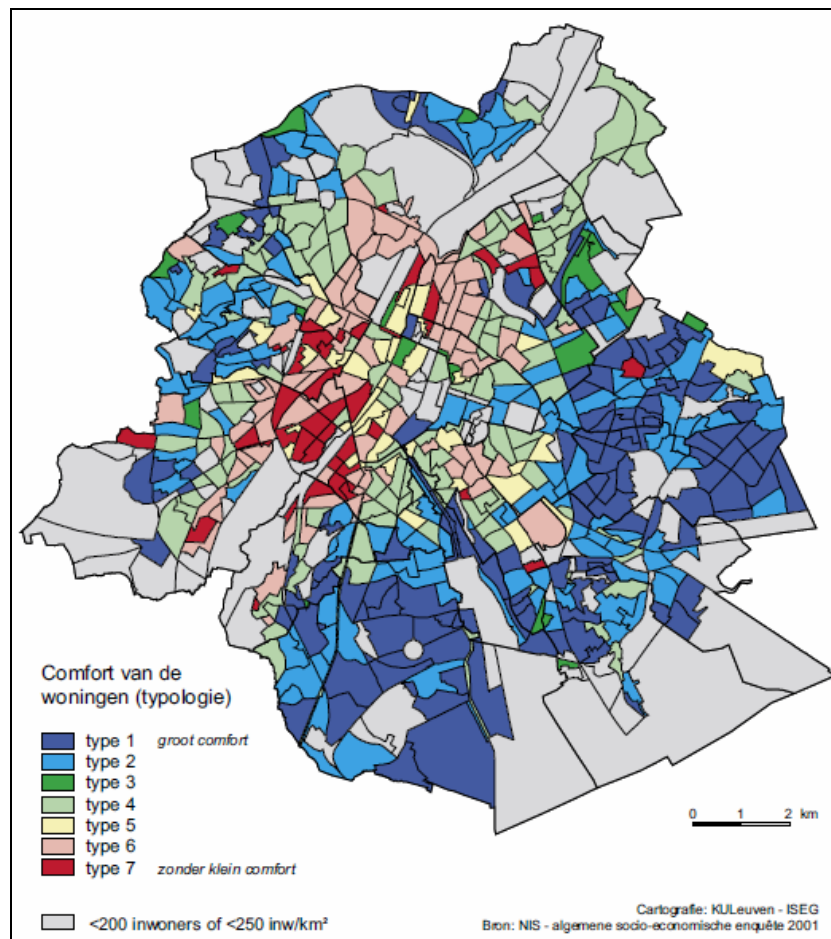
Omdat de theoretische nabijheidszone van veel van deze voorzieningen intermediair en zelfs gewestelijk is, is het niet aangewezen om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Bij deze specifieke hulpverlening voor de huisvesting en de renovatie komt de algemene sociale hulpverlening (zie hierboven), die vaak hulp bij de huisvesting en/of renovatie verstrekt (met name in bepaalde OCMW's of diensten voor sociale hulpverlening). In de kwalitatieve fase zullen we ze beter kunnen bepalen.
- In dit stadium is het moeilijk om ons uit te spreken over de volledigheid van deze categorie. Het is immers niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer hulpverlening voor huisvesting en renovatie, maar wel in een andere categorie, toch dergelijke diensten aanbieden.

04 ANALYSE

De kaart met de plaatsbepaling van de 73 voorzieningen en diensten voor hulp bij de zoektocht naar een woning, de aankoop, huur of renovatie van een woning vertoont een opmerkelijk parallellisme met de kaart met het comfort van de Brusselse woningen. Deze voorzieningen concentreren zich immers in de wijken of woningen met het laagste comfort.

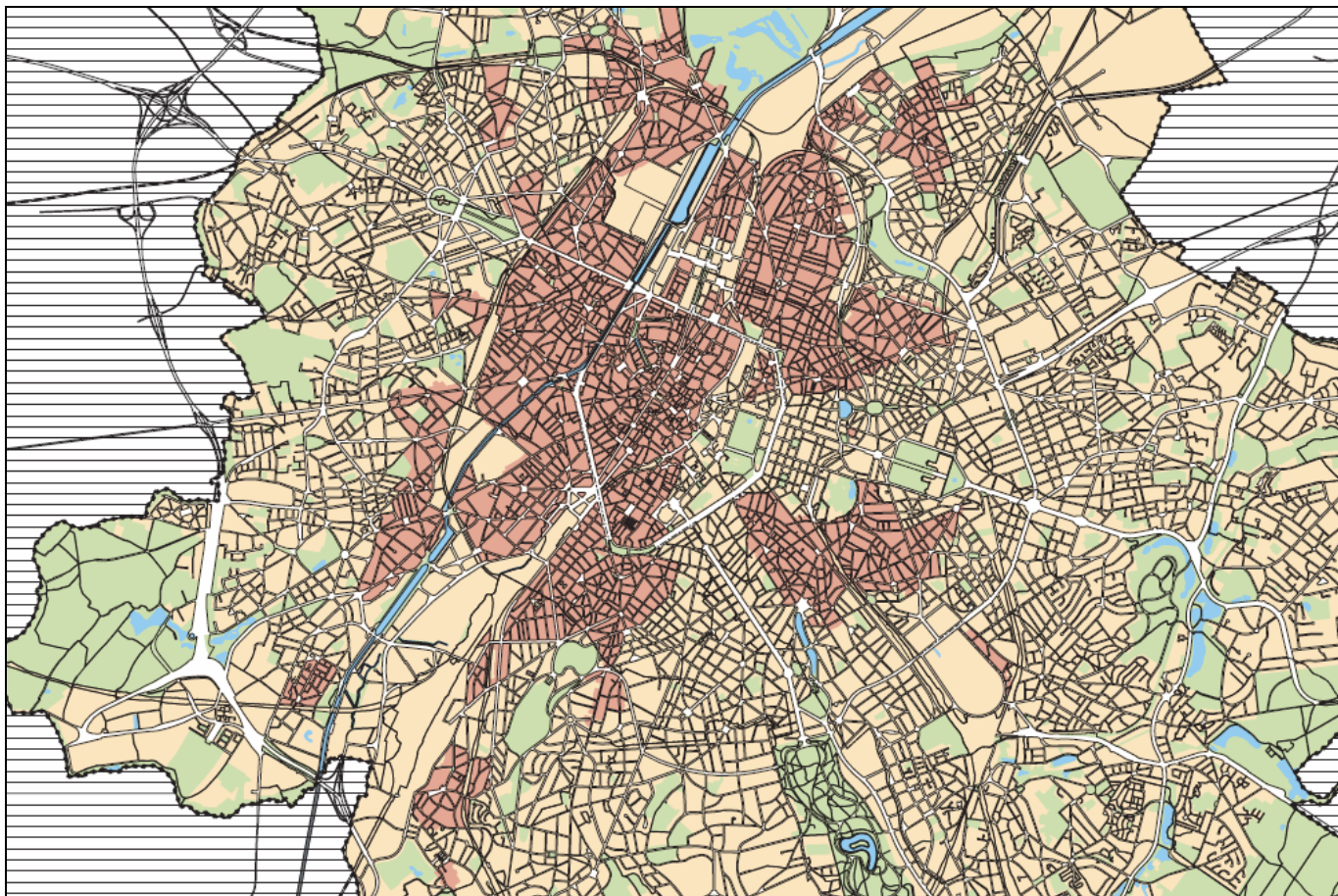

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2006), « Kaart 4-01 Comfort van de woningen », Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad.

Wat de strategie voor stedelijke ontwikkeling betreft, zien we dat deze voorzieningen zich concentreren in de Ruimten met Versterkte Ontwikkeling van Huisvesting en Renovatie (RVOHR) zoals bepaald door het GewOP, dus een verdeling die beantwoordt aan het gewestelijke beleid ter zake.

We moeten wel onderstrepen dat alle wijken die werden vastgelegd in deze RVOHR niet van dergelijke voorzieningen of diensten genieten. Dat is vooral het geval voor de volgende wijken:

- de wijk Bizet
- de wijk Dailly
- de wijk Helmet

Bron : Gewestelijk Ontwikkelingsplan (2002), « Kaart 3 - Ruimte voor verstrekte ontwikkeling van de huisvesting en de stadshernieuwing »

V O R M I N G & O N D E R W I J S

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten met betrekking tot vorming en onderwijs volgens deze verdeling:

- Kleuteronderwijs
- Lager onderwijs
- Secundair onderwijs
- Universitair onderwijs
- Hoger niet-universitair onderwijs
- Deeltijds onderwijs
- Buitengewoon onderwijs
- Internaten
- Leerlingenondersteuning en -begeleiding
- Volwassenenvorming
- Academies

De drie categorieën kleuter-, lager en secundair onderwijs, die op het vlak van gewestelijk aanbod en ruimtelijke dekking een bijzondere uitdaging vormen, waren het voorwerp van een specifieke studie.

De andere categorieën werden in kaart gebracht om hun plaats en verspreiding over het gewestelijk grondgebied te bepalen. Dit aspect geeft een idee van de schaal van de voorzieningen die in het Gewest bestaan, en schept meer inzicht in alle gegevens van de inventaris.

01 PROBLEEMSTELLING

Eén ding is duidelijk: het aanbod voldoet niet aan de vraag naar scholen in Brussel. Erger nog: volgens prognoses over de demografische evolutie zal deze kloof in een relatief nabije toekomst nog groter worden.

De demografische voorspellingen van het BISA¹ tonen dat die toename nog zal versterken voor de schoolgaande leeftijden. De groei zal zich de komende vijf jaar voortzetten in het kleuteronderwijs, zich in het lager onderwijs verbreiden over dezelfde periode en op zijn minst tot in 2020, om vanaf hoofdzakelijk 2015 ook het secundair onderwijs te treffen.

Toename van de schoolgaande bevolking tijdens de tien komende jaren

	Kleuter	Lager onderwijs	Secundair onderwijs
Periode 2010 - 2015	+7 000	+11 000	+4 700
Periode 2015 - 2020	+2 000	+10 000	+7 800
Periode 2010 - 2020	+9.000 (34 scholen)	+21.000 (39 scholen)	+12.500 (6 grote scholen)

Bron : Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2010), « Weerslag van de demografische ontwikkeling op de schoolbevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest », De cahiers van het BISA.

De toegenomen vraag die uit deze cijfers voortvloeit, en de daarmee gepaard gaande noodzaak om nieuwe scholen te bouwen, stelt ons voor een grote uitdaging: scholen openen daar waar het schoolaanbod momenteel het kleinst is, en een eerlijke verspreiding van het aanbod bewerkstelligen.

Het probleem uit zich niet op dezelfde manier voor de 3 onderwijsniveaus omdat de gemiddelde afstanden die de leerlingen tussen woning en school afleggen niet gelijk zijn.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

De gegevens die in dit hoofdstuk worden gebruikt, staan onder het thema “Vorming en Onderwijs” van de inventaris. Het omvat de onderwijsnetten van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap (zowel het officieel als vrij onderwijs, zowel confessioneel als niet-confessioneel). Het maakt een onderscheid tussen het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en het secundair onderwijs.

Leerlingen van internationale of privéscholen werden dus niet opgenomen.

Het buitengewoon onderwijs wordt afzonderlijk geanalyseerd.

Algemeen werden alle instellingen opgenomen. Een school met meerdere, niet-aanpalende vestigingen (op zijn minst in verschillende blokken) kan zo verschillende keren zijn opgenomen.

A Kleuteronderwijs

¹ gebaseerd op die van het Federaal Planbureau en de ADSEI

De instellingen opgenomen in de categorie van de kleuterscholen zijn alle openbare kleuterscholen. Het zijn dus allemaal openbare scholen voor kinderen van 3 tot 6 jaar.

De theoretische nabijheidszone van de kleuterscholen is lokaal. In een ideale situatie zouden kinderen van 3 tot 6 jaar niet meer dan 400 meter moeten afleggen om een school te bereiken.

B Lager onderwijs

De categorie van het lager onderwijs omvat de openbare scholen voor lager onderwijs. Dit zijn dus allemaal openbare scholen voor kinderen van 6 tot 12 jaar, maar zonder de kleuterscholen.

Net als voor de kleuterscholen werd de theoretische nabijheidszone van de lagere scholen bepaald als zijnde lokaal (dus 400 meter).

C Secundair onderwijs

De categorie van de secundaire scholen omvat de openbare scholen voor secundair onderwijs. Dit zijn dus scholen voor algemeen, technische en beroepsonderwijs, bestemd voor leerlingen van 12 tot 18 jaar. Het secundair deeltijds onderwijs (CEFA en CDO) werd daarentegen niet in deze categorie, maar wel in een specifieke categorie opgenomen (zie hieronder).

De theoretische nabijheidszone van de secundaire scholen komt overeen met de grootte van een kleine gemeente of een grote wijk zoals de Vijfhoek, dus ongeveer 1.000 meter.

03

ANALYSEMIDDELEN

Voor de analyse van de scholen werden verschillende gegevens gekruist. Deze gegevens werden verduidelijkt aan de hand van deze kaarten:

A Plaatsbepaling van de scholen

Dankzij de kaart met de plaatsbepaling kan de ligging van elke school of vestiging worden bepaald om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijk grondgebied.

B Ruimtelijke dekking van de scholen

Deze kaart vormt een aanvulling op de vorige door rond elke vestiging haar theoretische nabijheidszone aan te duiden.

Dankzij die aanpak verschijnen de zones zonder scholen op het gewestelijk grondgebied, dus de delen die niet in de nabijheidszone van een school uit de geanalyseerde categorie liggen.

De bevolkingsdichtheid van kinderen van schoolgaande leeftijd, een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, verschijnt in de achtergrond, per statistische sector (statistische bron: Rijksregister op 01/01/2007), wat een relativering van de impact van deze zones zonder dergelijke voorzieningen of diensten mogelijk maakt. Want hoe groter de bevolkingsdichtheid, hoe ernstiger het gebrek aan diensten of voorzieningen daar.

C Tabel per gemeente

De ruimtelijke analyse wordt aangevuld met tabellen met per gemeente en volgens het taalstelsel het aantal voorzieningen of diensten uit de onderzochte categorie.

De interpretatie van deze kaarten maakt een verduidelijking mogelijk van de analyse die het BISA op gemeentelijk niveau uitvoerde², en die de capaciteit van de scholen koppelde aan het aantal kinderen van schoolgaande leeftijd. De studie onthult de gemeenten waar de totale capaciteit van de scholen het niet mogelijk maakt om een plaats te bieden aan elk kind van de gemeente waarvoor het onderwijsniveau is bestemd.

Dankzij de integratie van de geografische plaatsbepaling van dit aanbod kunnen we onmiddellijk zien welke zones het meest onder dat tekort te lijden hebben.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- Er wordt geen rekening gehouden met kinderen die buiten het Gewest wonen, maar wel schoollopen in Brussel. Zij vertegenwoordigen ongeveer 16 % van de leerlingen in Brussel³. Weinig Brusselse kinderen gaan daarentegen naar een school buiten het Gewest.
Het is interessant om te weten dat dit fenomeen vooral de secundaire sector betreft: leerlingen leggen er grotere afstanden af om naar school te gaan.
We merken ook op dat de “pendelende” leerlingen gelijk zijn verdeeld over de Nederlandstalige en Franstalige scholen.
- In de tweetalige context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mogen we niet vergeten dat het taalstelsel en het netwerk van elke school het aanbod differentieert. Een Franstalige school vormt niet noodzakelijk een te overwegen aanbod in de ogen van een Nederlandstalige leerling.
- In dit stadium werd geen rekening gehouden met de capaciteit van de scholen.

04 ANALYSE

A Kleuteronderwijs

De kaart met de plaatsbepaling van kleuterscholen toont a priori een gelijkmatige verdeling van zowel Nederlandstalige als Franstalige scholen over het gewestelijk grondgebied.

We zien bepaalde concentraties: vooral in het westen van de Vijfhoek, onderaan Sint-Jans-Molenbeek, in Sint-Joost-Ten-Noode en Etterbeek. Zo zien we bepaalde zones met een minder dichte ruimtelijke dekking, die vaak is toe te schrijven aan de Brusselse geografie (het Koninklijk Domein van Laken, het Heizelplateau, de grote industriezones (noord, zuid en de NAVO), de grote administratieve zones (in de Vijfhoek, de Noordwijk, de Europese wijk enz.), bosrijke of landelijke zones (het Zoniënwoud, Neerpede en Vogelenzang in Anderlecht).

² Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2010), “Weerslag van de demografische ontwikkeling op de schoolbevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, Cahiers van het BISA.

³ Idem.

Een analyse van het **aantal scholen per gemeente** doet inzien dat bepaalde gemeenten, in verhouding tot hun bevolking van 3 tot 6 jaar, beter zijn voorzien dan andere. De theoretische capaciteiten van de scholen variëren van enkel tot dubbel, en zelfs meer:

- in de gemeenten Sint-Lambrechts-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde en Jette zouden de bestaande kleuterscholen minder dan 100 kinderen moeten opvangen om te kunnen voorzien in de theoretische noden van de gemeente;
- in de gemeenten Sint-Gillis of Schaarbeek bedraagt die capaciteit daarentegen bijna 200 kinderen per school.

De kaart met de ruimtelijke dekking van de scholen vult die vaststellingen aan door zones zonder voorzieningen te onthullen. Uitgaand van het principe dat kleuterscholen een nabijheidszone van 400 meter hebben, stellen we immers meteen vast dat bepaalde delen van het gewestelijk grondgebied niet van een dergelijk buurtaanbod genieten:

- grote zones zonder scholen verschijnen in het zuidoosten van het Gewest;
- bepaalde delen van Evere, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe zijn niet gedekt;
- er verschijnen verschillende leemtes in Schaarbeek;
- een groot deel van de Vijfhoek (met name de RVOHR⁴) en de Europese wijk is niet voorzien;
- een tekort aan een meer gerichte nabijheid verschijnt in het noordwestelijke deel, met name in Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Agatha-Berchem en Anderlecht.

Gemeente	Aantal kleuter- scholen FR	Aantal kleuter- scholen NL	Aantal kleuter- scholen Totaal	Aantal kinderen van 3 tot 6 jaar (01/01/2007)	Aantal kinderen van 3 tot 6 jaar / school
SINT-LAMBRECHTS- WOLUWE	18	8	26	1998	77
WATERMAAL- BOSVOORDE	10	3	13	1034	80
JETTE	16	11	27	2205	82
SINT-AGATHA- BERCHEM	4	7	11	1056	96
UKKEL	27	7	34	3263	96
ETTERBEEK	14	5	19	1865	98
GANSHOREN	4	6	10	1012	101
OUDERGEM	8	5	13	1337	103
SINT-PIETERS- WOLUWE	11	6	17	1749	103
ANDERLECHT	30	22	52	5591	108
BRUSSEL	48	22	70	7996	114
VORST	18	5	23	2632	114
EVERE	8	6	14	1820	130
ELSENE	17	5	22	2986	136
KOEKELBERG	5	3	8	1153	144
SINT-JOOST-TEN- NODE	8	2	10	1524	152
SINT-JANS- MOLENBEEK	19	15	34	5542	163
SINT-GILLIS	9	3	12	2256	188

⁴ Dus: Ruimte voor Versterkte Ontwikkeling van Huisvesting en Renovatie, dus bestemd voor de opvang van een grotere bevolkingsdichtheid.

SCHAARBEEK	26	10	36	6867	191
TOTAAL	300	151	451	53.886	119

Een parallelle interpretatie van de dichtheid van de bevolking van 3 tot 6 jaar maakt een relativering van de schaal van de vastgestelde nabijheidstekorten mogelijk. Sommige van die tekorten kunnen worden geminimaliseerd door de kleinere bevolkingsdichtheid in die zones, en dan vooral in het zuidoosten van het Gewest.

Andere zones doen daarentegen een gebrek vermoeden door de geografische verdeling van de bevolking van 3 tot 6 jaar: onderaan Sint-Jans-Molenbeek, in Schaarbeek, Sint-Joost-Ten-Noode, Sint-Gillis en Vorst kan men berekenen dat de scholen in de zones met de grootste bevolkingsdichtheid tot meer dan 300 leerlingen zouden moeten opvangen, dus meer dan 100 leerlingen per niveau, wat de gemiddelde grootte van de Brusselse kleuterscholen fors overstijgt. Bij die leerlingen komen uiteraard ook die kinderen die in geen enkele nabijheidszone van een kleuterschool wonen ...

Aangezien de grootste demografische stijging voor de leeftijdsgroep 3 tot 6 jaar zich zal voordoen in de gemeenten Brussel, Schaarbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht, zullen vooral in deze gemeenten meer scholen moeten worden voorzien.

Bij de interpretatie van deze kaarten is het ook belangrijk rekening te houden met de nakende aanbouw van nieuwe woonwijken. Het bestaande tekort in de zone van Tours et Taxis en die van Schaarbeek-Vorming zal zo nog meer worden versterkt.

B Lager onderwijs

De kaart met de **plaatsbepaling** van lagere scholen toont dat hun verdeling die van de kleuterscholen volgt: bepaalde concentraties verschijnen in het westen van de Vijfhoek, onderaan Sint-Jans-Molenbeek, in Sint-Joost-Ten-Noode en Etterbeek. De concentratie lagere scholen in de westelijke helft van Brussel is iets groter.

De verdeling volgens het taalstelsel is globaal gezien homogeen voor de twee talen, met een iets sterker aanbod Nederlandstalige scholen in het westen van het Gewest, in verhouding tot de bevolking kinderen van 6 tot 12 jaar in deze gemeenten.

Grote, niet-gedekte zones zijn toe te schrijven aan de Brusselse geografie: het Koninklijk Domein van Laken, het Heizelplateau, de grote industriezones (noord, zuid en de NAVO), de grote administratieve zones (in de Vijfhoek, de Noordwijk, de Europese wijk enz.), bosrijke of landelijke zones (het Zoniënwoud, Neerpede en Vogelenzang in Anderlecht) enz.

De **analyse van de gegevens** onthult dat de meeste Brusselse scholen minder dan 200 kinderen per school zouden moeten opvangen, dus minder dan 35 leerlingen per onderwijsniveau, om in de theoretische behoeften van de gemeente te voorzien.

In de gemeenten Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis en Schaarbeek stijgt die theoretische capaciteit met bijna 50 kinderen per niveau.

Gemeente	Aantal scholen lager onderwijs FR	Aantal scholen lager onderwijs NL	Aantal scholen lager onderwijs Totaal	Aantal kinderen van 6 tot 12 jaar (01/01/2007)	Aantal kinderen van 6 tot 12 jaar / school
ETTERBEEK	13	6	19	2836	149
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	16	5	21	3271	156
JETTE	12	8	20	3390	170
ANDERLECHT	29	19	48	8393	175

BRUSSEL	48	21	69	12264	178
VORST	18	4	22	3965	180
OUDERGEM	10	3	13	2372	182
UKKEL	27	5	32	5850	183
WATERMAAL- BOSVOORDE	7	3	10	1952	195
SINT-AGATHA-BERCHEM	4	5	9	1769	197
SINT-PIETERS-WOLUWE	10	5	15	2991	199
GANSHOREN	3	5	8	1603	200
ELSENE	17	2	19	4153	219
KOEKELBERG	4	3	7	1550	221
SINT-JOOST-TEN-NODE	8	1	9	2219	247
EVERE	7	5	12	3045	254
SINT-JANS-MOLENBEEK	17	12	29	8059	278
SCHAARBEEK	26	8	34	10143	298
SINT-GILLIS	8	2	10	3290	329
TOTAAL	284	122	406	83.115	205

De kaart met de ruimtelijke dekking van de scholen onthult dat de zones die niet in een nabijheidszone van een lagere school liggen dezelfde zijn als die vastgesteld voor de kleuterscholen.

Grote zones zonder scholen verschijnen in het zuidoosten van het Gewest, met name in Ukkel, Watermaal-Bosvoorde en Oudergem.

Bepaalde delen van Evere, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe zijn niet gedekt.

Een deel van de Vijfhoek en de Europese wijk is niet voorzien.

Er verschijnen ook zones zonder scholen in de 1e kroon:

- in Koekelberg in de wijk Basiliek;
- in Sint-Jans-Molenbeek in de wijk Maritiem;
- in Schaarbeek, in de Noordwijk en de wijk Haachtsesteenweg;
- in Sint-Gillis, in de wijk Hoog Sint-Gillis, en in Elsene in de wijk Brugmann-Lepoutre.

Meer gerichte zones zonder scholen verschijnen in de 2e kroon, met name in het westen, in de wijken:

- Heymbosch-AZ Jette;
- Houba;
- Sint-Agatha-Berchem en Potaarde;
- Moortebeek, Peterbos, Sherdemaal, Rad en Bizet in Anderlecht.

Door het aantal scholen te kruisen met de gegevens van de demografische verdeling wordt duidelijk dat, ondanks het feit dat de ruimtelijke dekking compleet is, de 1e kroon overwichtzones vertoont. Meer precies stellen we vast dat het aantal scholen het niet mogelijk maakt om te voorzien in de theoretische behoeften van de bevolking van lagereschoolleeftijd in met name:

- het onderste deel van Sint-Jans-Molenbeek,
- Sint-Joost-Ten-Noode, en onderaan Schaarbeek,
- op de punt van de Vijfhoek en verder op die as, richting Sint-Gillis en Vorst.

Naast de tekorten die waarneembaar zijn in de ruimtelijke dekking verschijnen er zo nijpende theoretische noden in de gewestelijke zones met de grootste bevolkingsdichtheid voor kinderen van lagereschoolleeftijd, ondanks het bestaande aanbod in deze zones.

C Secundair onderwijs

De kaart met de **plaatsbepaling** van secundaire scholen toont een grotere concentratie scholen in de 1e kroon.

De gemeenten met de meeste secundaire scholen zijn Brussel, Schaarbeek en Anderlecht (vooral in het noordoostelijke deel). Die 3 gemeenten groeperen meer dan 45 % van de scholen van het Gewest.

Het aanbod is bijzonder ongelijk voor de scholen van het Nederlandstalige netwerk, waarvan de meerderheid zich in het westen van het Gewest bevindt.

De **theoretische capaciteiten**, berekend op basis van het aantal kinderen van secundaire-schoolleeftijd en het aantal scholen per gemeente, tonen een sterke ongelijkheid: ze variëren van 275 kinderen per school tot bijna 1.700 voor Sint-Agatha-Berchem. Die ongelijkheden verplichten de leerlingen dan ook om zich te verplaatsen om naar school te gaan.

Gemeente	Aantal secundaire scholen FR	Aantal secundaire scholen NL	Aantal secundaire scholen Totaal	Aantal kinderen van 12 tot 18 jaar (01/01/2007)	Aantal kinderen van 12 tot 18 jaar / school
BRUSSEL	32	10	42	11584	276
SINT-PIETERS-WOLUWE	7	4	11	3061	278
ETTERBEEK	9	1	10	2793	279
ANDERLECHT	16	10	26	8000	308
ELSENE	12	0	12	4137	345
GANSOREN	3	1	4	1537	384
OUDEGEM	5	1	6	2326	388
VORST	9	0	9	3635	404
KOEKELBERG	2	1	3	1296	432
UKKEL	11	1	12	6110	509
SINT-GILLIS	6	0	6	3084	514
SCHAARBEEK	16	2	18	9502	528
SINT-JOOST-TEN-NODE	4	0	4	2186	547
JETTE	3	3	6	3364	561
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	6	0	6	3407	568
WATERMAAL-BOSVOORDE	3	0	3	2055	685
EVERE	2	1	3	2811	937
SINT-JANS-MOLENBEEK	5	1	6	7435	1239
SINT-AGATHA-BERCHEM	0	1	1	1698	1698
TOTAAL	151	37	188	80.019	426

Wat de **ruimtelijke dekking van het grondgebied door secundaire scholen** betreft, zien we dat bijna alle inwoners van het Gewest over één secundaire school op minder dan 1 km van hun woning beschikken.

Die vaststelling moet evenwel worden genuanceerd als we de scholen beschouwen op basis van hun taalstelsel:

- voor het Franstalige scholennet verschijnen er heel duidelijk tekorten in de buurt van de gewestgrens: in Sint-Agatha-Berchem, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht, maar

ook op de grens tussen Evere en Sint-Lambrechts-Woluwe en in Ukkel langs het Zoniënwoud.

- omgekeerd geldt dat voor de scholen van het Nederlandstalige net enkel het westen van de 2e kroon en een deel van de Vijfhoek echt is gedekt.

De capaciteit, het net, het type van verstrekt onderwijs (algemeen, technisch, beroeps ...) en de reputatie van deze scholen maakt het voor de leerlingen niet altijd mogelijk om van dit theoretische nabijheidsaanbod te genieten.

Bovendien volgen veel leerlingen van buiten Brussel dit onderwijsniveau: bijna 20 % van de leerlingen die in Brussel naar een secundaire school gaan, is afkomstig uit een ander Gewest⁵!

Als we de bevolkingsdichtheid en het aantal scholen van naderbij vergelijken, valt het nogal systematisch op dat de zones met de grootste dichtheid aan inwoners van secundaire-schoolleeftijd de grootste tekorten blijken te vertonen: we zien met name dat de scholen in het onderste deel van Sint-Jans-Molenbeek, in Sint-Joost-Ten-Noode en Sint-Gillis een grote bevolking van secundaire-schoolleeftijd moet zien op te vangen.

De aanwezigheid, in de nabijheid van deze zones, van talloze secundaire scholen in de Vijfhoek – in theorie niet erg verzadigd gezien de bevolkingsdichtheid voor inwoners van 12 tot 18 jaar – maakt het mogelijk om bepaalde tekortkomingen in te vullen. We mogen echter niet vergeten dat het Gewest er ook naar streeft om het woningaanbod in de Vijfhoek te versterken.

Gezien het belang van variatie in het aanbod naargelang de scholen (type onderwijs, bekendheid, ...) en de sterke mogelijke variatie in hun respectieve capaciteiten is het belangrijk om deze analyse aan te vullen met gegevens over de kwaliteit en capaciteit om de werkelijke tekorten aan gewestelijke nabijheid op het vlak van secundair onderwijs te kunnen bepalen.

⁵ Dit cijfer is verdeeld tussen 18 % in 2006-2007 voor het Franstalig secundair onderwijs (Commission Consultative Formation Emploi Enseignement "L'enseignement francophone en Région de Bruxelles-Capitale", maart 2009) en 19 % in 2001-2002 voor het Nederlandstalig onderwijs ("Onderzoek naar de capaciteit van het Nederlandstalig basisonderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest", BRIO, Vlaamse Gemeenschapscommissie, Janssens, 2009).

01 PROBLEEMSTELLING

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kent een grote concentratie instellingen voor hoger universitair onderwijs, alsook een groot aantal hogescholen en hogere instituten.

Deze instellingen vormen 40 % van de studenten van de Franse Gemeenschap en 13 % van de studenten van de Vlaamse Gemeenschap, wat goed is voor meer dan een kwart van de Belgische studenten. In 2006 telde Brussel zo 75.500 studenten van het hoger onderwijs⁶. Bovendien zien we een toename van deze bevolking in het hoger onderwijs⁷.

Deze instellingen zijn dus een echte kracht voor het Gewest omdat ze het een sterke erkenning geven en economische resultaten opleveren (onderzoek, vernieuwing, nieuwe bedrijven enz.). Ze spelen bovendien een belangrijke rol op het vlak van sociale en professionele integratie, maar ook stadsbeleid, en dat ten voordele van zowel Brusselse werknemers als ondernemingen.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Hoger niet-universitair onderwijs

Deze categorie omvat de hogescholen (Vlaamse Gemeenschap en Franse Gemeenschap).

Hun uitstraling (nabijheidszone) is gewestelijk.

B Universitair onderwijs

Deze categorie omvat de universiteiten (Vlaamse Gemeenschap en Franse Gemeenschap).

Hun uitstraling (nabijheidszone) werd bepaald als zijnde gewestelijk (tot supragewestelijk).

Algemeen werden alle instellingen opgenomen. Een school met meerdere, niet-aanpalende vestigingen (op zijn minst in verschillende blokken) kan zo verschillende keren zijn opgenomen.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse focust op de plaatsbepaling van de instellingen voor hoger onderwijs. Gezien de gewestelijke uitstraling van deze voorzieningen en het gebrek aan gegevens over de capaciteiten heeft de analyse van de ruimtelijke dekking geen echt belang.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

⁶ Cijfers gepubliceerd door het BISA op zijn website (www.statbru.irisnet.be)

⁷ ETNIC (2008), "12_Les hommes et les femmes dans l'enseignement supérieur", Ministerie van de Franse Gemeenschap van België.

- Bepaalde instellingen voor hoger onderwijs zijn verspreid over verschillende plaatsen.
- De instellingen voor gezondheidswetenschappen werken samen met ziekenhuizen.
- Er werd geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende vakken en de netten.
- Er wordt geen rekening gehouden met studenten die buiten het Gewest wonen, maar wel in Brussel studeren.
- In dit stadium werd geen rekening gehouden met de capaciteit van de scholen.

04 ANALYSE

Het Gewest telt verschillende universiteiten: Université Libre de Bruxelles, Université Catholique de Louvain (gezondheidswetenschappen), Facultés Universitaires Saint-Louis, Faculté Universitaire de Théologie Protestante, l'Ecole Royale Militaire, de Vrije Universiteit Brussel en de Katholieke Universiteit Brussel.

Hoger universitair onderwijs (2005-2006)	Mannen	Vrouwen	TOTAAL	Waarvan vreemdelingen
Université Libre de Bruxelles	9 405	10 357	19 762	5 092
Université Catholique de Louvain (sciences de la santé)	2 056	2 978	5 034	1 321
Facultés Universitaires Saint-Louis	724	842	1 566	285
Faculté Universitaire de Théologie Protestante (études en français)	38	14	52	33
Ecole Royale Militaire (études en français)	350	54	404	129

Totaal Franstalige universiteiten	12 573	14 245	26 818	6 860
Vrije Universiteit Brussel	4 161	4 735	8 896	1 149
Katholieke Universiteit Brussel	271	285	556	49
Universitaire Protestantse Theologische Faculteit (studies in het Nederlands)	30	7	37	23
Koninklijke Militaire School (studies in het Nederlands)	310	54	364	0
Totaal Nederlandstalige universiteiten	4 772	5 081	9 853	1 221
Totaal universitaire studenten	17 345	19 326	36 671	8 081

Bron : BISA www.statbru.irisnet.be, Universitaire Stichting

Ze zijn verspreid over 10 verschillende terreinen en verwelkomen bijna 36.700 studenten. De ULB, verspreid over 3 terreinen, leidt meer dan de helft van deze studenten op.

De cijfers over het hoger niet-universitair onderwijs onthullen dat deze instellingen in 2006 38.855 studenten ontvingen.

De studenten zijn verspreid over 58 Franstalige terreinen, 12 Nederlandstalige terreinen en 1 tweetalig terrein (het koninklijk conservatorium van Brussel).

Hoger niet universitair onderwijs (2005-2006)	Mannen	Vrouwen	TOTAAL	Waarvan vreemdelingen
Aantal Franstalige studenten	11 227	16 407	27 634	6 953
Aantal Nederlandstalige studenten	5 410	5 811	11 221	516
Totaal niet universitaire studenten	16 637	22 218	38 855	7 469

Bron : BISA www.statbru.irisnet.be, Universitaire Stichting

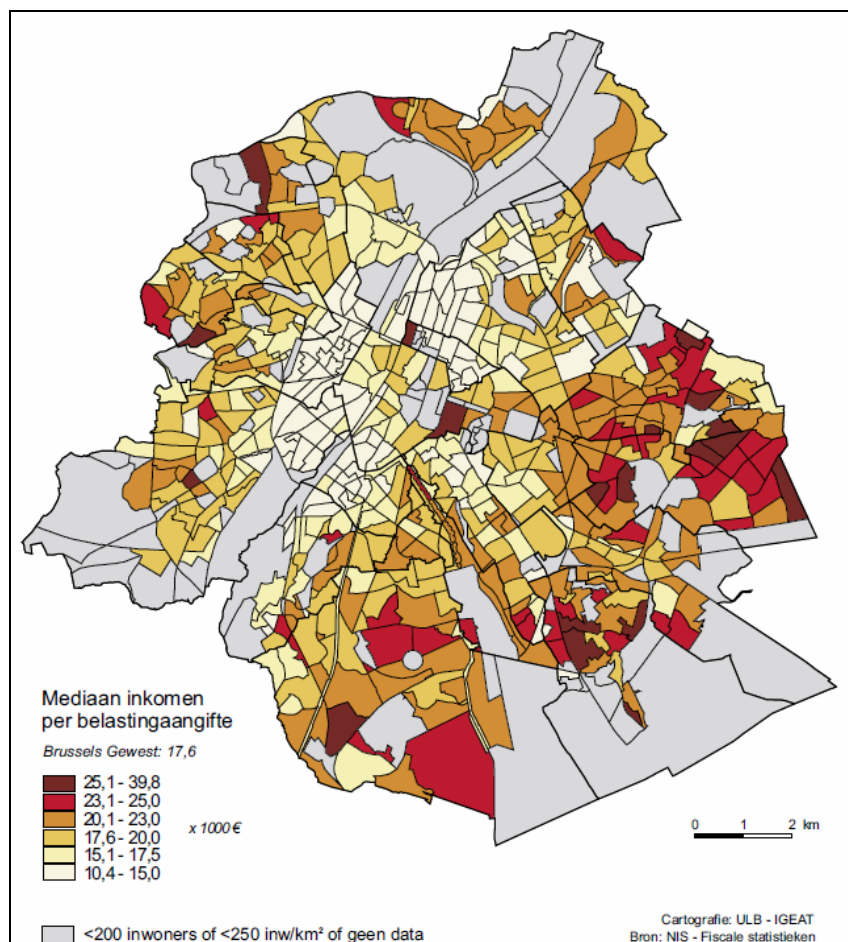
De kaart met de plaatsbepaling toont een grotere verspreiding van de universiteiten in de tweede kroon, terwijl de niet-universitaire instellingen vooral in het centrum van de stad en in de eerste kroon zijn gevestigd.

De oostelijke gemeenten van het Gewest herbergen meer instellingen dan die in het westen.

01 PROBLEEMSTELLING

Het deeltijds onderwijssysteem is bestemd voor leerlingen die zich niet kunnen aanpassen aan het klassieke schoolsysteem (chaotisch parcours, geen belangstelling voor de gegeven vakken, zien het nut van de opgelegde aanpak niet, ...). Het maakt het voor leerlingen mogelijk om over te stappen op een leersysteem dat de school en de beroepswereld samenbrengt. Dankzij deze leermethode kunnen jongeren tot ontplooiing komen in een systeem dat op de beroepsrealiteit en hun toekomstige noden is gericht, en dat ze waarderen omwille van de concrete dimensie en de mogelijkheid tot een kleine verloning⁸. Over het algemeen zijn vooral inwoners van de arme wijken vragende partij voor een oriëntatie naar dit type van onderwijs.

In dat opzicht laat de hiernaast getoonde inkomstenkaart, met bepaling van het sociaaleconomische niveau van de inwoners, het toe om te voorspellen dat er minder infrastructuur voor deeltijds onderwijs nodig zijn in de welgestelde zuidoostelijke rand van het Gewest, alsook in de westelijke wijken met hun “intermediaire” inkomstensituatie. Er verschijnen daarentegen meer specifieke noden daar waar zich de laagste inkomens concentreren, namelijk in de Vijfhoek en de westelijke halve maan van de eerste kroon.

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2006), « Kaart 5-02 Mediaan inkomen per aangifte », Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad.

⁸ CCFEE, Sonocom (2009), “La formation en alternance en Région de Bruxelles Capitale. Qui sont les jeunes en alternance ?”, l’Analyse du Social.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Dit hoofdstuk spitst zich toe op de “CEFA” (Franse Gemeenschap) of Centre d'Enseignement et de formation en Alternance, en op het “CDO” of Centrum voor Deeltijds Onderwijs (Vlaamse Gemeenschap).

Algemeen werden alle instellingen opgenomen. Een school met meerdere, niet-aanpalende vestigingen (op zijn minst in verschillende blokken) kan zo verschillende keren zijn opgenomen.

De theoretische nabijheidszone van deze instellingen werd bepaald als zijnde intermediair, dus zo'n 2,5 kilometer.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de instellingen is gebaseerd op hun ligging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het specifieke karakter van deze instellingen en hun intermediaire nabijheidszone leidt immers niet tot een specifieke noodzaak op het vlak van ruimtelijke dekking.

De kaart met de plaatsbepaling maakt een onderscheid tussen het taalstelsel van deze instellingen.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Deeltijds onderwijs is beroepsonderwijs dat doorgaans op twee verschillende plaatsen verloopt: een plaats voor systematisch onderwijs (de school, het opleidingscentrum) en een productieplaats (de onderneming). De in dit rapport voorgestelde gegevens zijn uitsluitend toegespitst op de opleidingsplaatsen.
- Er werd geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende vakken die er worden gegeven.
- Er wordt geen rekening gehouden met studenten die buiten het Gewest wonen, maar wel in Brussel studeren.
- In dit stadium werd geen rekening gehouden met de capaciteit van de scholen.

04 ANALYSE

Er zijn momenteel 17 centra in het hele Gewest, verdeeld over 13 Franstalige instellingen en 4 Nederlandstalige instellingen.

De jongeren die zijn ingeschreven in een CEFA wonen doorgaans in de bescheiden volkswijken van de stad, wat dus goed overeenkomt met de vestigingsplaatsen van de CEFA's die we op de kaart kunnen zien.

De instellingen in Evere wijken enigszins af: het sociaaleconomische niveau van de inwoners is er iets hoger dan voor de andere centra.

De omgekeerde analyse maakt het daarentegen niet mogelijk te besluiten dat het CEFA-aanbod de hele arme halve maan van de 1e kroon dekt. Hier zou dus rekening mee moeten worden gehouden bij hun toekomstige ontwikkeling.

01 PROBLEEMSTELLING

Deze problematiek groepeerst instellingen met heel uiteenlopende doelstellingen. Naast het taalstelsel en de 3 “klassieke” onderwijsniveaus (kleuterschool, lagere en secundaire school) kan het buitengewoon onderwijs ook worden onderverdeeld in 8 verschillende types. Deze types zijn afgestemd op de handicap van de leerlingen en zijn als volgt verdeeld:

TYPE	HANDICAP
TYPE 1	Lichte mentale achterstand
TYPE 2	Lichte, gematigde of hevige mentale achterstand
TYPE 3	gedragstoornissen
TYPE 4	lichamelijke gebreken
TYPE 5	ziektes of herstel
TYPE 6	visuele gebreken
TYPE 7	gehoorgebreken
TYPE 8	leerstoornissen

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de database omvat de kleuterscholen, lagere scholen en secundaire scholen voor buitengewoon onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap.

Algemeen werden alle instellingen opgenomen. Een school met meerdere, niet-aanpalende vestigingen (op zijn minst in verschillende blokken) kan zo verschillende keren zijn opgenomen.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de instellingen voor buitengewoon onderwijs is gebaseerd op hun ligging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het specifieke karakter van deze instellingen en hun intermediaire uitstraling leidt immers niet tot een specifieke noodzaak op het vlak van ruimtelijke dekking in dit stadium.

Dankzij de kwalitatieve analyse zullen we meer duidelijkheid kunnen scheppen over de tekortkomingen in deze verschillende onderwijsnetten.

De kaart met de plaatsbepaling maakt een onderscheid tussen het taalstelsel van de instellingen en de onderwijsgraad.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Er werd geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende types.
- Er wordt geen rekening gehouden met leerlingen die buiten het Gewest wonen, maar wel in Brussel studeren.
- In dit stadium werd geen rekening gehouden met de capaciteit van de scholen.

Het Brussels Gewest telt 69 instellingen voor buitengewoon onderwijs: 59 zijn Franstalig, 10 zijn Nederlandstalig.

Algemeen zijn deze instellingen gelijkmatig verdeeld over het hele grondgebied. We zien geen opvallende concentratie in dit stadium. Bepaalde gemeenten (zoals Sint-Lambrechts-Woluwe, Brussel en Ukkel) hebben een groter aantal instellingen dan andere (zoals Sint-Pieters-Woluwe, Evere en Sint-Agatha-Berchem).

De Nederlandstalige instellingen liggen voornamelijk in het westen (met uitzondering van 2 scholen in Sint-Lambrechts-Woluwe, alle andere liggen ten westen van het kanaal).

Het bestaande aanbod is als volgt verdeeld:

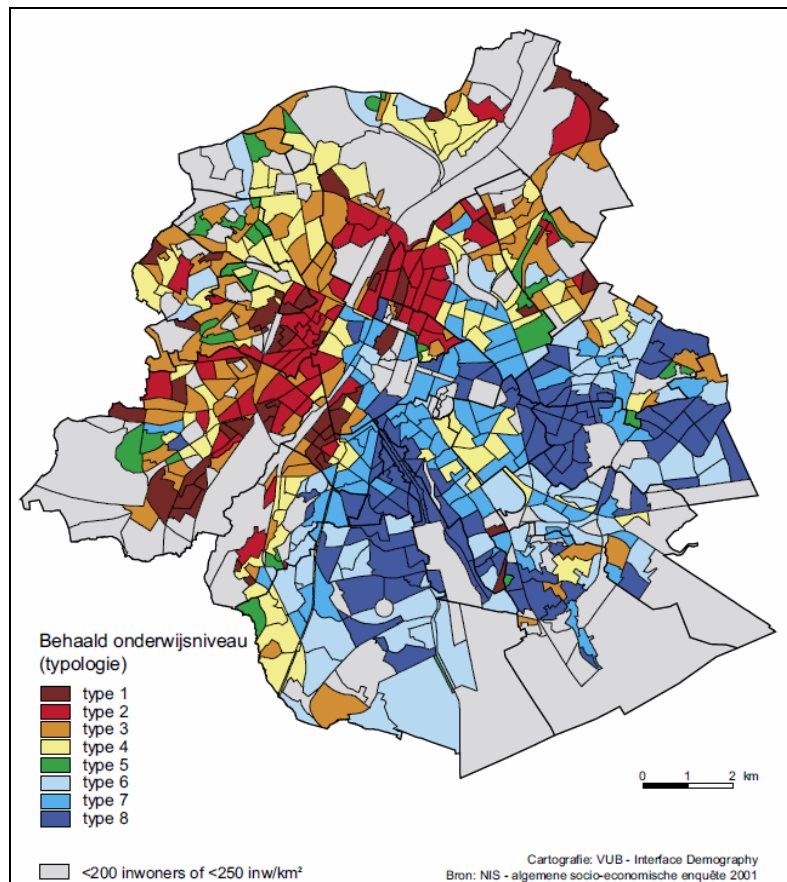
- 29 kleuterscholen
- 55 lagere scholen
- 28 secundaire scholen

Gezien het specifieke karakter van dit aanbod moet de kwaliteit ervan worden aangevuld met een fijnere analyse van de noden en problemen waarmee de sector kampt. Dit zal gebeuren tijdens de kwalitatieve fase van de studie.

01 PROBLEEMSTELLING

Het is belangrijk om bij het aflezen van deze kaarten rekening te houden met het profiel van de hele bevolking. De nood aan leerlingenondersteuning en -begeleiding is immers groter in de zones met een grotere schoolgaande bevolking. Dat gegeven komt dus aan bod bij de interpretatie van de ruimtelijke kaarten.

Bovendien blijkt dat de faalkansen op school omgekeerd evenredig zijn aan het opleidingsniveau van de ouders. De nood aan leerlingenondersteuning en -begeleiding is dan ook groter in wijken met een lager opgeleide bevolking.

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2006), « Kaart 6-03 Behaald onderwijsniveau », Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad.

Kaart nr. 6-03 van de Gezondheids- en Welzijnsatlas van Brussel-Hoofdstad⁹ (hierbij gevoegd) leert ons in dit opzicht dat de statistische sectoren met een type 1 of 2 overeenkomen met de sectoren waar we een oververtegenwoordiging van personen met een diploma lager en beroepsonderwijs zien.

Omgekeerd zien we voor de sectoren van het type 7 en 8 een concentratie van personen die hoger onderwijs volgden. Waarschijnlijk zijn de noden dus groter in het westen van het Gewest, en in het bijzonder in de arme halve maan, langs het kanaal.

⁹ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad (2006), "Gezondheids- en Welzijnsatlas van Brussel-Hoofdstad 2006".

Het is ook belangrijk om te benadrukken dat de vormen van leerlingondersteuning en -begeleiding in deze categorie veelvuldig zijn. Deze categorie omvat immers:

- takenscholen, die onmiddellijke hulp bieden aan kinderen die ondersteuning nodig hebben bij hun huiswerk;
- PMS-centra of Centra voor Leerlingenbegeleiding, die leerkrachten helpen bij de oriëntatie van de kinderen (met name naar aangepast onderwijs) en het contact vergemakkelijken tussen de school en dokters, psychologen, logopedisten, psychomotorisch therapeuten enz.;
- organisaties voor schoolbemiddeling, die zich buigen over relationele problemen tussen leerlingen, ouders van leerlingen en personeelsleden. De bemiddelingsdiensten worden geleverd op vraag van de directie, een leerkracht, een opvoeder, een leerling en/of zijn familie of een externe dienst (Service d'Accrochage Scolaire, Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, ...).

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Dit hoofdstuk omvat de verschillende instellingen voor leerlingondersteuning en -begeleiding in Brussel, namelijk:

- o De Centres PMS (Franse Gemeenschap);
- o De *écoles des devoirs*, waarvan de door ONE erkende "takenscholen";
- o De Services d'Accrochage Scolaire (Franse Gemeenschap);
- o De Centra voor Leerlingenbegeleiding (Vlaamse Gemeenschap);
- o Werking met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren (Vlaamse Gemeenschapscommissie);
- o De andere verenigingen voor leerlingondersteuning en -begeleiding.

Deze rubriek omvat dus geen organismen voor Promotion de la Santé à l'Ecole (PSE), maar spitst zich toe op ondersteuning vanuit het standpunt van de school.

De theoretische nabijheidszone van de takenscholen wordt bepaald als zijnde lokaal (400 m). In een ideale situatie zou elke Brusselse wijk immers over een dergelijke voorziening of dienst moeten beschikken. De bepaling van de theoretische nabijheidszone van de andere voorzieningen en diensten in deze categorie is minder relevant omdat die doorgaans zijn verbonden aan een specifieke school of gemeente.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de verschillende types van instellingen voor leerlingondersteuning en -begeleiding is gebaseerd op de kruising van verschillende gegevens. Deze gegevens werden verduidelijkt aan de hand van deze kaarten:

A Plaatsbepaling van de desbetreffende voorzieningen

Dankzij de kaart met de plaatsbepaling kan de ligging van elke instelling worden bepaald om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijk grondgebied.

Deze kaart maakt een onderscheid tussen de verschillende vormen van leerlingondersteuning en -begeleiding.

B Ruimtelijke dekking van de takenscholen

De kaart met de ruimtelijke dekking van takenscholen bepaalt de ligging van elke school en zijn theoretische nabijheidszone. Die aanpak onthult zones die zijn gespeend van dergelijke voorzieningen en diensten op het gewestelijk grondgebied.

De bevolkingsdichtheid van kinderen van schoolgaande leeftijd, een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, verschijnt in de achtergrond, per statistische sector (statistische bron: Rijksregister op 01/01/2007), wat een relativering van de impact van deze zones zonder dergelijke voorzieningen of diensten mogelijk maakt. Want hoe groter de bevolkingsdichtheid, hoe ernstiger het gebrek aan diensten of voorzieningen daar.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- We kunnen in dit stadium stellen dat deze categorieën volledig zijn. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer leerlingenbegeleiding, maar wel in een andere categorie, toch een dienst van dit type aanbieden. Een dergelijk aanbod blijft evenwel secundair ten opzichte van het hier voorgestelde aanbod (met voorzieningen met als voornaamste objectief het aanbieden van leerlingenbegeleiding).
- In dit stadium werd geen rekening gehouden met de capaciteit van de voorzieningen en diensten.

04 ANALYSE

De kaart met de **plaatsbepaling van instellingen voor leerlingenondersteuning en -begeleiding** toont ons meerdere zaken:

- De takenscholen concentreren zich daadwerkelijk in zones die als kwetsbaar werden bepaald gezien de gegevens van de kaart met betrekking tot het opleidingsniveau van de bevolking.
- De PMS-centra en centra voor schoolbemiddeling zijn nogal gelijkmatig verdeeld over het Gewest: het grootste aantal ligt in de Vijfhoek en de 1e kroon. Er liggen weinig PMS-centra in het westen van het Gewest. Er zijn weinig centra voor schoolbemiddeling in het oosten van het Gewest. De kwalitatieve fase van de studie zal evenwel verduidelijken of een gelijkmatige verdeling van deze instellingen over het grondgebied wel zin heeft gezien hun specifieke werking binnen de scholen.

De kaart met betrekking tot de **verdeling van de voorzieningen voor leerlingenondersteuning** onthult heel veel zones zonder vestiging op het gewestelijk grondgebied, maar weinig in de kwetsbare zones, omwille van het lage opleidingsniveau van de bevolking.

Het gebrek aan takenscholen langs de kanaalzone in Anderlecht verdient ongetwijfeld een bijzondere analyse. Hoewel het opleidingsniveau er laag is, zijn er geen takenscholen.

01 PROBLEEMSTELLING

Dit zijn opvangstructuren (verblijf) voor leerlingen van het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het hoger onderwijs en het buitengewoon onderwijs.

Het aanbod is ingedeeld volgens het taalstelsel van de instellingen. We moeten evenwel opmerken dat de opvangstructuren niet allemaal gemengd zijn en dat sommige zijn bestemd voor een bijzondere doelgroep (buitengewoon onderwijs, schipperskinderen, ...).

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

De gegevens die in dit hoofdstuk worden gebruikt, staan onder het thema “Internaten” van de inventaris. Deze neemt de internaten van de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap in aanmerking.

De inventaris bevat in deze categorie ook de specifieke internaten voor personen met een handicap, die zijn verbonden aan het buitengewoon onderwijs.

Deze structuren verschillen immers van andere opvangstructuren (verblijf) voor gehandicapte personen, die worden behandeld in het hoofdstuk “Personen met een handicap”.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de internaten is gebaseerd op hun ligging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De kaart met de plaatsbepaling maakt een onderscheid op basis van het taalstelsel van deze instellingen.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Er werd geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende doelgroepen (jongens, meisjes, gemengd, ...);
- In dit stadium werd geen rekening gehouden met de capaciteit van de scholen.

04 ANALYSE

De kaart met de plaatsbepaling van de internaten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest leert ons dat deze instellingen hoofdzakelijk zijn gevestigd in de 2e kroon en als volgt zijn verdeeld:

- 13 ten oosten van het kanaal, waarvan 8 Franstalig, 2 Nederlandstalig en 3 tweetalig;
- 8 ten westen van het kanaal, waarvan 3 Franstalig en 5 Nederlandstalig.

01 PROBLEEMSTELLING

Volwassenenvorming kan verschillende vormen aannemen. We kunnen twee grote types onderscheiden:

Het onderwijs voor sociale promotie, een specifieke vorm van secundair en hoger onderwijs (doorgaans 's avonds verstrekt). De objectieven kunnen als volgt worden samengevat:

- bijdragen tot de individuele ontplooiing door een betere professionele, sociale, culturele en schoolintegratie te bevorderen;
- beantwoorden aan de behoeften en vraag naar opleidingen van ondernemingen, overheden, het onderwijs en meer algemeen de sociaaleconomische en culturele milieus.

De alfabetisering en de basiseducatie die zich, zoals hun naam al doet vermoeden, meer specifiek richten op basisonderwijs in schrijven en lezen, maar soms ook rekenen, om vooral de integratie en de toegang tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken.

Het “Huis van het Nederlands” (of “Maison du Néerlandais”) stelt zich dan weer tot doel om niet-Nederlandstaligen Nederlands te leren.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de database omvat de voorzieningen en diensten voor de vorming van volwassenen die aansluiten op de opleidingsdynamiek over het hele leven.

Ze omvat:

- o de “enseignements de promotion sociale” (Franse Gemeenschap);
- o de CVO's (Vlaamse Gemeenschap);
- o De centra voor basiseducatie (Vlaamse Gemeenschap);
- o het “Huis van het Nederlands” (Vlaamse Gemeenschap);
- o de alfabetiseringsoperatoren van Le Portail de l'Alpha (<http://bruxelles.alphabetisation.be>).

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de opleidingscentra voor volwassenen is gebaseerd op hun ligging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De kaart met de plaatsbepaling maakt een onderscheid op basis van het taalstelsel van deze instellingen.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Voor deze categorie dreigen we niet compleet te zijn omdat veel avond-, alfabetiserings- en andere opleidingen worden aangeboden door voorzieningen waarvoor dit niet de voornaamste taak is (wijkhuis bijvoorbeeld). Tijdens de kwalitatieve fase zullen we deze informatie kunnen aanvullen.
- Er werd geen onderscheid gemaakt in het publiek waartoe deze opleidingen zich richten. Bepaalde alfabetiseringslessen kunnen immers een specifieke doelgroep voor ogen hebben, zoals vrouwen.

- Buiten de alfabetisering werd er geen onderscheid gemaakt in de vakken die deze verschillende instellingen geven.
- Tijdens het stadium van de gelokaliseerde inventaris was het niet mogelijk om informatie te vergaren over de capaciteit van deze verschillende voorzieningen.

04 ANALYSE

De kaart met de **plaatsbepaling** van de centra voor volwassenenvorming toont heel duidelijk het overzicht van de alfabetiseringscentra.

Deze concentreren zich specifiek in de arme zones van Brussel, waar het opleidingsniveau doorgaans lager is. Deze verdeling volgt de vaststellingen van de Gezondheids- en Welzijnsatlas op de kaart met de opleidingsniveaus per statistische sector (zie hierboven, in het hoofdstuk over leerlingenbegeleiding).

De andere centra voor volwassenenvorming (Franstalig en Nederlandstalig) zijn meer gelijkmatig over het hele grondgebied verspreid. Toch zien we een lichte concentratie in de Vijfhoek en de eerste kroon.

De analyse van de capaciteiten en diensten die deze verschillende voorzieningen aanbieden, zal meer inzicht scheppen in de omvang van het aanbod en zijn afstemming op de vraag.

01 PROBLEEMSTELLING

De academies verstrekken buitenschools onderwijs in de meest courante kunstdisciplines, te weten muziek, dans, zang, woord en podiumkunsten, tekenen, schilderen, beeldhouwen, pottenbakkerskunst, de visuele kunsten, illustreren en striptekenen, maar ook algemene disciplines zoals kunstgeschiedenis.

Brussel heeft ook een circusschool.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Dit hoofdstuk omvat de academies voor muziek, dans en woord, alsook de kunst- en circusacademie van de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap.

De nabijheidszone die aan deze instellingen werd toegekend, is “uitgebreid lokaal”. Dit komt overeen met een straal van 1.000 meter.

03 ANALYSEMIDDELEN

Voor de analyse van de academies werden verschillende gegevens gekruist. Deze gegevens werden verduidelijkt aan de hand van deze kaarten:

A Plaatsbepaling van de academies

Dankzij de kaart met de plaatsbepaling kan de ligging van elke academie worden bepaald om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijk grondgebied.

B Ruimtelijke dekking van de academies

De kaart die de verdeling van de academies op basis van de bevolkingsdichtheid illustreert, onthult de ruimtelijke dekking door elke academie en haar theoretische nabijheidszone aan te duiden.

Dankzij die aanpak verschijnen de zones zonder academies op het gewestelijk grondgebied, dus de delen die niet in de nabijheidszone van een academie liggen.

De bevolkingsdichtheid, een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, verschijnt in de achtergrond, per statistische sector (statistische bron: Rijksregister op 01/01/2007), wat een relativering van de impact van deze zones zonder dergelijke voorzieningen of diensten mogelijk maakt. Want hoe groter de bevolkingsdichtheid, hoe ernstiger het gebrek aan diensten of voorzieningen daar.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- We maakten geen onderscheid tussen de vakken die deze verschillende academies geven;
- Tijdens het stadium van de gelokaliseerde inventaris was het niet mogelijk om informatie te vergaren over de capaciteit van deze verschillende voorzieningen.

04 ANALYSE

Brussel telt maar liefst 96 academies, wat neerkomt op gemiddeld 5 academies per gemeente.

Voor we dit cijfer gaan analyseren, mogen we echter niet vergeten dat de verschillende academies niet hetzelfde aanbod hebben.

- Om te beginnen is er de taal, want we tellen 85 Franstalige en 11 Nederlandstalige academies;
- En dan is er nog de ruimtelijke verdeling: de kaart met de **plaatsbepaling** onthult een relatief gelijkmatige spreiding van de academies over het hele grondgebied. Het noordwestelijke deel van de 2e kroon lijkt evenwel minder goed voorzien.
- En tot slot het verstrekte onderwijs: de kwalitatieve analyse maakt het mogelijk een onderscheid te maken tussen het onderwijs dat in de verschillende academies wordt verstrekt. Sommige zijn muziekaacademies, andere academies voor schone kunsten, voor woord, dans, circus, ... We zien in dit stadium een duidelijk overwicht van de muziekaacademies (van de 96 academies verschijnen er meteen 73). Er zijn duidelijk minder scholen voor circuskunsten (slechts 1 in dit stadium).

Als we ervan uitgaan dat 1 km een redelijke afstand tot een academie is, stellen we dankzij de **kaart met de verdeling** vast dat het hele gewest van een dergelijk buurtaanbod geniet.

De directe omgeving van de Basiliek en het noorden van de gemeenten Jette en Laken zijn minder goed bedeed.

In de gemeente Ukkel verschijnen ook enkele leemtes. Zones zonder academies verschijnen meer gericht in de Vijfhoek, in Schaarbeek en Elsene, hoewel die relatief beperkt zijn.

LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten met betrekking tot de lichamelijke gezondheidszorg van de Brusselaars volgens deze verdeling:

- Medische zorgen
- Bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en aan de zieken

De specifieke zorgen aan bejaarden, gehandicapte personen en geesteszieken worden behandeld in de desbetreffende hoofdstukken.

De volgende problematieken, die op het vlak van gewestelijk aanbod en ruimtelijke dekking een bijzondere uitdaging vormen, waren het voorwerp van een specifieke studie:

- De algemene geneeskunde, de ziekenhuizen en openbare poliklinieken.

De categorie “Bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en aan de zieken” werd niet in kaart gebracht omdat er in het stadium van de gelokaliseerde inventaris geen complete informatie voorhanden is. De gegevens zullen dus van naderbij worden geanalyseerd tijdens de kwalitatieve fase.

LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG

01 PROBLEEMSTELLING

Dit hoofdstuk beoogt een inventarisatie van het aanbod aan lichamelijke gezondheidszorgen.

Tussen 2000 en 2007 nam de Brusselse bevolking toe met 70.000 inwoners. Het Planbureau voorspelt dat ze over 50 jaar zal zijn gegroeid met 255.000 personen.

Onderstaande tabel toont dat die toename betrekking heeft op alle leeftijdsgroepen¹. Dit zal uiteraard leiden tot een grotere vraag naar gezondheidszorgen bij de Brusselse bevolking.

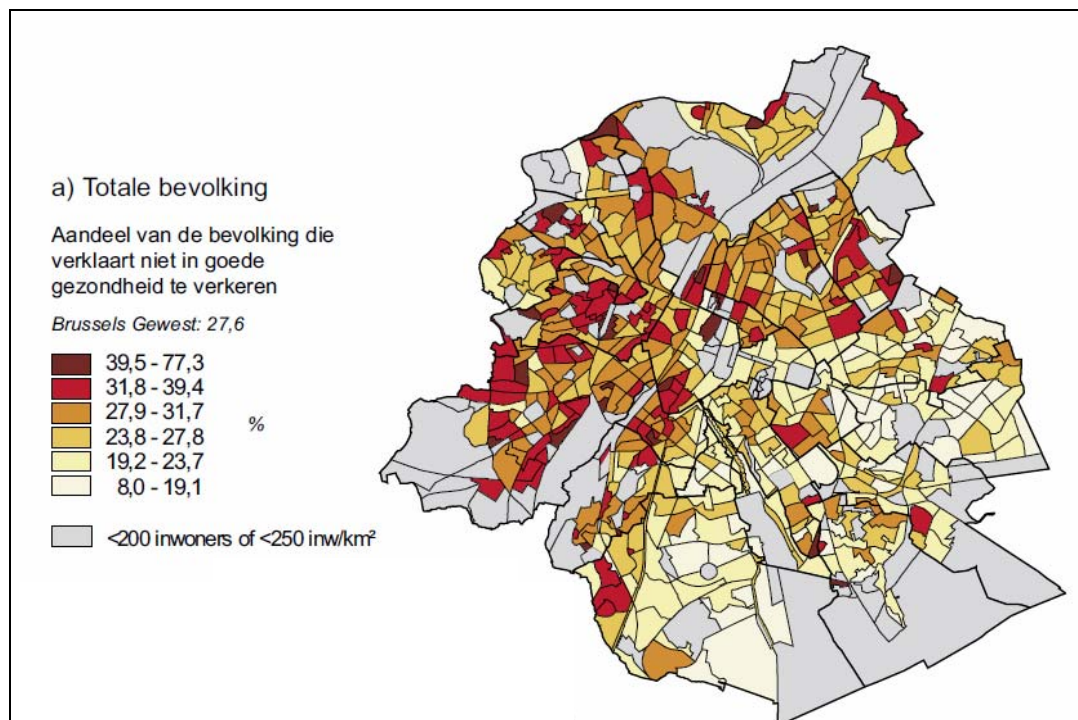
TABEL 37 - Brussels Hoofdstedelijk Gewest – Bevolking volgens geslacht en leeftijdsgroep – op 1 januari
Aantallen en percentages

	2000	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Totale bevolking	959 318 100,0%	1 031 215 100,0%	1 072 063 100,0%	1 200 108 100,0%	1 255 791 100,0%	1 264 310 100,0%	1 289 164 100,0%	1 327 652 100,0%
Mannen	457 852 47,7%	496 788 48,2%	517 466 48,3%	582 057 48,5%	609 743 48,6%	612 682 48,5%	624 027 48,4%	642 690 48,4%
Vrouwen	501 466 52,3%	534 427 51,8%	554 597 51,7%	618 051 51,5%	646 048 51,4%	651 628 51,5%	665 137 51,6%	684 962 51,6%
0 tot 14 jaar	171 014 17,8%	191 421 18,6%	203 898 19,0%	240 329 20,0%	247 839 19,7%	236 461 18,7%	237 031 18,4%	245 084 18,5%
15 tot 39 jaar	355 020 37,0%	386 339 37,5%	401 356 37,4%	442 958 36,9%	446 913 35,6%	442 002 35,0%	449 038 34,8%	456 650 34,4%
40 tot 64 jaar	272 376 28,4%	300 677 29,2%	313 935 29,3%	348 924 29,1%	365 115 29,1%	361 819 28,6%	357 961 27,8%	363 622 27,4%
65 tot 79 jaar	119 840 12,5%	104 163 10,1%	102 802 9,6%	117 063 9,8%	137 129 10,9%	149 230 11,8%	155 273 12,0%	161 298 12,1%
80 jaar en ouder	41 068 4,3%	48 615 4,7%	50 072 4,7%	50 834 4,2%	58 795 4,7%	74 798 5,9%	89 861 7,0%	100 998 7,6%

Bron : Federaal Planbureau – AD SIE (2008), « Waarnemingen 2000-2007 – Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 »

¹ Federaal Planbureau (2008), “Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060”.

Bovendien beweert 27,6 % van de Brusselaars niet in goede gezondheid te verkeren². De gezondheidszorg stelt ons dus voor een reusachtige uitdaging in Brussel.

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2006), « Kaart 9-01 Zelfgerapporteerde gezondheid », Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Medische zorgen

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten voor lichamelijke gezondheidszorg, zowel algemeen als gespecialiseerd.

Ze omvat de volgende erkende diensten:

- o De centra voor gezinsplanning (COCOF, COCOM/GGC) en gelijkgesteld.
- o De erkende wijkgezondheidscentra of *centres de santé intégrés* (COCOF). *Het "wijkgezondheidscentrum" wordt door de Fédération des Maisons Médicales omschreven als een plaats "die eerstelijns-gezondheidszorgen verstrekt, in tegenstelling tot de gespecialiseerde gezondheidszorgen" en "met een pluridisciplinair team"*³.
- o De ziekenhuizen (COCOM/GGC, VG, FG) en openbare poliklinieken.
- o De centra voor prenatale raadpleging (Kind en Gezin, ONE).
- o De diensten voor palliatieve en voortgezette zorgen. Het gaat hier niet om diensten voor palliatieve zorgen in ziekenhuizen, maar wel om volwaardige voorzieningen voor palliatieve zorg.
- o De dagcentra voor verzorging zijn niet uitsluitend bestemd voor personen met mentale problemen of bejaarden (COCOM/GGC, COCOF).
- o De medische wachtposten.

² Brussels observatorium voor Gezondheid en Welzijn (2006), "Gezondheids- en Welzijnsatlas van Brussel-Hoofdstad 2006".

³ Gegevens in te kijken op: <http://www.maisonmedicale.org>

De Fédération des Associations de Médecins Généralistes de Bruxelles omschrijft de medische wachtposten als “plaatsen met huisartsen die zich ter beschikking houden van het publiek”⁴.

Deze categorie omvat geen zorgplaatsen die specifiek zijn bestemd voor bejaarden, gehandicapten en personen met mentale problemen. Zo zijn er bijvoorbeeld geriatrie ziekenhuizen, psychiatrische ziekenhuizen enz.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten is variabel. We kunnen prenatale raadpleging immers niet vergelijken met een algemeen ziekenhuis. De weerhouden theoretische nabijheidszone zal worden bepaald op basis van de opgestelde kaarten.

B Bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en aan de zieken

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die het publiek informeren over gezondheidskwesties, die zich bezighouden met gezondheidspreventie (raadplegingen voor kleine kinderen bijvoorbeeld), die ondersteuning bieden aan zieken en hun naasten, of die ijveren voor een verbetering van het welzijn en de kwaliteit van het leefmilieu via de gezondheid.

De organisaties die het publiek informeren over verslavingen werden behandeld onder het thema Geestelijke Gezondheidszorg.

Let op: in dit stadium was het niet mogelijk om de volledigheid van deze categorie te verzekeren. Er zijn immers veel organisaties die zich inzetten voor de bevordering van de gezondheid en de verbetering van de levenskwaliteit, ook al is dat niet hun voornaamste taak. In de kwalitatieve fase zullen we ze kunnen bepalen.

03 ANALYSEMIDDELEN

Om het thema van de lichamelijke gezondheidszorg te analyseren, werden de volgende kaarten opgesteld:

A Plaatsbepaling van voorzieningen voor algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken

Deze kaart bepaalt de locatie van ziekenhuizen, van openbare poliklinieken, al dan niet erkende wijkgezondheidscentra en medische wachtposten. Ze omvat dus niet alle voorzieningen en diensten voor gezondheidszorg.

B Ruimtelijke dekking van de algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken

Deze kaart toont de ruimtelijke dekking van de verschillende voorzieningen en diensten die hierboven werden gelokaliseerd (algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken) door elke hierboven aangehaalde voorziening te lokaliseren met haar theoretische nabijheidszone.

⁴ Gegevens in te kijken op: <http://www.famgb.be/>

De ligging van deze voorzieningen werd aangeduid met een bolletje, terwijl hun theoretische nabijheidszone, bepaald met een straal van 1.000 m, wordt aangegeven met een blauwe cirkel. De bevolkingsdichtheid (inwoners per hectare), een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, verschijnt in de achtergrond.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- De voorzieningen en diensten voor zorgen aan huis werden niet opgenomen in de gelokaliseerde inventaris.
- De problemen met betrekking tot bejaarden, gehandicapte personen en de geestelijke gezondheid worden hier niet aangekaart.
- We hielden enkel rekening met de openbare voorzieningen, met uitzondering van de privéziekenhuizen, die wel werden opgenomen. Artsen die in een privépraktijk werken, worden dus niet in aanmerking genomen.
- Er werd geen onderscheid tussen de voorzieningen gemaakt op basis van hun capaciteit.

04 ANALYSE

A Algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken

Zoals blijkt uit de **kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen voor algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken** beschikken de gemeenten Evere, Sint-Pieters-Woluwe en Koekelberg niet over voorzieningen van dit type.

Oudergem, Watermaal-Bosvoorde en Sint-Agatha-Berchem hebben elk slechts één wijkgezondheidscentrum.

Brussel-Stad en Schaarbeek zijn de twee gemeenten met de meeste voorzieningen voor algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken, met 10 en 19 voorzieningen.

Gemeenten	Ziekenhuizen en openbare polyklinieken	Wel of niet erkende wijkgezondheidscentra	Medische wachtposten	Totaal	Totale bevolking	Aantal voorzieningen / 10.000 inwoners
EVERE				0	34128	0.0
SINT-PIETERS-WOLUWE				0	38554	0.0
KOEKELBERG				0	18541	0.0
OUDEGEM		1		1	29681	0.3
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	1		1	2	48315	0.4
WATERMAAL-BOSVOORDE		1		1	24121	0.4
SINT-AGATHA-BERCHEM		1		1	20431	0.5
ELSENE	1	3		4	78088	0.5
UKKEL	3	1	1	5	76576	0.7
SINT-GILLIS		3		3	44767	0.7
JETTE	1	2		3	43564	0.7
ANDERLECHT	3	4		7	97601	0.7
SINT-JANS-MOLENBEEK		5	1	6	81632	0.7
SCHAARBEEK	1	9		10	113493	0.9

GANSHOREN	1	1		2	21395	0.9
ETTERBEEK	3	1		4	42342	0.9
VORST	1	4		5	48284	1.0
SINT-JOOST-TEN-NODE	2	1		3	23785	1.3
BRUSSEL	7	10	2	19	145917	1.3
	24	47	5	76	1031215	0.7

Zoals blijkt uit de **kaart met de ruimtelijke dekking van de algemene geneeskunde, ziekenhuizen en openbare poliklinieken** genieten de wijken in het centrum en het westen van het Brussels Hoofdstedelijk Gebied van een buurtaanbod.

Deze kaart onthult duidelijk dat het zuiden en oosten van de tweede Brusselse kroon slechts heel gedeeltelijk is gedekt door theoretische nabijheidszones.

Hoewel een groot deel van deze ongedekte wijken kleinere bevolkingsdichtheden vertoont (minder dan 125 inwoners/hectare), geldt dat niet voor al deze wijken. De inwoners van de wijken Scheut, Moortebek – Peterbos en Veeweide – Aurore (Anderlecht), Machtens, Korenbek en Karreveld (Sint-Jans-Molenbek), van Neder-Over-Heembek, Evere, Josaphat Station (Schaarbek), Sint-Lambrechts-Woluwe, Waversesteenweg (Oudergem), Dries (Watermaal-Bosvoorde) en Boondaal (Brussel), de Universiteitswijk en Kastelein (Elsene) moeten meer dan 1.000 meter afleggen om een ziekenhuis, openbare polikliniek, wijkgezondheidscentrum of medische wachtdienst te bereiken. Een andere, duurdere oplossing is de raadpleging van een arts met een privépraktijk.

Deze wijken komen evenwel overeen met de wijken waar de mediane inkomens hoger zijn dan het Brusselse gemiddelde.

Zonder gegevens over de capaciteiten is het voorbarig om te oordelen of dit aanbod voldoet aan de vraag. Toch kunnen we de volgende overwegingen opperen:

- Volgens het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (2010) is het aantal bedden in de algemene ziekenhuizen van het Brussels Gewest de voorbije jaren alleen maar afgenomen.
- De *Fédération des maisons médicales et des collectifs de santé francophones* vermeldt dat **het aanbod wijkgezondheidscentra te klein is om te voldoen aan de vraag en dat hun huidige aantal zou moeten worden vermenigvuldigd met tien**⁵.

B Zwangerschap en prenatale zorgen

Onderstaande tabel toont, per gemeente, het aantal voorzieningen voor prenatale zorgen en de begeleiding van zwangere vrouwen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 118 van dergelijke voorzieningen.

Brussel-Stad is de gemeente met de meeste voorzieningen voor zwangerschapsopvolging en prenatale zorgen. Koekelberg telt daarentegen geen enkele voorziening van dit type.

⁵ Gegevens in te kijken op: <http://www.maisonmedicale.org/Penurie-de-maisons-medicales-en.html>

Gemeente	Ziekenhuizen en openbare polyklinieken	Wijkgezondheidscentra	Gezinsplanning en gelijkgesteld	Prenatale raadpleging	Totaal
KOEKELBERG					0
SINT-PIETERS-WOLUWE			1		1
EVERE			1		1
SINT-AGATHA-BERCHEM		1			1
WATERMAAL-BOSVOORDE		1	1		2
GANSHOREN	1	1			2
OUDEGEM		1	1		2
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	1		2		3
SINT-JOOST-TEN-NODE	2	1	2		5
JETTE	1	2	2		5
UKKEL	3	1	1	1	6
SINT-GILLIS		3	2	1	6
ETTERBEEK	3	1	2	1	7
VORST	1	4	2	1	8
SINT-JANS-MOLENBEEK		5	2	2	9
ELSENE	1	3	4	1	9
ANDERLECHT	3	4	2		9
SCHAARBEEK	1	9	2	2	14
BRUSSEL	7	10	6	5	28
	24	47	33	14	118

C Bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en aan de zieken

De database omvat in dit stadium 166 voorzieningen voor de bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en aan de zieken.

Hieronder tellen we 19 “Services de Promotion de la Santé à l'Ecole” (PSE). Niet alle 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben echter een PSE op hun grondgebied. Sommige gemeenten tellen er immers twee of drie.

Het Gewest heeft ook 111 voorzieningen voor raadplegingen voor kinderen (K&G of ONE). De gemeenten Anderlecht, Schaarbeek en Brussel hebben alle meer dan 10 voorzieningen voor raadplegingen voor kinderen op hun grondgebied, met respectievelijk 10, 14 en 16 voorzieningen. Koekelberg telt daarentegen geen enkele voorziening van dit type.

De andere 35 voorzieningen betreffen verschillende organisaties die hulpverlening bieden aan personen met een specifieke ziekte en hun familie (bv. hemofilie, diabetes, ...) en organisaties die een betere gezondheid en levenskwaliteit nastreven.

Gemeente	Kinderconsultaties
KOEKELBERG	
SINT-JOOST-TEN-NODE	2
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	2
WATERMAAL-BOSVOORDE	3
SINT-PIETERS-WOLUWE	3
GANSHOREN	3
OUDERGEM	4
ETTERBEEK	4
EVERE	4
SINT-AGATHA-BERCHEM	5
JETTE	5
SINT-GILLIS	6
VORST	7
ELSENE	7
SINT-JANS-MOLENBEEK	8
UKKEL	8
ANDERLECHT	10
SCHAARBEEK	14
BRUSSEL	16
	111

GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten met betrekking tot de geestelijke gezondheid van de Brusselaars volgens deze verdeling:

- Huisvesting
- Psychiatrische hospitalen
- Begeleidingsdiensten
- Verslaving
- Psychologische en psychiatrische consultaties

Deze verschillende categorieën werden in kaart gebracht om hun plaats en verspreiding over het gewestelijk grondgebied te bepalen. De psychologische en psychiatrische consultaties werden echter niet in kaart gebracht. In dit stadium is het immers onmogelijk om een onderscheid te maken tussen de psychologische en psychiatrische consultaties.

01 PROBLEEMSTELLING

Dit hoofdstuk bestudeert de voorzieningen die verband houden met geestelijke gezondheidsproblemen.

Om de problematiek van de geestelijke gezondheid in Brussel te illustreren, volgen hier enkele statistische gegevens en enkele vaststellingen¹:

- Geestelijke stoornissen zijn de grootste oorzaak van invaliditeit onder Brusselaars.
- In de loop van 2006 werden er 7.873 Brusselaars in de psychiatrie opgenomen.
- 12,8 % van de mannen ouder dan 15 jaar en 18,6 % van de vrouwen ouder dan 15 jaar kampt met psychologische problemen.
- In 2007 werden er 154 gevallen van zelfmoord geregistreerd.
- Wanneer we afdalen op de sociale ladder nemen de risico's op de ontwikkeling van geestelijke gezondheidsproblemen toe.
- In 2008 werden er 1.338 personen behandeld op een gespecialiseerd afdeling na het gebruik van illegale drugs.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Huisvesting

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die aangepaste huisvesting bieden aan personen met een geestelijke aandoening (psychiatrische verzorgingstehuizen, beschermde wooninitiatieven, ...).

Deze categorie omvat geen psychiatrische hospitalen, die werden ondergebracht in de categorie "Psychiatrische hospitalen".

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten intermediair is (2.500 m).

B Psychiatrische hospitalen

Deze categorie omvat de hospitalen die zich specifiek toespitsen op patiënten met geestesziekten.

In dit stadium omvat deze categorie geen psychiatrische diensten van algemene of universitaire ziekenhuizen.

Voor deze voorzieningen en diensten werd een gewestelijke theoretische nabijheidszone bepaald.

C Begeleidingsdiensten

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan personen met een geestelijke gezondheid die is verstoord in hun alledaagse leven, en voor hulp bij de verwerving van meer zelfstandigheid (hulp bij dagelijkse taken en bezigheden, herintegratie, aangepaste dagstructuur voor de opvang van personen, ...).

Voor deze voorzieningen en diensten werd een intermediaire theoretische nabijheidszone bepaald.

¹ Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (2010), Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest 2010.

D Verslaving

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan drugsverslaafden of andere verslaafden (alcohol, gokken, ...) en hun naasten, en dat zowel op het vlak van voorlichting als omkadering, begeleiding, integratie, zorgen en huisvesting.

Voor deze voorzieningen en diensten werd een intermediaire theoretische nabijheidszone bepaald (2.500 m).

E Psychologische en psychiatrische consultaties

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten voor psychologische en psychiatrische consultatie en voor psychologische hulpverlening (vooral praatgroepen). Het zijn vaak luisterplaatsen waar personen hun leed en verdriet kunnen delen. Ze richten zich dus niet uitsluitend tot personen met mentale problemen. Ze maken het voor elke persoon met een verstoorde geestelijke gezondheid of wier psychisch evenwicht aan het wankelen dreigt te gaan mogelijk om een aangepast antwoord te vinden op zijn noden, net als aandacht die is afgestemd op zijn situatie.

De psychologische en psychiatrische consultaties in het *maison médicale* of in de ziekenhuizen werden in dit stadium niet opgenomen in deze categorie.

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten "uitgebreid lokaal" is (1.000 m). In een ideale situatie zou elke kleine gemeente of grote wijk in Brussel over dergelijke diensten of voorzieningen moeten kunnen beschikken.

03 ANALYSEMIDDELEN

Om het thema van de geestelijke gezondheidszorg te analyseren, werden de volgende kaarten opgesteld:

A Plaatsbepaling van huisvesting en begeleidingsdiensten

De kaart met de plaatsbepaling van de huisvesting en begeleidingsdiensten omvat de voorzieningen en diensten uit de categorieën:

1. Huisvesting (rode bolletjes)
2. Psychiatrische hospitalen (groene bolletjes)
3. Begeleidingsdiensten (blauwe bolletjes)

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen intermediair en zelfs gewestelijk is, werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

B Plaatsbepaling van de hulpverlening aan drugsverslaafden en andere verslaafden

De kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan drugsverslaafden en andere verslaafden omvat de voorzieningen en diensten uit de categorie "Verslaving".

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen intermediair is, werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- We kunnen in dit stadium stellen dat deze categorieën volledig zijn. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer begeleiding aan personen met mentale problemen, hulpverlening aan drugsverslaafden en andere verslaafden, en psychologische consultaties, maar wel in een andere categorie, toch dergelijke diensten aanbieden. Dit aanbod is evenwel ondergeschikt aan het hier voorgestelde aanbod.
Wat huisvesting en psychiatrische hospitalen betreft, konden we wel compleet zijn.
- De psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen werden niet opgenomen.
- De voorzieningen en diensten voor hulpverlening en zorgen aan huis werden niet opgenomen in de gelokaliseerde inventaris.
- Er werd geen onderscheid tussen de voorzieningen gemaakt op basis van hun capaciteit.

04 ANALYSE

A Huisvesting en begeleidingsdiensten

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 53 voorzieningen en diensten voor huisvesting of begeleiding op het vlak van geestelijke gezondheid. Deze zijn als volgt verdeeld:

	Franstalige	Nederlandstalige	Tweetalige	Totaal
Huisvesting	7	2	18	27
Psychiatrische ziekenhuizen	2	1	6	9
Begeleidingsdiensten	9	3	5	17

Meer dan 50 % van de voorzieningen en diensten voor huisvesting en begeleiding hebben een tweetalig statuut. Dit cijfer bereikt 67 % voor de huisvestingsdiensten en de psychiatrische hospitalen.

De **kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen voor huisvesting en begeleidingsdiensten** voor personen met geestelijke gezondheidsproblemen toont dat deze voorzieningen en diensten niet gelijkmatig over het grondgebied van het Brussels Gewest zijn verdeeld. We vinden deze voorzieningen immers hoofdzakelijk terug in de gemeenten van het centrum en het westen van het Gewest, alsook in Ukkel. De oostelijke gemeenten van het Gewest hebben geen of weinig voorzieningen uit deze categorieën.

Zonder gegevens over de capaciteiten is het voorbarig om te oordelen of dit aanbod voldoet aan de vraag. We kunnen evenwel opmerken dat het aantal bedden in de psychiatrische hospitalen in het Brussels Gewest, zoals blijkt uit onderstaande tabel, sinds 1996 is afgenomen.

	Brussels Gewest					
	1996	2001	2005	2006	2007	2009
Psychiatrische ziekenhuizen						
Aantal ziekenhuizen	10	10	10	10	10	9
privé	9	9	9	9	9	8
openbaar	1	1	1	1	1	1
Aantal bedden	1 109	1 109	1 040	1 040	1 040	1 040

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2010)

B Verslaving

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 43 voorzieningen of diensten bestemd voor drugsverslaafden, personen met andere verslavingen (eten, gokken, ...) en hun familie. Daarvan hebben 34 een Franstalig talenstatuut, zijn 2 Nederlandstalig en 7 tweetalig.

Zoals blijkt uit de **kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen voor hulpverlening aan drugsverslaafden en andere verslaafden** liggen deze voorzieningen en diensten hoofdzakelijk in de Vijfhoek en de eerste kroon van Brussel. Ze zijn dus niet gelijkmatig verdeeld over het hele Brusselse grondgebied.

We zien een grote concentratie van deze voorzieningen in de wijk De Marollen en het onderste deel van Sint-Gillis.

P E R S O N E N M E T E E N H A N D I C A P

Dit thema omvat de specifieke voorzieningen en diensten voor personen met een handicap, volgens deze verdeling:

- Dagonthaal voor gehandicapten
- Revalidatie
- Aangepaste residentiële diensten
- Tewerkstelling en socio-professionele integratie
- Hulpverlenings- en begeleidingsdienst
- Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor gehandicapte personen

Deze categorieën werden in kaart gebracht om hun ligging en verspreiding over het gewestelijk grondgebied te illustreren, en om inzicht te scheppen in alle gegevens van dit thema.

01 PROBLEEMSTELLING

Het decreet van de Franse Gemeenschapscommissie van 4 maart 1999 en het besluit van 25 februari 2000 maken het mogelijk om te bepalen welke personen als gehandicapt kunnen worden beschouwd. Het volgende werd bepaald: “Wordt beschouwd als een persoon met een handicap: de persoon jonger dan 65 jaar die een handicap vertoont die het resultaat is van een vermindering van ten minste 30 % van de fysieke capaciteit of ten minste 20 % van de mentale capaciteit; de handicap is het sociale nadeel dat voortvloeit uit een gebrek of onvermogen dat de uitvoering van een gewone taak in verhouding tot de leeftijd, het geslacht, sociale en culturele actoren beperkt of verhindert”¹.

We bemerken een toename van het aantal gehandicapte personen in Brussel, met als mogelijk gevolg een onevenwicht tussen het aanbod en de vraag naar aangepaste infrastructuur. Ter informatie is het interessant om op te merken dat zo'n 5.200 Franstalige personen momenteel worden begeleid door de diensten voor hulpverlening aan gehandicapte personen in Brussel².

We merken tot slot op dat de voorzieningen bestemd voor gehandicapte personen ook steun bieden aan hun familie en naasten.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Dagonthaal voor gehandicapten

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die uitsluitend zijn voorbehouden aan gehandicapte personen (volwassenen en/of kinderen) en die dagonthaal aanbieden. Deze voorzieningen bieden zo een aangepaste structuur voor het dagonthaal van personen met een handicap.

De Brusselse dienst PHARE (Personne Handicapée Autonomie Recherche) omschrijft het “dagcentrum” als volgt: *“Dit centrum verzekert voltijdse of deeltijdse opvang overdag, van maandag tot vrijdag, voor gehandicapte personen. Het zorgt voor medische, psychologische, paramedische, sociale en educatieve begeleiding om het zo voor hen mogelijk te maken de grootst mogelijke zelfstandigheid en een optimale familiale en sociale integratie te bewerkstelligen of te handhaven.”*

Deze categorie omvat geen residentiële diensten voor gehandicapte personen, die werden behandeld in de categorie “Aangepaste residentiële diensten”.

B Revalidatie

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten voor de revalidatie van gehandicapte personen. Hun taak bestaat erin de personen te helpen om hun aangetaste organische, fysieke en psychische functies optimaal te herstellen.

¹ ASPH asbl (2005), “Les personnes handicapées en terme de statistiques belges”.

² Ecolobxl (2010), “Brussel, een sociaal duurzame stad - Balans 2004-2009 / Maatschappelijk werk”.

C Aangepaste residentiële diensten

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die aangepaste residentiële diensten (huisvesting) voor personen met een handicap aanbieden. Deze opvang kan voor korte of langere tijd zijn. Merk op dat de internaten verbonden aan het buitengewoon onderwijs niet hier werden opgenomen, maar wel in de categorie “Internaten” (thema “Vorming en onderwijs”).

De Brusselse dienst PHARE (Personne Handicapée Autonomie Recherchée) omschrijft het “opvangcentrum” als volgt: *“De taak van de opvangcentra bestaat erin kinderen of volwassen personen met een handicap zowel 's avonds en 's nachts als overdag op te vangen wanneer de gewoonlijke dagactiviteit niet wordt georganiseerd of de gehandicapte persoon zich in de onmogelijkheid bevindt om zich ernaartoe te begeven”.*

D Tewerkstelling en socio-professionele integratie

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die de gehandicapte persoon helpen bij het vinden van werk, alsook de ondernemingen voor aangepast werk.

E Hulpverlenings- en begeleidingsdienst

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die de gehandicapte persoon helpen in zijn dagelijks leven en die hem helpen zelfstandiger te worden (hulpverlening voor de dagelijkse taken, tolkdienst, begeleidingsdienst, oriëntatiedienst in het schoolmilieu, pedagogische begeleidingsdienst, ...).

Deze categorie omvat niet de begeleidingsdiensten voor socio-professionele integratie, die werden opgenomen in bovenstaande categorie “Werkgelegenheid en socio-professionele integratie”.

F Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor gehandicapte personen

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die de organisatie van vrijetijdsactiviteiten voor gehandicapten tot doel hebben.

03

ANALYSEMIDDELEN

Om het thema van de handicap te analyseren, werden er twee kaarten opgesteld.

A Plaatsbepaling van zorgdiensten en aangepaste opvang

Deze eerste kaart toont alle voorzieningen en diensten voor opvang of zorgen aan personen met een handicap. Ze omvat dus de volgende categorieën:

1. Dagonthaal voor gehandicapten (groene bolletjes)
2. Revalidatie (blauwe bolletjes)
3. Aangepaste residentiële diensten (rode sterretjes)

In veel gevallen verzekert een voorziening zowel het dagonthaal als een residentiële dienst. Om de leesbaarheid van de kaart te bevorderen, werden de aangepaste residentiële diensten op de kaart aangeduid met een sterretje, zodat tegelijk die laatste en de diensten voor dagonthaal zichtbaar zijn.

Deze kaart illustreert de locatie van elke voorziening of dienst om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied, op basis van verschillende types.

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen intermediair is, werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

B Plaatsbepaling van de begeleiding

De tweede kaart toont alle voorzieningen en diensten die een begeleiding of vrijetijdsactiviteiten aanbieden. Ze omvat dus de volgende categorieën:

1. Tewerkstelling en socio-professionele integratie (groene bolletjes)
2. Hulpverlenings- en begeleidingsdiensten (rode bolletjes)
3. Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor gehandicapte personen (blauwe bolletjes)

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen intermediair is, werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- We kunnen in dit stadium stellen dat deze categorieën volledig zijn. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer begeleiding of sociale, culturele en sportieve activiteiten, maar wel in een andere categorie, toch een dergelijke dienst aanbieden. Dit aanbod is evenwel ondergeschikt aan het hier voorgestelde aanbod.
Wat de zorgen en aangepaste opvang betreft, werd de volledigheid bereikt.
- Specifieke sportclubs voor gehandicapte personen werden, net als de andere sportclubs, niet opgenomen.
- In dit thema horen enkel specifieke voorzieningen voor gehandicapte personen. Het spreekt echter voor zich dat deze personen ook toegang hebben tot andere voorzieningen of diensten.
- De voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan huis werden niet opgenomen in de gelokaliseerde inventaris.
- Er werd geen onderscheid tussen de voorzieningen gemaakt op basis van hun capaciteit.

04 ANALYSE

A Zorgen en opvang

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 115 voorzieningen die specifiek zijn bestemd voor de verzorging en opvang van personen met een handicap.
Ze zijn als volgt verdeeld:

	Franstalige	Nederlandstalige	Tweetalige	Totaal
Dagonthaal voor gehandicapten	29	7	10	46
Revalidatie	16	4	0	20
Aangepaste residentiële diensten	37	9	3	49

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt bijna 50 dagcentra en 50 opvangcentra voor personen met een handicap. Zoals de **kaart met de plaatsbepaling van zorgdiensten en aangepaste opvang** toont, maken deze twee diensten in veel gevallen deel uit van dezelfde voorziening.

71 % van deze voorzieningen heeft een Franstalig taalstatuut, 17 % een Nederlandstalig en 11 % is tweetalig.

De kaart met de plaatsbepaling van zorgdiensten en aangepaste opvang toont een relatief gelijke ruimtelijke verdeling van de voorzieningen over het Gewest, en dat voor elk van de drie categorieën.

We kunnen ook opmerken dat weinig zorg- en opvangvoorzieningen voor gehandicapte personen binnen de Vijfhoek liggen. Ze liggen hoofdzakelijk in de eerste en tweede kroon van het Gewest.

B Begeleiding

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 117 voorzieningen voor de begeleiding van gehandicapte personen en de organisatie van vrijetijdsactiviteiten voor deze doelgroep.

Ze zijn als volgt verdeeld:

	Franstalige	Nederlandstalige	Tweetalige	Totaal
Werkgelegenheid en socio-professionele integratie	19	6	3	28
Hulpverleningsdiensten en begeleiding	43	8	11	62
Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor gehandicapte personen	15	6	6	27

66% van deze voorzieningen heeft een Franstalig taalstatuut, 17 % een Nederlandstalig en 17% is tweetalig.

In tegenstelling tot de kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen voor aangepaste zorgen en opvang zijn de meeste voorzieningen voor begeleiding en vrije tijd geconcentreerd op een west-oostas. Het noorden en meer in het bijzonder het zuiden van het Gewest blijven dus relatief gespeend van dit type van voorzieningen.

De Vijfhoek telt in dit geval verschillende begeleidingsvoorzieningen.

Hoewel de diensten voor hulpverlening en begeleiding het talrijkst zijn, moeten we toch onderstrepen dat deze categorie in dit stadium de voorzieningen groepeerde die zich in bepaalde gevallen tot een specifieke doelgroep richten: de diensten voor oriëntatie in het schoolmilieu en pedagogische begeleiding zijn bestemd voor jongeren, de tolkdiensten voor blinde, slechthorende of dove personen ...

We mogen niet vergeten dat talloze organisaties sociale, culturele en sportieve activiteiten voor het grote publiek organiseren. Ook personen met een handicap kunnen daar welkom

zijn. Omdat die organisaties niet specifiek op personen met een handicap zijn gericht, werden ze hier niet opgenomen.

De voorzieningen voor personen met een handicap zijn dus relatief gelijkmatig verspreid over het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tijdens de kwalitatieve fase zullen we de afstemming tussen het aanbod en de vraag kunnen inschatten.

WERKGELEGENHEID EN ARBEID

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten voor algemene hulpverlening aan werkzoekenden of personen die zijn vervreemd van de arbeidsmarkt. Ze behelst ook de voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan ondernemingen en vooral de oprichting van ondernemingen.

Dit thema werd opgesplitst in 5 categorieën, volgens het type van gevraagde hulp:

- Hulpverlening bij het zoeken naar werk
- Professionele vorming
- Socio-professionele integratie
- Sociale integratie-economie
- Hulpverlening aan ondernemingen en bij de oprichting van ondernemingen

01 PROBLEEMSTELLING

De ontwikkeling van de arbeidsmarkt is de op één na grootste prioriteit van het GewOP: **“Dynamiek verlenen aan het geheel van de sectoren van de Brusselse economie met het oog op de ontwikkeling van de plaatselijke werkgelegenheid, waarbij erover gewaakt wordt dat de activiteiten verenigbaar zijn met het leefmilieu en de levenskwaliteit in de stad”**. Het werkloosheidscijfer bij personen met een laag, gemiddeld en hoog opleidingsniveau bedraagt respectievelijk 8,6 %, 18,4 % en 26,3 % in Brussel, tegenover 4,5 %, 8,1 % en 13,7 % in België (2009)¹. Dit hoge werkloosheidscijfer in Brussel maakt dit tot een van de grootste bekommernissen van het Gewest. Het Verdrag van Lissabon beoogt een verhoging van het tewerkstellingscijfer om zo 70 % te bereiken tegen 2020. In 2009 bedroeg dit tussen 53,2 % en 56,9 % voor de leeftijdsgroep 15-64 jaar².

Hoewel Brussel veel werkgelegenheden biedt, moeten we beklemtonen dat de helft van de jobs in de stad wordt ingenomen door mensen van buiten Brussel. De werkloosheidsproblemen doen zich voornamelijk voor bij niet-Europeanen en personen met een laag opleidingsniveau, die we hoofdzakelijk in de arme halve maan van Brussel vinden. Het werkloosheidscijfer is ook groter onder vrouwen.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die mensen helpen bij het zoeken naar werk. Deze voorzieningen en diensten verstrekken niet alleen advies in de zoektocht naar werk, maar maken het ook mogelijk om ter plaatse naar werk te zoeken.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten is “uitgebreid lokaal” (dus met 1.000 m). In een ideale situatie zou elke kleine gemeente of grote wijk in Brussel over een dergelijke dienst of voorziening moeten beschikken.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van voorzieningen en diensten voor hulpverlening bij het zoeken naar werk is gebaseerd op de kruising van verschillende gegevens. Deze gegevens werden verduidelijkt met de hulp van volgende instrumenten:

A De plaatsbepaling van de desbetreffende voorzieningen en diensten

De kaart illustreert de locatie van elke voorziening of dienst om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied, op basis van verschillende types.

B Ruimtelijke dekking van de desbetreffende voorzieningen en diensten

¹ Gegevens te raadplegen op <http://statbel.fgov.be/>

² Observatorium voor Gezondheid en Overzicht van de Handel: Welzijnsbarometer – Armoederapport in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2010)

Deze kaarten tonen de ruimtelijke dekking van de verschillende voorzieningen en diensten door elke voorziening te lokaliseren met haar theoretische nabijheidszone. Die aanpak onthult de zones die gespeend blijven van voorzieningen of diensten, dus delen die niet zijn begrepen in de theoretische nabijheidszone van voorzieningen of diensten voor hulpverlening bij het zoeken naar werk.

Het werkloosheidscijfer per wijk van de Wijkmonitoring (2007 - BISA) dat in de achtergrond van de kaart verschijnt, maakt het mogelijk om de impact van de zones zonder voorzieningen of diensten te relativeren: hoe groter de werkloosheid, hoe ernstiger het gebrek aan de nabijheid van diensten of voorzieningen daar.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- We kunnen in dit stadium stellen dat deze categorieën volledig zijn. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer hulpverlening bij het zoeken naar werk, maar wel in een andere categorie, toch een dienst van dit type aanbieden.

04 ANALYSE

De kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen en diensten voor hulpverlening bij het zoeken naar werk toont een concentratie van deze voorzieningen en diensten in het centrum. Hoewel een groot aantal zich in de eerste kroon bevindt, zien we ook enkele overlopende zones in het westelijke deel van de stad (met uitzondering van Anderlecht). Ook de oevers van het kanaal vormen een sterk geconcentreerde zone. Het zuiden van Brussel is dan weer veel minder gedekt. Globaal gezien zijn de verschillende types goed verdeeld in verhouding tot de algemene verdeling.

De kaart met de ruimtelijke dekking van de voorzieningen en diensten voor hulpverlening bij het zoeken naar werk onthult bepaalde zones zonder inplanting. Het centrum van Brussel en de kanaaloevers, de zones met een hoog werkloosheidscijfer, zijn gedekt. De voornaamste zone zonder inplanting ligt in Anderlecht, waar dat gebrek aan voorzieningen en diensten uit deze categorie opmerkelijk is omdat de werkloosheid er groot is. Het noorden van de gemeente Brussel blijkt ook een zone zonder inplanting te zijn, net als – in mindere mate – de gemeente Sint-Gillis. Een groot aantal wijken met een lager werkloosheidscijfer vertoont eveneens een nabijheidstekort, al is dat minder zorgwekkend.

01 PROBLEEMSTELLING

De onderkwalificatie van de bevolking kan een hindernis zijn in de zoektocht naar werk. Zoals hierboven al aangehaald, is de werkloosheid nog hoger onder mensen met een laag opleidingsniveau. In het licht van die problematiek ontwikkelden Bruxelles-Formation en de VDAB centra voor de vorming van werknemers in bepaalde domeinen (rijden met vrachtwagens of taxi's, schoonmaken, ...).

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie bevat de verschillende voorzieningen voor het verstrekken van een kwalificerende opleiding, in centra die zijn erkend als instelling voor professionele vorming:

- o De opleidingscentra van Bruxelles-Formation
- o De sectorale partner-opleidingscentra van Bruxelles-Formation
- o De opleidingscentra van de VDAB
- o De sectorale partner-opleidingscentra van de VDAB

Zodra de opleiding is afgerond, zijn de personen geschoold voor de uitoefening van het beroep in het domein waarop de opleiding betrekking heeft.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten is “gewestelijk”.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de voorzieningen en diensten voor professionele vorming wordt vertaald op een kaart die de plaats van elke voorziening of dienst illustreert om zo een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijk grondgebied, met onderscheid tussen de verschillende opleidingscentra die hierboven worden opgesomd.

Gezien de gewestelijke theoretische invloed van deze opleidingscentra werd het relevant geacht om die informatie aan te vullen met een kaart van de ruimtelijke dekking.

04 ANALYSE

De kaart onthult een nogal axiale verdeling van de verschillende opleidingscentra die zich uitstrekt van het zuidwesten tot het noordoosten, in de richting van het kanaal. De centra van Bruxelles-Formation en zijn partners zijn talrijker dan die van de VDAB en zijn partners (14 tegenover 4). De gemeente met de meeste plaatsen is Brussel-Stad. Het zuidoosten is daarentegen volledig leeg.

01 PROBLEEMSTELLING

In dezelfde lijn als de hierboven voorgestelde centra voor professionele vorming werden de centra voor socio-professionele integratie ontwikkeld om een oplossing te bieden voor de onderkwalificatie van de Brusselse bevolking. Ook het analfabetisme en het gebrek aan kennis van het Frans of het Nederlands is een probleem. Deze verschillende centra bestrijden niet alleen deze problematiek, maar ook andere, net zo grote problemen op het vlak van socio-professionele integratie.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie omvat de verschillende instellingen voor socio-professionele integratie en onderscheidt verschillende types van voorzieningen of diensten in Brussel:

- De CPAS/OCMW's die zich bezighouden met socio-professionele integratie
- De alfabetiseringsoperatoren die zijn aangesloten bij FEBISP
- De *opérateurs de formation de base*
- De Centra voor Basiseducatie (CBE Brusseeleer), die de twee bovenstaande types omvatten
- De *ateliers de formation par le travail* (hiervoor bestaat geen Nederlandstalig equivalent)
- De operatoren voor Franstalige en Nederlandstalige vooropleidingen
- De operatoren voor Franstalige en Nederlandstalige kwalificerende opleidingen

In dit stadium van de studie kan de volledigheid van deze categorie niet worden verzekerd. Er zijn bijvoorbeeld ook socioculturele structuren of voorzieningen voor maatschappelijke cohesie die een dergelijke functie uitoefenen. Deze kunnen worden bepaald tijdens de kwalitatieve fase.

Gezien de lokale werking van deze voorzieningen en diensten (de schaal van een kleine gemeente of grote wijk) zal rekening worden gehouden met een uitgebreid lokale theoretische nabijheidszone met een straal van 1.000 m.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de voorzieningen en diensten die zijn gecategoriseerd als centra voor socio-professionele integratie is gebaseerd op de kruising van verschillende gegevens. Deze gegevens werden verduidelijkt met de hulp van volgende instrumenten:

A De plaatsbepaling van de desbetreffende voorzieningen en diensten

De kaart illustreert de locatie van elke voorziening of dienst om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied. Omdat elk centrum één of meerdere types van socio-professionele integratie kan omvatten, werd er op dit vlak geen onderscheid gemaakt op de kaart, met uitzondering van de OCMW's die, omwille van hun wettelijke aspecten, werden verduidelijkt.

B Ruimtelijke dekking van de desbetreffende voorzieningen en diensten

Deze kaarten tonen de ruimtelijke dekking van de verschillende voorzieningen en diensten door elke voorziening te lokaliseren met haar theoretische nabijheidszone. Die aanpak onthult de zones die gespeend blijven van voorzieningen of diensten, dus delen die niet zijn begrepen in de theoretische nabijheidszone van voorzieningen of diensten met betrekking tot socio-professionele integratie. De OCMW's werden eveneens onderscheiden van de andere centra.

Het werkloosheidscijfer per wijk van de Wijkmonitoring (2007 - BISA) dat in de achtergrond van de kaart verschijnt, maakt het mogelijk om de impact van de zones zonder voorzieningen of diensten te relativeren: hoe groter de werkloosheid, hoe ernstiger het gebrek aan de nabijheid van diensten of voorzieningen daar.

04 ANALYSE

Deze categorie telt het grootste aantal plaatsen met betrekking tot dit thema. **De kaart met de plaatsbepaling van centra voor socio-professionele integratie** onthult een heel sterke concentratie in de eerste kroon en langs het kanaal, wat overeenkomt met de armste zones van de stad. In de randgemeenten zien we deze centra nagenoeg niet (buiten hun OCMW hebben gemeenten zoals Watermaal-Bosvoorde trouwens geen centra).

De kaart met de ruimtelijke dekking van de centra voor socio-professionele integratie onthult zones zonder inplanting. Net als voor de hulpverlening bij het zoeken naar werk zijn het centrum van Brussel en de kanaaloevers, zones met een hoog werkloosheidscijfer, gedekt. De zones zonder inplanting liggen hoofdzakelijk in het westelijke deel van de stad, met Anderlecht als meest opvallende gemeente. De dekking van de gemeente Sint-Gillis is groter dan voor de hulpverlening bij het zoeken naar werk.

01 PROBLEEMSTELLING

Hier stellen we dezelfde problematiek vast. Het werkloosheidscijfer in Brussel is hoog, en het opleidingsniveau van de bevolking problematisch.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die laaggeschoolde personen aanwerven om ze op de arbeidsmarkt te lanceren. Deze sociale instellingen onderscheiden zich van de *ateliers de formation par le travail* (zie de socio-professionele integratie) omdat de kandidaat geen opleidingsstage volgt, maar daadwerkelijk wordt aangeworven door de onderneming.

03 ANALYSEMIDDELEN

De kaart illustreert de locatie van elke voorziening of dienst met betrekking tot de sociale integratie-economie om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied.

04 ANALYSE

De kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen en diensten voor sociale integratie-economie onthult een grote concentratie in de omgeving van de Vijfhoek. Die concentratie is veel opvallender dan die van de andere categorieën van voorzieningen en diensten voor tewerkstelling. De concentraties zijn het sterkst in het onderste deel van Sint-Jans-Molenbeek en in een zone die Sint-Joost-Ten-Noode en het westen van Schaarbeek omvat. In de tweede kroon is dit type van voorzieningen nagenoeg onbestaande.

01 PROBLEEMSTELLING

Net als elke stad bevordert Brussel de oprichting van ondernemingen op haar grondgebied. Een bedrijf oprichten, is echter niet altijd gemakkelijk omdat de kandidaten vaak niet over de nodige juridische en economische kennis beschikken.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie omvat de volgende voorzieningen voor hulpverlening aan ondernemingen of bij de oprichting van ondernemingen;

03 ANALYSEMIDDELEN

De kaart illustreert de locatie van elke voorziening of dienst om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied.

De ruimtelijke dekking speelt hier geen rol omdat de hulpverlening aan ondernemingen of bij de oprichting van ondernemingen zich niet beperkt tot een lokale bevolking, maar het hele Gewest betreft. We moeten dit evenwel nuanceren omdat de lokale economieloketten hulp bieden aan werkzoekenden van de wijken waar ze zijn gevestigd.

04 ANALYSE

De kaart onthult een nogal axiale verdeling van deze voorzieningen die zich uitstrekt van het zuidwesten tot het noordoosten in de richting van het kanaal. De gemeente met de meeste voorzieningen van dit type is Brussel-Stad.

IMMIGRATIE

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten die specifieke hulp verlenen aan immigranten (papieren in orde maken, de zoektocht naar een woning, voor een sociale tolk, ...) en ijveren voor een interculturele dialoog en de preventie van (vooral raciale) discriminatie.

Dit thema werd opgesplitst in 2 categorieën, volgens het type van aangeboden hulp:

- Hulpverlening aan immigranten
- Interculturele dialoog en preventie van discriminatie

De voorzieningen en diensten in dit thema vertonen een gewestelijke en zelfs intermediaire theoretische nabijheidszone. Ze werden dus in kaart gebracht om hun ligging en verspreiding over het gewestelijk grondgebied te illustreren. In dit stadium leek het evenwel niet aangewezen om hun ruimtelijke dekking uitvoeriger te analyseren.

Dankzij de inzameling van aanvullende gegevens tijdens de kwalitatieve fase (capaciteit, gebruiksfrequentie, ...) kunnen we beter inschatten of hun aanbod is afgestemd op de vraag.

01 PROBLEEMSTELLING

Net als veel andere internationale steden kent Brussel een grote immigratie. Volgens schattingen zouden er ongeveer 45.000 vluchtelingen en mensen zonder papieren in Brussel verblijven¹. Bovendien is zo'n 25 % van de Brusselaars van vreemde afkomst. Overheidsdiensten en diverse organisaties die immigranten begeleiden, staan dus voor een reusachtige uitdaging.

Brussel staat ook bekend om haar interculturaliteit. Ook in dit domein worden er talloze acties gevoerd om de integratie van de verschillende culturen te bevorderen.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Hulpverlening aan immigranten

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die een specifieke hulpverlening bieden aan immigranten (papieren in orde maken, de zoektocht naar een woning, een sociale tolk, specifieke hulpverlening aan buitenlandse minderjarigen, ...).

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten intermediair en zelfs gewestelijk is.

B Interculturele dialoog en preventie van discriminatie

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die de preventie van vooral rassendiscriminatie beogen of werkzaam zijn in de interculturele dialoog. Ze omvat met name het "Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding" en de organisaties die werkzaam in het interculturele domein ("Casa de América Latina" bijvoorbeeld).

In dit stadium kan de volledigheid van deze categorie echter niet worden verzekerd. De geleverde informatie liet ons immers niet toe om de voorzieningen en diensten vanuit deze specifieke invalshoek te benaderen. Enkel de organisaties met een interculturele doelstelling die duidelijk werd erkend, werden in dit stadium opgenomen. Voor de andere zal de kwalitatieve fase het mogelijk maken om de filosofie van de verschillende organisaties in dit domein aandachtiger te bestuderen, over de aangeboden diensten heen.

Gezien hun specifieke kenmerken werd de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten als gewestelijk beschouwd.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de voorzieningen en diensten uit het thema immigratie is gebaseerd op de kaart met de plaatsbepaling van de voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan immigranten om zo een overzicht van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijk grondgebied te kunnen scheppen.

¹ "Gezondheids- en Welzijnsatlas van Brussel-Hoofdstad", Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006.

Aangezien de categorie niet volledig is, werd er nog geen kaart opgesteld voor de interculturele dialoog en de preventie van discriminatie.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

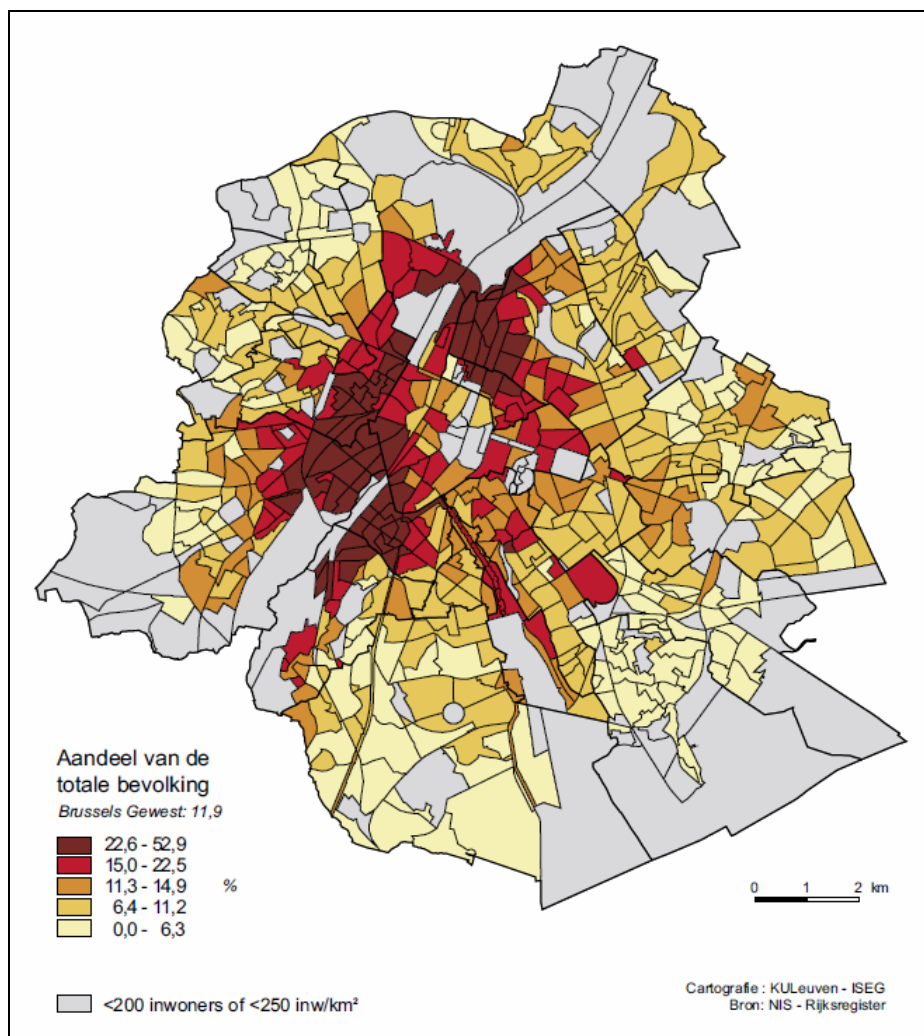
- Bij die specifieke hulpverlening aan immigranten komt de algemene sociale hulpverlening (zie hierboven), waartoe ze eveneens toegang hebben.
- De categorie groepeer momenteel diensten die, ook al bieden ze alle hulpverlening aan immigranten, aan verschillende noden beantwoorden. We zullen een onderscheid maken in de kwalitatieve fase.
- In dit stadium kunnen we ervan uitgaan dat de categorie met betrekking tot de hulpverlening aan immigranten compleet is. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer specifieke hulpverlening aan immigranten, maar wel in een andere categorie, toch dergelijke diensten aanbieden. Dit aanbod is evenwel secundair ten opzichte van het hier voorgestelde aanbod (met voorzieningen met als voornaamste objectief het aanbieden van specifieke hulpverlening aan immigranten).
- Zoals hierboven toegelicht, kan de volledigheid van de categorie "interculturele dialoog en preventie van discriminatie" niet worden gegarandeerd.

04 ANALYSE

De inventaris telt momenteel 74 voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan immigranten.

De kaart met de plaatsbepaling van deze voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan immigranten vertoont een concentratie van deze voorzieningen en diensten in het centrum van Brussel. De ligging van deze voorzieningen en diensten beantwoordt zo aan een dubbele logica:

- een centrale ligging voor een betere toegankelijkheid en meer zichtbaarheid, omdat deze voorzieningen en diensten vaak een gewestelijke uitstraling hebben;
- een concentratie daar waar zich de meeste vluchtelingen, mensen zonder papieren en vreemdelingen bevinden, die dit soort van diensten het meest nodig hebben.

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2006), « Kaart 3-09 Italianen, Spanjaarden, Portugezen, Grieken, Turken en Marokkanen (1/1/2003) », Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad.

Globaal gezien volgt de verdeling van deze voorzieningen en diensten de logica van de vraag.

De kwalitatieve fase zal evenwel duidelijk maken of het aanbod is afgestemd op de reële behoeften. Zonder meer nauwkeurige kwalitatieve en cijfergegevens is het immers te vroeg om verdere conclusies te trekken over de afstemming van het aanbod op de nood aan dergelijke voorzieningen.

JUSTITIE

Dit thema behelst de voorzieningen en diensten die een sociale en psychologische begeleiding aanbieden aan justitiabelen (beklaagden, gevangenen, vrijgelatenen) en aan slachtoffers, maar ook aan hun familie en naasten. Het omvat ook alle voorzieningen en diensten die een juridische hulpverlening van eerste rang (consultatie, juridische informatie) of een lokale bemiddeling aanbieden.

Het thema “justitie” werd opgesplitst in 4 categorieën, volgens het type van gevraagde hulp:

- Hulpverlening aan justitiabelen
- Rechtswinkels en juridische diensten
- Mishandeling (slachtofferhulp inbegrepen)
- Politiekantoren en -posten

De voorzieningen en diensten opgenomen in dit thema vertonen een gewestelijke en zelfs intermediaire theoretische nabijheidszone, met uitzondering van de politiekantoren (die een uitgebreid lokale theoretische invloedzone hebben). Ze werden dus in kaart gebracht om hun ligging en verspreiding over het gewestelijk grondgebied te illustreren. In dit stadium leek het evenwel niet aangewezen om hun ruimtelijke dekking uitvoeriger te analyseren, met uitzondering van de politiekantoren.

Dankzij de inzameling van aanvullende gegevens tijdens de kwalitatieve fase (capaciteit, gebruiksfrequentie, ...) kunnen we beter inschatten of hun aanbod is afgestemd op de vraag.

01 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Hulpverlening aan justitiabelen

Deze categorie van de inventaris behelst de voorzieningen en diensten die een sociale en psychologische begeleiding aanbieden aan justitiabelen (beklaagden, gevangenen, vrijgelatenen), maar ook aan hun familie en naasten.

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten intermediair en zelfs gewestelijk is.

B Rechtswinkels en juridische diensten

Deze categorie van de inventaris omvat alle voorzieningen en diensten die een juridische hulpverlening van eerste rang (consultatie, juridische informatie) of een lokale bemiddeling aanbieden. Ze omvat ook het vredegerecht, justitiehuisen, bemiddelingsdiensten of plaatselijke preventiediensten (gemeentediensten), organisaties voor juridische bijstand (federaal) en andere verenigingen of diensten die juridische hulp aanbieden.

Ze bevat eveneens de specifieke juridische hulpverlening aan de jeugd die ook in de categorie "Hulpverlening aan de jeugd" werd opgenomen.

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten intermediair is.

C Mishandeling

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die hulp bieden aan slachtoffers van mishandeling. Dit behelst onthaal en psychosociale bijstand, een luisterend oor aanbieden, maar ook het verstrekken van informatie over administratieve en juridische stappen die kunnen worden ondernomen.

Deze categorie omvat:

- openbare diensten
- verenigingen erkend of gesubsidieerd door de overheid
- verenigingen erkend door de sector zelf

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten gewestelijk of intermediair is.

D Politiekantoren en -posten

Deze categorie van de inventaris omvat de politiekantoren en hun posten.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten is "uitgebreid lokaal" (dus met 1.000 m).

02 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de voorzieningen en diensten die onder het thema justitie vallen, zijn gebaseerd op kaarten die de plaats van elke voorziening of dienst illustreren om zo een

overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod over het gewestelijk grondgebied, met onderscheid tussen de verschillende categorieën.

Gezien de theoretische nabijheidszone van dergelijke voorzieningen en diensten (gewestelijke of intermediaire theoretische nabijheidszone) werd het niet relevant geacht om deze informatie aan te vullen met een ruimtelijke dekkingskaart.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Bij deze specifieke juridische hulpverlening komt de algemene sociale hulpverlening (zie het thema “hulpverlening aan de persoon”), die ook juridisch advies kan verstrekken (met name OCMW’s).
- We kunnen in dit stadium stellen dat dit thema volledig is. Het is evenwel niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer juridische hulpverlening, maar wel in een andere categorie, toch dergelijke diensten aanbieden. Dit aanbod is evenwel secundair ten opzichte van het hier voorgestelde aanbod (met voorzieningen met als voornaamste objectief het aanbieden van juridische hulpverlening).
- Met de diensten die in de gevangenis worden verstrekt, werd – net als hulp aan huis of straathoekwerk – in dit stadium van de gelokaliseerde inventaris geen rekening gehouden.

03 ANALYSE

De inventaris telt momenteel 192 voorzieningen en diensten die onder het thema justitie vallen:

- 31 voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan justitiabelen
- 69 rechtswinkels of diensten voor juridische hulpverlening
- 42 voorzieningen en diensten voor hulp aan slachtoffers van mishandeling
- 50 politiekantoren en -posten

Deze voorzieningen en diensten zijn voor het merendeel tweetalig.

De kaarten met de plaatsbepaling van deze voorzieningen en diensten tonen een concentratie van deze voorzieningen en diensten in het centrum van Brussel. Meer specifiek zien we:

- een concentratie van voorzieningen voor hulpverlening aan justitiabelen rond het justitiepaleis en in de buurt van de gevangnissen van Vorst en Sint-Gillis;
- een meer gelijkmatige verdeling van de juridische diensten over het hele Brusselse grondgebied, waar elke gemeente minstens één voorziening of dienst uit deze categorie telt;
- een concentratie van voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan slachtoffers van mishandeling in het centrum van het Gewest, met evenwel een dienst voor hulpverlening aan slachtoffers in bijna alle gemeenten, met uitzondering van Sint-Agatha-Berchem en Ganshoren;
- een gelijkmatige verdeling van politiekantoren en -posten over het hele Brusselse grondgebied, waar elke gemeente minstens één voorziening of dienst uit deze categorie telt.

De kaart met de ruimtelijke dekking van politiekantoren en hun posten onthult grote zones die niet in de buurt van een politiekantoor of -post liggen (met name wijken in het

zuidoosten van Brussel en wijken ten westen van het Josaphatpark in Schaarbeek), terwijl het centrum en het noordwesten van het Gewest een meer complete dekking vertonen.

De kwalitatieve fase zal evenwel duidelijk maken of het aanbod is afgestemd op de behoeften. Zonder meer nauwkeurige kwalitatieve en cijfergegevens is het immers te vroeg om verdere conclusies te trekken over de afstemming van het aanbod op de nood aan dergelijke voorzieningen.

KIND EN JEUGD

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten voor specifieke hulp aan kinderen en jongeren, van de verzorging van baby's, de opvang van jongeren en kinderen in hun vrije tijd, tot hulp aan jongeren in moeilijkheden. Alle aspecten die te maken hebben met gezondheidszorgen, zelfs specifiek voor kinderen (consultatie voor baby's bijvoorbeeld), werden opgenomen in het thema "Lichamelijke gezondheidszorg".

Dit thema werd opgesplitst in 4 categorieën, volgens het type van aangeboden dienst:

- Kinderopvang
- Bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens decreet)
- Hulpverlening aan de jeugd (buiten decreet)
- Vrijetijdsinrichtingen voor jongeren

De volgende problematieken, die op het vlak van gewestelijk aanbod en ruimtelijke dekking een bijzondere uitdaging vormen, waren in dit stadium het voorwerp van een specifieke studie:

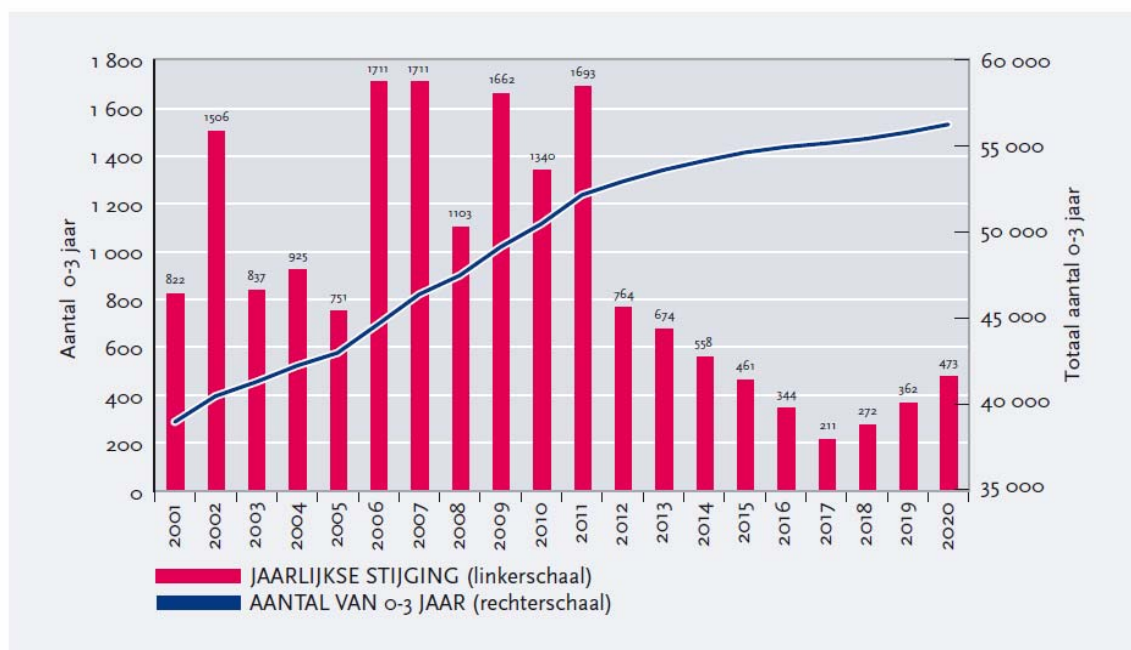
- Kinderopvang
- Bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens en buiten decreet)

Er werd geen kaart opgesteld voor de categorie "Vrijetijdsinrichting voor jongeren", waarvoor de complete informatie niet beschikbaar is in het stadium van de gelokaliseerde inventaris. Tijdens de kwalitatieve fase kunnen er meer complete kaarten worden opgesteld.

01 PROBLEEMSTELLING

Sinds 1997 neemt de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toe, en ook in 2002 hield die groei aan. Volgens bevolkingsprognoses voor de komende jaren die het BISA deed, gebaseerd op die van het Federaal Planbureau en de ADSEI, zal die toename zich nog versterken voor de leeftijden die met het probleem van de kinderopvang kampen.

GRAFIEK 28 : Evolutie van de bevolking van minder dan 3 jaar

Bron : FBP.

Bron : Projectie van het Federaal Planbureau opgenomen in het dossier gemaakt in januari 2010 door de Cel Analyse van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) m.b.t. de demografische evolutie en de kinderdagverblijven, gepubliceerd in De Conjunctuurbarometer n°15

Eén ding is duidelijk: het huidige aanbod voldoet niet aan de vraag naar kinderopvangplaatsen in het Brussels Gewest.

De toegenomen vraag die uit deze cijfers voortvloeit, en de daarmee gepaard gaande noodzaak om nieuwe kinderopvangplaatsen te voorzien, werpt een andere uitdaging op: de opening van opvangplaatsen waar het aanbod momenteel het kleinste is en de vraag het grootste, om zo een eerlijke ruimtelijke verdeling van het aanbod te bewerkstelligen.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten voor de opvang van kleine kinderen, dus van 0 tot 3 jaar, die als dusdanig zijn erkend door Kind & Gezin of ONE (kinderdagverblijven, kindertuinen, peuterspeelplaatsen, tijdelijke opvang, ...).

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten lokaal is (400 m), dus een ideale toegankelijkheid over een afstand die te voet kan worden afgelegd. Zo zou elke Brusselse wijk over diensten of voorzieningen voor kinderopvang moeten beschikken.

De analyse van de voorzieningen en diensten voor kinderopvang is gebaseerd op de kruising van verschillende gegevens. Deze gegevens werden verduidelijkt met de hulp van volgende instrumenten van drie verschillende types:

A De plaatsbepaling van de desbetreffende voorzieningen en diensten

Deze kaart illustreert de plaats van elke voorziening om een overzicht te scheppen van de globale verdeling van het aanbod op het gewestelijk grondgebied, op basis van verschillende types. We onderscheidden:

- o crèches, kindertuinen, kinderdagverblijven en andere opvangplaatsen voor kinderen vanaf 6 weken;
- o peuterspeelzalen, toegankelijk vanaf 18 maanden;
- o de opvang door zelfstandige onthaalmoeders.

B Ruimtelijke dekking van de opvangplaatsen

De volgende kaart toont de ruimtelijke dekking van de verschillende voorzieningen en diensten door elke voorziening te lokaliseren met haar theoretische nabijheidszone (400 m).

Die aanpak onthult de zones die gespeend blijven van voorzieningen of diensten, dus delen die niet zijn begrepen in de theoretische nabijheidszone van voorzieningen of diensten voor kinderopvang.

De bevolkingsdichtheid van kinderen van 0 tot 3 jaar (indicator van de theoretische intensiteit van de noden) per statistische sector in de achtergrond (statistische bron: Rijksregister op 01/01/2007) maakt een relativisering van de impact van deze zones zonder dergelijke voorzieningen of diensten mogelijk.

C Tabel per gemeente

De analyse werd aangevuld met een tabel ter illustratie van het aantal kinderopvangplaatsen, per gemeente, afhankelijk van het aantal kinderen tussen 0 en 3 jaar.

Bij de interpretatie van deze instrumenten is echter voorzichtigheid geboden:

- Er wordt geen rekening gehouden met kinderen die buiten het Gewest wonen, maar wel naar kinderdagverblijven in Brussel gaan.
- In de analyse werd geen onderscheid gemaakt volgens het type van opvangstructuur.
- In de tweetalige context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mogen we niet vergeten dat het taalaanbod van elke voorziening een belangrijk gegeven kan zijn. In dit stadium werd in de analyse geen enkel onderscheid gemaakt.
- Privécrèches, niet erkend door ONE of K&G, werden niet geïnventariseerd.
- Er werd geen rekening gehouden met de opvangcapaciteit.

04 ANALYSE

De kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen en diensten voor kinderopvang toont a priori een nogal gelijkmatige verdeling van deze voorzieningen over het gewestelijk grondgebied. Een meer diepgaande analyse onthult echter dat bepaalde gemeenten, in verhouding tot hun bevolking van 0 tot 3 jaar, een relatief groter aantal voorzieningen en diensten voor kinderopvang hebben dan andere. Zo varieert het aantal kinderopvangplaatsen per 100 kinderen per gemeente van 0,5 tot 3 opvangplaatsen:

- de gemeenten met verhoudingsgewijs het kleinste aantal voorzieningen zijn de gemeenten in het westen van het Gewest (Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht en Koekelberg), maar ook drie gemeenten in het oosten van de eerste kroon (Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Noode en Schaarbeek);
- globaal gezien bieden de gemeenten van de tweede kroon in het oosten van Brussel verhoudingsgewijs meer opvangplaatsen.

Het is echter belangrijk om nogmaals te benadrukken dat deze analyse geen rekening houdt met de reële capaciteiten van deze voorzieningen en diensten. Een verhoudingsgewijs kleiner aantal voorzieningen kan zo overeenkomen met een grotere capaciteit. Over de werkelijke inlossing van de noden kunnen we dus geen conclusies trekken.

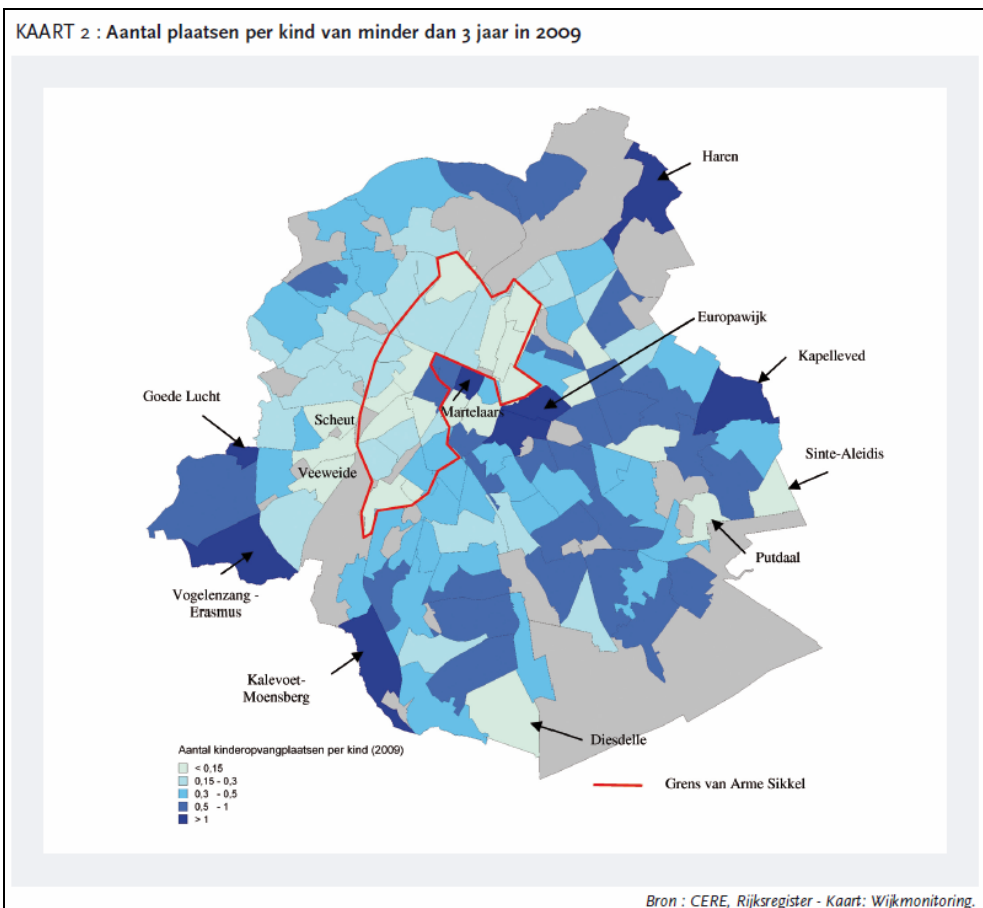
Gemeente	Aantal kinderdag- verblijven	Aantal kinderen 0 tot 3 jaar	Aantal kinderdag- verblijven / 100 kinderen 0 tot 3 jaar
SINT-JANS-MOLENBEEK	22	4678	0.5
SINT-JOOST-TEN-NODE	7	1294	0.5
KOEKELBERG	8	1010	0.8
SCHAARBEEK	47	5768	0.8
ANDERLECHT	45	4631	1.0
SINT-GILLIS	19	1942	1.0
SINT-PIETERS-WOLUWE	14	1314	1.1
BRUSSEL	75	6541	1.1
EVERE	16	1367	1.2
JETTE	22	1837	1.2
ELSENE	35	2608	1.3
VORST	31	2174	1.4
SINT-AGATHA-BERCHEM	12	814	1.5
UKKEL	48	2395	2.0
GANSHOREN	16	796	2.0
SINT-LAMBRECHTS- WOLUWE	38	1579	2.4
ETTERBEEK	37	1535	2.4
WATERMAAL- BOSVOORDE	21	725	2.9
OUDERGEM	30	1003	3.0
TOTAAL	543	44010	1.2

De kaart met de ruimtelijke dekking van de voorzieningen en diensten voor kinderopvang toont een ruimtelijke dekking die relatief compleet is op gewestelijk niveau. Deze zone onthult echter verschillende zones die gespeend blijven van voorzieningen of diensten. Uitgaand van het principe dat de voorzieningen en diensten voor kinderopvang een theoretische nabijheidszone van 400 meter hebben, stellen we immers vast dat bepaalde delen van het gewestelijk grondgebied niet van een dergelijk buurtaanbod genieten:

- De ruimtelijke dekking van het westen van het Gewest onthult bepaalde zones zonder aanbod, voornamelijk gelegen in “de arme halve maan” van Brussel. Deze zones zonder voorzieningen of diensten zijn des te groter daar er meer kinderen van 0 tot 3 jaar wonen. Het betreft vooral de volgende wijken:
 - o Houba
 - o Oud-Laken
 - o Historisch Molenbeek
 - o Basilliek en Frans Hospitaal
 - o Machtens
 - o Kuregem Dauw en Hertogin
 - o Bizet-Rad-Coovi
 - o Scherdemaal
 - o Heizel
 - o Brabantwijk
 - o Haachtsesteenweg
 - o Mutsaard en Hembeek
- Er verschijnen nog andere zones zonder inplanting (het oosten van de Vijfhoek en bepaalde wijken van de tweede kroon in het oosten van Brussel: het zuiden van Ukkel of Sint-Pieters-Woluwe), hoewel het probleem van het tekort aan nabijheid wordt afgezwakt door de kleinere concentratie kinderen van 0 tot 3 jaar daar.

De recente studie van CERE (centre d'expertise et de ressource pour l'enfance)¹ bevestigt deze vaststellingen: het tekort is het grootst in de wijken van de arme halve maan van Brussel.

¹ Studie uitgevoerd op basis van het dossier van de Cel Analyse van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2010) over de demografische groei en kinderopvangplaatsen, Conjunctuurbarometer nr. 15.

Bron : Cel Analyse van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2010), « Kaart 2 - Demografische ontwikkeling en kinderdagverblijven », De Conjunctuurbarmeter n°15

Men zou kunnen denken dat het lage tewerkstellingscijfer onder vrouwen het kleine aanbod kinderopvangplaatsen in deze wijken compenseert. Er lijkt immers minder nood aan opvangplaatsen te zijn omdat de vrouwen er vaker thuisblijven om voor de kinderen te zorgen. Maar, zoals het BISA onderstreept: “enerzijds compenseert het verschil in het tewerkstellingscijfer zeker niet het tekort aan opvangplaatsen. En anderzijds noopt een slagvaardig beleid voor de verhoging van het tewerkstellingscijfer, of in elk geval de eenvoudige mogelijkheid om die vrouwen de kans te geven om die keuze te maken, tot een groter aanbod opvangplaatsen in de wijken van de arme halve maan. Plaatsen die, zoals we hebben gezien, afgestemd zouden moeten zijn op de zwakke tewerkstellingsstabiliteit in deze zone”².

Aangezien de grootste demografische stijging zich zal voordoen in de gemeenten Brussel, Schaarbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht, zullen vooral in deze gemeenten meer voorzieningen en diensten voor kinderopvang moeten worden voorzien.

Bij de interpretatie van deze kaarten is het ook belangrijk rekening te houden met de nakende aanbouw van nieuwe woonwijken. Zo zal de bestaande schaarste in de buurt van Tours et Taxis nog worden versterkt.

Om het probleem van de demografische groei en zijn impact op de kinderopvang in te dijken, moeten er meer inspanningen worden geleverd in de arme halve maan van Brussel en de

² CERE (2010), “Analyse de l’offre et des besoins d’accueil petite enfance à l’échelle des quartiers bruxellois sur base du Monitoring des quartiers”.

westelijke uitbreiding ervan, maar ook in Sint-Joost-ten-Noode, het westen van Anderlecht, in Laken en Schaarbeek.

01 PROBLEEMSTELLING

De problemen die gezinnen ondervinden om hun ouderlijke verantwoordelijk te vervullen, worden steeds complexer. De opvoedingsreferenties worden vaak op losse schroeven gezet door de ontrafeling van de traditionele gezinsmodellen of het verlies van houvast. Dit kan leiden tot situaties van ontredde of vroegtijdig schoolverlaten, met soms criminaliteit of geweld tot gevolg.

In die context bestaan er talloze voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan jongeren en hun gezin. Die voorzieningen behelzen zowel preventie als voorlichting, sociale of gespecialiseerde hulp, opvang enz.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens decreet)

Deze categorie van de inventaris omvat de voorzieningen en diensten die worden georganiseerd in het kader van de wetgeving inzake de hulpverlening aan jongeren van de Vlaamse Gemeenschap en de Waalse Gemeenschap, met inbegrip van opvang en diensten voor de toepassing van beslissingen genomen door de jeugdrechtbank.

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen gewestelijk is (uitgebreid lokaal voor de AMO's), werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

B Hulpverlening aan de jeugd (buiten decreet)

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die juridische of psychologische hulpverlening bieden aan jongeren (ook voor mishandelde jongeren). Ze omvat ook de voorzieningen en diensten die zich tot doel stellen om jongeren te informeren en een antwoord te bieden op hun vragen. Deze organisaties zijn erkend door de Vlaamse Gemeenschap, Kind en Gezin, ONE of de Franse Gemeenschap, maar vormen geen onderwerp van decreten voor hulpverlening aan jongeren van de twee gemeenschappen.

Alles wat heeft te maken met geestelijke gezondheidszorg en hulp bij verslaving (drugs, alcohol, ...) werd ondergebracht bij "Geestelijke gezondheidszorg" en staat dus niet op deze kaarten. Deze hulpverlening richt zich immers tot een breder publiek dan dat van jongeren.

De diensten die hulp bieden aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) worden niet hier, maar wel onder het thema "Immigratie" behandeld.

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen intermediair is (en gewestelijk voor voorzieningen met een Nederlandstalig taalstatuut), werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen.

A Plaatsbepaling van diensten voor bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens decreet)

Deze kaart toont de voorzieningen en diensten uit de categorie “bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd”.

Er werd een onderscheid gemaakt tussen de Nederlandstalige, Franstalige en tweetalige voorzieningen en diensten.

B Plaatsbepaling van diensten voor hulpverlening aan de jeugd (buiten decreet)

Deze kaart is vergelijkbaar met de vorige.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Bij de specifieke hulpverlening aan de jeugd komt ook de algemene sociale hulpverlening waarop die jongeren recht hebben.
- Wat de volledigheid betreft, is het niet uitgesloten dat in de kwalitatieve fase zal blijken dat bepaalde voorzieningen die niet werden opgetekend als voorzieningen voor hulpverlening aan de jeugd (buiten decreet), maar wel onder een andere categorie vallen, toch dergelijke diensten aanbieden. Wat de hulpverlening aan de jeugd volgens de decreten betreft, is de volledigheid wel bereikt.

88 voorzieningen en diensten voor bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens decreet) zijn Franstalig, 15 zijn Nederlandstalig en één is tweetalig.

De **kaart met de plaatsbepaling van voorzieningen en diensten voor bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd (volgens decreet)** toont dat verschillende gemeenten niet over dergelijke voorzieningen beschikken. Dat is het geval voor Koekelberg, Ganshoren, Evere en Oudergem.

Jette telt dan weer drie Nederlandstalige voorzieningen of diensten en geen enkele Franstalige.

De plaatsen voor bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden verkerende jeugd zijn globaal gezien homogeen verspreid over het gewestelijk grondgebied. Dat is vooral het geval voor Franstalige voorzieningen en diensten. De Nederlandstalige voorzieningen en diensten concentreren zich in de westelijke helft van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We bemerken evenwel een iets grotere concentratie van dergelijke voorzieningen, alle taalstatuten samen, in de Vijfhoek en de eerste kroon van Brussel, in vergelijking met de tweede kroon.

Het Gewest telt 39 voorzieningen en diensten voor hulpverlening aan de jeugd (buiten decreet).

De **kaart met de plaatsbepaling van diensten voor hulpverlening aan de jeugd (buiten decreet)** toont dat ze – en dan vooral in het centrum – een aanvulling vormen op het aanbod voorzieningen en diensten die het voorwerp zijn van decreten voor hulpverlening aan de jeugd van de twee gemeenschappen (Vlaamse Gemeenschap en Franse Gemeenschap). Bovendien beschikken de gemeenten Ganshoren en Oudergem over een dienst voor hulpverlening aan de jeugd.

01 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten voor de opvang van jongeren en kinderen in hun vrije tijd (jongerenhuis, organisaties die buitenschoolse activiteiten aanbieden, jeugdcentrum, ...).

Er werd bepaald dat de theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen en diensten lokaal is (400 m), dus een ideale toegankelijkheid over een afstand die te voet kan worden afgelegd.

In dit stadium kan de volledigheid van deze categorie niet worden verzekerd. De reden daarvoor is dat bepaalde voorzieningen die niet hier, maar in andere categorieën werden opgenomen, misschien ook wel vrijetijds mogelijkheden voor jongeren en kinderen aanbieden. Deze kunnen worden opgetekend tijdens de kwalitatieve fase. Om die reden werd het niet relevant geacht om een kaart op te stellen.

Weet ook dat er ook andere voorzieningen en diensten zijn, bestemd voor iedereen en niet enkel de jeugd, die jongeren opvangen tijdens hun vrije tijd. Omdat ze zich niet specifiek tot jongeren richten, werden ze opgenomen in andere categorieën.

F A M I L I E

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten met betrekking tot families volgens deze verdeling:

- Hulpverlening aan families
- Geslachtsgebonden bijstand en hulpverlening

Deze categorieën werden in kaart gebracht om hun plaats en verdeling over het gewestelijk grondgebied te bepalen.

01 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Hulpverlening aan families

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die een specifieke hulpverlening bieden aan de familie in zijn globaliteit: het oplossen van conflicten, versterking of herstel van de familiebanden, voorbereiding op een scheiding, adoptie, ...

B Geslachtsgebonden bijstand en hulpverlening

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die specifieke hulp en bijstand verlenen aan mannen, vrouwen en holebi's.

Omdat de theoretische nabijheidszone van deze twee voorzieningen intermediair en zelfs gewestelijk is, werd het niet relevant geacht om een kaart met de ruimtelijke dekking uit te tekenen. Bovendien kan de volledigheid van deze categorie niet worden verzekerd.

02 ANALYSEMIDDELEN

Om het thema van de voorzieningen en diensten voor de familie te analyseren, werden er twee kaarten opgesteld.

Het gaat om een kaart met daarop de voorzieningen en diensten met betrekking tot de categorie "Hulpverlening aan de families" en een kaart met de voorzieningen en diensten uit de categorie "Geslachtsgebonden bijstand en hulpverlening". Voor die laatste werd er een onderscheid gemaakt tussen de bijstand en hulpverlening voor vrouwen en de bijstand en hulpverlening voor homoseksuelen.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- In dit stadium is het moeilijk om ons uit te spreken over de volledigheid van deze categorie. Het is immers niet uitgesloten dat tijdens de kwalitatieve fase aan het licht komt dat bepaalde voorzieningen die niet werden ondergebracht onder de noemer specifieke hulpverlening aan families en geslachtsgebonden bijstand en hulpverlening, maar wel in een andere categorie, toch dergelijke diensten aanbieden.
- Bij de specifieke hulpverlening aan families en geslachtsgebonden hulpverlening komt ook de algemene sociale hulpverlening waarop deze groep recht heeft.
- Alles wat heeft te maken met geestelijke gezondheidszorg en hulp bij verslaving (drugs, alcohol, ...) werd ondergebracht bij "Geestelijke gezondheidszorg" en staat dus niet op deze kaarten. Deze hulpverlening richt zich immers tot een breder publiek dan dat van families.

03 ANALYSE

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt op zijn grondgebied 90 voorzieningen of diensten voor hulpverlening aan families, en 39 voorzieningen of diensten voor geslachtsgebonden bijstand en hulpverlening.

De **kaart met de plaatsbepaling van hulpverlening aan families** toont dat deze verschillende voorzieningen en diensten voornamelijk zijn gelegen in het centrum of de eerste kroon van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De gemeenten van de tweede kroon hebben op hun grondgebied slechts één tot drie voorzieningen of diensten van dit type.

Sint-Pieters-Woluwe, Ganshoren en Koekelberg hebben geen enkele specifieke voorziening of dienst voor hulpverlening aan families.

De **kaart met de plaatsbepaling van geslachtsgebonden hulpverlening** toont dat deze verschillende voorzieningen en diensten voornamelijk zijn gelegen in het centrum of de eerste kroon van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Weinig gemeenten in de tweede kroon beschikken over een dergelijke voorziening of dienst op hun grondgebied.

B E J A A R D E N

Dit thema omvat de specifieke voorzieningen en diensten voor bejaarde personen, volgens deze verdeling:

- Residentieel onthaal voor bejaarden
- Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor bejaarden
- Dagverzorgingscentra

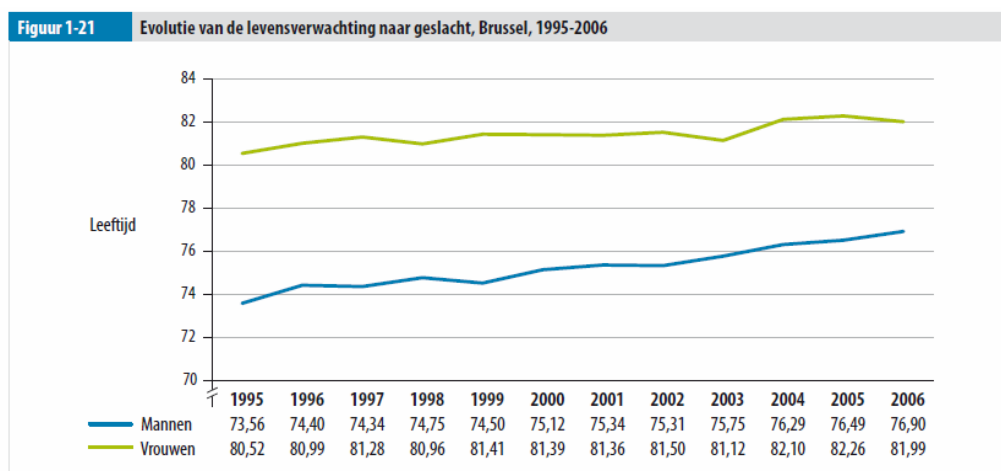
De categorieën “Residentieel onthaal voor bejaarden” en “Dagverzorgingscentra” werden in kaart gebracht om hun locatie te illustreren.

Voor de categorie “Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor bejaarden” werd geen kaart opgesteld. Omdat de informatie in het stadium van de gelokaliseerde inventaris niet compleet is, zullen de gegevens aandachtiger worden geanalyseerd in de kwalitatieve fase.

01 PROBLEEMSTELLING

Dit hoofdstuk maakt een inventaris op van het specifieke aanbod voorzieningen en diensten voor bejaarden.

Dankzij de medische vooruitgang wordt de levensverwachting van de bevolking steeds groter. Dit blijkt duidelijk uit de volgende grafiek¹.

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2010), « Figuur 1-21 Evolutie van de levensverwachting naar geslacht, Brussel, 1995-2006 », Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie

Onderstaande tabel toont bovendien dat de groep 65-plussers volgens de voorspellingen van het Planbureau de komende 50 jaar nog zal groeien. Deze leeftijdsgroep zal tussen 2010 en 2060 toenemen van 153.000 tot 262.000 personen².

Die verschillende elementen leiden tot één conclusie: er moeten nieuwe, aangepaste structuren voor 65-plussers komen.

¹ Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (2010), Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest 2010.

² Federaal Planbureau (2008), "Bevolkingsvoorzichten 2007-2060".

TABEL 37 - Brussels Hoofdstedelijk Gewest – Bevolking volgens geslacht en leeftijdsgroep – op 1 januari
Aantallen en percentages

	2000	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Totale bevolking	959 318 100,0%	1 031 215 100,0%	1 072 063 100,0%	1 200 108 100,0%	1 255 791 100,0%	1 264 310 100,0%	1 289 164 100,0%	1 327 652 100,0%
Mannen	457 852 47,7%	496 788 48,2%	517 466 48,3%	582 057 48,5%	609 743 48,6%	612 682 48,5%	624 027 48,4%	642 690 48,4%
Vrouwen	501 466 52,3%	534 427 51,8%	554 597 51,7%	618 051 51,5%	646 048 51,4%	651 628 51,5%	665 137 51,6%	684 962 51,6%
0 tot 14 jaar	171 014 17,8%	191 421 18,6%	203 898 19,0%	240 329 20,0%	247 839 19,7%	236 461 18,7%	237 031 18,4%	245 084 18,5%
15 tot 39 jaar	355 020 37,0%	386 339 37,5%	401 356 37,4%	442 958 36,9%	446 913 35,6%	442 002 35,0%	449 038 34,8%	456 650 34,4%
40 tot 64 jaar	272 376 28,4%	300 677 29,2%	313 935 29,3%	348 924 29,1%	365 115 29,1%	361 819 28,6%	357 961 27,8%	363 622 27,4%
65 tot 79 jaar	119 840 12,5%	104 163 10,1%	102 802 9,6%	117 063 9,8%	137 129 10,9%	149 230 11,8%	155 273 12,0%	161 298 12,1%
80 jaar en ouder	41 068 4,3%	48 615 4,7%	50 072 4,7%	50 834 4,2%	58 795 4,7%	74 798 5,9%	89 861 7,0%	100 998 7,6%

Bron : Federaal Planbureau – AD SIE (2008), « Waarnemingen 2000-2007 – Bevolkingsvooruitzichten 2007-2060 »

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Residentieel onthaal voor bejaarden

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die aangepaste residentiële diensten (huisvesting) voor bejaarde personen aanbieden.

Enkele van de erkende voorzieningen en diensten:

- o De rusthuizen (COCOF, VG, COCOM),

“Het Rusthuis (RH) is een openbare of privé-instelling voor personen ouder dan zestig jaar die er permanent verblijven. Het biedt niet alleen onderdak, maar ook collectieve diensten, hulpverlening in het dagelijkse leven en, indien nodig, paramedische en gezondheidszorgen. De bejaarden die er verblijven, vertonen een lichte tot matige afhankelijkheid.” (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2010)

- o De rusthuizen met verzorging (COCOF, VG, COCOM),

“Het Rusthuis met verzorging (RHV) is een RH met een bepaald aantal verzorgingsbedden. Deze zijn bestemd voor bejaarden met een hoge graad van afhankelijkheid die veel zorgen nodig hebben.” (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2010)

- o De geriatrie hospitalen,

“De geriatrie hospitalen zijn uitsluitend bestemd voor de verlening van specifieke zorgen aan bejaarden” (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2010)

- o De “résidences services” (COCOM),

“Résidences services zijn alternatieve woonformules (...) Ze bieden een individuele woning afgestemd op zestigplussers die zelfstandig leven, maar – afhankelijk van hun noden – een beroep kunnen doen op diverse collectieve diensten en voorzieningen (maaltijden, huishoudelijke hulp, paramedische diensten, activiteiten enz.). Het is dus een tussenoplossing voor bejaarden die in zekere mate zelfstandig willen blijven, maar niet meer in staat zijn om alleen thuis te wonen.” (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2010)

- o De Serviceflats (VG)

Ook de alternatieve huisvesting (bestaande uit appartementen voor zelfstandige bejaarden en uit gemeenschappelijke ruimten) werd opgenomen.

Het werd niet relevant geacht om voor deze voorzieningen en diensten voor huisvesting een theoretische nabijheidszone te bepalen. Het gaat immers niet om een voorziening waar men elke dag, elke week of elk jaar naartoe gaat, maar wel om structuren voor langdurige huisvesting. De ruimtelijke nabijheid speelt dan ook geen rol in de keuze van de locatie.

B Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor bejaarden

Deze categorie omvat de voorzieningen en diensten die een specifiek onthaal bieden aan bejaarden in het kader van hun vrijetijdsactiviteiten (sociale, culturele en sportieve activiteiten, ontmoetingspunten, ...). Ze omvat ook de intergenerationele ontmoetingsruimten.

We moeten evenwel verduidelijken dat de voorzieningen en diensten bestemd voor iedereen, maar die ook sociale, culturele en sportieve activiteiten aan bejaarden aanbieden, in dit stadium niet in deze categorie zijn opgenomen. In dit stadium kan de volledigheid van deze categorie dus niet worden verzekerd. Bepaalde voorzieningen voor sociale cohesie of socioculturele voorzieningen bijvoorbeeld, bieden immers ook activiteiten voor bejaarden. Deze kunnen worden opgetekend tijdens de kwalitatieve fase.

C Dagverzorgingscentra

Deze categorie omvat de dagverzorgingscentra die zijn erkend door COCOF of COCOM. De meeste personen die naar dagverzorgingscentra gaan, zijn bejaarden. Daarom werden hier dan ook alle dagverzorgingscentra van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgenomen.

03 ANALYSEMIDDELEN

Om het thema van de bejaarden te analyseren, werden de volgende kaarten opgesteld.

A Plaatsbepaling van het residentieel onthaal voor bejaarden

Deze kaart bevat alle voorzieningen en diensten voor huisvesting voor bejaarden. Ze brengt dus de categorie “Residentieel onthaal voor bejaarden” in kaart.

B Plaatsbepaling van de dagverzorgingscentra

Deze kaart werd opgesteld voor de categorie "Dagverzorgingscentra".

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- De voorzieningen en diensten voor hulpverlening en zorgen aan huis werden niet opgenomen in de gelokaliseerde inventaris.
- Er werd geen onderscheid tussen de voorzieningen gemaakt op basis van hun capaciteit of type (rusthuis, rusthuis met verzorging, alternatieve huisvesting, ...).

04 ANALYSE

A Residentieel onthaal voor bejaarden

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 204 voorzieningen en diensten voor een residentieel onthaal voor bejaarden. Meer dan een kwart van het residentieel onthaal voor bejaarden heeft een Franstalig taalstatuut, terwijl 5 % Nederlandstalig en 67 % tweetalig is.

Deze voorzieningen en diensten zijn als volgt over het Brussels grondgebied verdeeld:

Gemeente	Aantal residentiële onthaalcentra voor bejaarden FR	Aantal residentiële onthaalcentra voor bejaarden NL	Aantal residentiële onthaalcentra voor bejaarden Tweetalige	Aantal residentiële onthaalcentra voor bejaarden Totaal	Aantal 60 jaar en meer	Aantal residentiële onthaalcentra voor bejaarden / 1000 60 jaar en meer
SINT-JOOST-TEN-NODE			1	1	2727	0.37
GANSHOREN	1		3	4	5796	0.69
SINT-PIETERS-WOLUWE	3	1	3	7	9581	0.73
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	5	1	3	9	11431	0.79
ANDERLECHT	4		12	16	20055	0.80
SCHAARBEEK	5		9	14	17131	0.82
VORST	4	1	3	8	9360	0.85
JETTE	1	1	7	9	9810	0.92
EVERE	1		6	7	7608	0.92
WATERMAAL-BOSVOORDE	2		4	6	6021	1.00
ELSENE	3	1	9	13	12136	1.07
UKKEL	7	4	9	20	18670	1.07
SINT-GILLIS	1		6	7	6241	1.12
KOEKELBERG	1		3	4	3471	1.15
OUDERGEM	3		5	8	6889	1.16
SINT-JANS-MOLENBEEK	2		16	18	14329	1.26
BRUSSEL	6	1	27	34	24706	1.38
ETTERBEEK	8		3	11	7067	1.56

SINT-AGATHA-BERCHEM		1	7	8	4589	1.74
TOTAAL	57	11	136	204	197618	1.03

Hier werden de zestigplussers in aanmerking genomen omdat de rusthuizen zijn bestemd voor personen die deze leeftijd hebben bereikt.

Gemiddeld beschikt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over één voorziening of dienst voor residentieel onthaal voor bejaarden per 1.000 personen ouder dan 60 jaar.

Sint-Joost-Ten-Noode telt slechts één voorziening voor residentieel onthaal voor bejaarden. Deze gemeente onderscheidt zich met een relatief lage score van slechts 0,37 woningen per 1.000 personen ouder dan 60 jaar.

Sint-Agatha-Berchem heeft daarentegen een heel hoog cijfer in vergelijking met de andere gemeenten van het Gewest: 1,74 woningen per 1.000 personen ouder dan 60 jaar.

Wat de **plaatsbepaling van huisvesting voor bejaarden** betreft, kunnen we stellen dat die zich relatief gelijkmatig over het Brussels grondgebied verdelen.

De tweede kroon van Brussel telt talloze opvangstructuren.

B Dagverzorgingscentra

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 9 dagverzorgingscentra op zijn grondgebied. De **kaart met de plaatsbepaling van de dagverzorgingscentra** toont dat deze hoofdzakelijk zijn gelegen in het centrum van Brussel, in het westen en het oosten van het Gewest. Het noorden en zuidwesten van het Gewest beschikken niet over dergelijke voorzieningen.

S P O R T E N V R I J E T I J D

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten met betrekking tot sport en vrije tijd volgens deze verdeling:

- Zwembaden
- Indoor en outdoor sportcentra
- Speelpleinen en soortgelijke recreatieve voorzieningen

Sportclubs werden hier niet opgenomen. Enkel openbare infrastructuur voor sport en vrije tijd (sportcentra, speelpleinen, agoraspace, ...) die voor iedereen toegankelijk zijn, werden in aanmerking genomen.

Sportzalen van scholen, die soms aan sportclubs worden verhuurd, werden hier evenmin opgenomen.

De volgende problematieken, die op het vlak van gewestelijk aanbod en ruimtelijke dekking een bijzondere uitdaging vormen, waren het voorwerp van een specifieke studie:

- Zwembaden
- Speelpleinen en recreatieve voorzieningen

De categorie "Indoor en outdoor sportcentra" werd niet cartografisch bestudeerd. Door een gebrek aan complete gegevens voor de Franstalige Gemeenschap werd immers geen volledigheid bereikt.

01 PROBLEEMSTELLING

Dit hoofdstuk maakt een inventaris op van het aanbod sport- en vrijetijdsinfrastructuren.

Sport en vrije tijd dragen bij tot het welzijn en de levenskwaliteit van de bevolking.

Sport- en speelruimten worden bezocht door gezinnen en spelen een niet te verwaarlozen rol in de residentiële aantrekkingskracht.

Bovendien dragen ze bij tot de ontwikkeling van het kind en die van volwassenen.

De groeiende verstedelijking en dus ook het verdwijnen van lege ruimten, maar ook de verkleining van de woningen (en tuinen) dreigen de private speelruimten te doen verdwijnen.

In die context is het belangrijk dat het openbare aanbod dat verlies compenseert door de bevolking voldoende sport- en vrijetijdsruimten aan te bieden.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Zwembaden

Deze categorie omvat alle openbare zwembaden die zich op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevinden.

De theoretische nabijheidszone van zwembaden werd vastgelegd op 2.500 meter. Het gaat om een zogenaamde “intermediaire” theoretische nabijheidszone.

B Speelpleinen en recreatieve voorzieningen

Deze categorie omvat alle speelpleinen van het Brussels Gewest, alsook andere, soortgelijke vrijetijdsvoorzieningen zoals agoraspaces.

De theoretische nabijheidszone van deze voorzieningen werd vastgelegd op 400 meter. Het gaat om een zogenaamde “lokale” theoretische nabijheidszone, die dus te voet bereikbaar moet zijn.

03 ANALYSEMIDDELEN

Om het thema van de sport- en vrijetijdsvoorzieningen te analyseren, werden de volgende kaarten opgesteld.

A Plaatsbepaling van zwembaden

Deze kaart omvat de plaats van voorzieningen die werden opgenomen in de categorie “Zwembaden” en benadrukt hun verdeling over het gewestelijk grondgebied.

B Ruimtelijke dekking van de zwembaden

Deze kaart toont de ruimtelijke dekking van de verschillende zwembaden door elk zwembad en zijn theoretische nabijheidszone aan te duiden. Dankzij die aanpak verschijnen de zones zonder zwembaden, dus de delen die niet in de nabijheidszone van een zwembad liggen.

In de achtergrond verschijnt de bevolkingsdichtheid (inwoners per hectare), een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, per statistische sector (statistiek: Rijksregister op 01/01/2007).

C Plaatsbepaling van speelpleinen en recreatieve voorzieningen

Deze kaart omvat de plaats van voorzieningen die werden opgenomen in de categorie “Speelpleinen en recreatieve voorzieningen” en benadrukt hun verdeling over het gewestelijk grondgebied.

D Ruimtelijke dekking van speelpleinen en recreatieve voorzieningen

Deze kaart toont de ruimtelijke dekking van de speelpleinen door elk speelplein en zijn theoretische nabijheidszone aan te duiden. Dankzij die aanpak verschijnen de zones zonder speelpleinen, dus de delen die niet in de nabijheidszone van een speelplein liggen.

In de achtergrond verschijnt de bevolkingsdichtheid voor kinderen jonger dan 18 jaar (inwoners per hectare), een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, per statistische sector (statistiek: Rijksregister op 01/01/2007).

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- Private sportclubs en -infrastructuren werden hier niet opgenomen. Enkel openbare infrastructuren voor sport en vrije tijd (sportcentra, speelpleinen, agoraspace, ...) die voor iedereen toegankelijk zijn, werden in aanmerking genomen.
- Er werd geen onderscheid gemaakt op basis van de omvang van de aangeboden speelpleinen en infrastructuren (het nieuwe speelplein van het Georges Henri Park = speelplein met slechts 2 wipkippen).

04 ANALYSE

A Zwembaden

De **kaart met de plaatsbepaling van zwembaden** toont dat deze globaal gezien gelijkmatig over het Brussels grondgebied zijn verdeeld. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 17 zwembaden.

De **kaart met de ruimtelijke dekking van zwembaden** toont dat globaal gezien de hele Brusselse bevolking een zwembad op minder dan 2,5 kilometer van zijn woning heeft.

Slechts vier Brusselse sectoren zijn niet gedekt. Het gaat om het zuiden-zuidoosten van het Gewest, de wijk Neerpede in Anderlecht, de wijk Heizel en om Haren. Het gaat voor het merendeel echter om dunbevolkte tot zelfs onbewoonde zones.

De meest dichtbevolkte zones zijn gedekt door de theoretische nabijheidszones van verschillende zwembaden.

B Speelpleinen en recreatieve voorzieningen

De **kaart met de plaatsbepaling van speelpleinen en recreatieve voorzieningen** toont dat die globaal gezien gelijkmatig over het Brussels grondgebied zijn verdeeld. We tellen 322 speelpleinen en soortgelijke recreatieve voorzieningen.

De **kaart met de ruimtelijke dekking van speelpleinen en recreatieve voorzieningen** toont echter dat verschillende zones met een hoge dichtheid kinderen geen speelpleinen in de buurt hebben. Het gaat om de volgende wijken:

- Colignonplein – Paviljoen (Schaarbeek),
- Helmetseplein, Weldoenersplein (Schaarbeek),
- Sint-Antonius – Bethlehem (Vorst – Sint-Gillis),
- West - Ransfort (Sint-Jans-Molenbeek),
- Pannenhuis (Laken-Jette).

Deze zones zijn bovendien dichtbebouwd, en de ruimte die er aan deze voorzieningen kan worden gewijd, is beperkt.

Het gaat trouwens voor het grootste deel ook om zones met een bevolking met een kwetsbaar socio-economisch profiel.

Er zijn nog andere zones, met een kleinere bevolkingsdichtheid, die eveneens weinig speelpleinen en recreatieve voorzieningen bevatten. Het gaat om Broeck (Anderlecht), Begijnhof (Sint-Jans-Molenbeek – Sint-Agatha-Berchem), Spiegel (Jette-Ganshoren), Brugmann (Laken-Jette) en Zeven Bunders (Ukkel-Vorst).

B Speelpleinen en recreatieve voorzieningen

De **kaart met de plaatsbepaling van speelpleinen en recreatieve voorzieningen** toont dat die globaal gezien gelijkmatig over het Brussels grondgebied zijn verdeeld. We tellen 322 speelpleinen en soortgelijke recreatieve voorzieningen.

De **kaart met de ruimtelijke dekking van speelpleinen en recreatieve voorzieningen** toont echter dat verschillende zones met een hoge dichtheid kinderen geen speelpleinen in de buurt hebben. Het gaat om de volgende wijken:

- Colignonplein – Paviljoen (Schaarbeek),
- Helmetseplein, Weldoenersplein (Schaarbeek),
- Sint-Antonius – Bethlehem (Vorst – Sint-Gillis),
- West - Ransfort (Sint-Jans-Molenbeek),
- Pannenhuis (Laken-Jette).

Deze zones zijn bovendien dichtbebouwd, en de ruimte die er aan deze voorzieningen kan worden gewijd, is beperkt.

Het gaat trouwens voor het grootste deel ook om zones met een bevolking met een kwetsbaar socio-economisch profiel.

Er zijn nog andere zones, met een kleinere bevolkingsdichtheid, die eveneens weinig speelpleinen en recreatieve voorzieningen bevatten. Het gaat om Broeck (Anderlecht), Begijnhof (Sint-Jans-Molenbeek – Sint-Agatha-Berchem), Spiegel (Jette-Ganshoren), Brugmann (Laken-Jette) en Zeven Bunders (Ukkel-Vorst).

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL

Dit thema omvat de voorzieningen en diensten met betrekking tot schone kunsten en audiovisueel volgens deze verdeling:

- Voorstellingszalen
- Bioscopen
- Culturele centra
- Uitleencentra
- Digitale Openbare Ruimten
- Plaatsen voor cultuurvorming via ateliers en stages

Amateurverenigingen en groepen (zang- of theatergroepen, fotoclubs, folkloredansgroepen, vlaggenzwaaiers, ...) werden niet opgenomen om de door de inventaris nagestreefde samenhang te vrijwaren (net als de sportclubs voor de categorie "sport en vrije tijd"). Deze verenigingen beantwoorden immers niet aan de criteria die werden bepaald om de voorzieningen als dusdanig te beschouwen:

- ze beschikken doorgaans niet over een eigen lokaal. Als ze een lokaal nodig hebben, maken ze vaak gebruik van gehuurde of ter beschikking gestelde ruimten (theater, toneelzaal enz.);
- Ze zijn niet toegankelijk voor iedereen, maar enkel voor ingewijden of leden.

De actoren die door de culturele instanties worden beschouwd als deel uitmakend van de permanente vorming of als actor van de sociale integratie in het kader van het gelijknamige decreet of deel uitmakend van de bredere socioculturele sector, werden in deze classificatie opgenomen op basis van de aard van de geleverde diensten, en niet op basis van hun erkenning als actor van de "permanente vorming" of "sociale integratie" (de gegevens inzake die erkenning werden niet op uitvoerige wijze verkregen).

Deze actoren bieden immers een grote diversiteit diensten aan en betreffen verschillende publieken (jongeren, bejaarden, gehandicapten, ...). Een specifieke categorie maken voor al deze verschillende diensten zou het niet toegelaten hebben om een ruimtelijke analyse te maken van het aanbod, overeenkomstig de hier nagestreefde doelstellingen.

Silex werd bijvoorbeeld ingedeeld als een dienstencentrum voor gehandicapten, maar werd niet opgenomen in de categorie "schone kunsten", ondanks zijn erkenning als actor van de "permanente vorming" door Cultuur van de Franse Gemeenschap.

Alle socioculturele actoren en deze van de permanente vorming werden dus behandeld en zo nodig opgenomen in de database, maar niet noodzakelijkerwijs onder deze rubriek, die zich specifiek toespitst op "Schone kunsten en audiovisueel".

De uitleencentra (bibliotheken, ludotheken en mediatheken), die op het vlak van gewestelijk aanbod en ruimtelijke dekking een bijzondere uitdaging vormen, waren in dit stadium het voorwerp van een specifieke studie.

De andere categorieën werden in kaart gebracht om hun plaats en verspreiding over het gewestelijk grondgebied te bepalen.

De plaatsen voor cultuurvorming via ateliers en stages werden niet in kaart gebracht omdat de informatie in dit stadium:

- enerzijds moet worden aangevuld met een kwalitatieve beoordeling om de werkwijze en het aanbod in deze voorzieningen nauwkeurig te kunnen bepalen;

- anderzijds niet compleet is omdat talloze voorzieningen cultuurvorming aanbieden. Tijdens de kwalitatieve fase zal dan ook een cartografische analyse worden gemaakt.

01 PROBLEEMSTELLING

Als internationale en interculturele stad moet Brussel over een hoogwaardig cultureel aanbod beschikken. Een stad waar een groot deel van de bevolking van vreemde afkomst is, is een kosmopolitische stad die de wensen en noden van zowel haar inwoners als bezoekers moet zien in te lossen en de bekrachtiging van een sterke stadsidentiteit moet mogelijk maken.

Wat de culturele infrastructuur betreft, is de capaciteit van de zalen van invloed op de voorstellingen die er kunnen worden vertoond. In zalen met een capaciteit van 500 plaatsen kunnen bijvoorbeeld verschillende soorten voorstellingen worden gehouden. Die zaalcapaciteit maakt een goed rendement mogelijk op het vlak van schaalbesparingen tussen de investering en de mogelijke inkomsten (ideaal voor de organisatie van hoogwaardige buitenlandse voorstellingen, om voorstellingen voor een langere tijd op het programma te houden, om van Brussel een culturele aantrekkingspool te maken, ...)

De uitsplitsing van het aanbod op basis van deze eigenschappen moet aandachtig worden bestudeerd in de tweede fase van de studie om zo de capaciteiten van Brussel als culturele pool te kunnen inschatten.

In het centrum van het Gewest liggen enkele grote bioscoopzalen.

De kleine kunst- en proefzalen dragen bij tot de diversifiëring van het culturele leven van de hoofdstad (Nova, Arenberg).

De kwalitatieve fase zal het mogelijk maken om in te schatten of dit aanbod is afgestemd op de noden van het Gewest (bioscoopzalen met een gemiddelde capaciteit die langere programmeringsperiodes mogelijk maken, zalen met een afdoende capaciteit voor prestigieuze avondjes of films voor het grote publiek, zalen met een kleine capaciteit voor films uit themaprogrammaties of bestemd voor een beperkt publiek, afstemming van de verdeling van het aanbod voor de organisatie van festivals, ...)

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

A Podiumkunsten en toneelzalen

Deze categorie omvat alle voorstellingsplaatsen, dus theaters, cabaretten, café-theaters, maar ook toneel- en concertzalen.

Hun theoretische nabijheidszone werd bepaald als zijnde intermediair, omdat het publiek erheen gaat om een specifieke voorstelling te zien, en niet noodzakelijk om van een buurtaanbod te genieten.

B Bioscopen

De categorie “bioscopen” inventariseert alle bioscopen die zijn gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie of de Franse Gemeenschap. Overeenkomstig de criteria die werden bepaald voor de uitwerking van de database omvat ze geen privé-etablisementen zoals Kinopolis of de UGC-bioscopen.

De theoretische nabijheidszone van bioscopen wordt als gewestelijk beschouwd.

C Culturele en artistieke centra

De categorie met betrekking tot de culturele en artistieke centra omvat alle culturele centra en gemeenschapscentra die zijn erkend door de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap.

Ze omvat ook enkele culturele verenigingen met een aanbod dat op dat van de culturele centra lijkt, omdat ze culturele debatten, projecties enz. organiseren in hun eigen ruimten (bijvoorbeeld Association Culturelle Joseph Jacquemotte, le Rayon Vert, Al Andalous, het CIVA enz.).

Hun theoretische nabijheidszone is intermediair (2,5 km), net als die van de voorstellingszalen.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de voorstellingszalen gebeurt in dit stadium op basis van een kaart met de plaatsbepaling van de verschillende types die hierboven zijn aangeduid op de gewestelijke kaart.

We mogen de verscheidenheid van het aanbod van de verschillende etablissementen op de kaart niet uit het oog verliezen. Café-theaters, grote zalen of bioscopen bieden immers niet hetzelfde type van voorstelling aan. Bovendien hebben culturele centra een heel specifiek aanbod, omdat ze vaak opleidingen en stages, maar ook amateurvoorstellingen organiseren. Deze verschillende plaatsen streven dus niet dezelfde doelstellingen na. Maar hun uiteindelijke doel, namelijk het aanbieden van voorstellingsruimten en de toegang tot cultuur, rechtvaardigt het feit dat deze categorieën worden gebundeld.

04 ANALYSE

De kaart met de plaatsbepaling van de voorstellingszalen toont hoe deze plaatsen zich opvallend concentreren in het centrum van Brussel en in de 1e kroon. Die concentratie kan worden verklaard door het feit dat het centrum traditioneel een uitgaansplaats is waar ook veel restaurants, cafés enz. liggen. Kortom, een specifiek aanbod voor avondactiviteiten. We bemerken evenwel een verspreiding van de voorstellingszalen naar het welgestelde zuidoosten van het Gewest, waar het bevolkingsprofiel ongetwijfeld de grotere vraag naar culturele activiteiten verklaart.

Het Gewest telt 88 voorstellingszalen, waarvan 68 Franstalige.

De bioscopen richten zich tot een bonter sociaal profiel. Hun verdeling over het Brussels Gewest is hoofdzakelijk geconcentreerd in de Vijfhoek. Die van Anderlecht en Sint-Pieters-Woluwe, die dus niet in het centrum liggen, richten zich vooral tot een publiek uit de buurt. Het Gewest telt dus 11 bioscopen, grote privébioscopen zoals die van Kinopolis of UGC niet meegerekend.

De culturele centra zijn meer algemeen over het hele Gewest verspreid. We tellen er 65, en in ieder geval één per gemeente. We merken evenwel op dat wat hun verspreiding betreft, het aanbod een aanvulling lijkt te vormen op dat van de voorstellingszalen. Dit geldt vooral voor het noordwesten van het Gewest, dat weinig voorstellingszalen, maar wel meer culturele centra heeft.

01 PROBLEEMSTELLING

De documentatie- en uitleencentra van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in verschillende categorieën ondergebracht.

Bibliotheken, archief- en documentatiecentra lenen vooral boeken uit. Naarmate onze maatschappij naar nieuwe technologieën evolueert, gaat het bibliotheekaanbod zich echter meer diversifiëren (centralisatie van gegevens, verspreiding van documenten online, terbeschikkingstelling van computermateriaal en een internetverbinding, ...)

Ludotheken zijn dan weer ruimten waar spellen en speelgoed kan worden uitgeleend. Vaak bieden ze het publiek ook een spelletjes- en speelgoeddienst ter plaatse aan.

Soms worden er ook ludieke activiteiten ter plaatse of buiten de instelling georganiseerd, zoals in scholen of homes, tijdens spelavonden, toernooien enz.

In mediatheken kan het publiek audiovisuele media uitleenen, zoals cd's, videocassettes, dvd's, cd-roms, ...

Ze vervullen ook een reeks opvoedings- en opleidingstaken, zoals voorlichting met betrekking tot gezondheid, milieu, multimedia, ... Cyberruimten, uitgerust met krachtig computermateriaal, worden in bepaalde centra ter beschikking gesteld van het publiek en diverse verenigingen.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

De database bevat verschillende soorten documentatie- en uitleencentra:

- openbare bibliotheken, met een theoretische nabijheidszone van het type “uitgebreid lokaal”;
- gespecialiseerde bibliotheken, maar ook grote archief- en documentatiecentra met een regionale theoretische nabijheidszone;
- mediatheken, met een intermediaire theoretische nabijheidszone;
- ludotheken, met een theoretische nabijheidszone van het type “uitgebreid lokaal”.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de uitleencentra is toegespitst op de plaatsbepaling van de verschillende types van voorzieningen en diensten uit deze categorie, waarbij ze elk op de gewestelijke kaart werden aangeduid.

Voor het type “openbare bibliotheek”, waar het buurtaanbod een bijzonder belang heeft, werd een analyse van de ruimtelijke dekking uitgevoerd, waarbij aan elke voorziening een nabijheidszone werd toegekend.

Die aanpak onthult zones die zijn gespeend van dergelijke voorzieningen en diensten op het gewestelijk grondgebied.

De bevolkingsdichtheid, een indicator van de theoretische intensiteit van de noden, verschijnt in de achtergrond, per statistische sector (statistische bron: Rijksregister op 01/01/2007), wat een relativering van de impact van deze zones zonder dergelijke voorzieningen of diensten

mogelijk maakt. Want hoe groter de bevolkingsdichtheid, hoe ernstiger het gebrek aan diensten of voorzieningen daar.

We moeten evenwel opmerken dat de gespecialiseerde bibliotheken (zoals specifieke documentatiecentra of bibliotheken voor blinden bijvoorbeeld) niet op de kaart met de ruimtelijke dekking voorkomen omdat hun verspreiding niet de logica van een ruimtelijke buurtdekking volgt.

Bij de interpretatie van deze kaarten is echter voorzichtigheid geboden:

- Voor de documentatiecentra dreigt de volledigheid in het gedrang te komen omdat een bepaald aantal culturele voorzieningen beschikt over documentatiecentra waarvan wij in dit stadium niet op de hoogte waren. Deze centra vallen meestal onder een specifiek thema, afhankelijk van de voorziening in kwestie. Tijdens de kwalitatieve fase zullen we deze informatie kunnen aanvullen. Voor de “algemene” openbare bibliotheken werd de volledigheid wel bereikt.

04 ANALYSE

Dankzij de kaart met de **plaatsbepaling** zien we dat de uitleencentra in het hele Gewest zijn vertegenwoordigd, met een concentratie van de verschillende types in het centrum van de stad.

De centra zijn onderverdeeld in:

- 108 bibliotheken, waarvan 72 Franstalig;
- 35 ludotheken;
- 9 mediatheken.

Zoals vastgesteld op de kaart met de **ruimtelijke dekking van niet-gespecialiseerde openbare bibliotheken**, die dus een buurtaanbod beogen, bestaan er in Brussel enkele zones die niet van een dergelijk buurtaanbod genieten:

- de Noordwijk;
- Evere, waar slechts één bibliotheek is;
- Bepaalde wijken in Elsene en Ukkel;
- Bepaalde wijken in Anderlecht, waar de bibliotheken zijn geconcentreerd in het centrum van de gemeente.

Het voorgestelde aanbod wordt bovendien nog afgezwakt omdat veel bibliotheken niet tweetalig zijn (van de 108 bestaande bibliotheken telt het Gewest er 8 ...).

We mogen trouwens niet vergeten dat bepaalde bibliotheken veel beter zijn voorzien dan andere.

01 PROBLEEMSTELLING

De Brusselse musea behandelen diverse thema's zoals kunst, geschiedenis, folklore, technieken, industrie, wetenschappen en literatuur, en werpen elk een ander licht op Brussel. Deze ruimten verzamelen en tonen gevarieerde en hoogwaardige culturele rijkdommen. Ze dragen in grote mate bij tot het beeld van Brussel als toeristische en cultuurstad. Vandaar dan ook hun belang voor de culturele uitstraling van het Gewest.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

Deze categorie bevat alle Brusselse musea en tijdelijke tentoonstellingen, met inbegrip van de musea verbonden aan de ULB en UCL.

Omdat elk museum zich op een ander thema toespitst, werd hun theoretische nabijheidszone als gewestelijk beschouwd.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de musea is gebaseerd op de analyse van hun ligging op het Brussels grondgebied. Omdat elk museum een specifiek aanbod heeft, heeft de analyse van de ruimtelijke dekking geen belang voor deze categorie.

04 ANALYSE

Brussel telt ongeveer 130 musea en tentoonstellingsruimten. We stellen vast dat deze etablissementen zich verspreiden over het hele Gewest, met een opvallende concentratie in het centrum van Brussel, en in het bijzonder in de wijk Kunstberg.

Deze wijk versterkt haar cultureel statuut bewust met de recente opening van nieuwe infrastructuren en tentoonstellingsruimten (Magritte Museum, de art-nouveauctollecties, de heropening van het Congrespaleis (SQUARE, Brussels Meeting Centre) en de inrichting van een echt "visitor centre" van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), die het bestaande aanbod in deze wijk van de stad zijn gaan versterken.

01 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

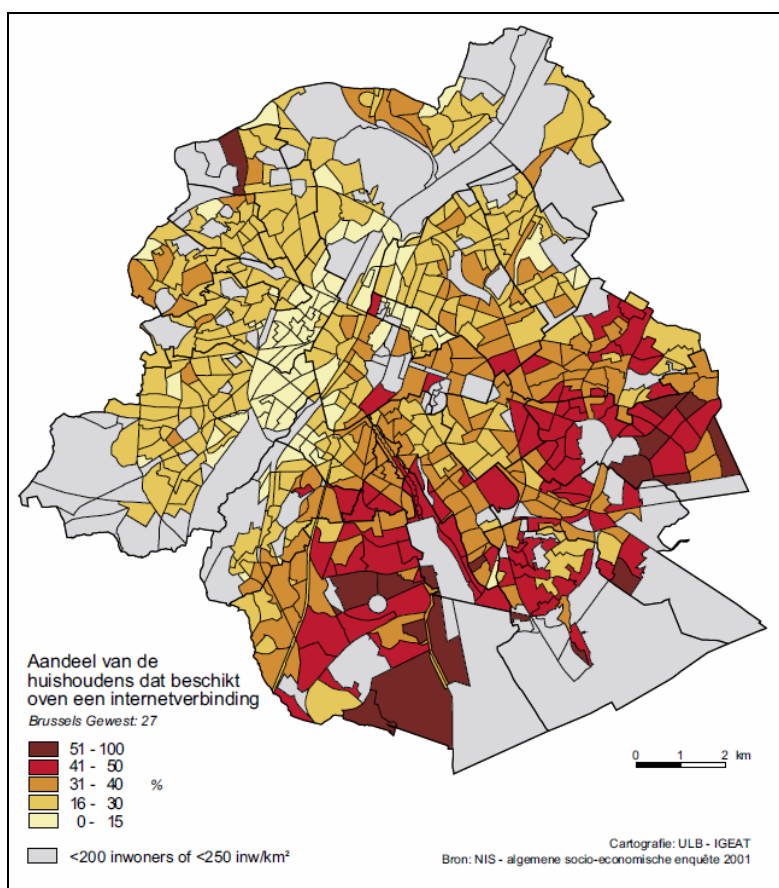
De database bevat plaatsen voor cultuurvorming met als voornaamste streefdoel de organisatie van stages en culturele vorming. Ze bevat met name de *centres d'expression et de créativité* erkend door de COCOF.

Omgekeerd houdt ze in dit stadium geen rekening met de ateliers die worden georganiseerd in andere voorzieningen waar dit niet de voornaamste doelstelling is, met name de voorzieningen die in het socioculturele domein of dat van de sociale integratie worden ondergebracht. In het stadium van de gelokaliseerde inventaris is het dus voorbarig om hun verdeling in kaart te willen brengen, omdat we zo wel eens de verkeerde conclusies zouden kunnen trekken.

01 PROBLEEMSTELLING

Digitale Openbare Ruimten zijn plaatsen zonder winstoogmerk die zijn uitgerust met computermateriaal en die toegankelijk zijn voor iedereen. Ze streven ernaar de toegang tot het internet te bevorderen, en mensen te leren werken met het internet, met multimedia en bureautica. Om de gebruikers te helpen, bieden deze ruimten ter plaatse ook "begeleidingsdiensten" aan.

De aanwezigheid van DOR's is des te noodzakelijker en gerechtvaardigd in de meest kwetsbare delen van het grondgebied, en vooral in de zones waar weinig inwoners met het internet zijn verbonden. De Welzijns- en Gezondheidsatlas (2006) toont in dit opzicht een nogal klassieke dualiteit in Brussel, tussen het armere westen (vooral het westen van de 1e kroon) en het meer welgestelde zuidoosten.

Bron : Observatorium voor gezondheid en welzijn Brussel (2006), « Kaart 4-03 Internetaansluitingen », Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad.

02 TYPOLOGIE EN NABIJHEIDSZONES

De database bevat de gemeentelijke Digitale Openbare Ruimten, maar ook andere organisaties of diensten die een gratis toegang tot het internet aanbieden.

Het is belangrijk om op te merken dat nog andere types van voorzieningen dit aanbod aanvullen door enkele werkposten ter beschikking van het publiek te stellen. Dat is bijvoorbeeld het geval voor bepaalde bibliotheken die hun bezoekers deze dienst aanbieden.

De hier opgenomen ruimten zijn de voornaamste voorzieningen van dit type dat als dusdanig bestaat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tijdens de kwalitatieve fase ontdekken we de andere voorzieningen die dit soort van diensten aanbieden.

Voor de analyse werd bepaald dat hun theoretische nabijheidszone “uitgebreid lokaal” is, dus met 1.000 m. Deze uitwaaiing zal evenwel afnemen met de versterking van dit aanbod.

03 ANALYSEMIDDELEN

De analyse van de DOR's is gebaseerd op de analyse van hun ligging op het Brussels grondgebied. Gezien het beperkte aantal DOR's dat in dit stadium werd bepaald, werd het niet relevant geacht om deze kaart aan te vullen met een kaart met de ruimtelijke dekking.

Bij de interpretatie van deze kaart is echter voorzichtigheid geboden:

- Voor deze categorie dreigt de volledigheid in het gedrang te komen omdat andere voorzieningen, die in een andere categorie werden ondergebracht, soortgelijke diensten aanbieden die in dit stadium echter niet werden geïnventariseerd. Tijdens de kwalitatieve fase zullen we deze informatie kunnen aanvullen.
- Het stadium van de gelokaliseerde inventaris liet ons niet toe informatie te vergaren over de capaciteit van deze verschillende voorzieningen.

04 ANALYSE

De kaart die de Digitale Openbare Ruimten in de Brusselse context plaatst, toont dat deze niet erg talrijk zijn.

We mogen evenwel niet vergeten dat er nog andere voorzieningen zijn, zoals bibliotheken, die naast een uitleendienst ook deze dienst aanbieden. Zo is er de Bibliothèque des Riches-Clares, met een multimediapost met een vijftiental computers, die ook opleidingen organiseert. Van de openbare bibliotheken stellen die van Jette, Sint-Joost-Ten-Noode en Anderlecht ook enkele pc's ter beschikking van het publiek.

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

Deze studie maakte het mogelijk om een **cartografische inventaris van de voorzieningen en diensten voor de bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** op te stellen.

Deze inventaris telt en centraliseert in één database zo'n 5.700 voorzieningen en diensten voor de bevolking van het Brussels Gewest. Bovendien vestigt hij de aandacht op de verschillende lokalisatielogica's achter de diverse voorzieningscategorieën (verspreid of geconcentreerd op het gewestelijk grondgebied, logica van gemeentelijke lokalisatie enz.). Tot slot onthult hij bepaalde gewestelijke zones zonder inplantingen van een bepaalde categorie.

In het huidige stadium vertoont de inventaris evenwel bepaalde beperkingen die gebieden tot voorzichtigheid in het nemen van conclusies over het feit of de bestaande voorzieningen en diensten in het Brussels Gewest de noden van de bevolking al dan niet inlossen:

- Het gebrek aan gegevens over de **capaciteiten** van de geïnventariseerde voorzieningen en diensten. Dat gebrek aan gegevens maakt het onmogelijk om conclusies te trekken over de reële inlossing van de noden door het bestaande aanbod. Het is namelijk mogelijk dat de huidige capaciteit van voorzieningen ontoereikend is om te voorzien in de behoeften van een wijk, of omgekeerd dat de voorzieningen een te grote capaciteit hebben in verhouding tot de huidige vraag.
- Het gebrek aan gegevens over de **toegankelijkheid** van de voorzieningen en diensten: er kon nog geen onderscheid worden gemaakt wat betreft de toegankelijkheid in haar verschillende vormen (fysieke toegankelijkheid, openingsuren, voorwaarden om van dergelijke diensten te genieten, prijzen, ...).
- Het gebrek aan gegevens over de **verschillende diensten** geleverd door de voorzieningen. De manier waarop de gegevens werden verzameld en het gevraagde detailleringsniveau maken het in dit stadium niet mogelijk om de volledigheid van de geïnventariseerde diensten te verzekeren. Zo is het mogelijk dat bepaalde voorzieningen naast hun voornaamste opdracht een dienst aanbieden die niet is opgenomen in deze gegevensverzameling (bijvoorbeeld wijkhuizen die volwassenenvorming aanbieden, maar waarvoor we als enige informatie kregen dat het wijkhuizen zijn ...). In dit stadium blijkt al dat de volgende categorieën niet volledig zijn:
 - Ontmoetingscentra
 - Bevordering van de gezondheid, het welzijn en steunverlening aan de families en de zieken
 - Psychologische en psychiatrische consultaties
 - Interculturele dialoog en preventie van discriminatie
 - Vrijetijdsinrichting voor jongeren
 - Sociale, culturele en sportieve activiteiten voor bejaarden
 - Indoor en outdoor sportcentra
 - Cultuurvorming via ateliers en culturele en artistieke stages
 - Digitale openbare ruimten en multimediaruimten

- Bij gebrek aan nauwkeurige informatie over de diensten geleverd door de verschillende geïnventariseerde voorzieningen gebeurden de cartografie en analyse **op basis van categorieën**. Omwille van de verzamelde gegevens en de termijnen voorzien voor deze opdracht was het immers onmogelijk om preciezer te werk te gaan. Het bleek echter dat bepaalde van die categorieën types van voorzieningen bevatten die vroegen om een onderscheiding in een fijnere analyse van het aanbod van deze sectoren (het onderscheid tussen rusthuizen en rusthuizen met verzorging die niet dezelfde noden inlossen en zich niet tot hetzelfde publiek richten, onderscheid tussen psychologische en psychiatrische consultaties, onderscheid tussen technische, secundaire en beroepsscholen, ...).
- Bepaalde **bijkomende kenmerken**, die de keuze door het publiek van een bepaalde voorziening of dienst beïnvloeden, zouden eveneens in aanmerking moeten worden genomen in de fijne analyse van het aanbod, zoals de belijdenis van de voorziening (type van netwerk voor het onderwijs: officieel, vrij katholiek of niet-katholiek onderwijs), de gesproken talen enz.
- De voorzieningen en diensten **zonder onthaalinfrastructuur ter plaatse** werden in dit stadium niet opgenomen (hulp aan huis, straathoekwerk, vervoer enz.), aangezien het gaat om een inventarisatie van de plaatsen waar de dienst wordt verstrekt. Deze voorzieningen en diensten zullen echter aan bod moeten komen in een fijnere analyse omdat ze een belangrijke rol hebben te spelen in het aanbod, vooral door de druk op de andere voorzieningen van de desbetreffende sectoren wat te verminderen. In bepaalde sectoren is de inzet immers groot (hulpverlening en zorgen aan huis voor bejaarden, waarbij de bejaarden de kans wordt geboden om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen, straathoekwerk voor daklozen enz.).

Dankzij de uitwerking van de inventaris kon bovendien worden bevestigd dat elke sector een typische werking heeft. Die bijzondere kenmerken zullen meer in ogenschouw moeten worden genomen om de eigenschappen van het aanbod aan voorzieningen en diensten in Brussel optimaal te kunnen bepalen.

Op basis van al die beperkingen kunnen voor fase 2 van de studie de volgende aanbevelingen worden geformuleerd:

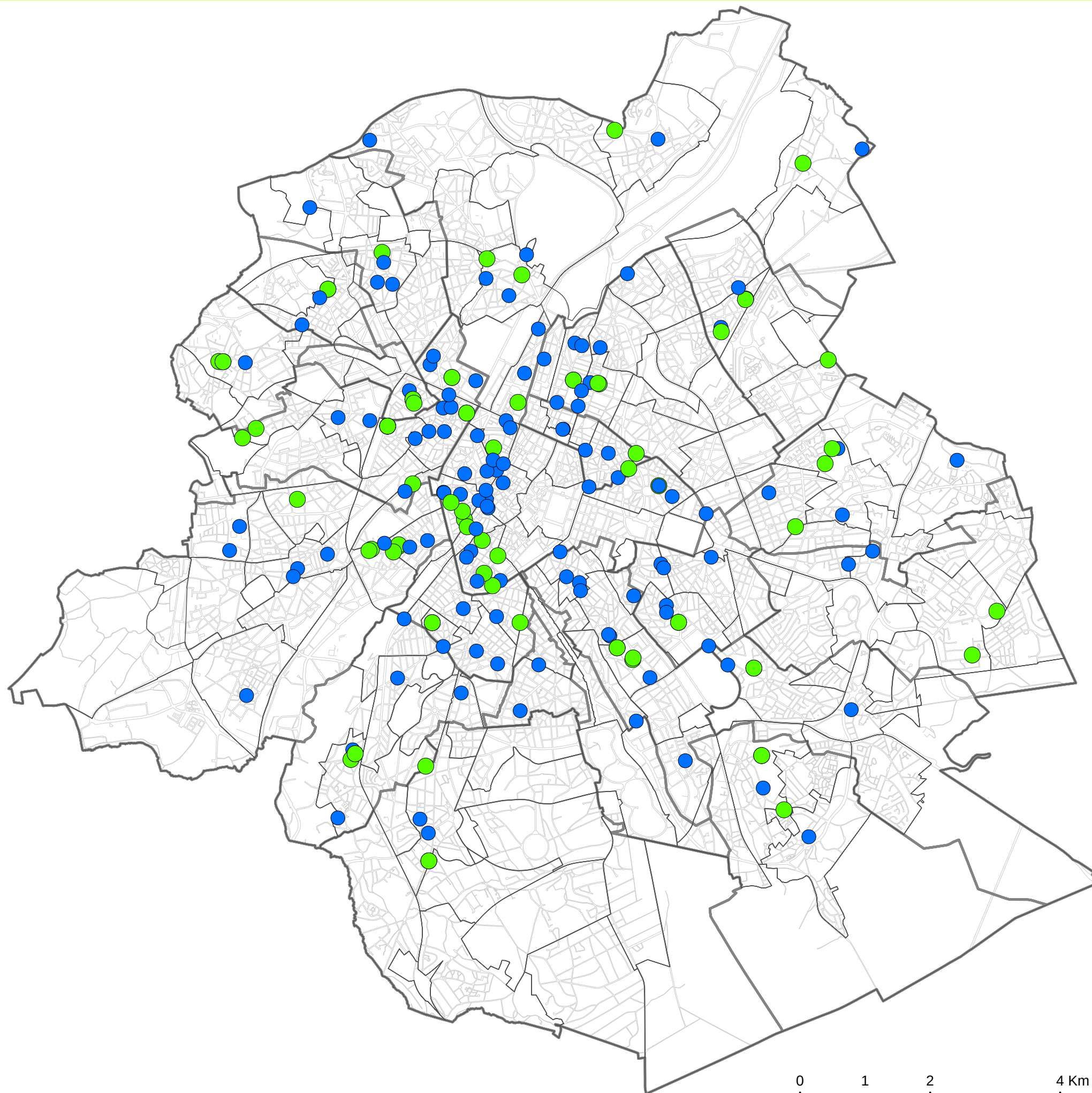
- De volledigheid van de invoer nagaan voor elke sector.
- De algemene staat van de voorzieningen en de kwaliteit van hun prestaties beoordelen, en wijzen op eventuele mankementen die deze voorzieningen kunnen vertonen.
- Zo nodig werken op het niveau van de types van voorzieningen en diensten, en niet op dat van de categorieën.
- Hun toegankelijkheid op verschillende vlakken beoordelen (nabijheid, openbaar vervoer, openingsuren, prijs van de diensten, voorwaarden om ervan te kunnen genieten, ...).
- Stilstaan bij de capaciteit van de voorzieningen en hun aantrekkingszones of verzorgingsgebieden bepalen, en dat volgens het type van bezoekers en hun woonplaats.
- Belangrijke actoren van de verschillende sectoren aan de analyse koppelen.

- Rekening houden met de voorzieningen en diensten zonder onthaalstructuur ter plaatse (hulp aan huis, straathoekwerk, vervoer enz.).
- Een meer transversale aanpak aanhangen.
- De locaties en capaciteiten kruisen met synthetische indexen (vooral die ontwikkeld in de studie over de sociale structuur en wijken in moeilijkheden voor het Grootstedenbeleid).

Tot slot moet ook de actualisering van de inventaris in vraag worden gesteld. Een dergelijk werk heeft immers pas zin als het kan worden bijgewerkt. Dit punt zal nadien dus ook moeten worden aangepakt.

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - sociale hulpverlening

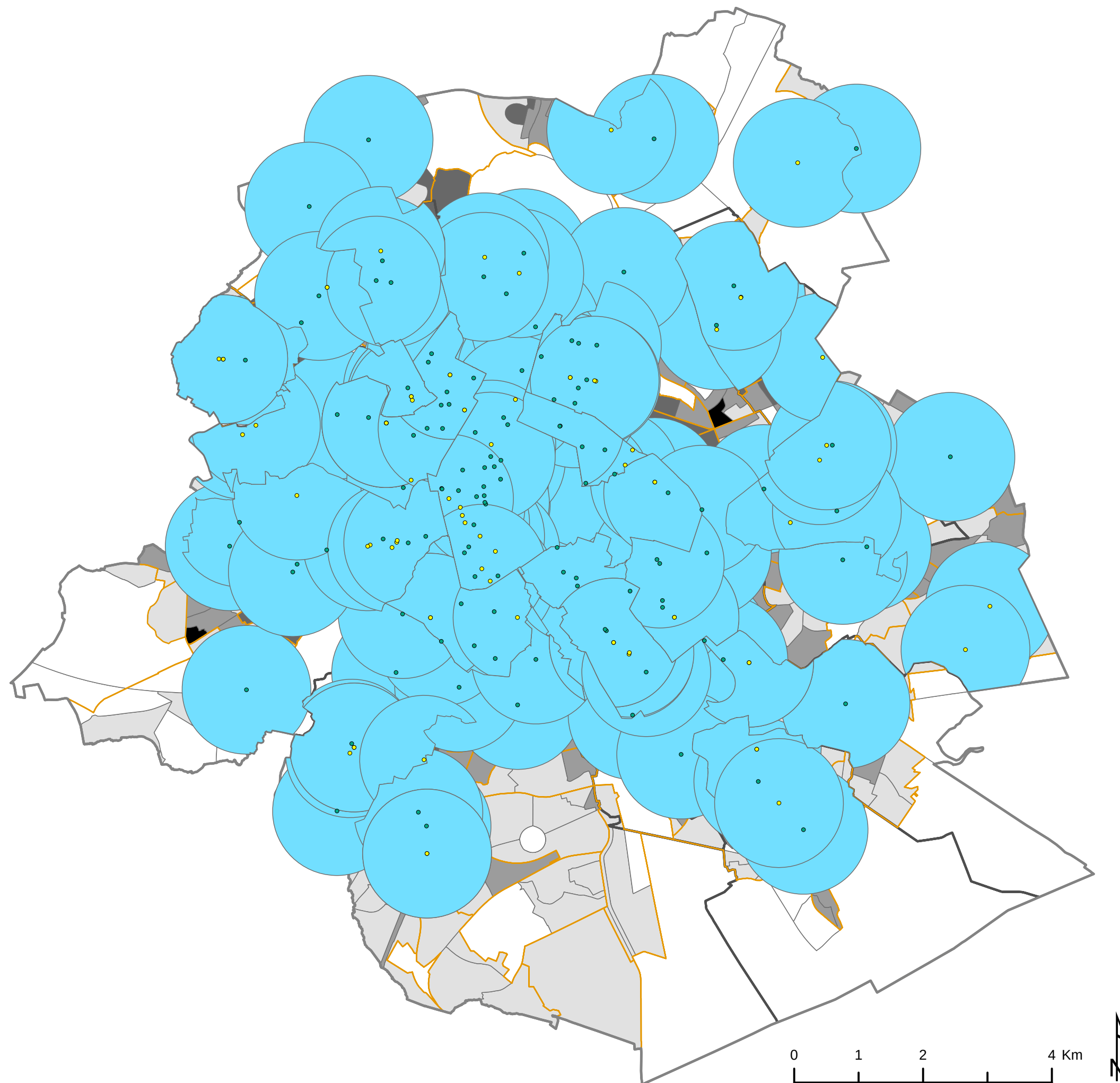

Ligging van de voorzieningen met sociale hulpverlening

- Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn
- Andere sociale hulpverleningsvoorziening of -dienst
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - sociale hulpverlening

Ruimtelijke spreiding van de voorzieningen met sociale hulpverlening, in functie van de bevolkingsdichtheid

- OCMW
- Andere sociale hulpverleningsvoorziening of -dienst

Theoretische nabijheidszone (1000 m) *

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

Bevolkingsdichtheid (inw. / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

0.020 - 56

57 - 130

140 - 220

230 - 490

weinig of niet bewoonde sectoren

* ruimtelijke invloedssferen van de OCMW's en van de gemeentediensten, beperkt tot de gemeentegrenzen

ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - sociale hulpverlening

Ruimtelijke spreiding van de voorzieningen met sociale hulpverlening, in functie van het gemiddelde inkomen per belastingverklaring

- OCMW
- Andere sociale hulpverleningsvoorziening of -dienst

- Theoretische nabijheidszone (1000 m) *
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

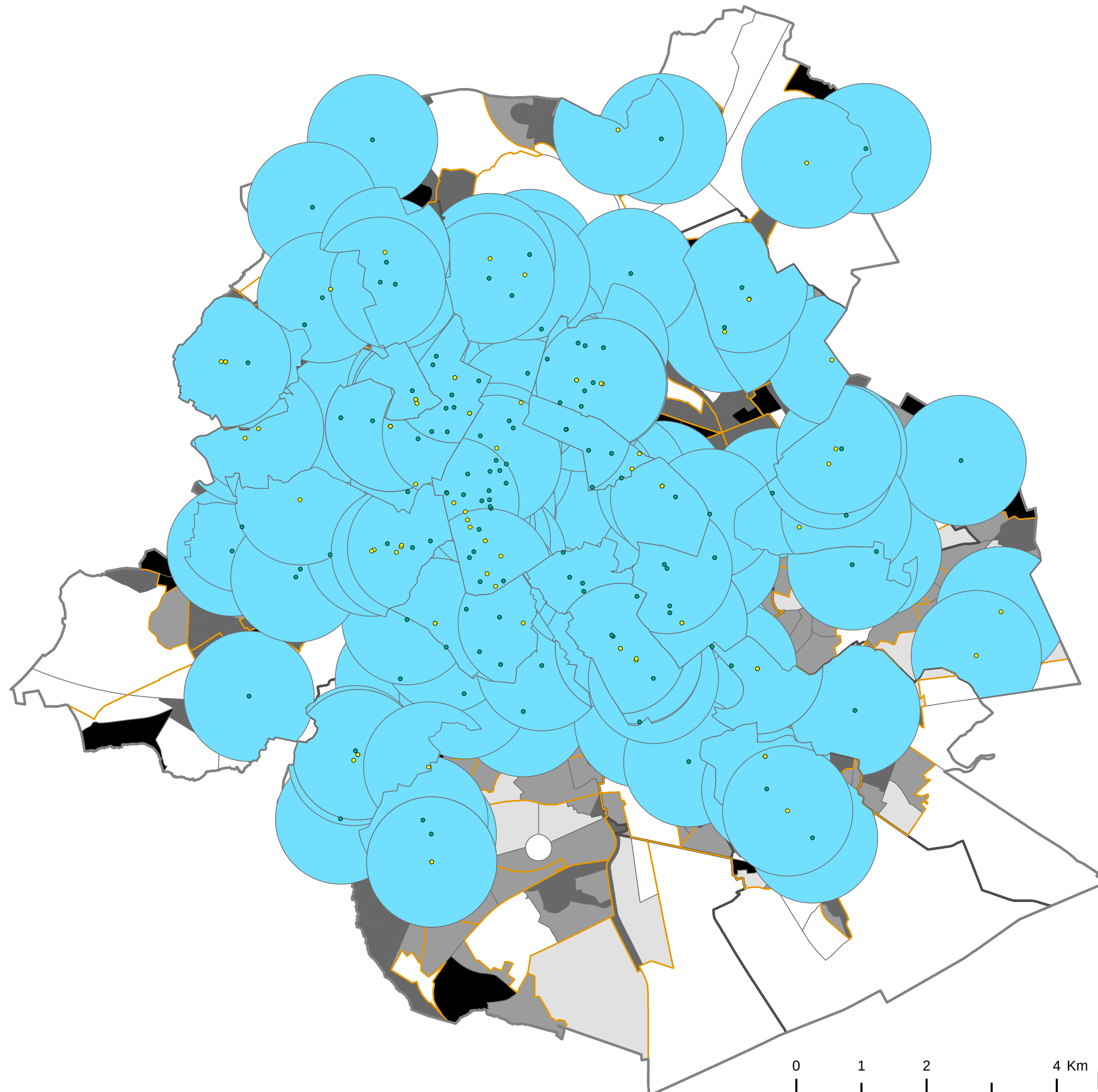
Gemiddeld inkomen per aangifte (€)

(Bron NIS : aangifte 2006)

- 40733 - 74789
- 28358 - 40732
- 20115 - 28357
- 2058 - 20114

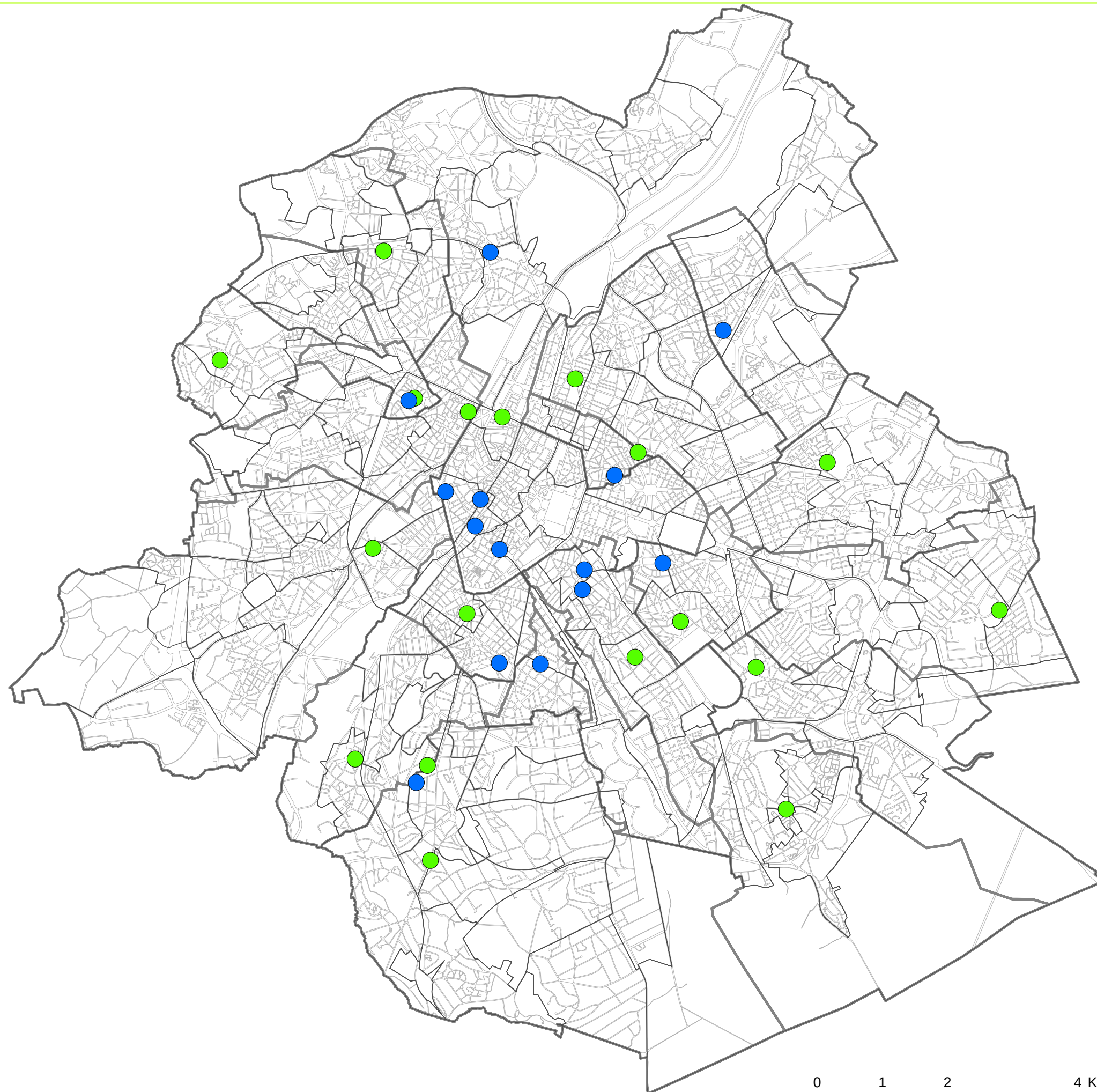
weinig of niet bewoonde sectoren

* ruimtelijke invloedssferen van de OCMW's en van de gemeentediensten, beperkt tot de gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - schuldbemiddeling

Ligging van de schuldbemiddelingsdiensten

- Openbare centra voor maatschappelijk welzijn
- andere schuldbemiddelingsdiensten

- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - schuldbemiddeling

Ruimtelijke spreiding van de voorzieningen met sociale hulpverlening, in functie van het gemiddelde inkomen per belastingverklaring

- Andere schuldbemiddelingsdiensten
- Schuldbemiddelingsdiensten van het OCMW

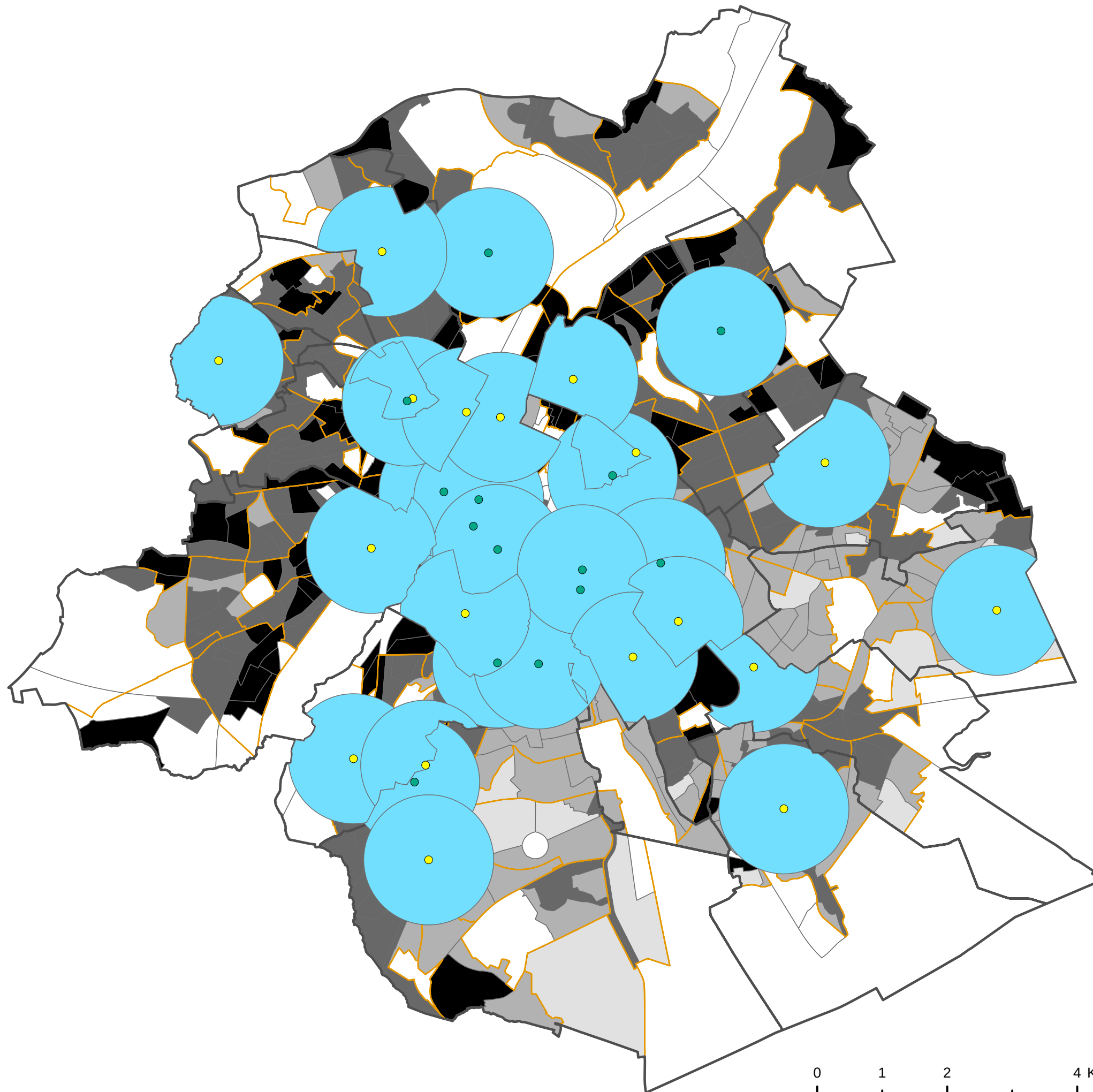
- Theoretische nabijheidszone (1000 m) *
- Gemeentegrenzen
- Wijken van de wijkmonitoring

Gemiddeld inkomen per aangifte (€)

(Bron NIS : aangifte 2006)

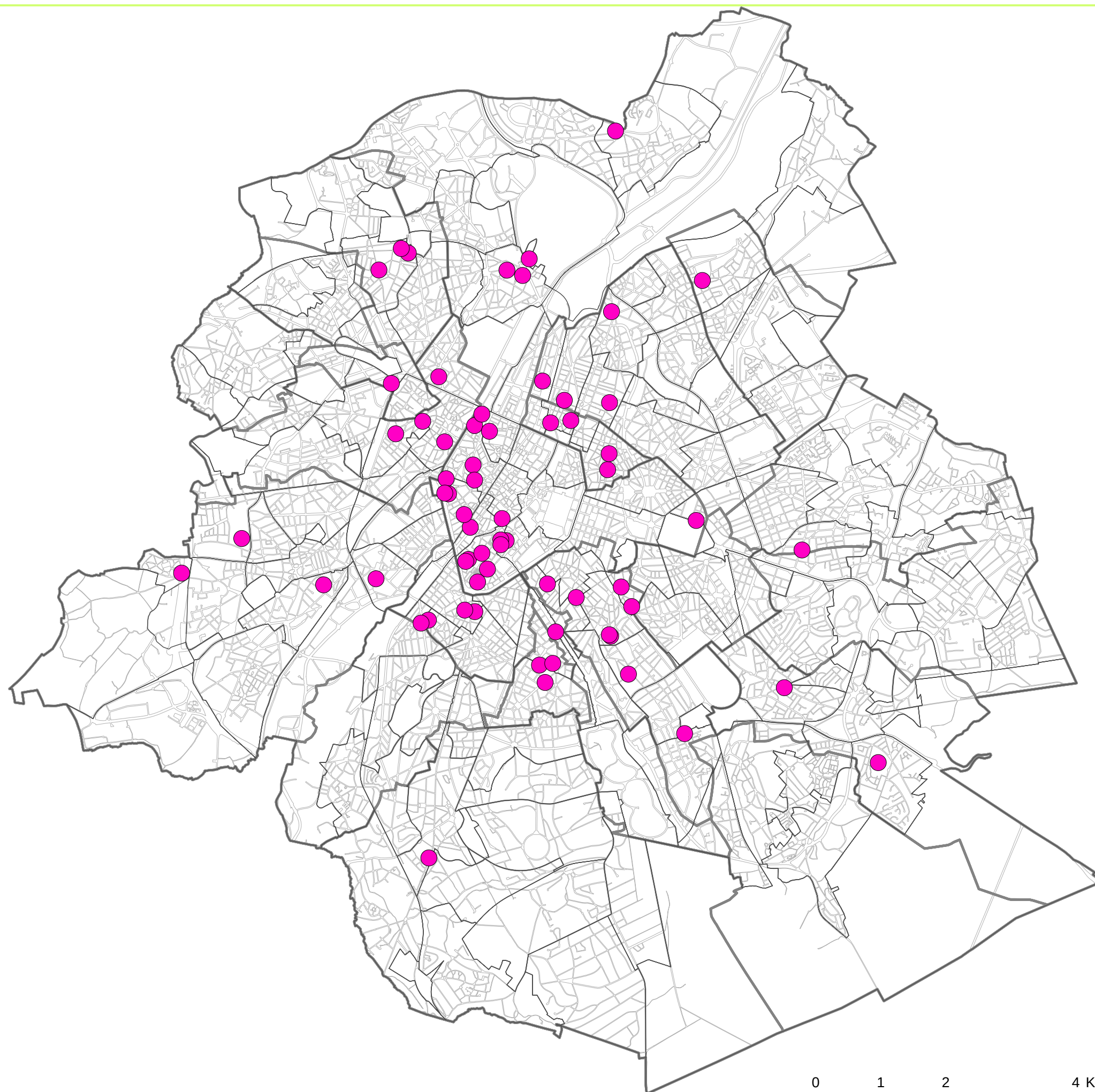
- 40733 - 74789
- 28358 - 40732
- 20115 - 28357
- 2058 - 20114
- Weinig of niet bewoonde sectoren

* ruimtelijke invloedssferen van de OCMW's beperkt tot de gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN -
specifieke hulpverlening aan daklozen
en armen

Ligging van de diensten van specifieke hulpverlening aan daklozen en armen

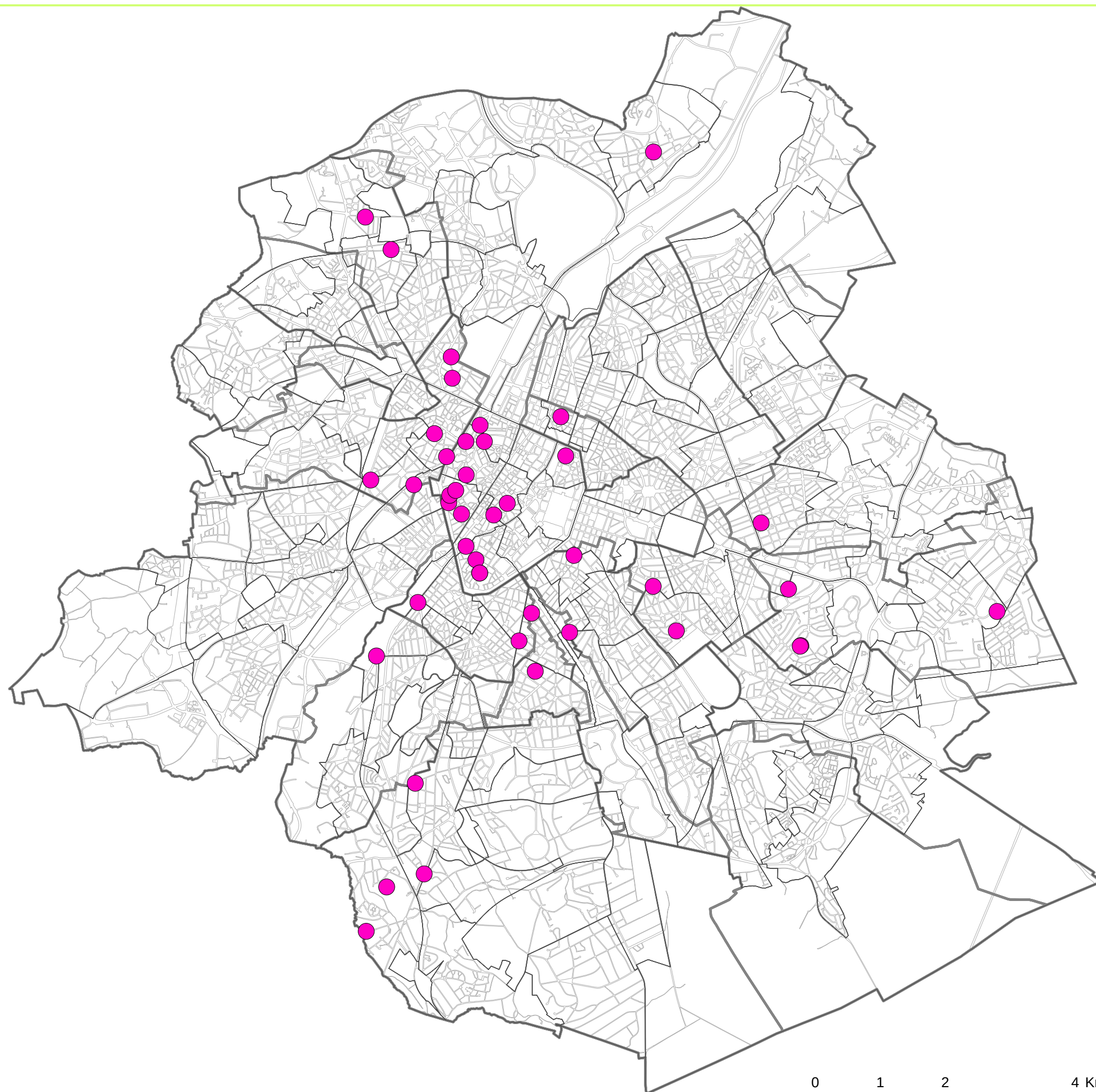
● Specifieke hulpverlening aan daklozen

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - noodhuisvesting

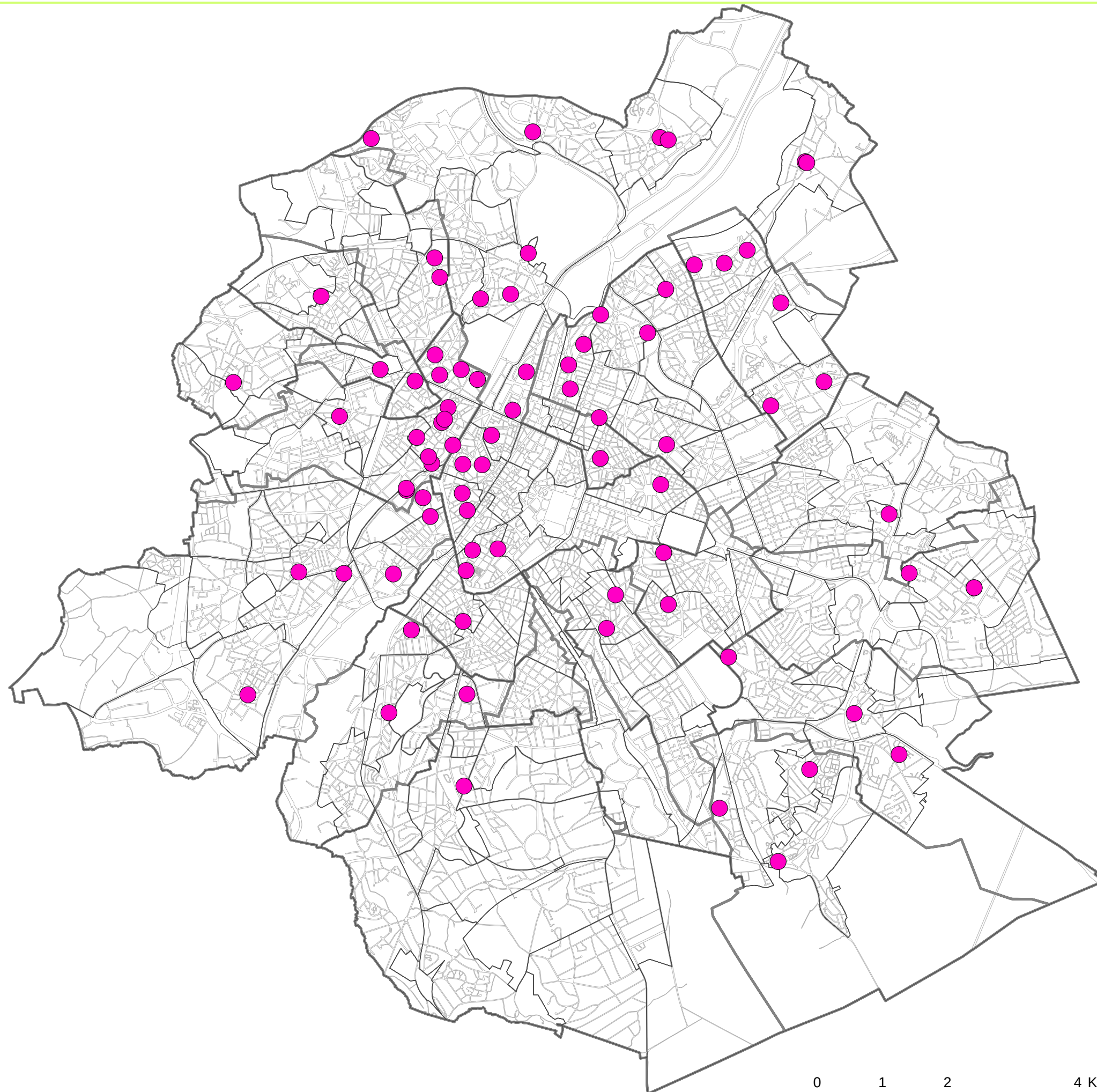

Ligging van de noodhuisvesting

- Noodhuisvesting
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN - ontmoetingscentra

Ligging van de ontmoetingscentra

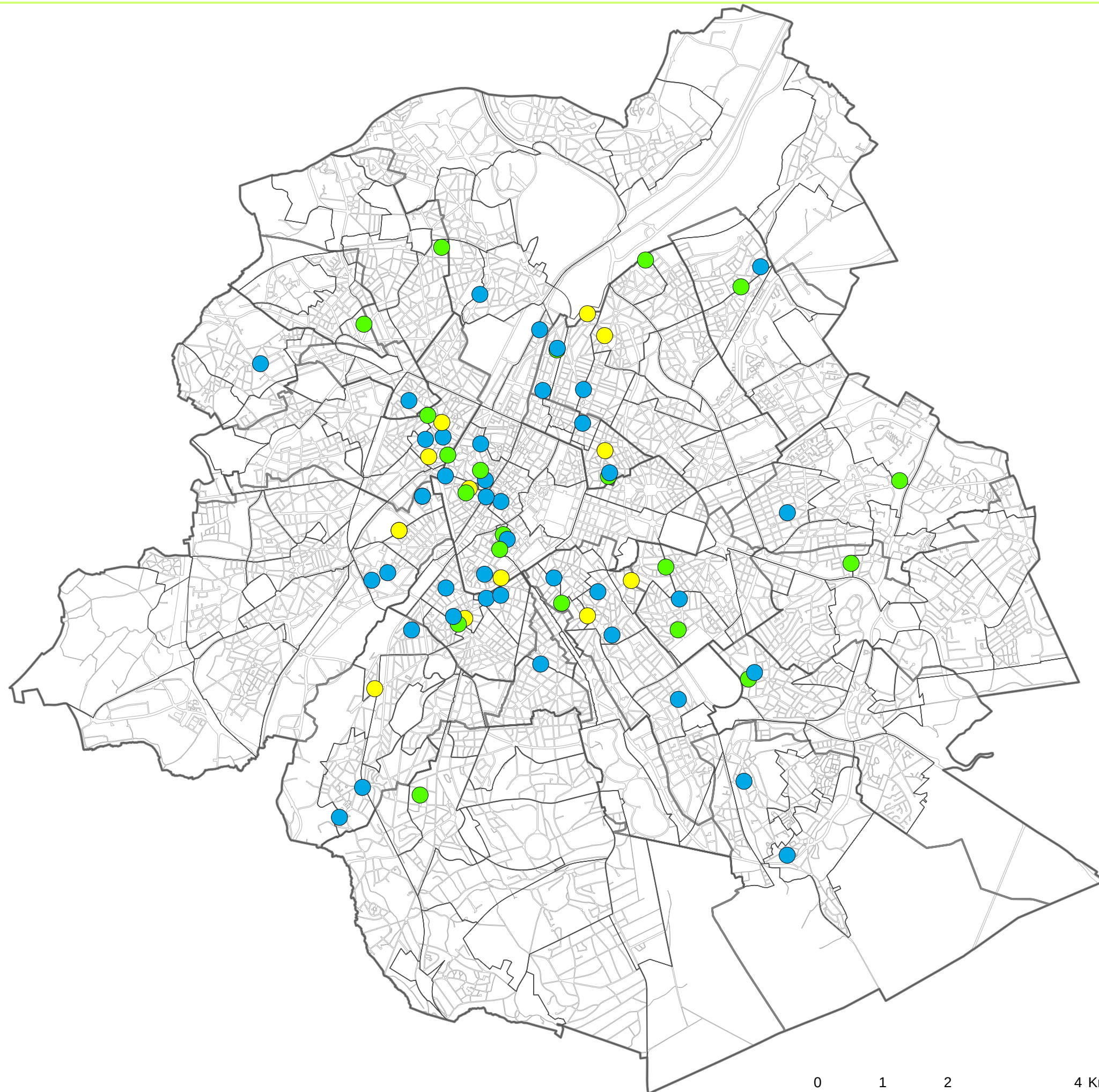
● Ontmoetingscentra

□ Wijken van de wijkmonitoring

□ Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

HULPVERLENING AAN PERSONEN -
hulpverlening voor de huisvesting,
raadgeving en hulpverlening voor
de renovatie

**Ligging van de voorzieningen en hulpverleningsdiensten
voor de huisvesting, raadgeving en hulpverlening
voor de renovatie**

- Sociaal verhuurkantoor
- Netwerk wonen
- Andere hulpverlening voor de huisvesting

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

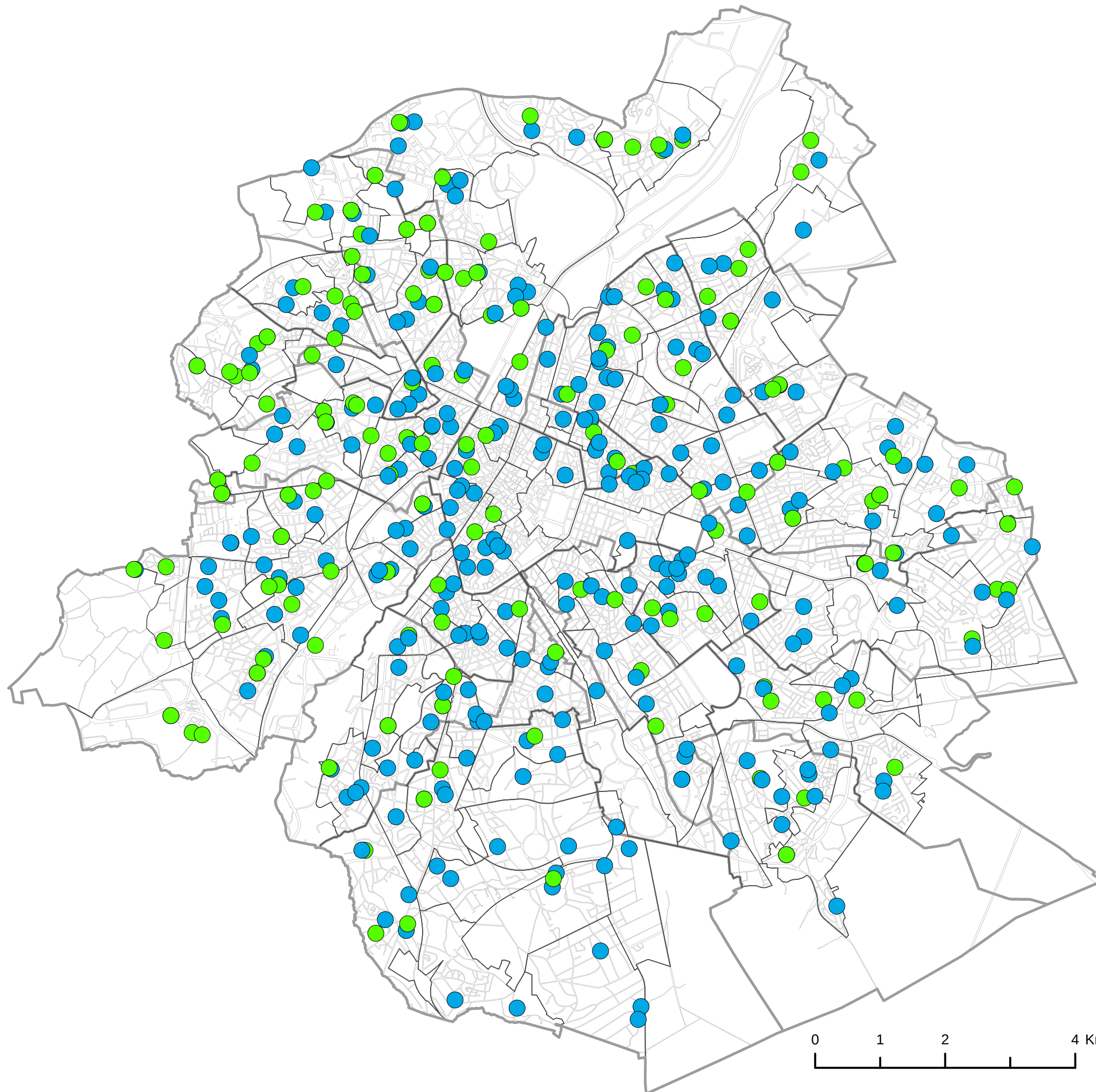
0 1 2 4 Km

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - kleuteronderwijs

Ligging van de instellingen van het kleuteronderwijs

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

ADT
ATO.

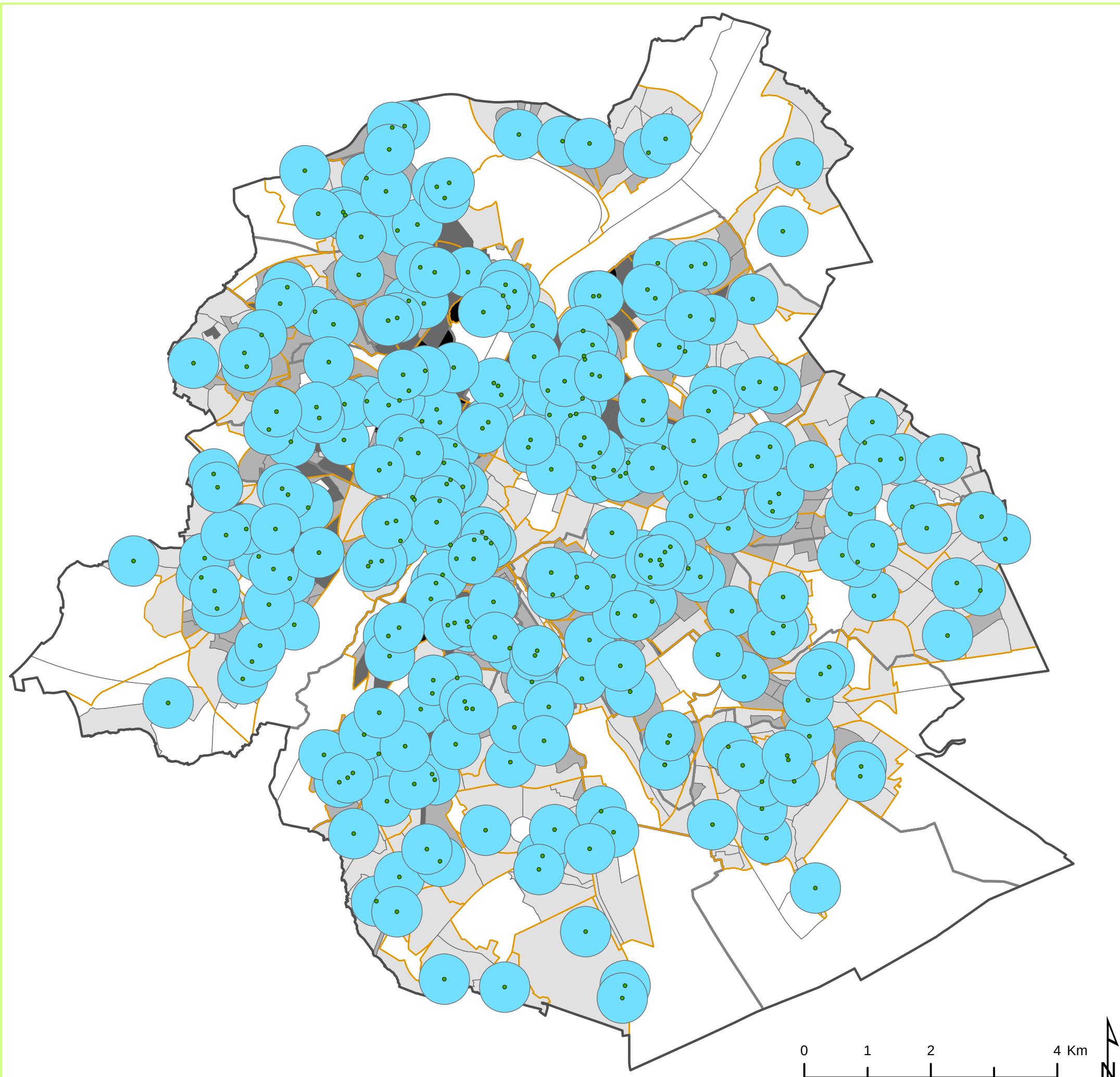
bgi
BRUSSELS
GEWEST

BRAT

Vervaardigd met Brussels UrbIS®© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - kleuteronderwijs

Ruimtelijke spreiding van de instellingen van het Franstalig kleuteronderwijs

• Franstalige kleuterschool

Theoretische nabijheidszone (400 m)

Wijken van de wijkmonitoring

Dichtheid van de kinderen van 3 tot 6 jaar (kinderen / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

0.00 - 3.85

3.86 - 8.69

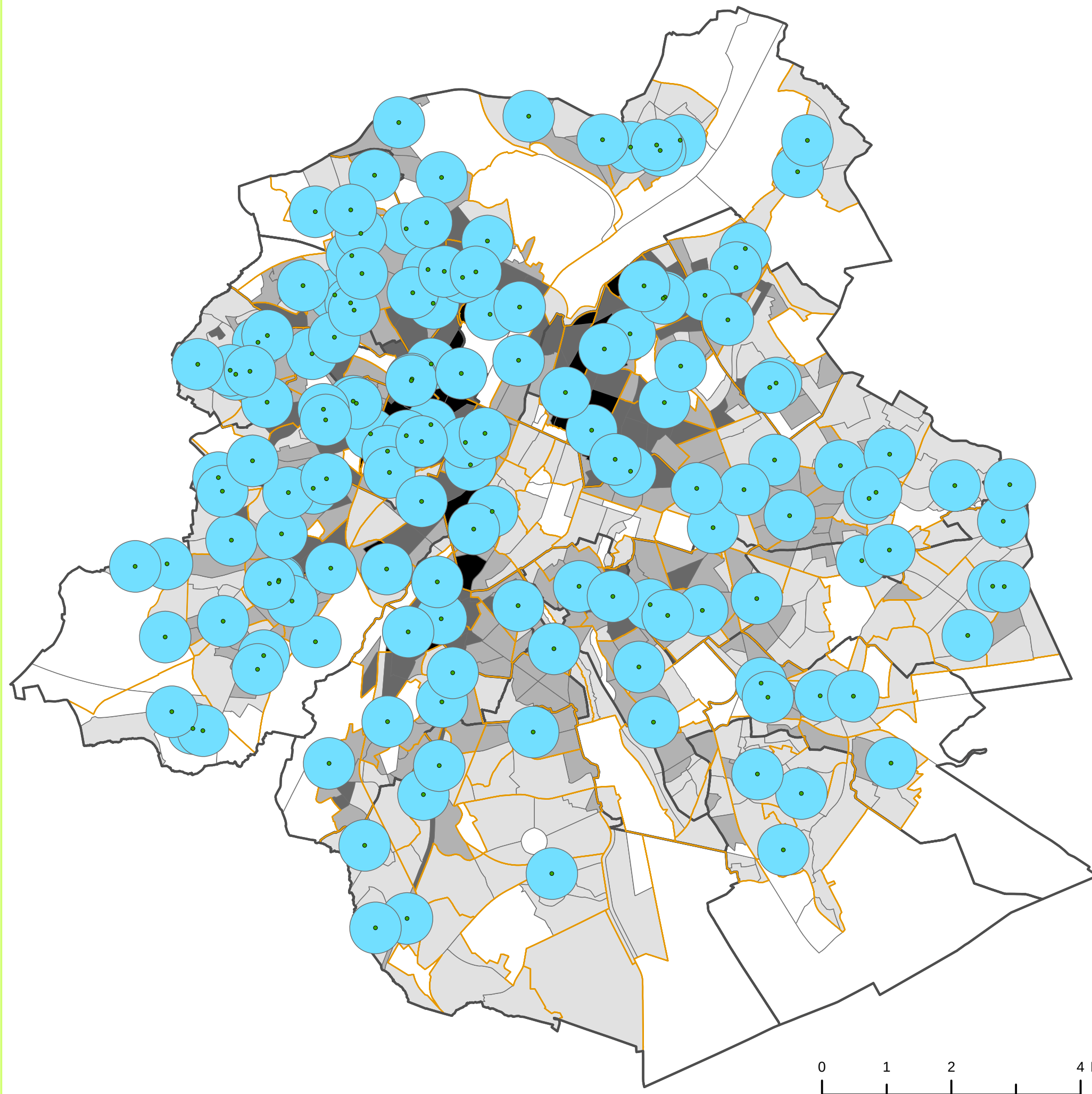
8.70 - 15.79

15.80 - 33.96

Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - kleuteronderwijs

Ruimtelijke spreiding van de instellingen van het Nederlandstalig kleuteronderwijs

- Theoretische nabijheidszone (400 m)
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

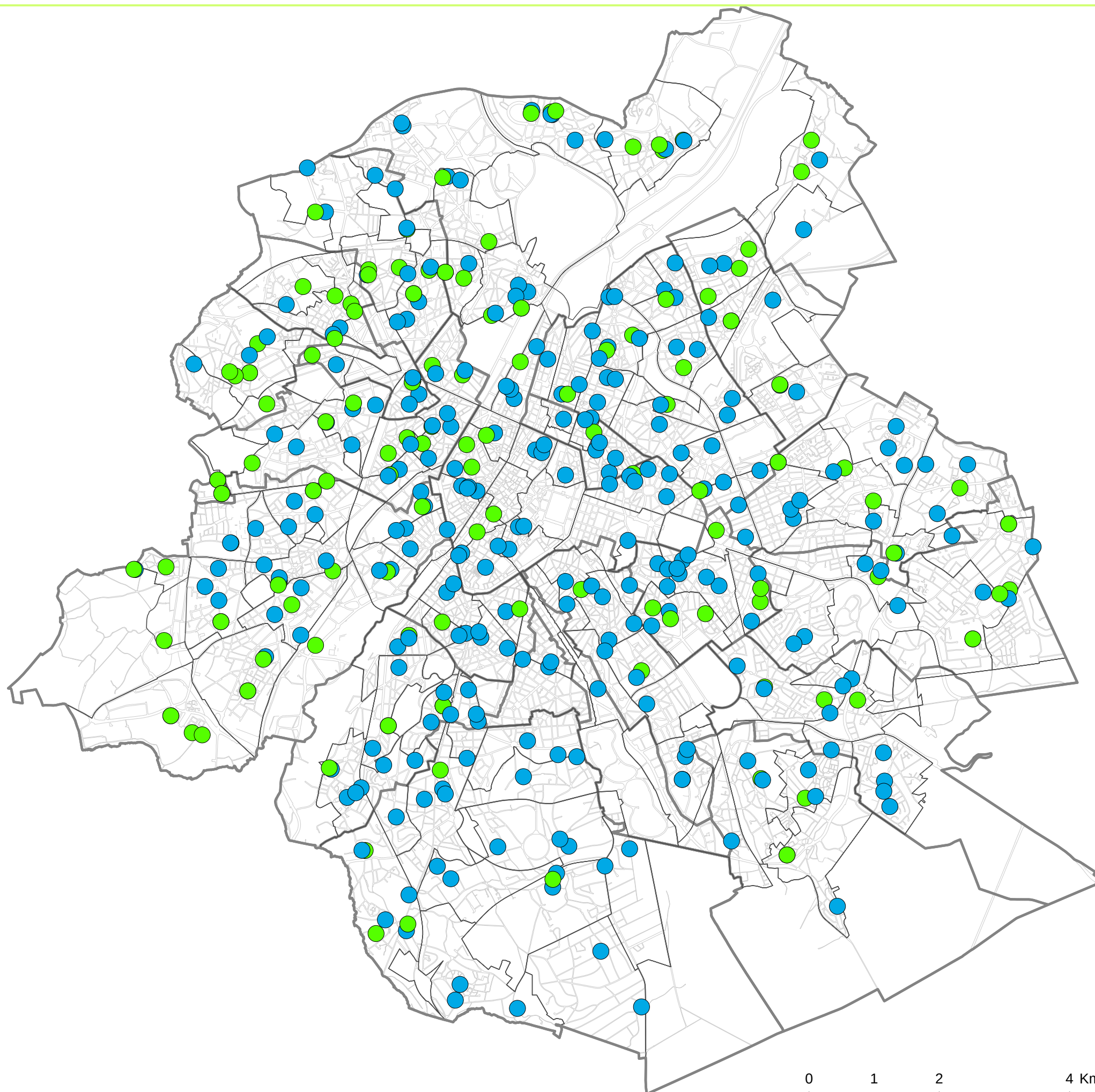
Dichtheid van de kinderen van 3 tot 6 jaar (kinderen / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

- 0.00 - 3.85
- 3.86 - 8.69
- 8.70 - 15.79
- 15.80 - 33.96
- Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - lager onderwijs

Ligging van de instellingen van het lager onderwijs

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

ADT
ATO.

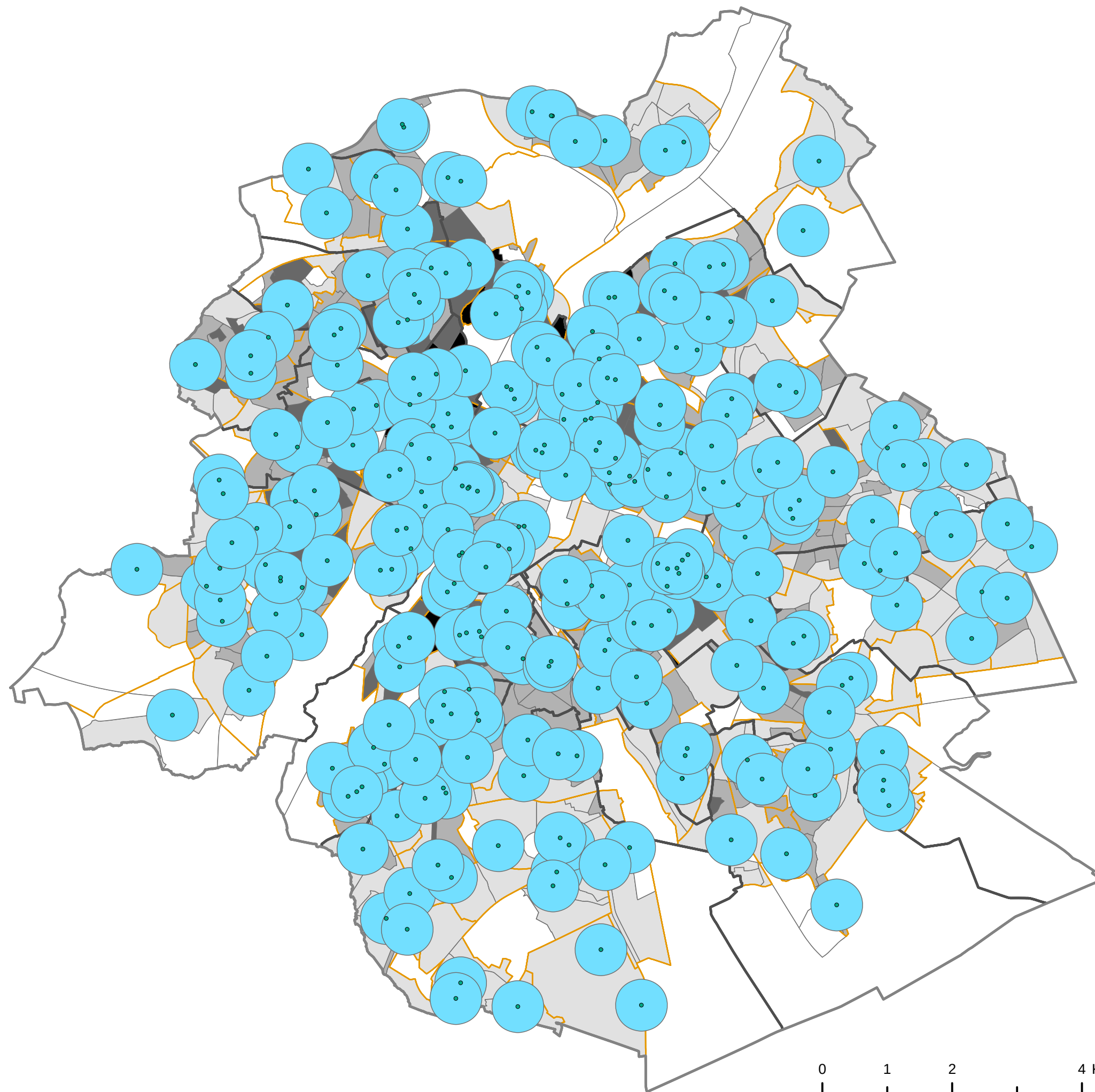

bgi
BELGIAN
GRAPHIC
INTERFACON

BRAT

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - lager onderwijs

Ruimtelijke spreiding van de instellingen van het Franstalig lager onderwijs

• Franstalige lagere school

Theoretische nabijheidszone (400 m)

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

Dichtheid van de kinderen van 6 tot 12 jaar (kinderen / ha) (Bron NIS : toestand 1/1/2007)

0.01 - 5.41

5.42 - 12.00

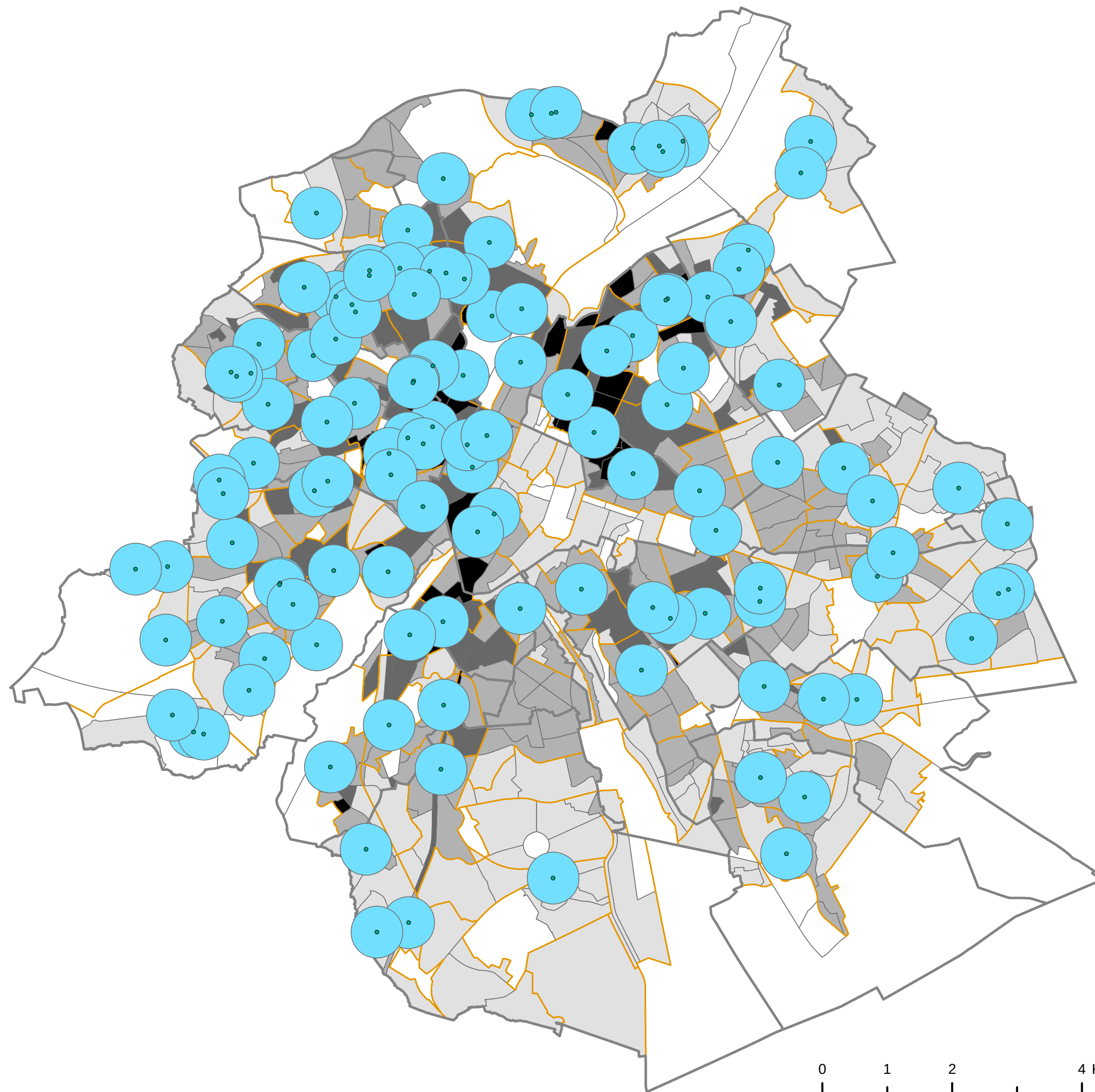
12.01 - 22.09

22.10 - 50.33

Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - lager onderwijs

Ruimtelijke spreiding van de instellingen van het Nederlandstalig lager onderwijs

• Nederlandstalige lagere school

 Theoretische nabijheidszone (400 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Dichtheid van de kinderen van 6 tot 12 jaar (kinderen / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

 0.01 - 5.41

 5.42 - 12.00

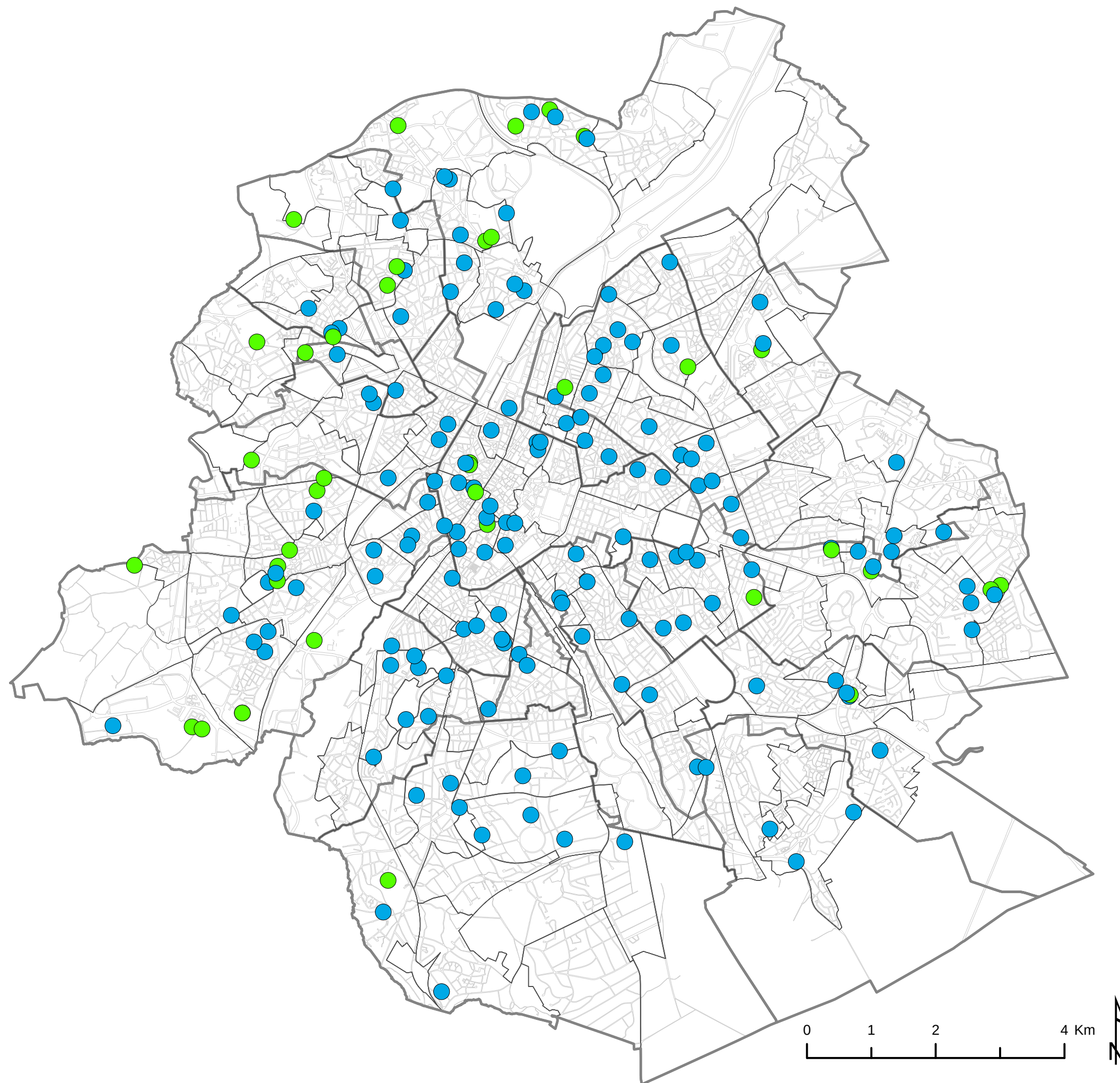
 12.01 - 22.09

 22.10 - 50.33

 Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - secundair onderwijs

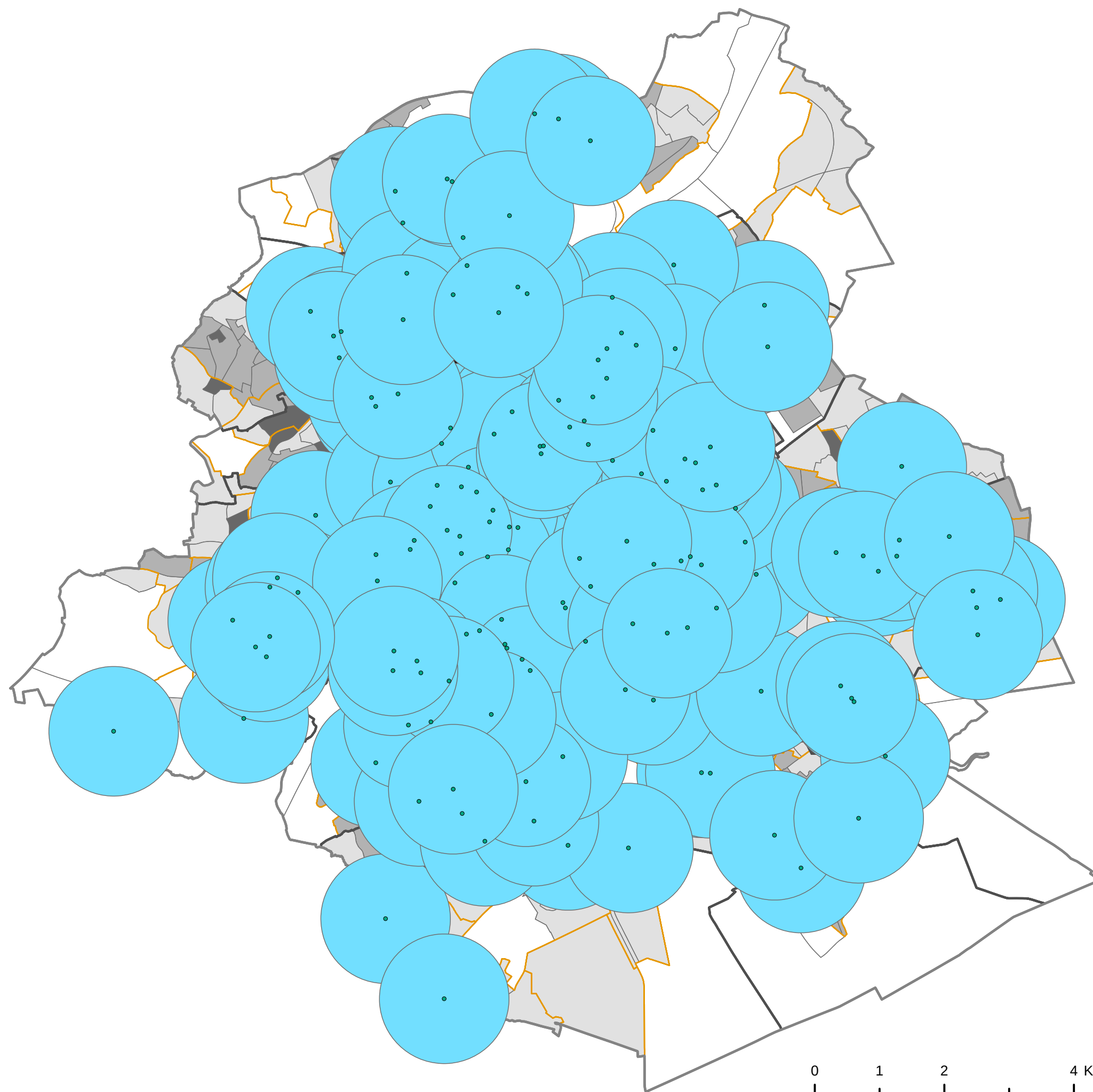

Ligging van de instellingen van het secundair onderwijs

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - secundair onderwijs

Ruimtelijke spreiding van de instellingen van het Franstalig secundair onderwijs (algemeen, technisch en professioneel)

• Franstalige secundaire school

Theoretische nabijheidszone (1000 m)

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

Dichtheid van de kinderen van 12 tot 18 jaar (kinderen / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

0.00 - 5.28

5.29 - 11.83

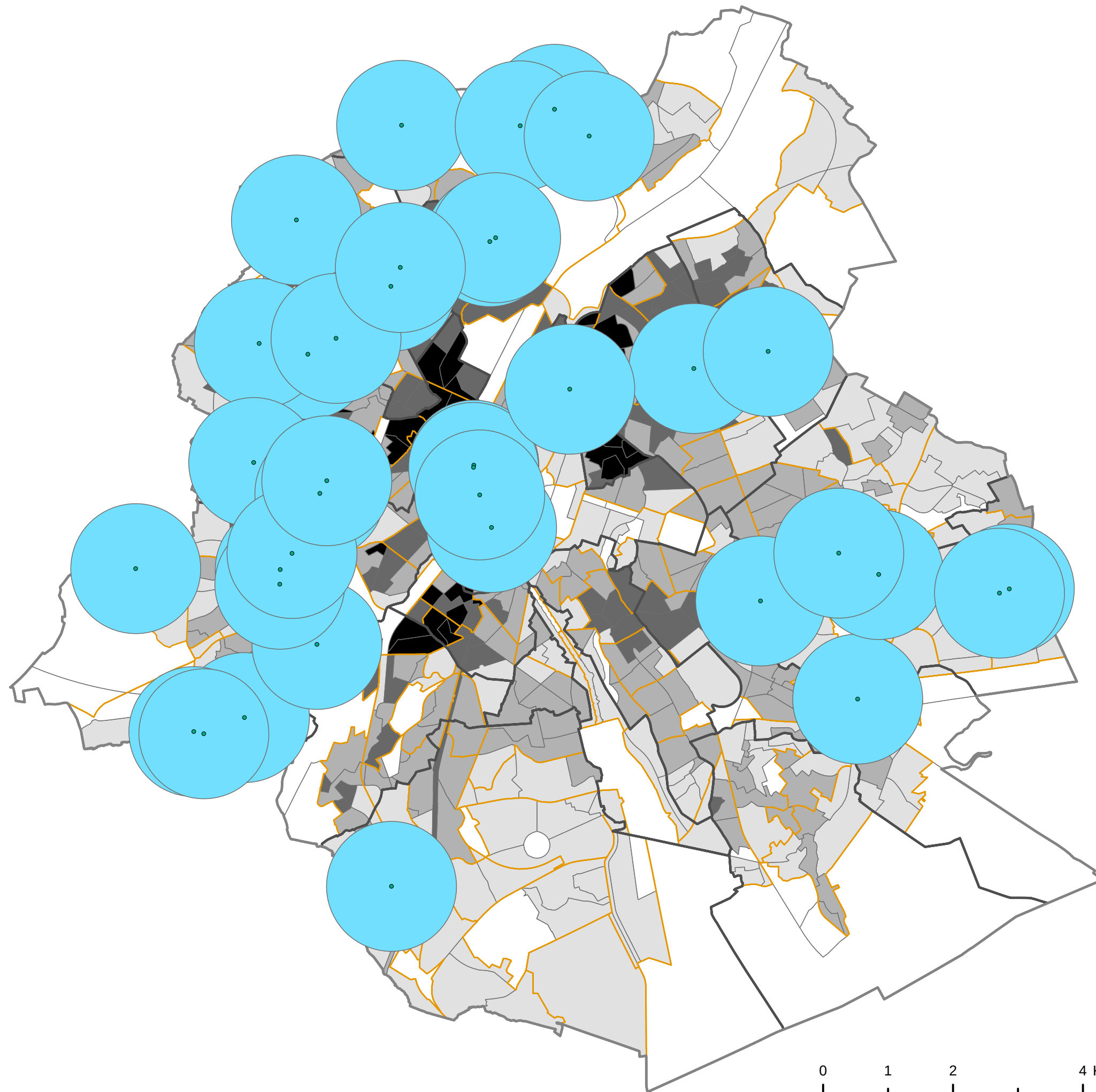
11.84 - 21.62

21.63 - 40.34

Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - secundair onderwijs

Ruimtelijke spreiding van de instellingen van het Nederlandstalig secundair onderwijs (algemeen, technisch en professioneel)

• Nederlandstalige secundaire school

Theoretische nabijheidszone (1000 m)

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

Dichtheid van de kinderen van 12 tot 18 jaar (kinderen / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

0.00 - 5.28

5.29 - 11.83

11.84 - 21.62

21.63 - 40.34

Weinig of niet bewoonde sectoren

ADT
ATO.

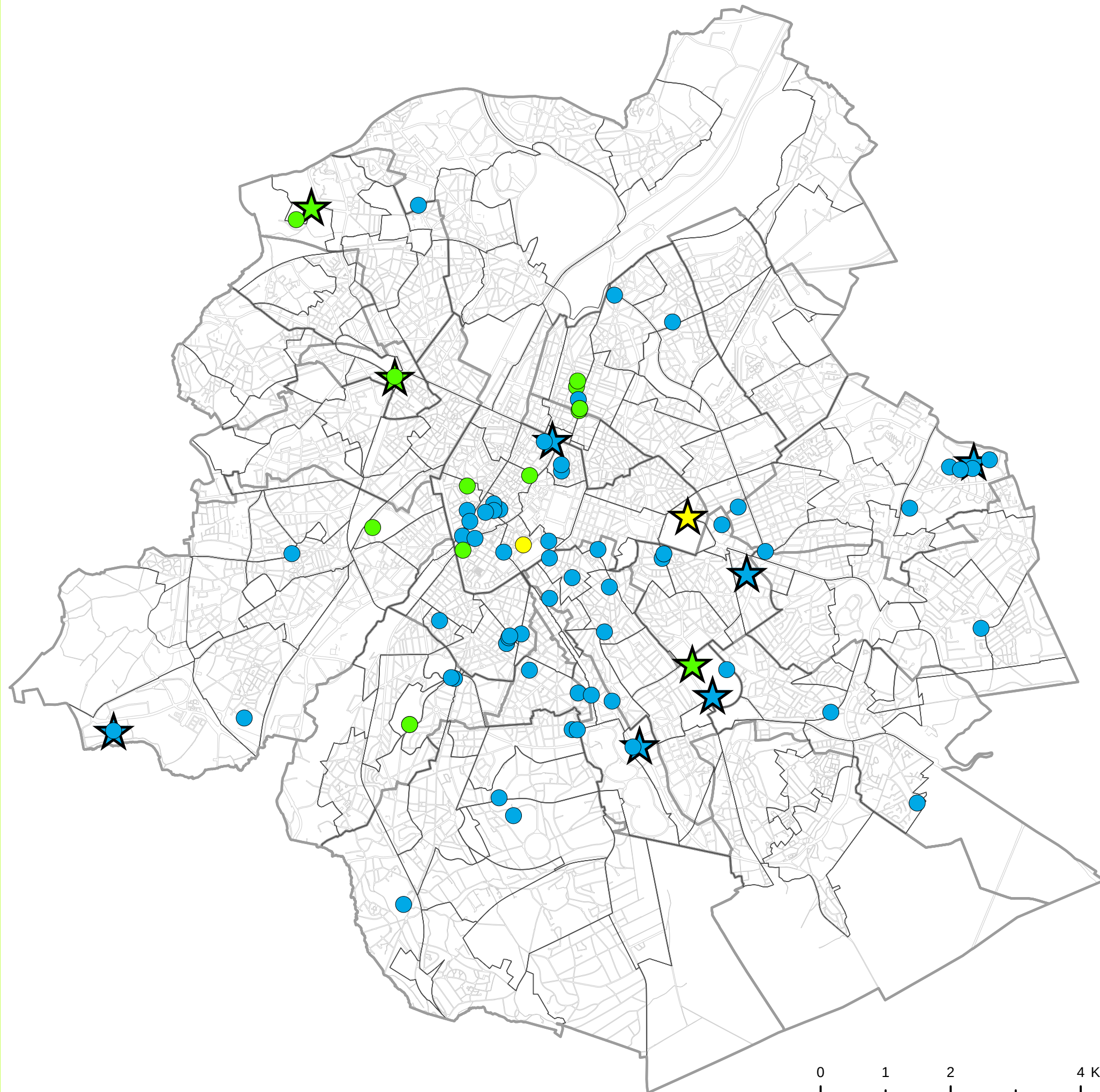
bgi
BELGIA
GRAPHIC
INTERACTION

BRAT

Vervaardigd met Brussels UrbIS® - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - hoger onderwijs

Ligging van de instellingen van het hoger onderwijs

Instellingen van het hoger onderwijs van het niet universitair type

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Tweektalige (conservatorium)

Instellingen van het hoger onderwijs van het universitair type

- ★ Franstalige
- ★ Nederlandstalige
- ★ Tweektalige (Koninklijke Militaire School)

- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

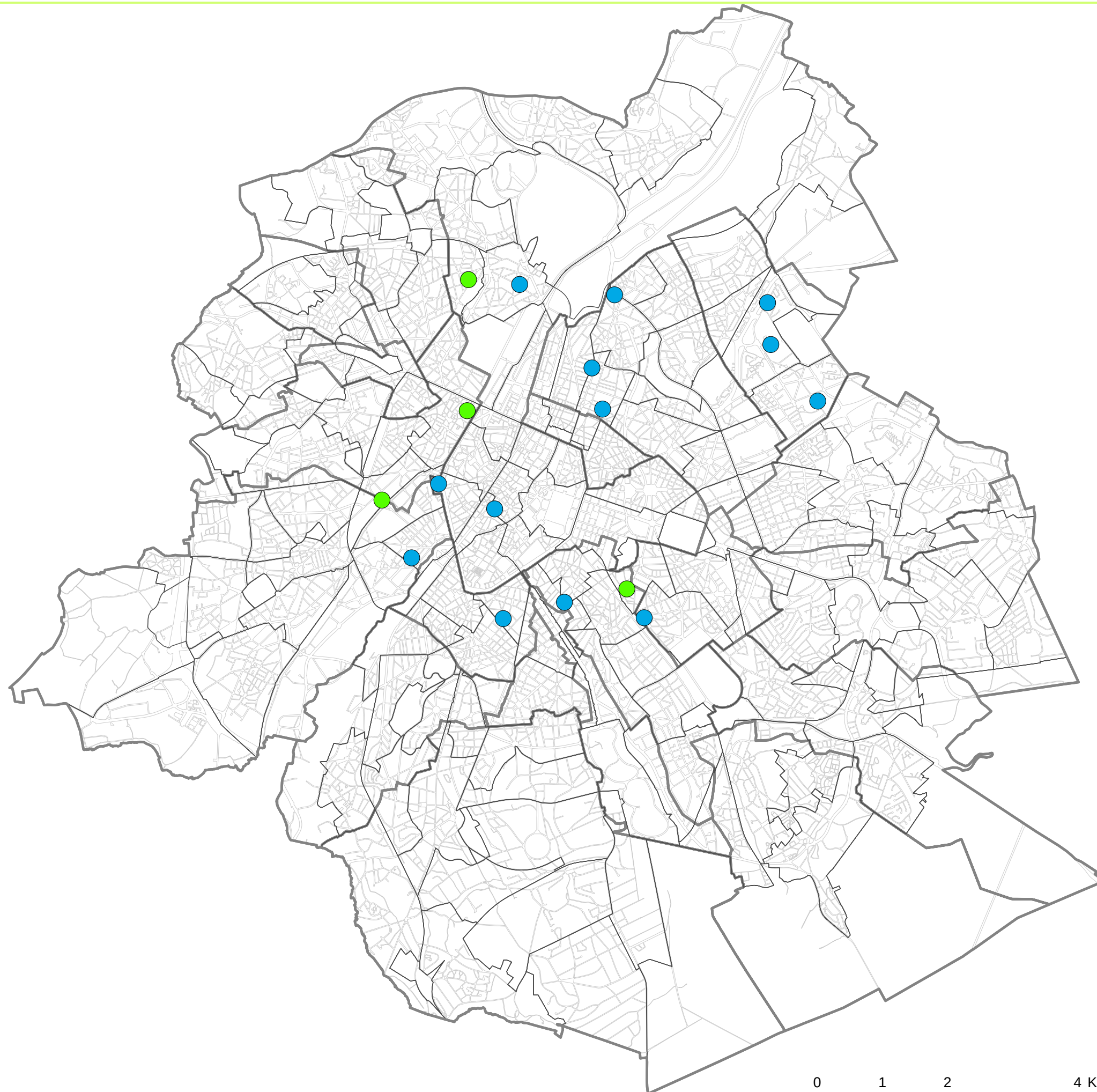
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONERWIJS - secundair deeltijds onderwijs

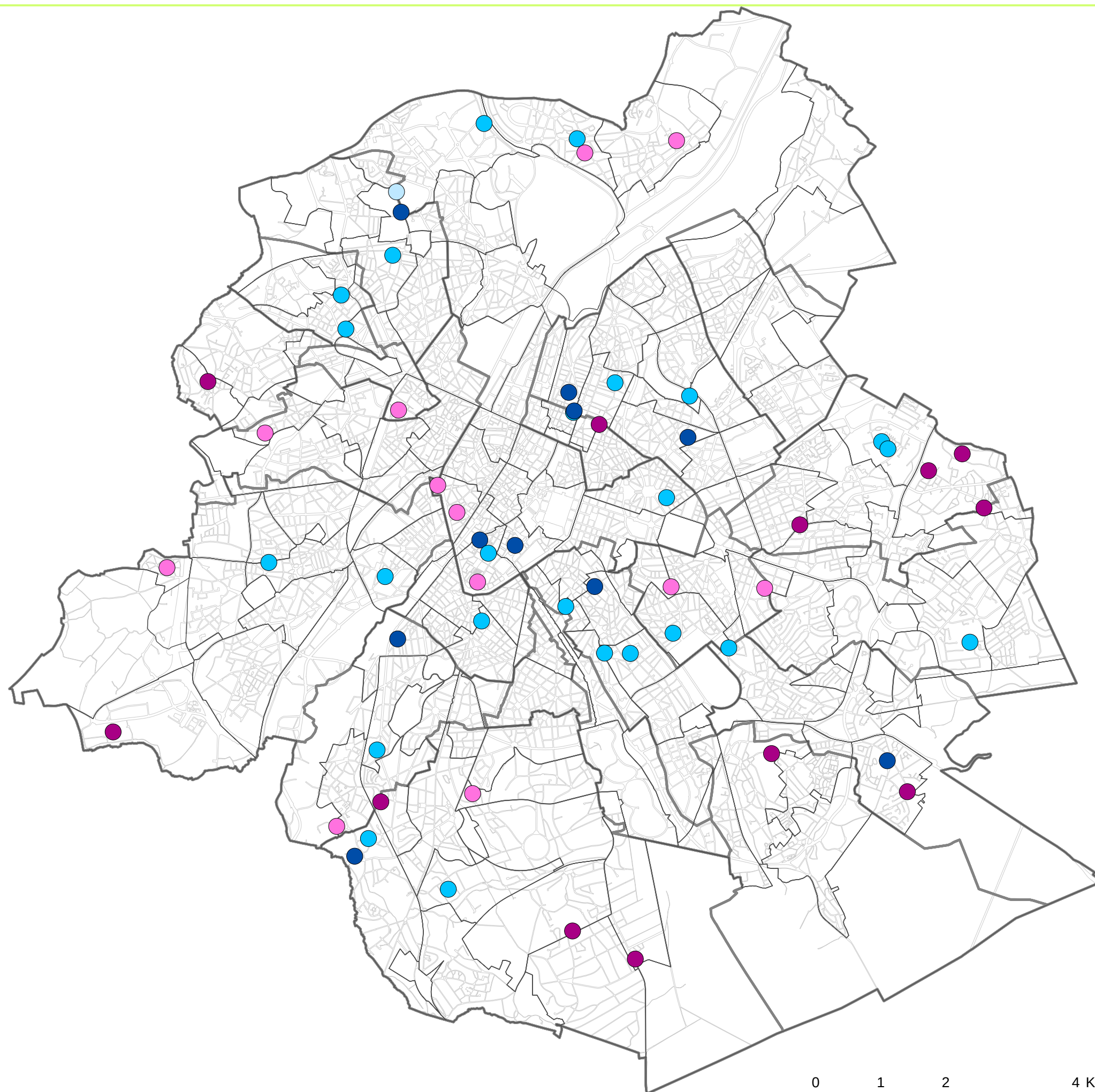

Ligging van de instellingen van het secundair deeltijds onderwijs

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - buitengewoon onderwijs

Ligging van de instellingen van het Franstalig buitengewoon onderwijs

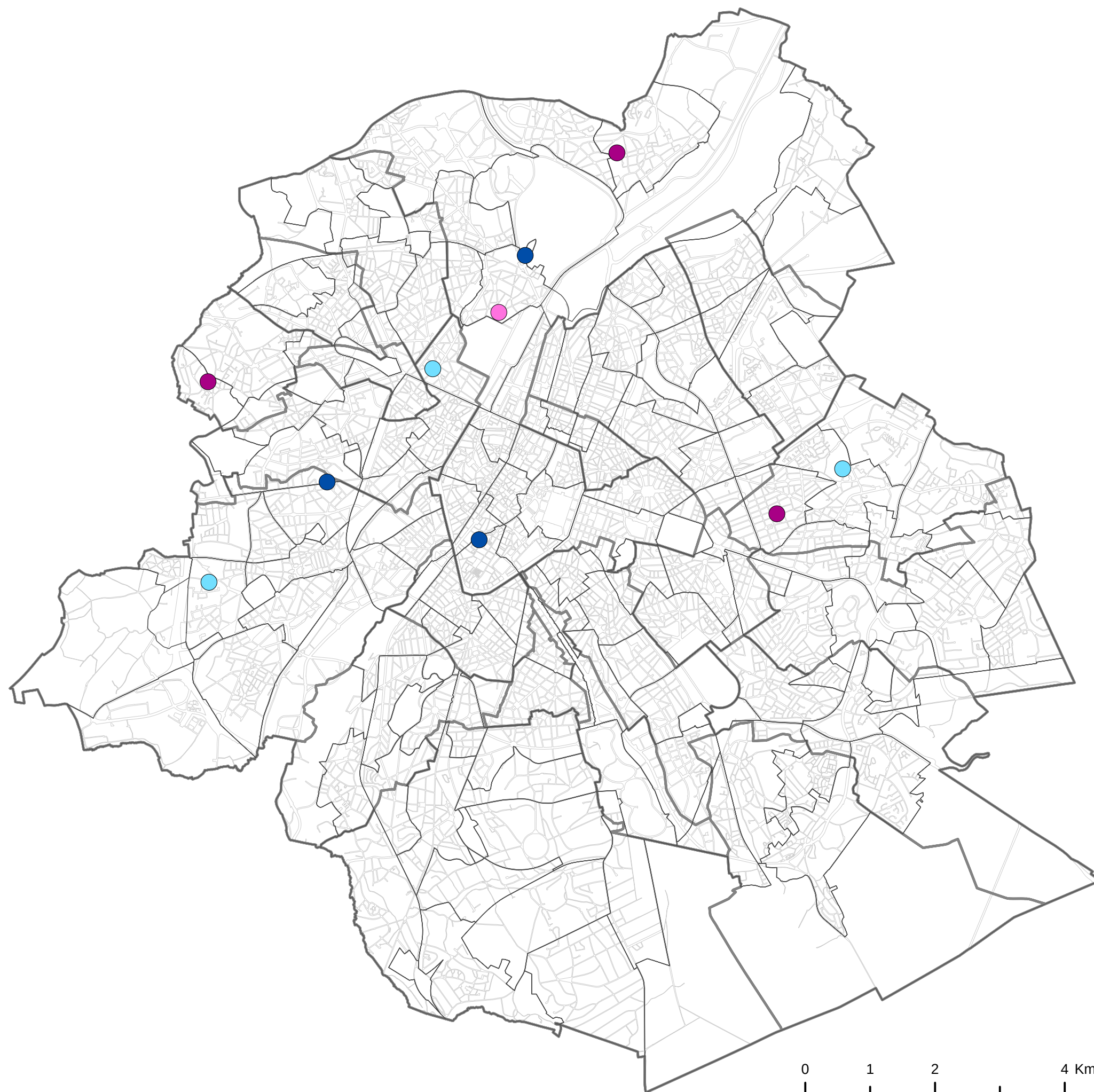
- Lager onderwijs
- Secundair onderwijs
- Kleuter- en lager onderwijs
- Kleuter-, lager en secundair onderwijs
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - buitengewoon onderwijs

Ligging van de instellingen van het Nederlandstalig buitengewoon onderwijs

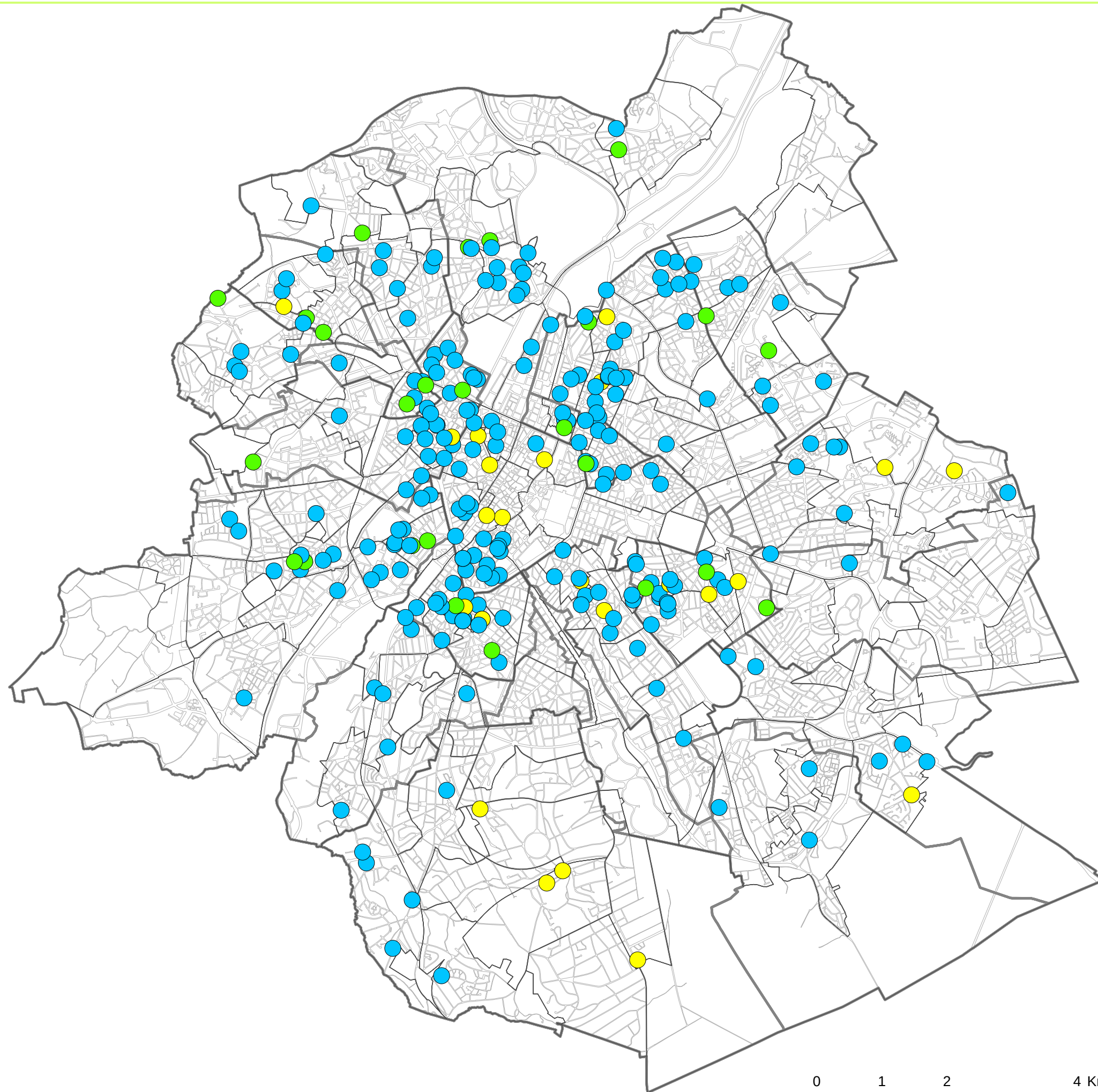
- Lager onderwijs
- Secundair onderwijs
- Kleuter- en lager onderwijs
- Kleuter-, lager en secundair onderwijs

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - leerlingenondersteuning en -begeleiding

Ligging van de voorzieningen en diensten van leerlingenondersteuning en -begeleiding

- Takenscholen en andere leerlingenondersteuning
- "Centre PMS (psycho-médico-social)"
- Schoolbemiddeling

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

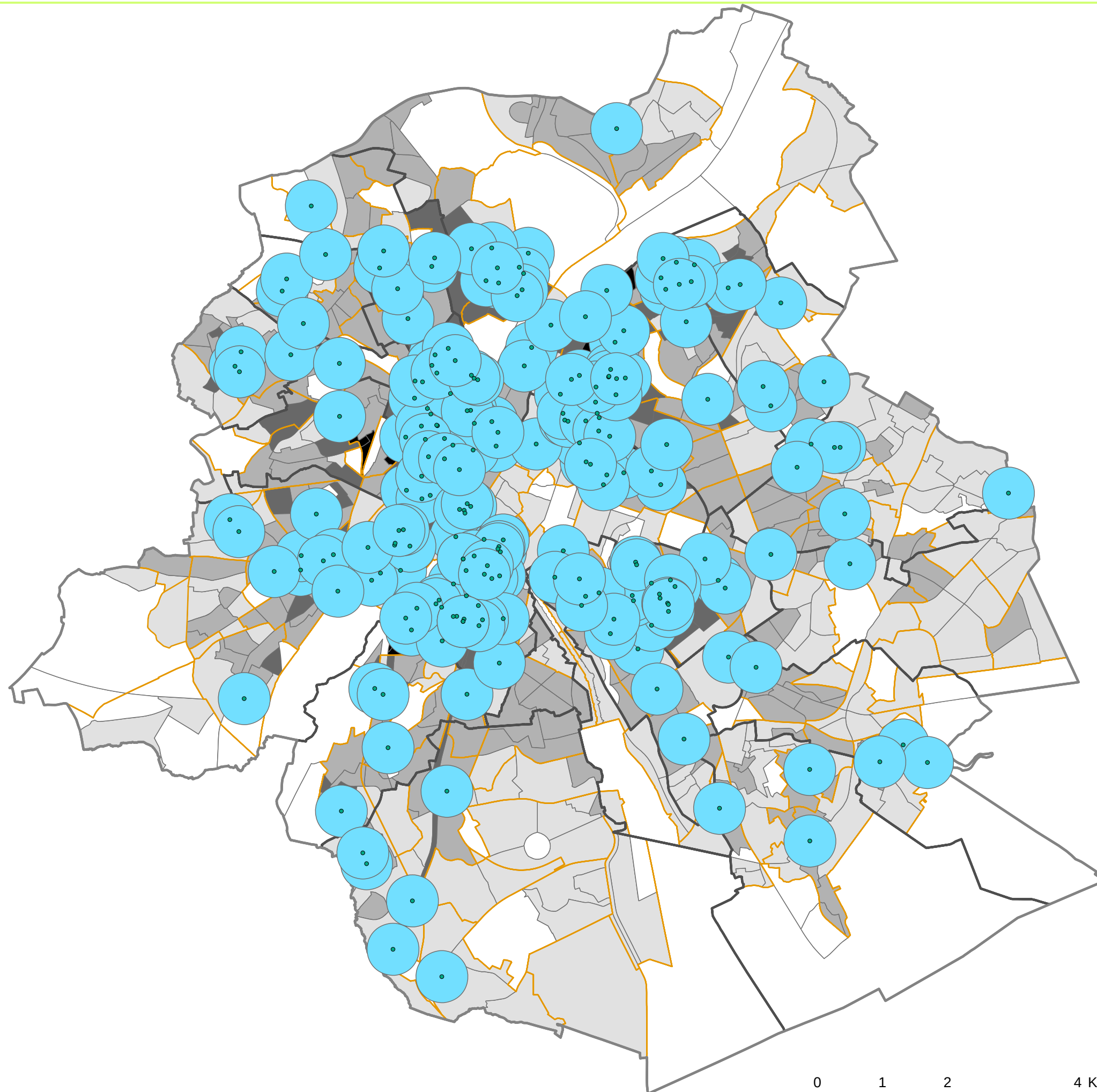
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

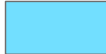
INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - takenscholen

Ruimtelijke spreiding van de takenscholen in functie van de dichtheid van de kinderen van 6 tot 18 jaar

• Takenscholen

 Theoretische nabijheidszone (400 m)

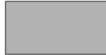
 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Dichtheid van de kinderen van 6 tot 18 jaar (kinderen / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

 0.01 - 10.34

 10.35 - 23.14

 23.15 - 42.51

 42.52 - 77.68

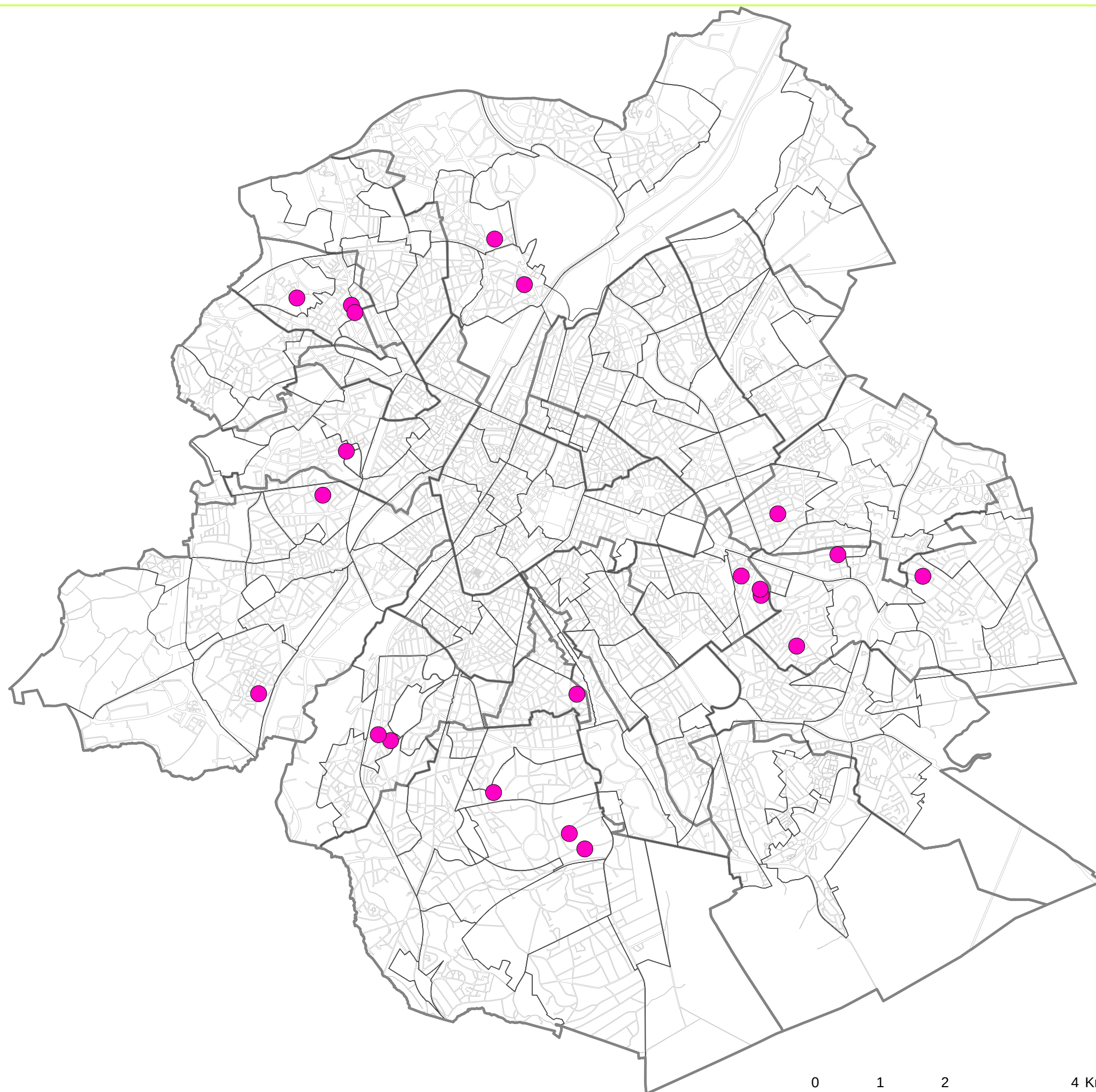
 Weinig of niet bewoonde sectoren

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS - internaten

Ligging van de internaten

- Internaat
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

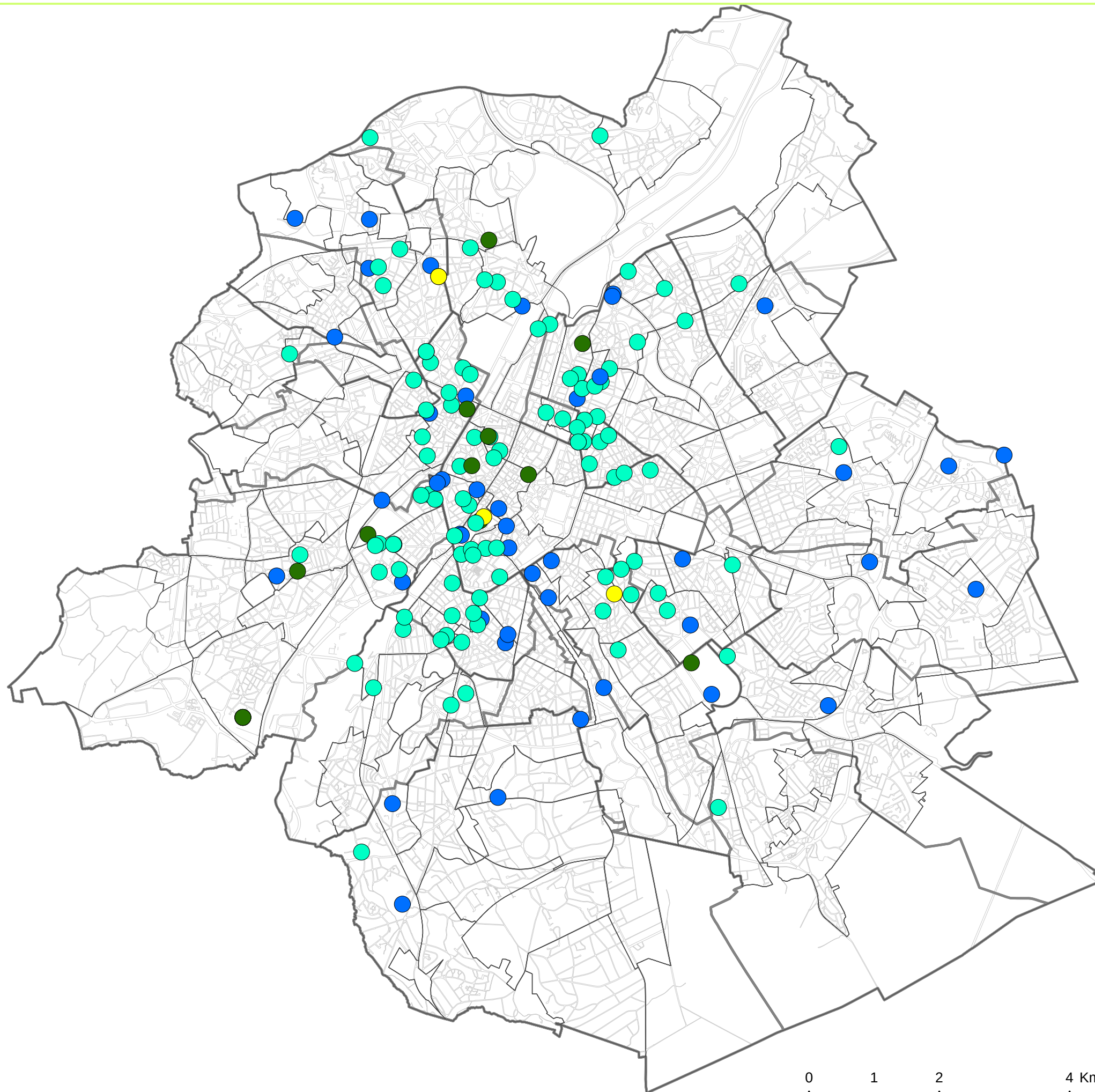
VORMING EN ONDERWIJS - volwassenenvorming

Ligging van de voorzieningen en diensten voor volwassenenvorming

- Sociale promotie
- Alfabetisering
- Centrum voor volwassenenonderwijs
- Huis van het Nederlands

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

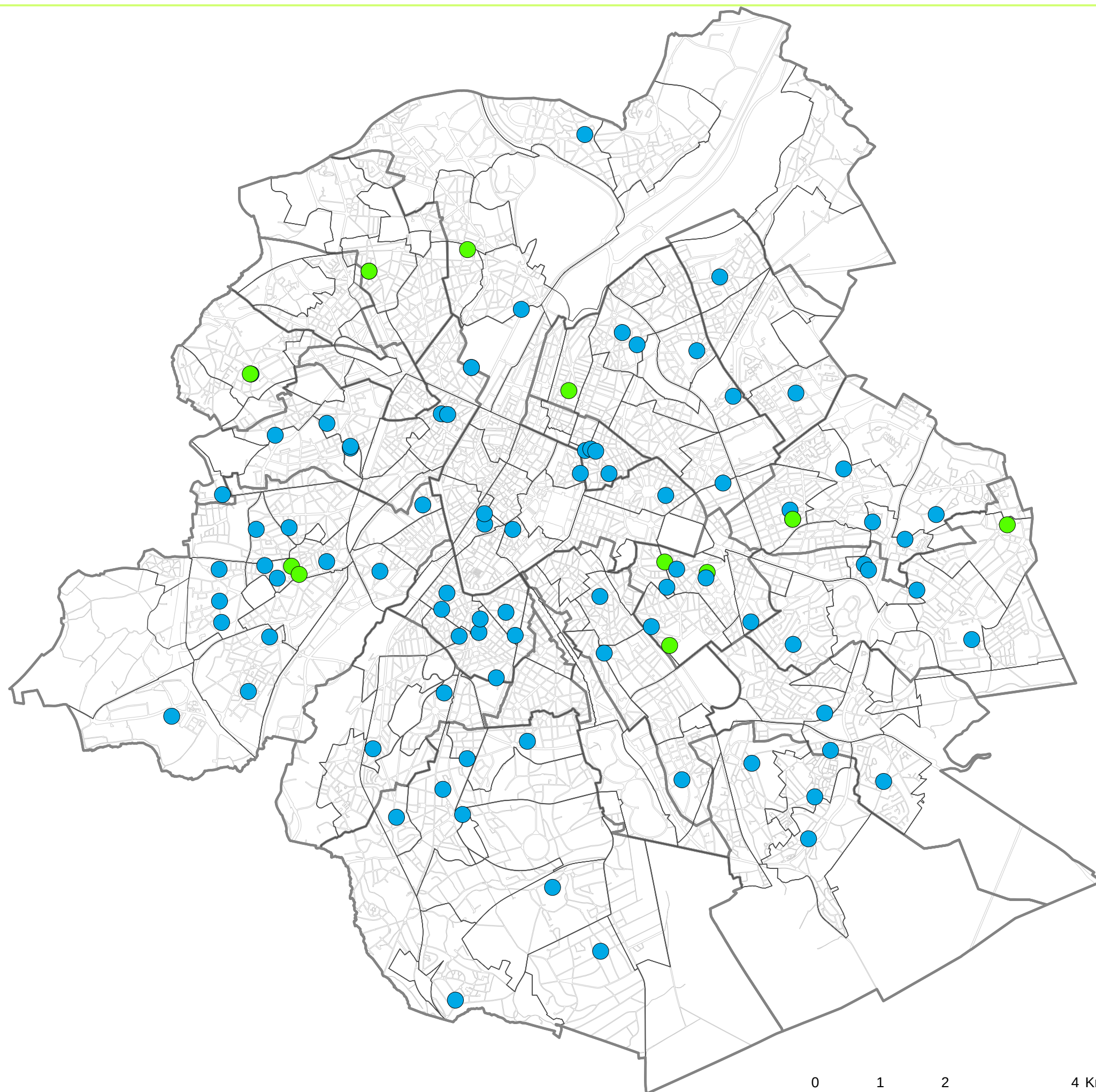
ADT
ATO.

Vervaardigd met UrbIS® - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS -
muziek- en kunstacademieën,
circusschool

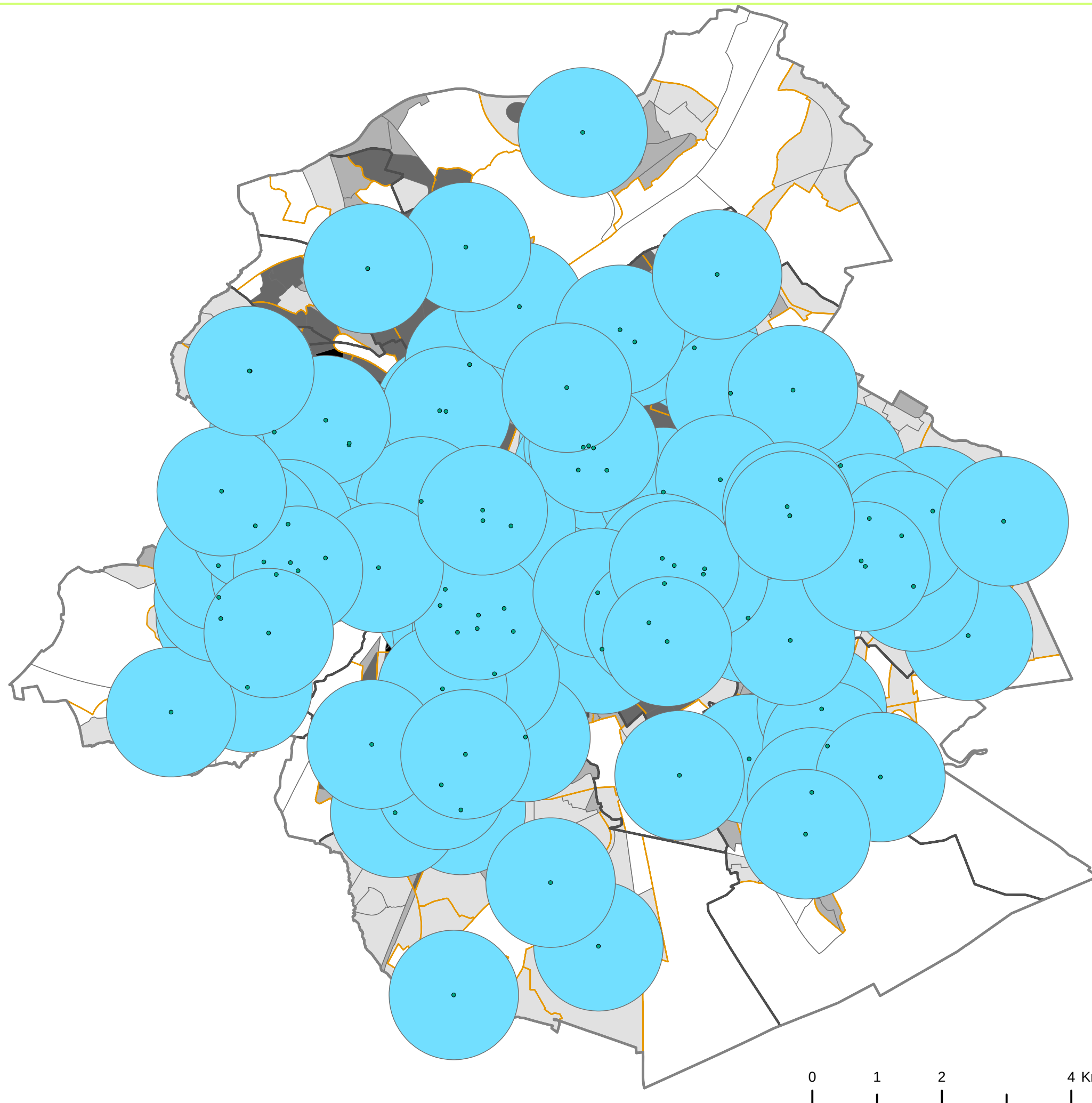

Ligging van de academieën en de circusschool

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VORMING EN ONDERWIJS -
muziek- en kunstacademieën,
circusschool

Ruimtelijke spreiding van de academieën, in functie van de bevolkingsdichtheid

• Academieën, circusschool

 Theoretische nabijheidszone (1000 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Bevolkingsdichtheid (inw. / ha) (Bron NIS : toestand 1/1/2007)

 0.02 - 56.20

 56.21 - 125.47

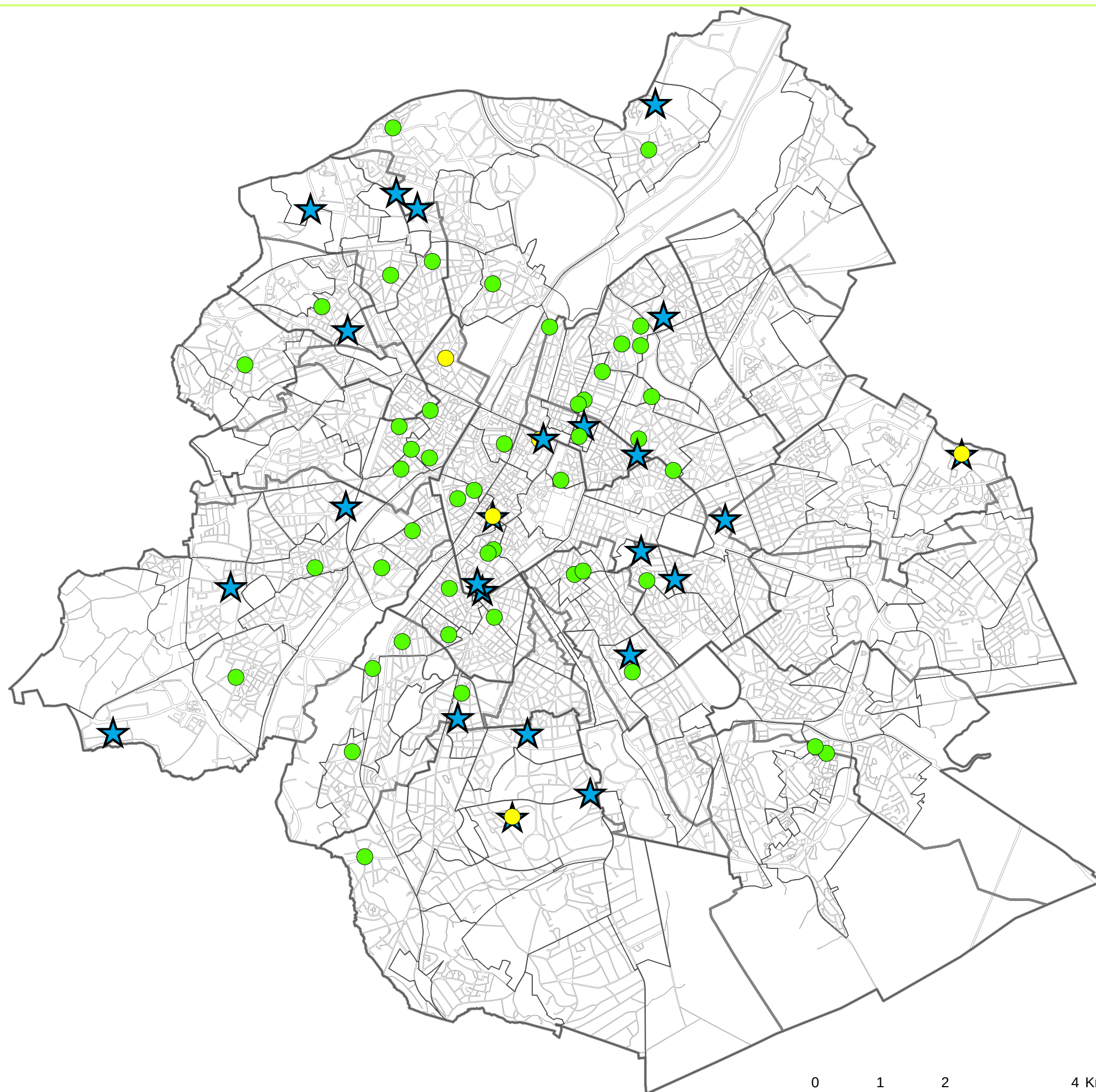
 125.48 - 221.61

 221.62 - 485.78

 Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG -
algemene geneeskundevoorzieningen,
ziekenhuizen en openbare polyklinieken

Ligging van de algemene geneeskundevoorzieningen,
van de ziekenhuizen en van de openbare polyklinieken

- Ziekenhuizen en openbare polyklinieken
- Wijkgezondheidscentra
- Medische wachtposten

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

ADT
ATO.

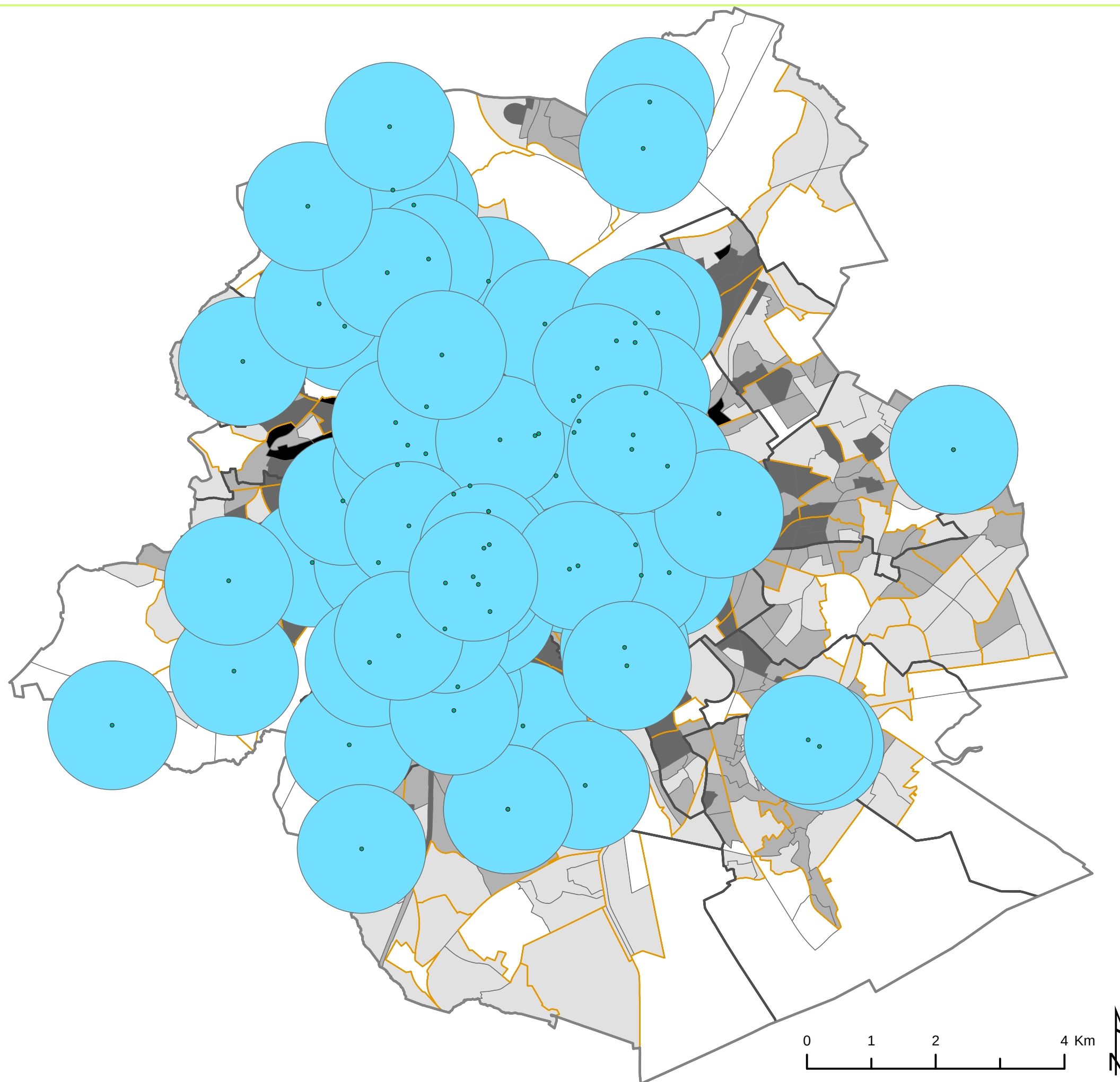
brgi
BELGIAN
GRAPHIC
INTERFACE

BRAT

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG -
algemene geneeskundevoorzieningen,
ziekenhuizen en openbare polyklinieken

Ruimtelijke spreiding van de algemene geneeskundevoorzieningen, ziekenhuizen en openbare polyklinieken

• Algemene geneeskundevoorzieningen,
ziekenhuizen en openbare polyklinieken

■ Theoretische nabijheidszone (1000 m)

■ Wijken van de wijkmonitoring

■ Gemeentegrenzen

Bevolkingsdichtheid (inw. / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

■ 0.02 - 56.20

■ 56.21 - 125.47

■ 125.48 - 221.61

■ 221.62 - 485.78

■ Weinig of niet bewoonde sectoren

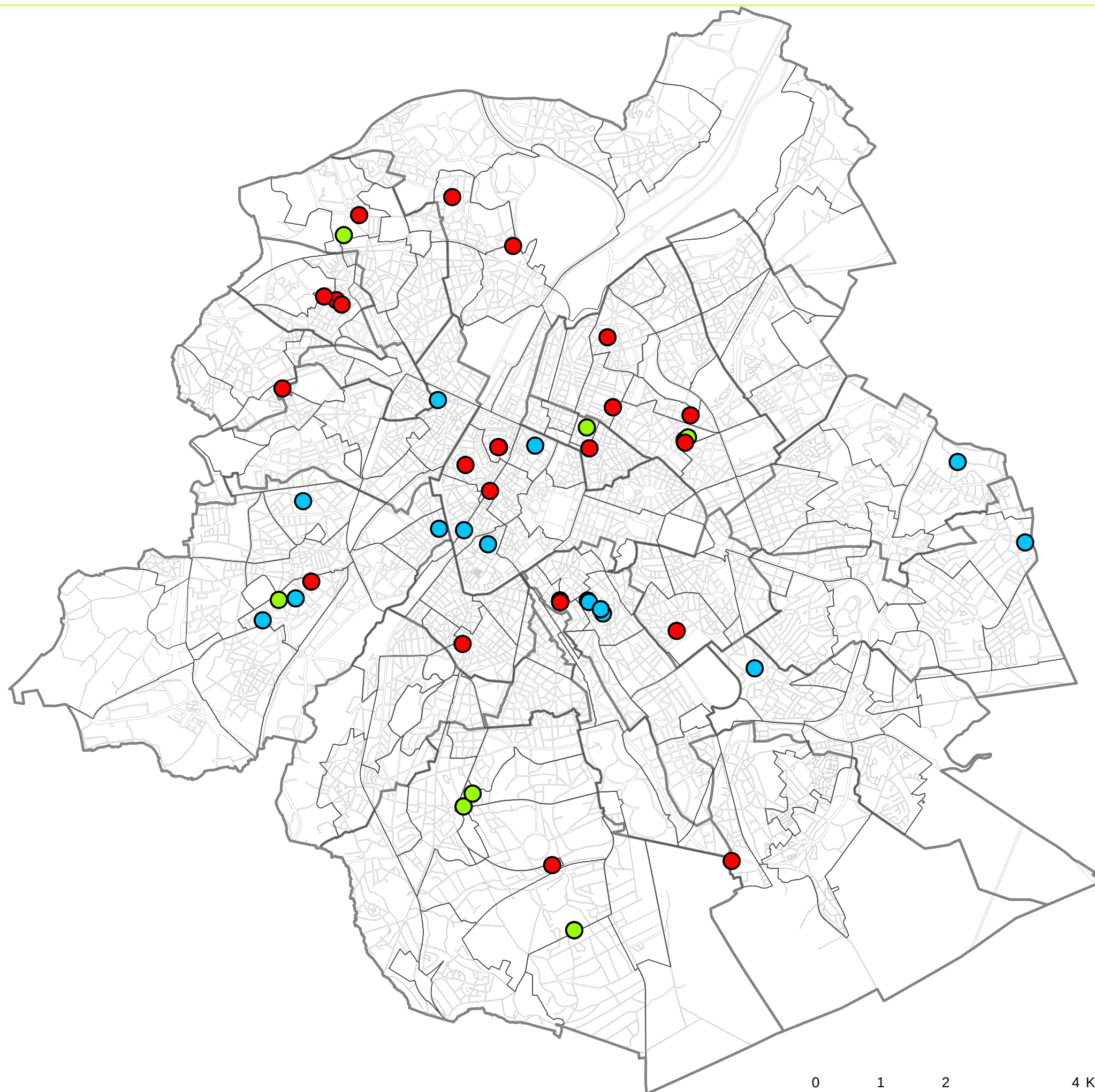
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

GEESTELIJKE-GEZONDHEIDSZORG - huisvesting en begeleidingsdiensten

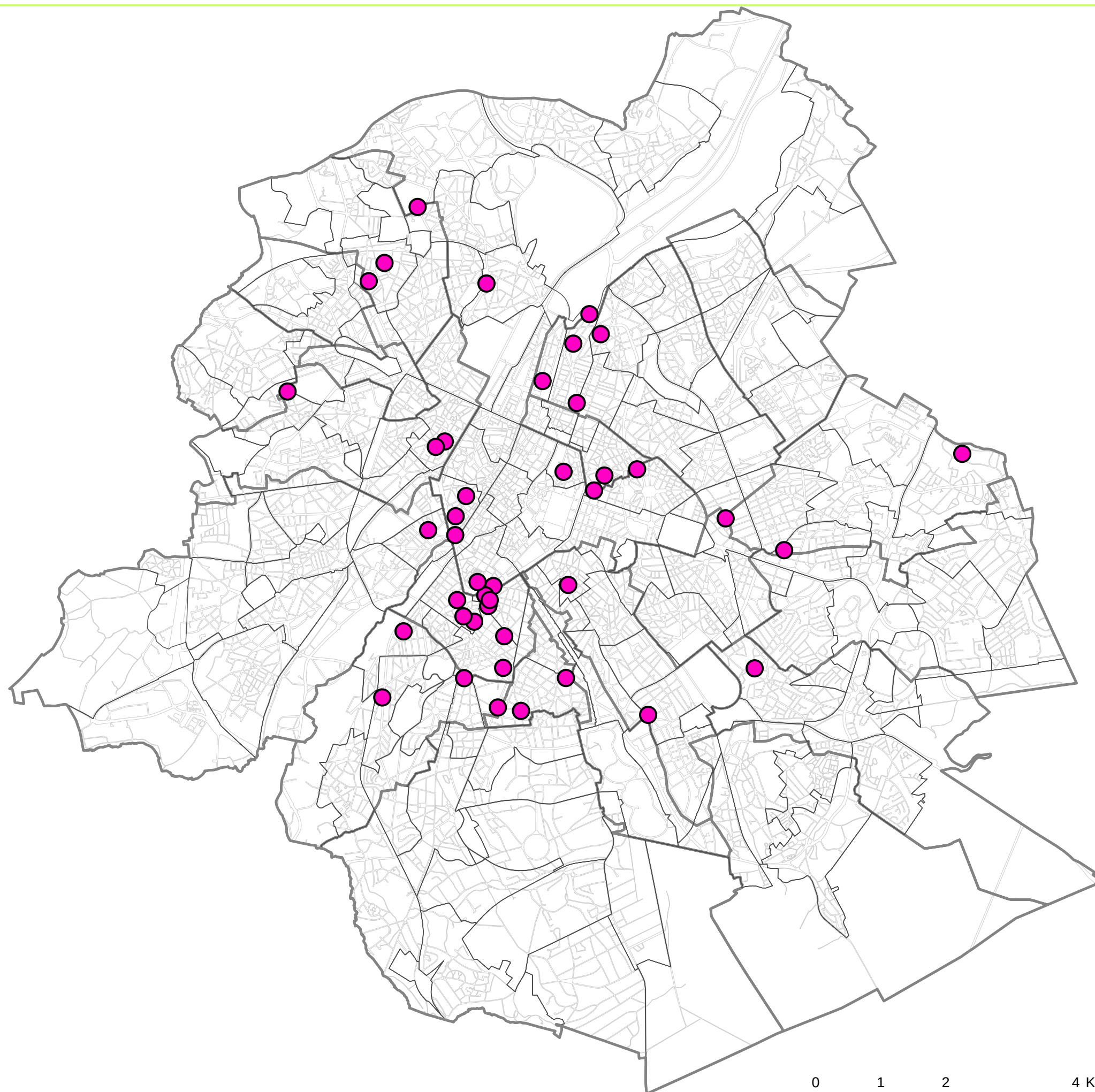

Ligging van de huisvestingsvoorzieningen en begeleidingsdiensten

- Huisvesting
- Psychiatrisch ziekenhuis
- Begeleidingsdienst
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

GEESTELIJKE-GEZONDHEIDSZORG - verslaving

Ligging van de hulpverleningsdiensten en -voorzieningen aan drugsverslaafden of andere verslaafden

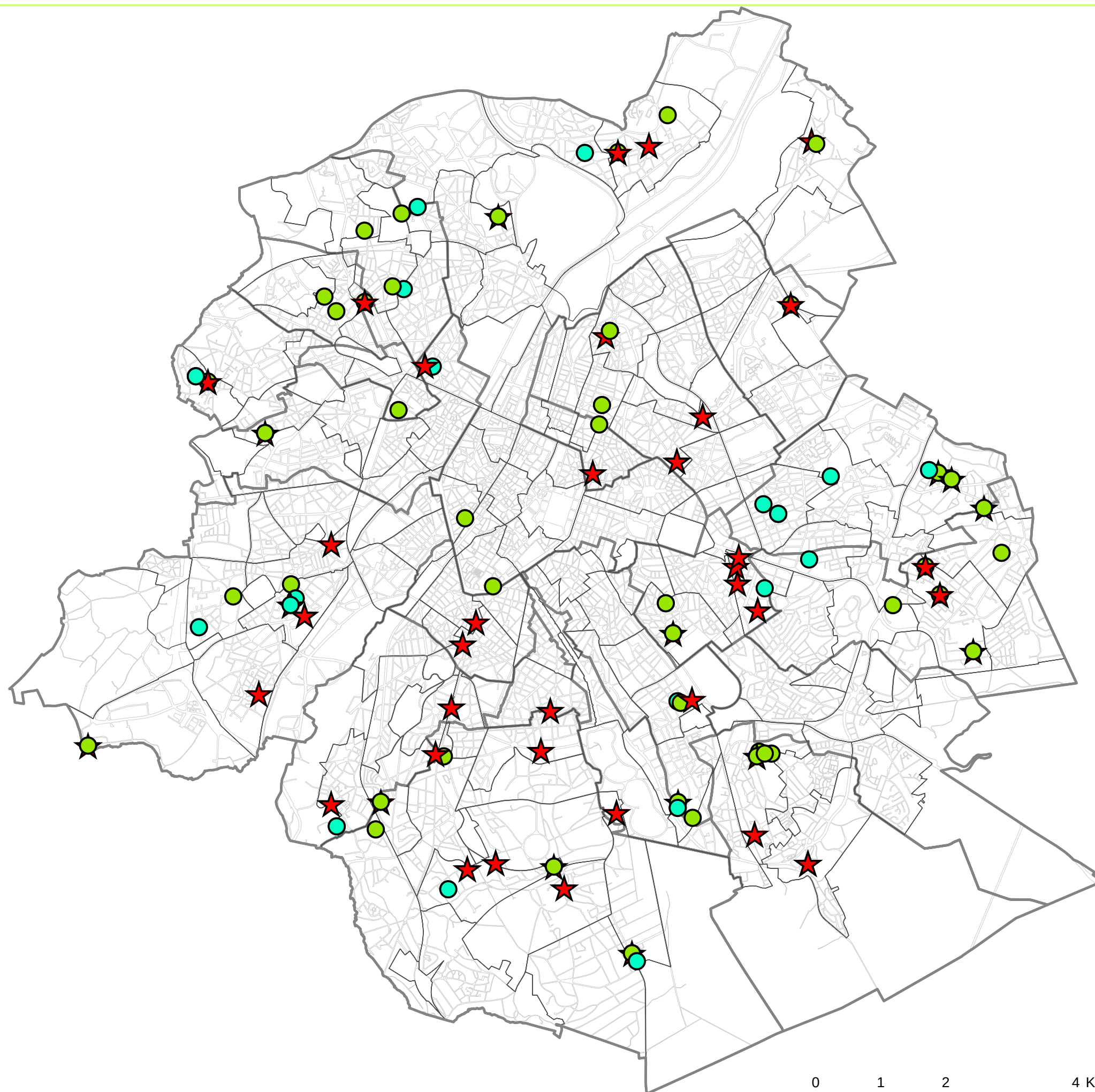
- Hulpverlening aan drugsverslaafden en andere verslaafden
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

PERSONEN MET EEN HANDICAP -
aangepaste verzorgings- en
residentiële diensten

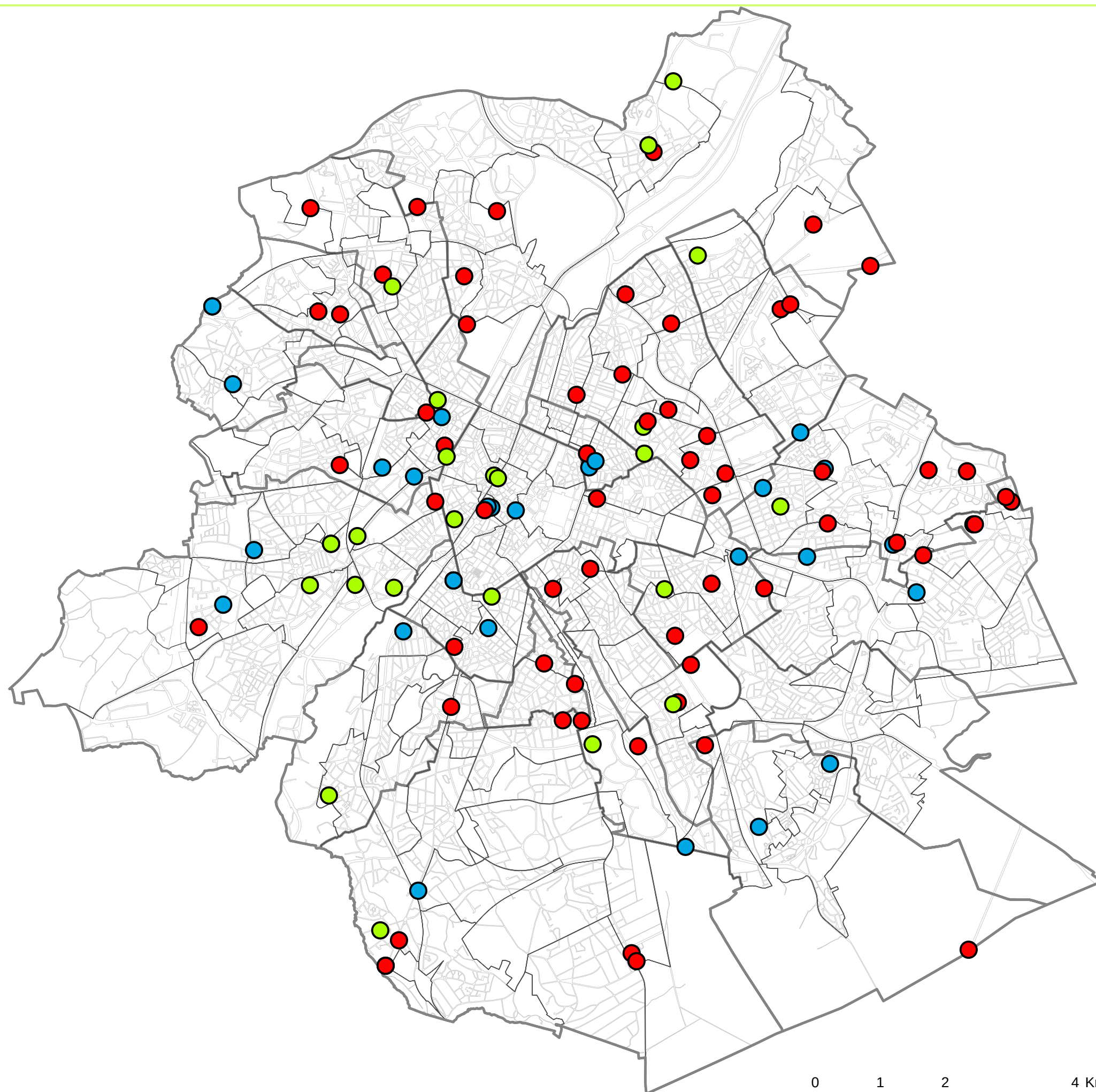
Ligging van de aangepaste verzorgings- en
residentiële diensten en voorzieningen

- Dagonthaal voor gehandicapten
- Revalidatie
- Aangepaste residentiële diensten

- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

PERSONEN MET EEN HANDICAP - begeleidingsdienst

Ligging van de begeleidingsvoorzieningen en -diensten

- Tewerkstelling en socio-professionele integratie
- Hulpverlenings- en begeleidingsdienst
- Vrijtijdsinrichting

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

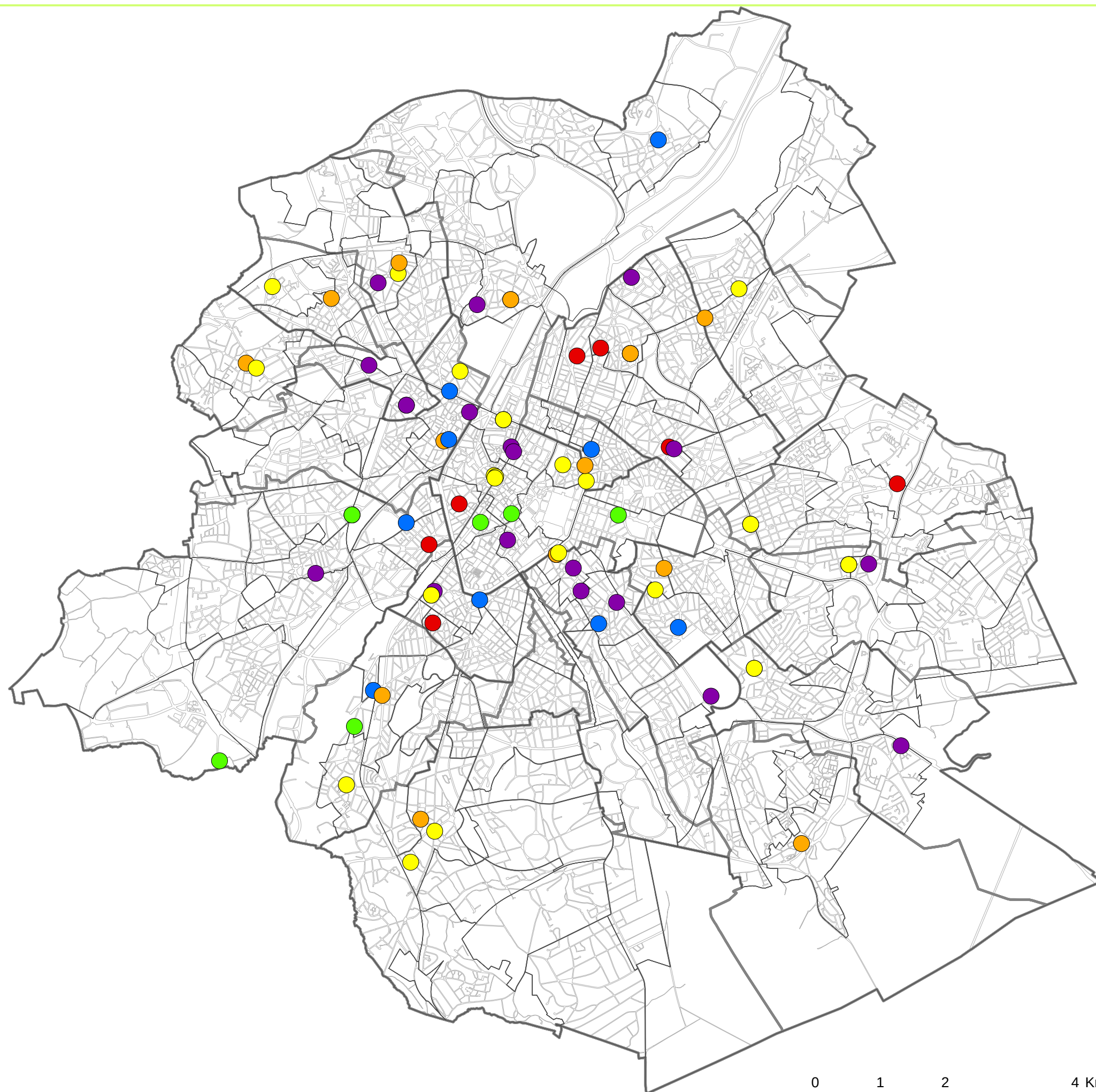
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
hulpverlening bij het zoeken naar werk

Ligging van de hulpverleningsvoorzieningen of
-diensten, bij het zoeken naar werk

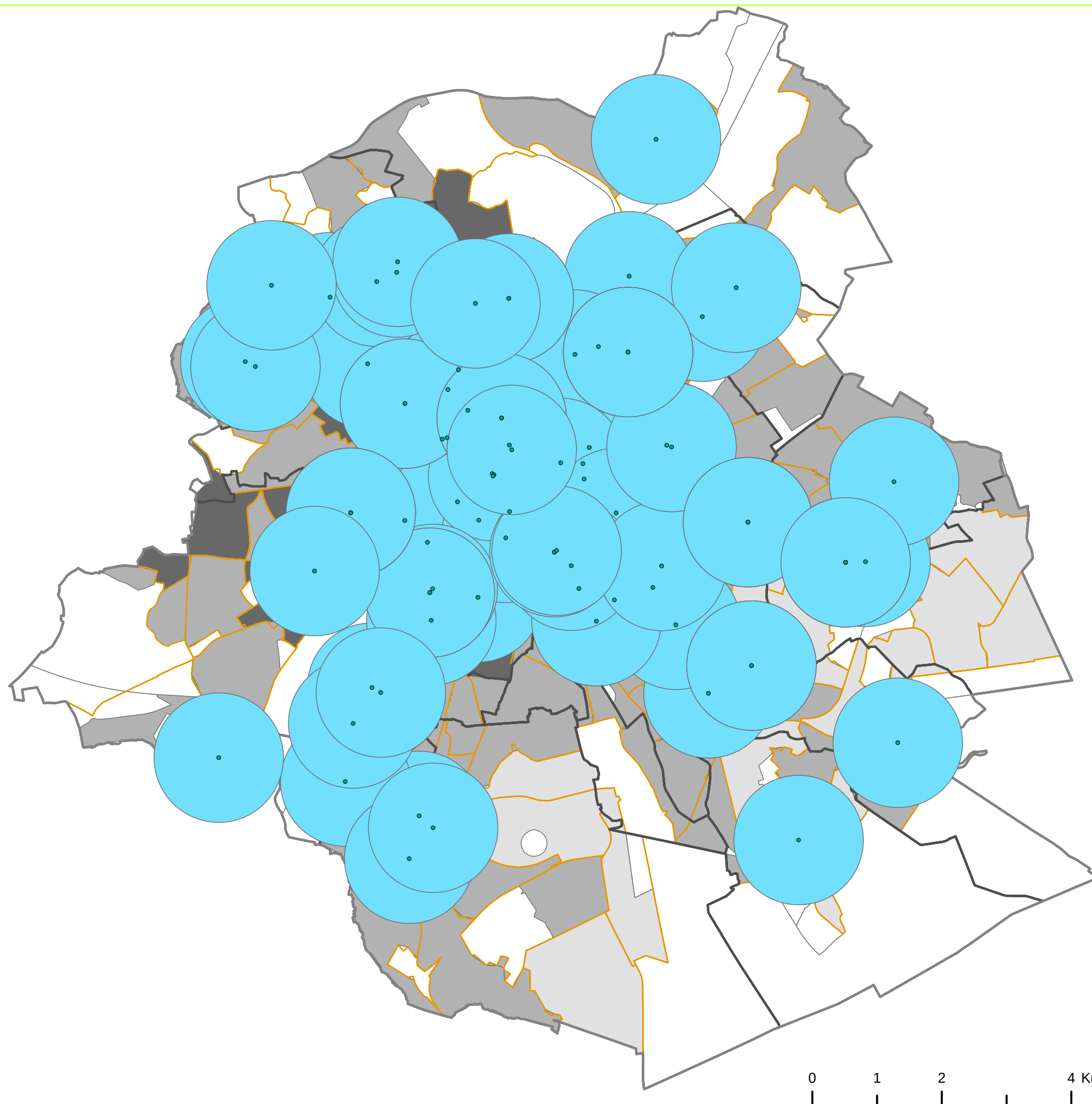
- Agentschap VDAB
- Agentschap Actiris
- Plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
- Ateliers actief zoeken naar werk
- "Mission locale"
- Andere

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

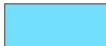
INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
hulpverlening bij het zoeken naar werk

Ruimtelijke spreiding van de hulpverleningsdiensten en -voorzieningen bij het zoeken naar werk

• Hulpverlening bij het zoeken naar werk

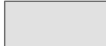
 Theoretische nabijheidszone (1000 m)

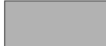
 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

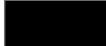
Werkloosheidsgraad per wijk in 2007

(Bron : Wijkmonitoring)

 4.85% - 10%

 10.01% - 20%

 20.01% - 35%

 35.01% - 43.4%

 Weinig of niet bewoonde sectoren

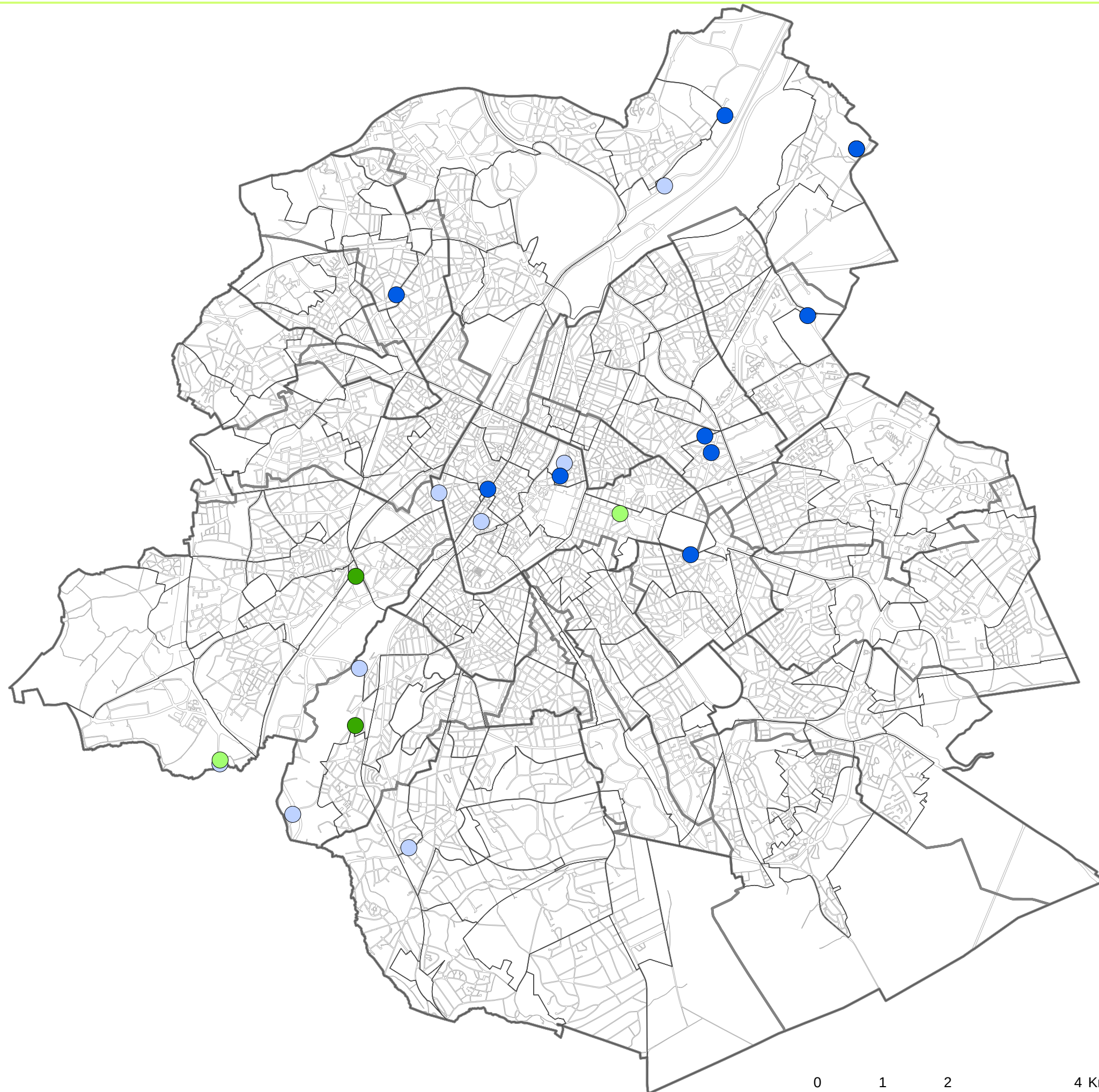
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
professionele vorming

Ligging van de voorzieningen en diensten voor professionele vorming

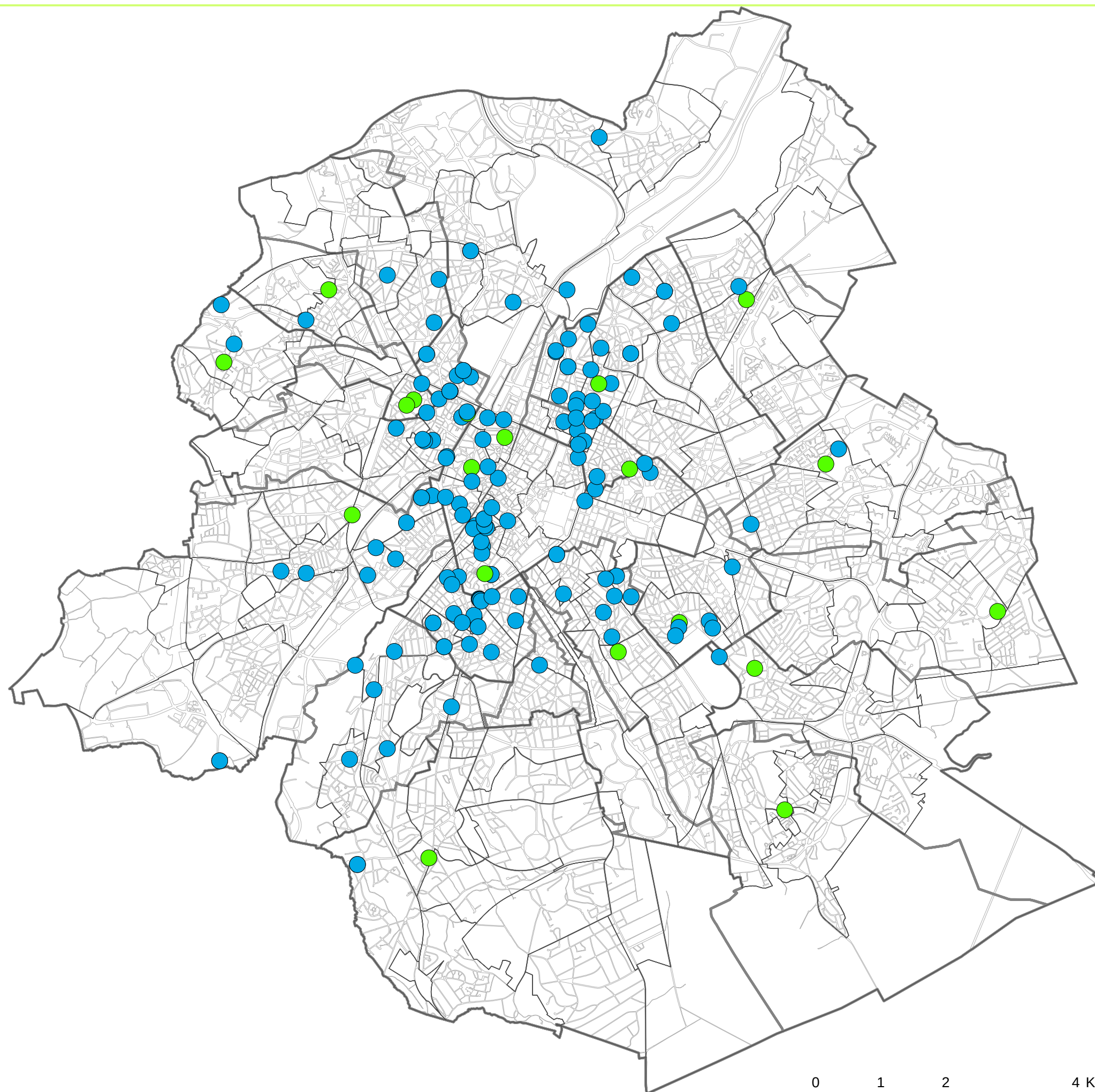
- Agentschap VDAB
- VDAB-partners
- "Bruxelles-Formation"
- "Partenaire Bruxelles-Formation"

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
socio-professionele integratie

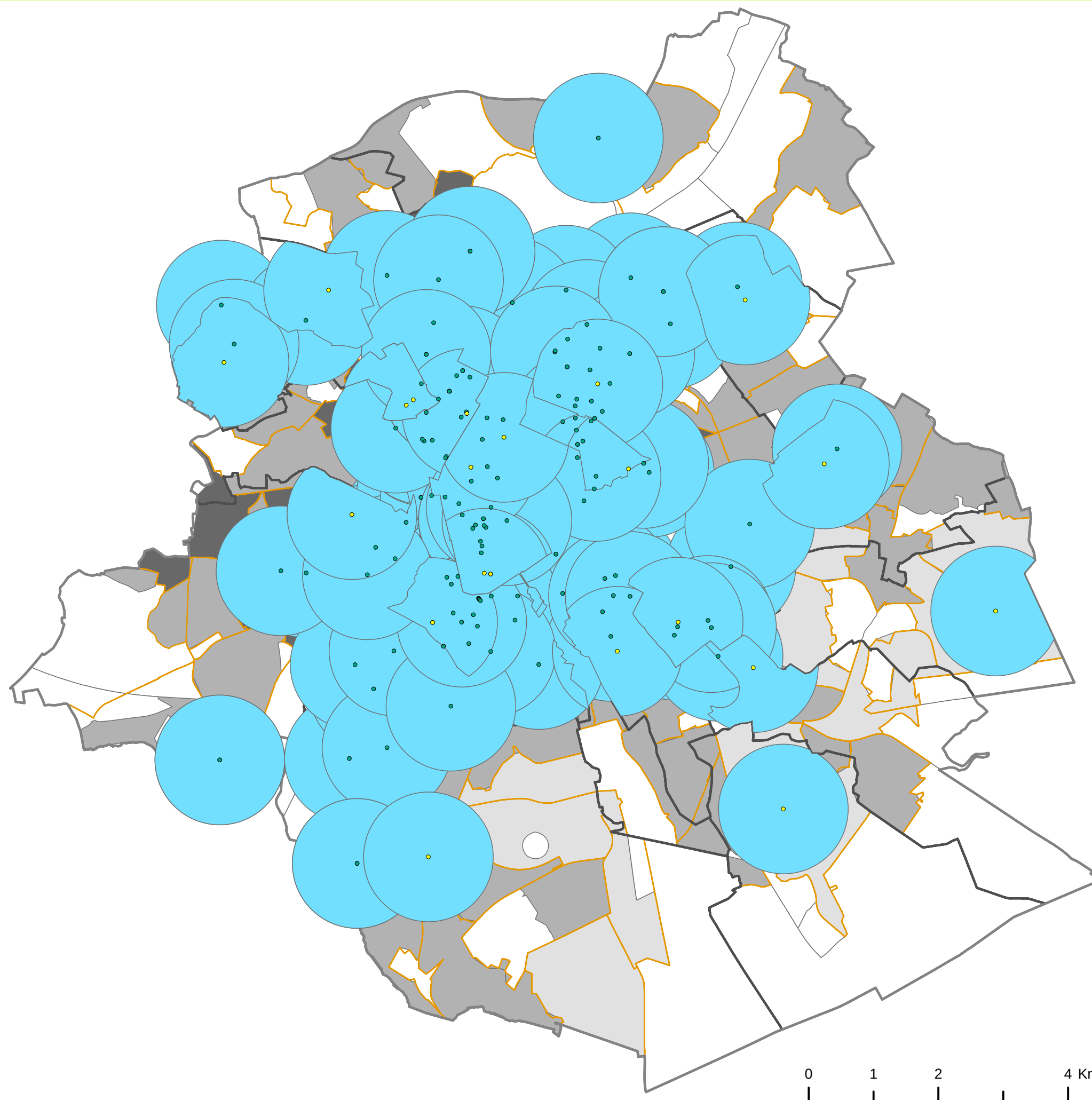

Ligging van de voorzieningen en diensten voor socio-professionele integratie

- Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn
- Andere voorziening of dienst voor socio-professionele integratie
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID - socio-professionele integratie

Ruimtelijke spreiding van de voorzieningen en diensten voor socio-professionele integratie

- Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn
- Andere voorziening of dienst voor socio-professionele integratie

Theoretische nabijheidszone (1000 m) *

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

Werkloosheidsgraad per wijk in 2007

(Bron : Wijkmonitoring)

4.85% - 10%

10.01% - 20%

20.01% - 35%

35.01% - 43.4%

Weinig of niet bewoonde sectoren

* ruimtelijke invloedssferen van de OCMW's, beperkt tot de gemeentegrenzen

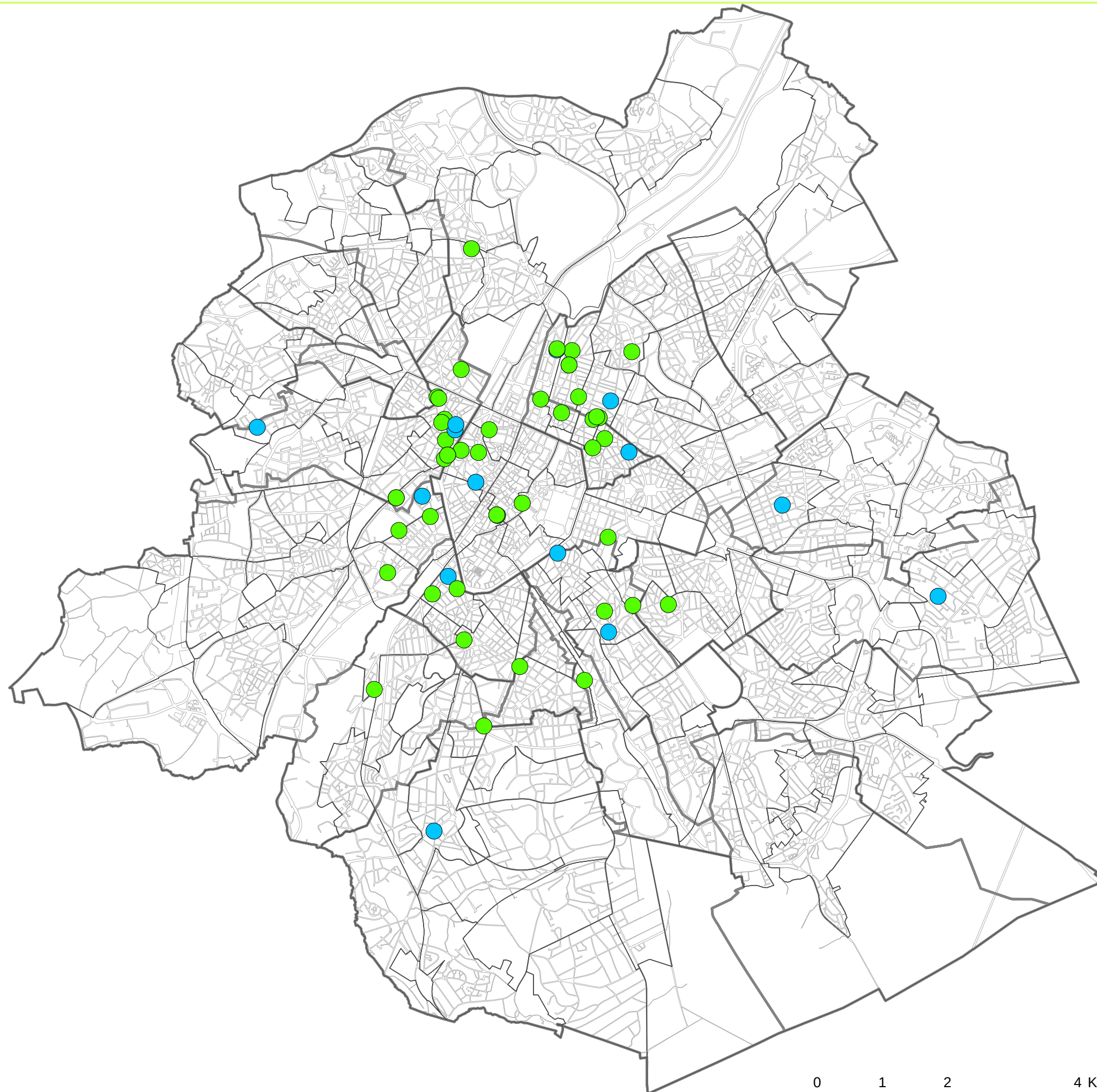
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
sociale integratie-economie

Ligging van de voorzieningen en diensten voor sociale integratie-economie

- Plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van werkgelegenheid
- Andere voorzieningen en diensten voor sociale integratie-economie

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

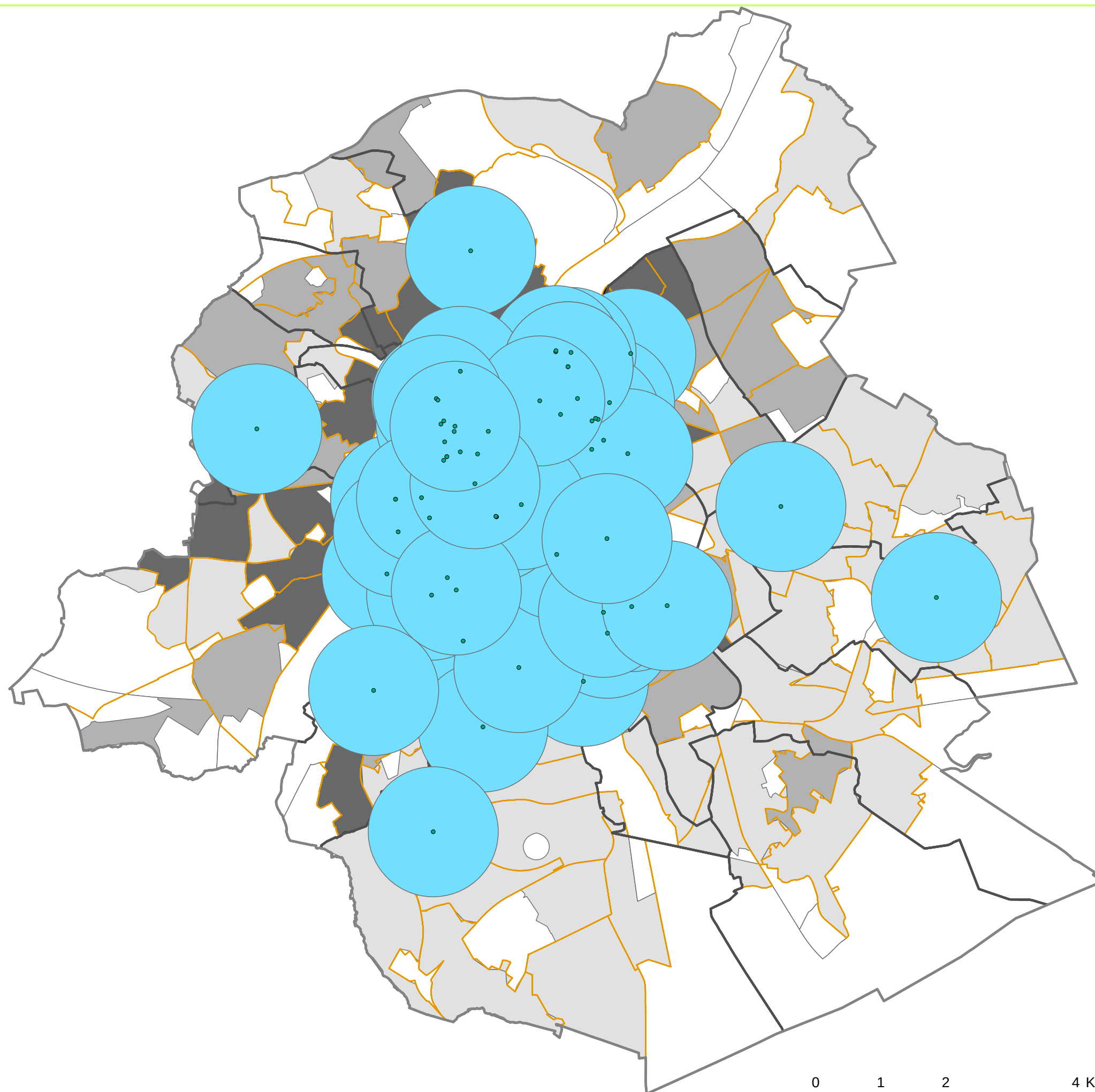
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
sociale integratie-economie

Rumtelijke spreiding van de voorzieningen en diensten voor sociale integratie-economie

• Sociale integratie-economievoorziening of -dienst

 Theoretische nabijheidszone (1000 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Werkloosheidsgraad per wijk in 2007

(Bron : Wijkmonitoring)

 4.85% - 15%

 15.01% - 20%

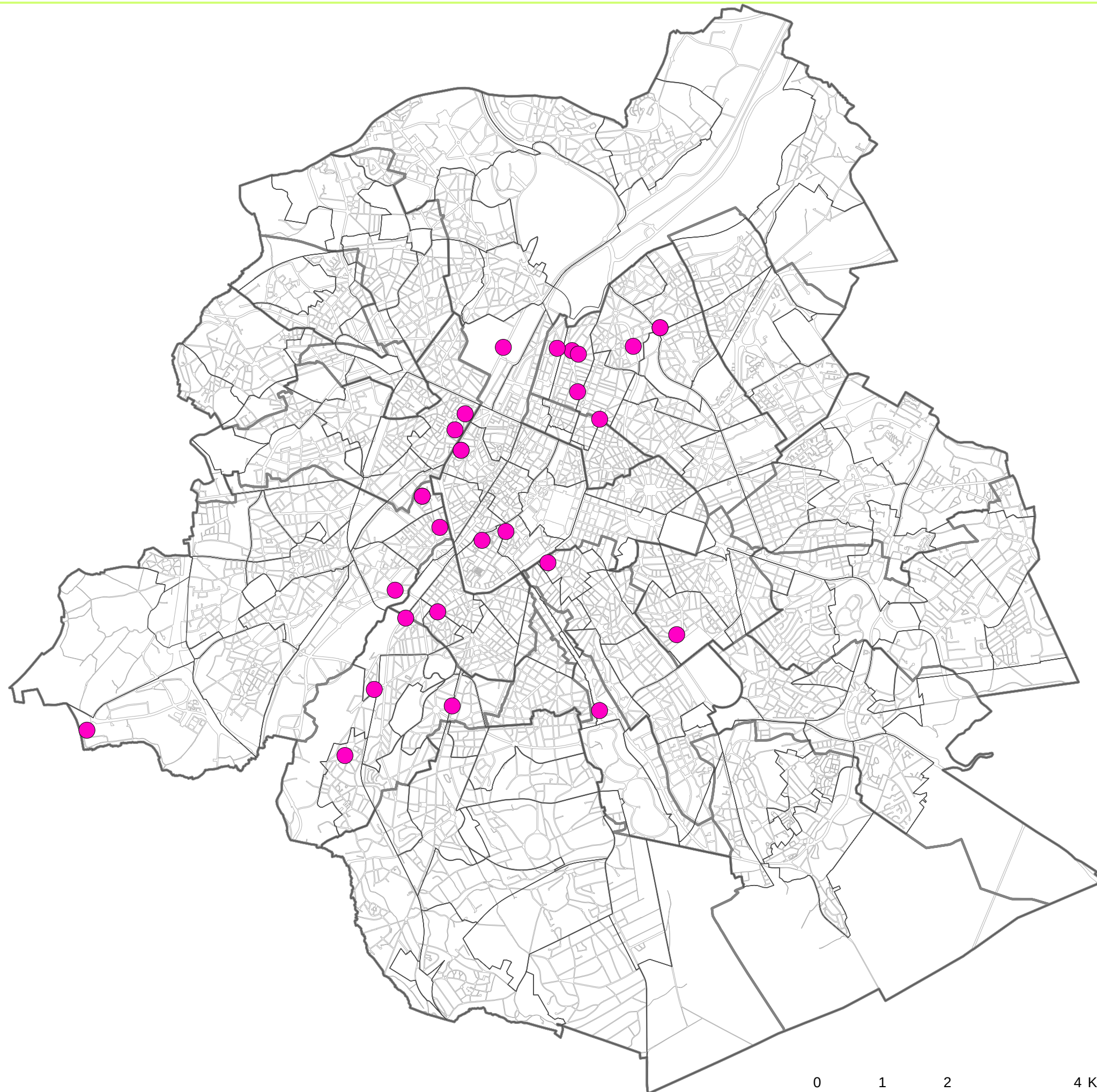
 20.01% - 35%

 35.01% - 43.4%

 Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

WERKGELEGENHEID EN ARBEID -
hulpverlening aan de ondernemingen

Ligging van de aan de ondernemingen
hulpverleningsdiensten en -voorzieningen

Hulpverlening aan de ondernemingen

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

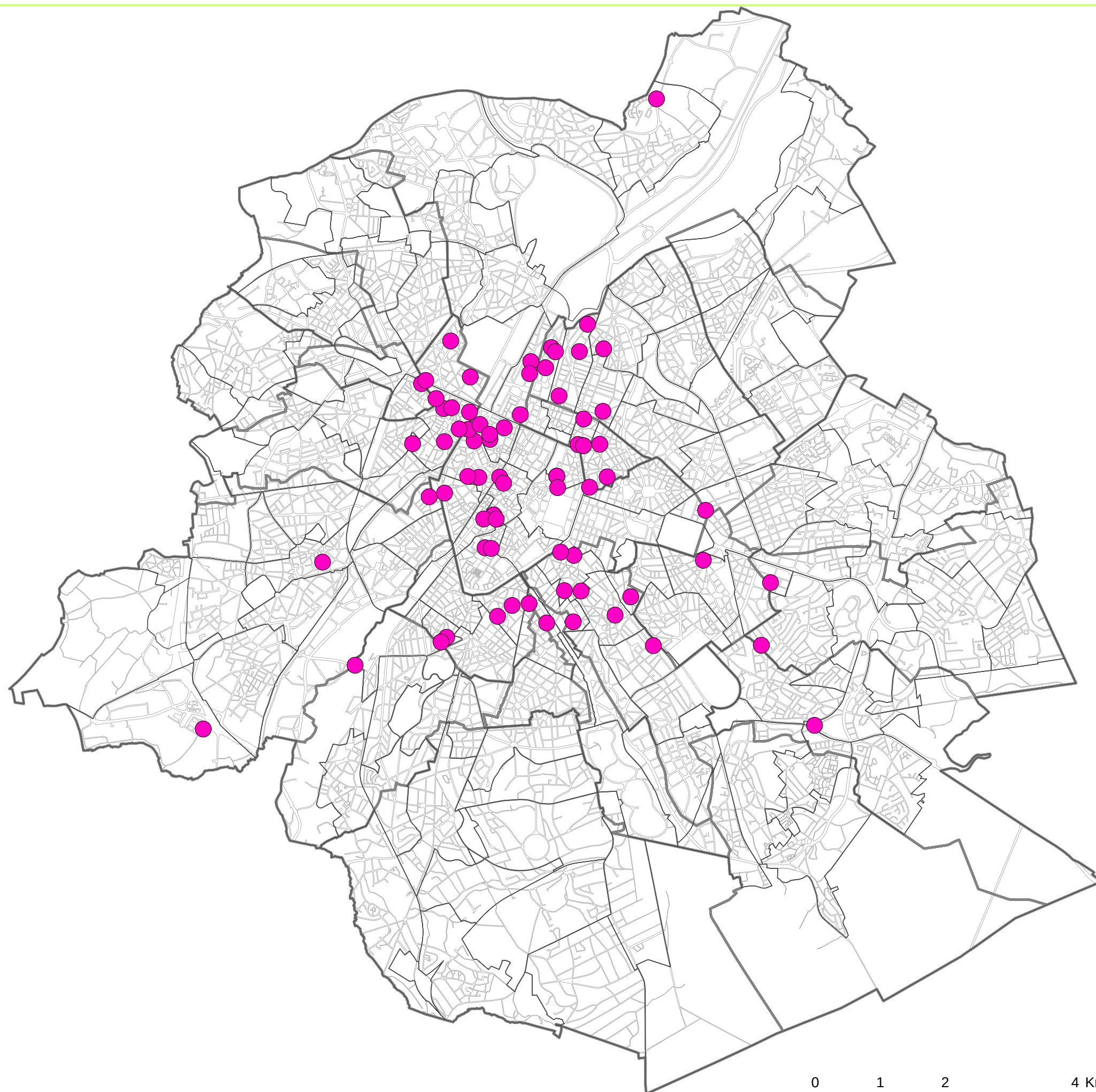
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

IMMIGRATIE - hulpverlening aan immigranten

Ligging van de aan immigranten hulpverlenende diensten en voorzieningen

 Hulpverlening aan immigranten

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

ADT
ATO.

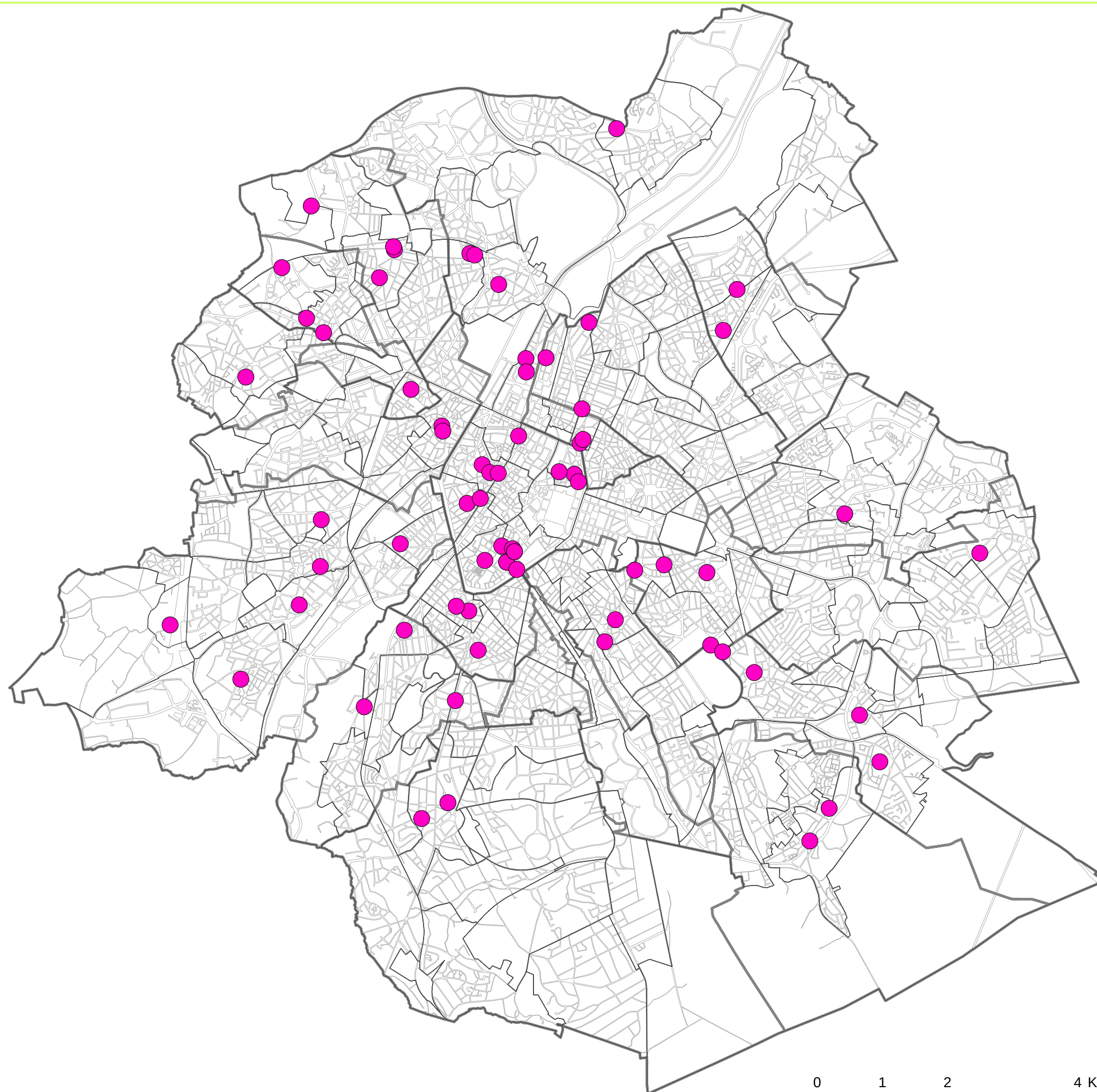
lgi
BELGIA
GRAPHIE
INTERFAC

BRAT

Réalisé avec Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

JUSTITIE -
rechtswinkels en juridische diensten

Ligging van de voorzieningen en diensten met juridische hulpverlening

 Rechtswinkels en juridische diensten

 Wijken van de wijkmonitoring

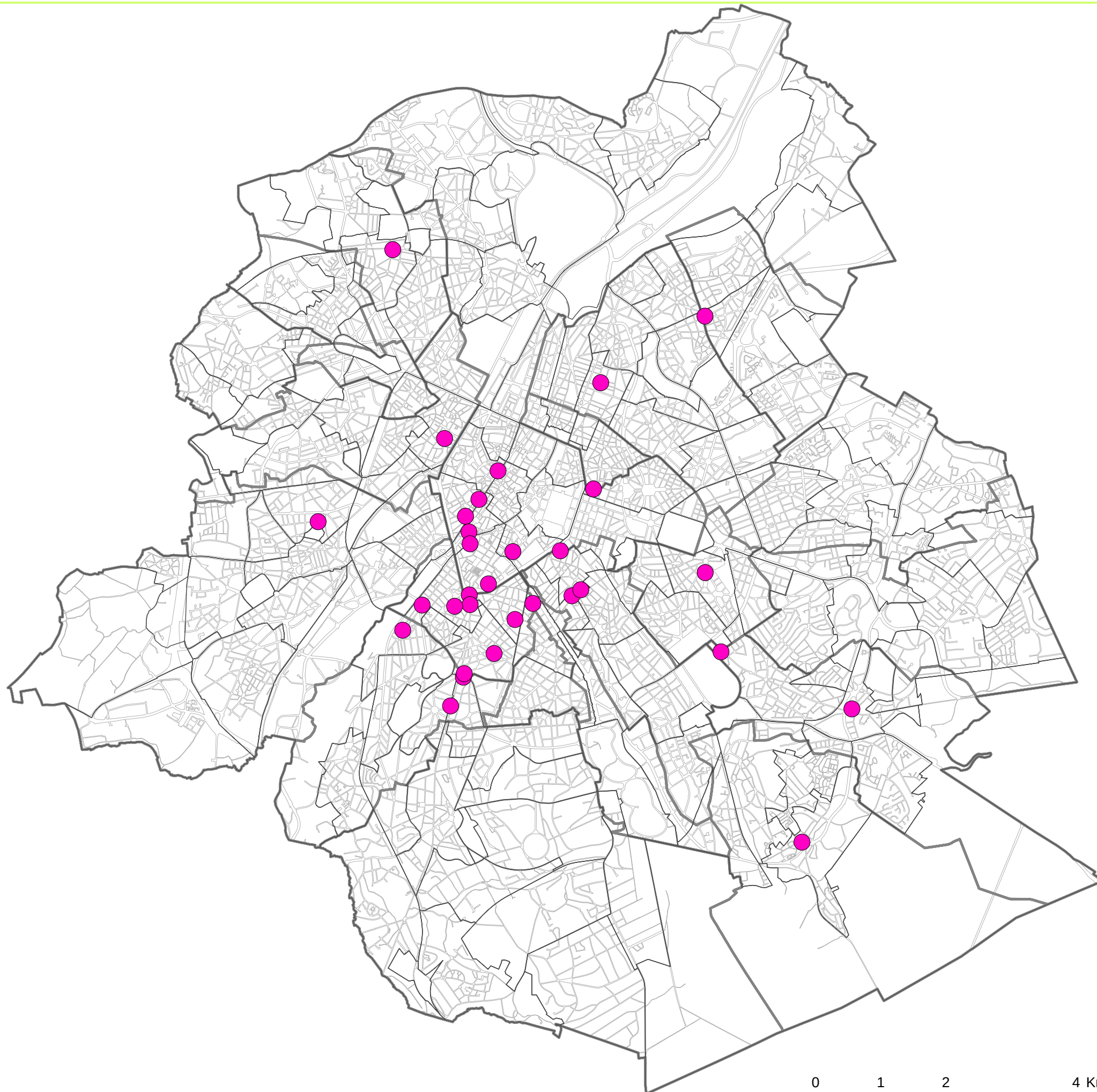
 Gemeentegrenzen

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

JUSTITIE -
hulpverlening aan de justitiabelen

Ligging van de aan de justitiabelen hulpverleningsdiensten en -voorzieningen

 Hulpverlening aan de justitiabelen

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

ADT
ATO.

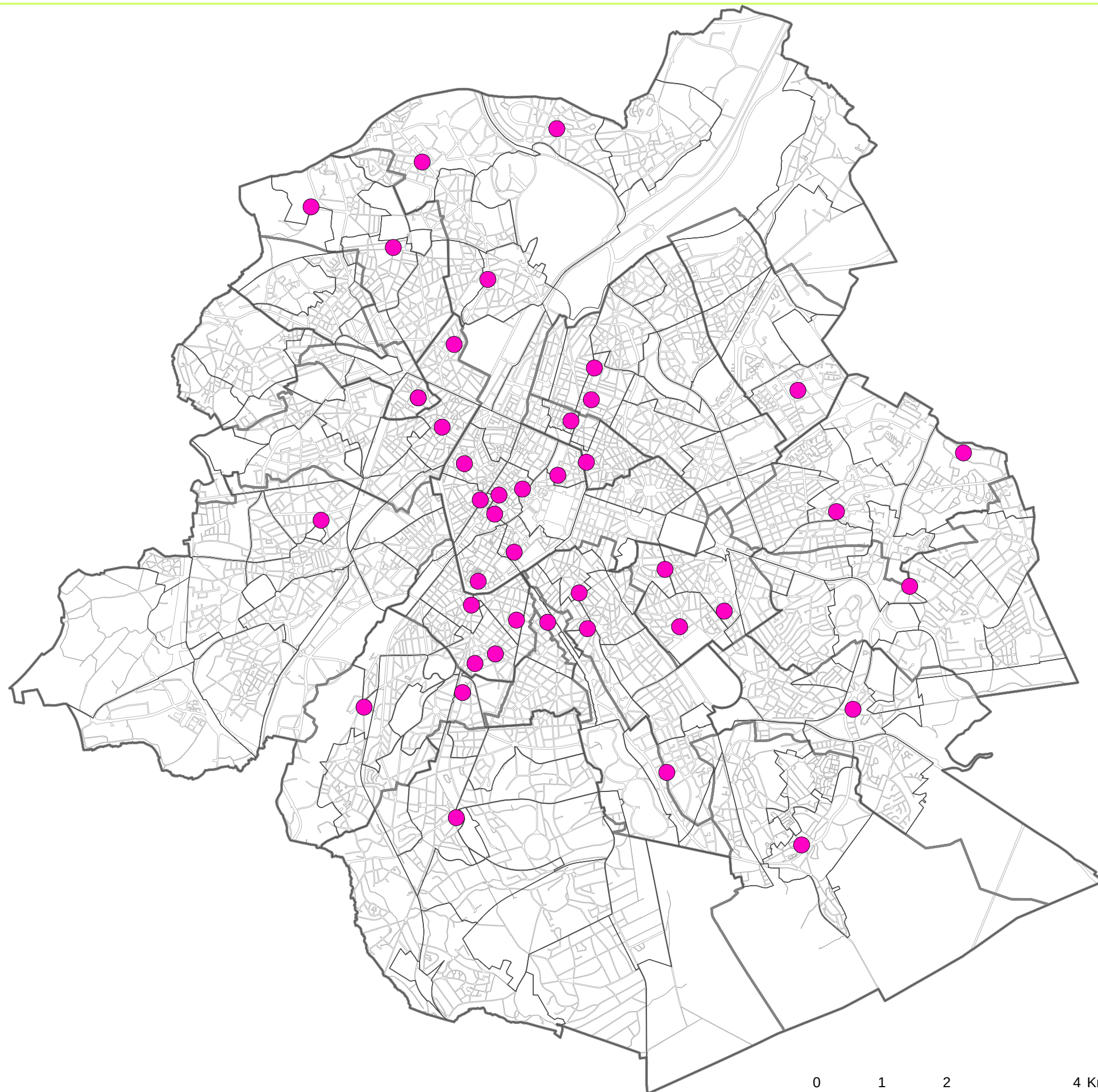
lgi
BELGIA
GRAPHIE
INTERFAC

BRAT

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

JUSTITIE -
hulpverlening tegen de mishandeling

Ligging van de voorzieningen en diensten aan de slachtoffers van de mishandeling

 Hulpverlening tegen de mishandeling

 Wijken van de wijkmonitoring

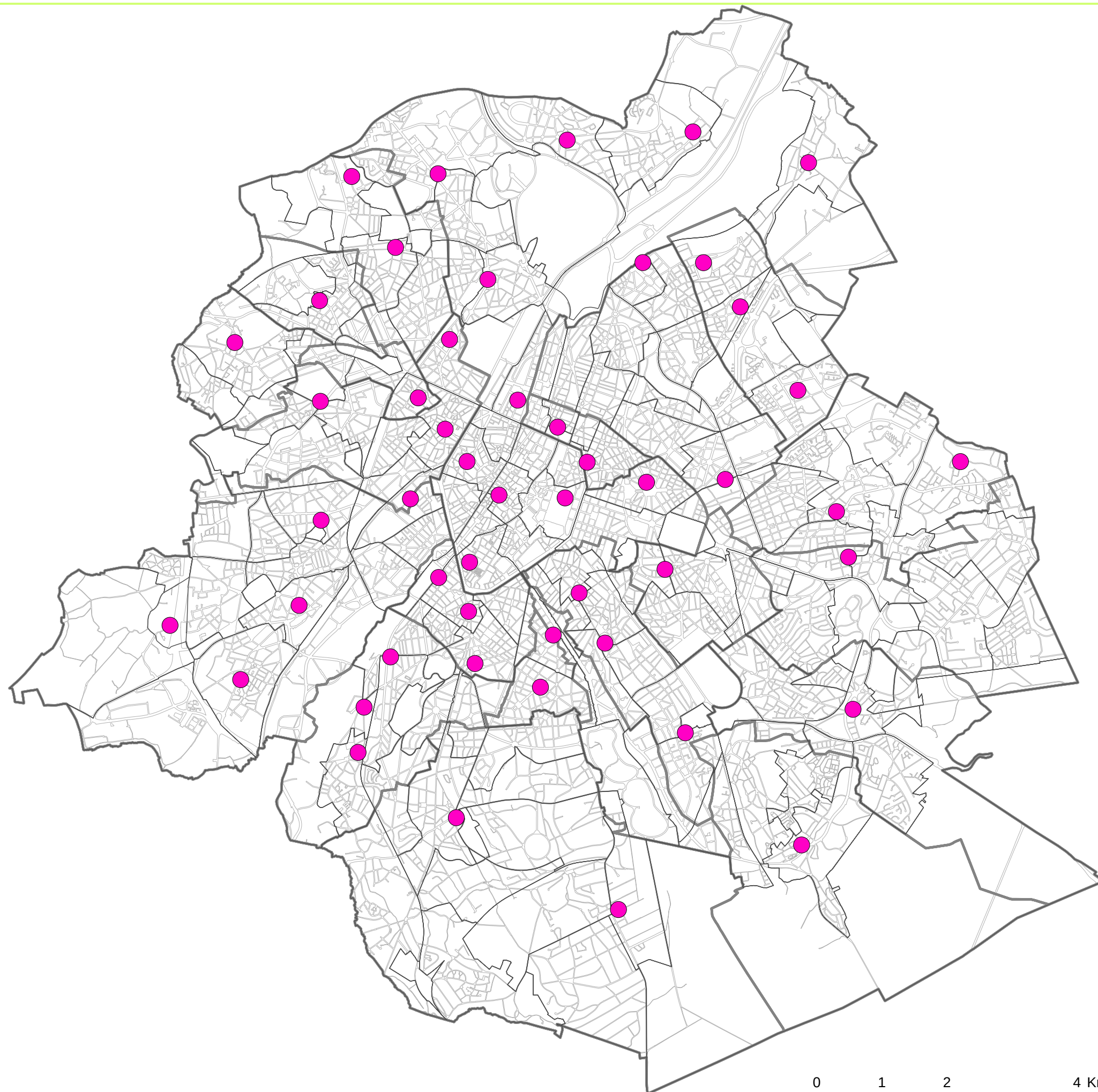
 Gemeentegrenzen

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

JUSTITIE - politiekantoren en wijkantennes

Ligging van de politiekantoren en wijkantennes

● Politiekantoren en wijkantennes

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

JUSTITIE - politiekantoren en wijkantennes

Ruimtelijke spreiding van de politiekantoren en wijkantennes met sociale hulpverlening, in functie van de bevolkingsdichtheid

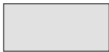
• Politiekantoren en wijkantennes

 Theoretische nabijheidszone (1000 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Bevolkingsdichtheid (inw. / ha)
(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

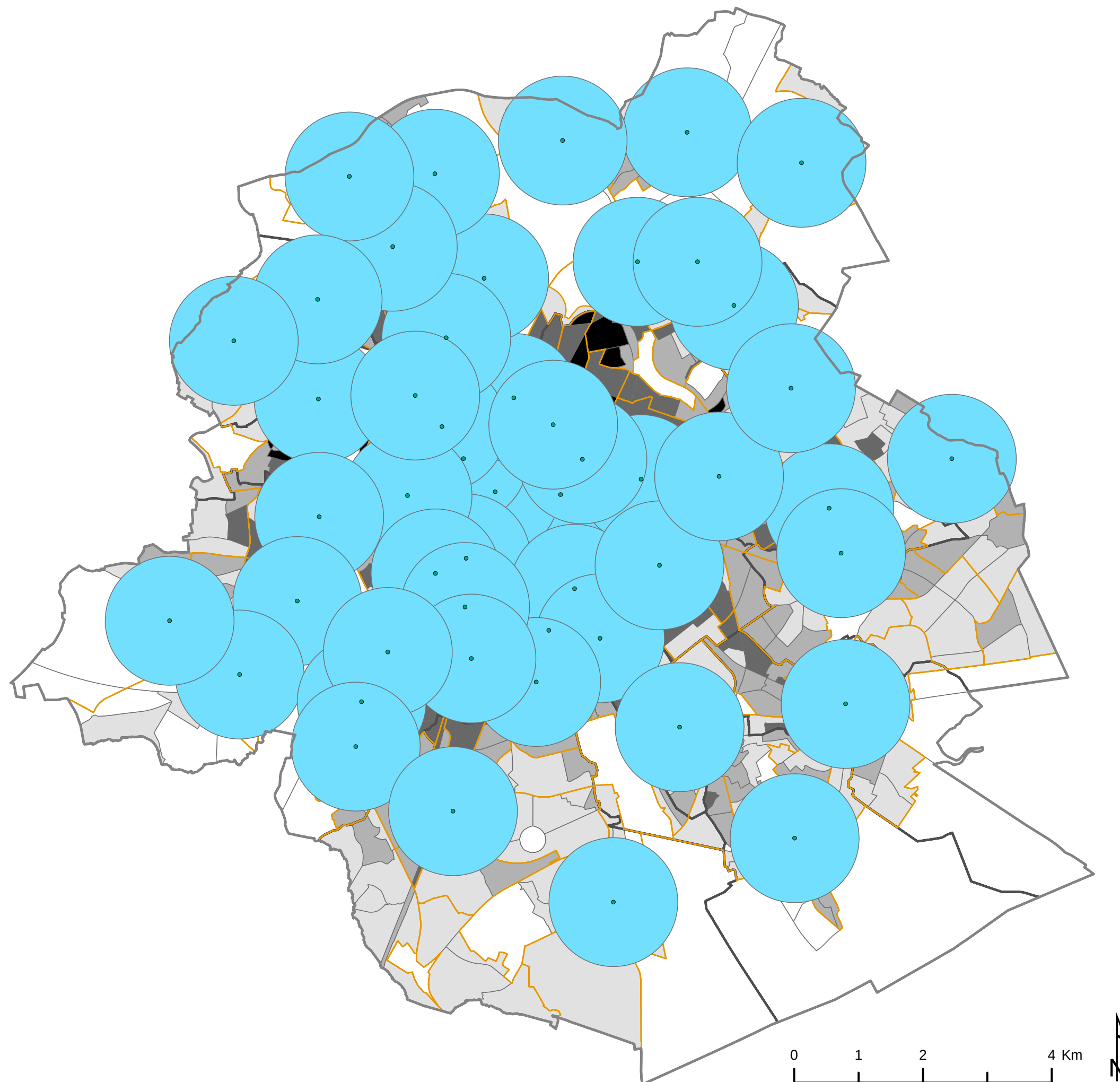
 0.02 - 56.20

 56.21 - 125.47

 125.48 - 221.61

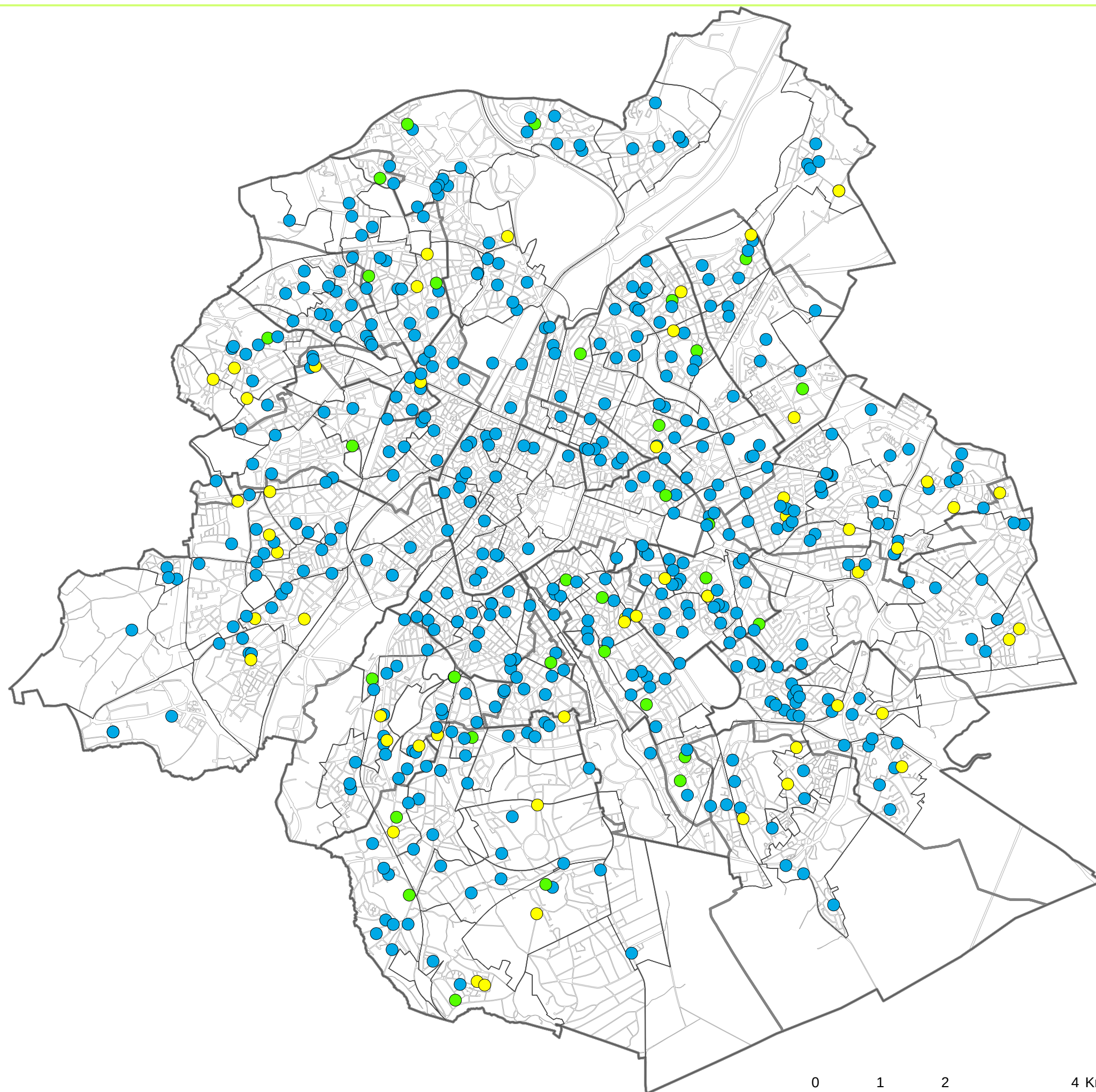
 221.62 - 485.78

 Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

KIND EN JEUGD - kinderopvang en gezinszorg (0 tot 3 jaar)

Ligging van de kinderopvang (0 tot 3 jaar)

- Kinderdagverblijf, "crèche", "halte-accueil", "maison d'enfants", "maison communale d'accueil de l'enfance"
- Onthaalouders - "accueillantes"
- "Prégardiennat"

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

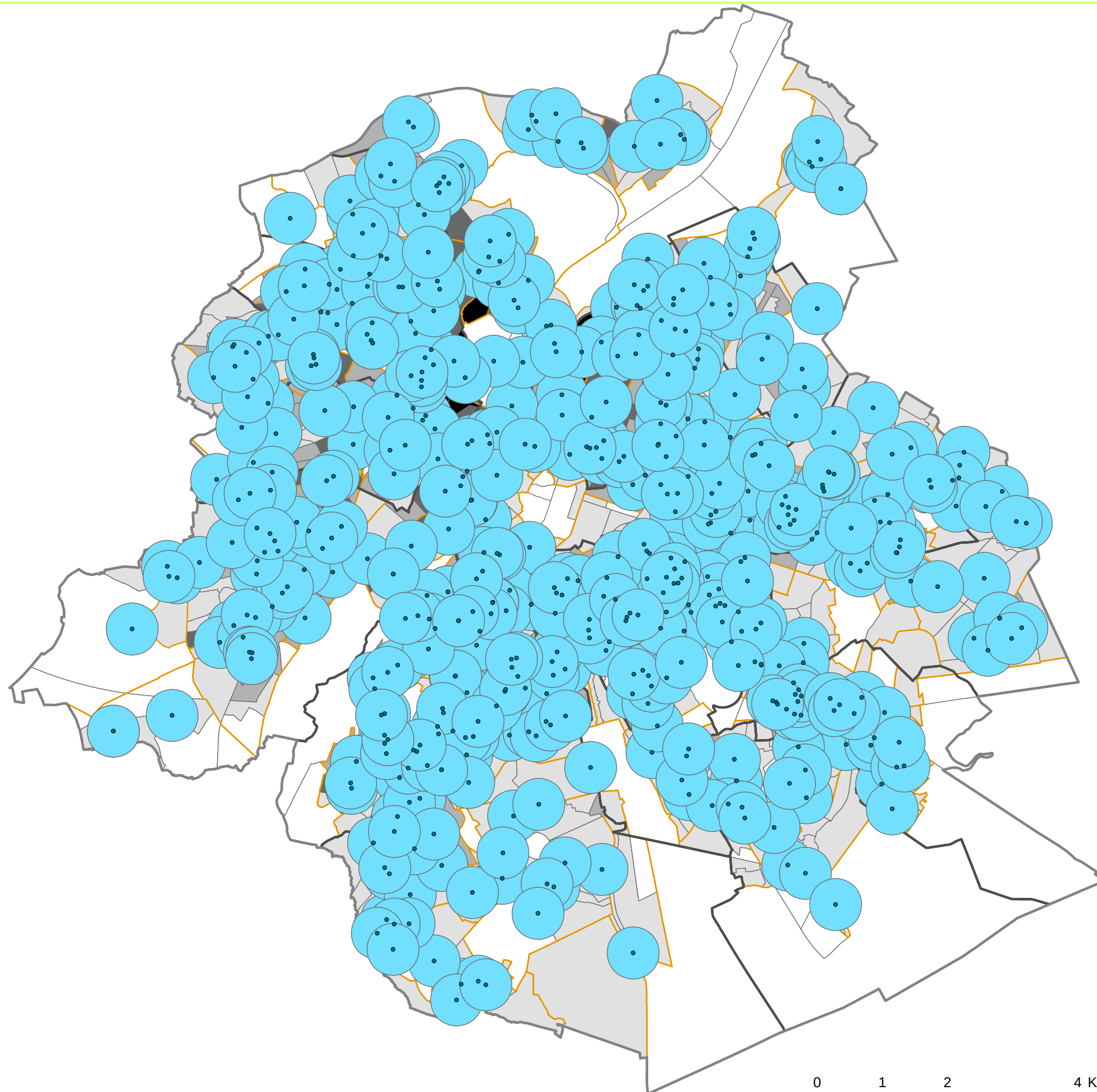
0 1 2 4 Km

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

KIND EN JEUGD - kinderopvang en gezinszorg (0 tot 3 jaar)

Ruimtelijke spreiding van de voorzieningen van de kinderopvang en gezinszorg, in functie van de dichtheid van de kinderen van 0 tot 3 jaar

• Kinderopvang en gezinszorg

 Theoretische nabijheidszone (400 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Dichtheid van de kinderen van 0 tot 3 jaar (kinderen / ha) (Bron NIS : toestand 1/1/2007)

 0.00 - 3.33

 3.34 - 7.55

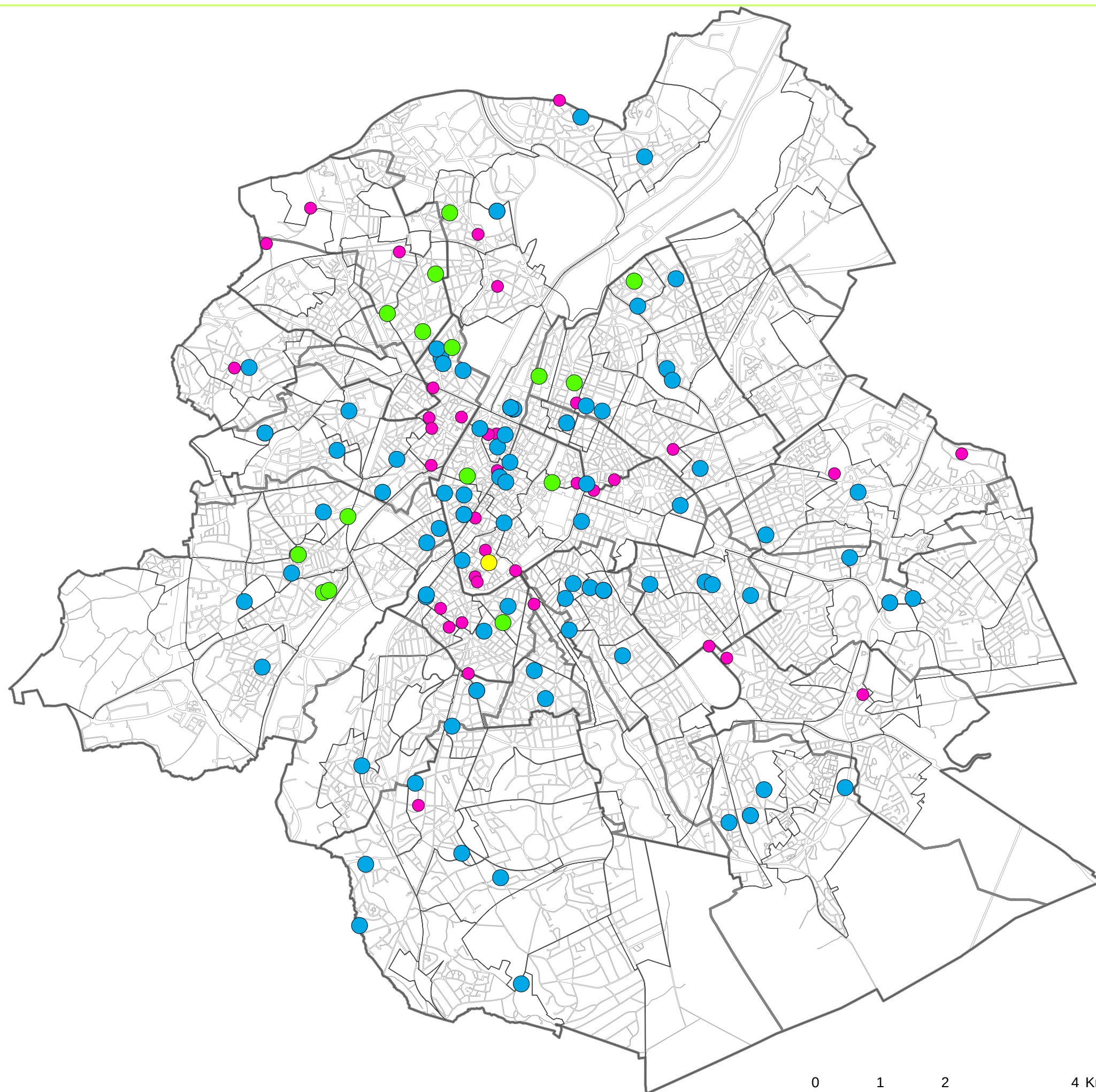
 7.56 - 13.21

 13.22 - 25.96

 Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

KIND EN JEUGD - hulpverlening aan de jeugd

Ligging van de voorzieningen en diensten van de hulpverlening aan de jeugd

Bescherming en hulpverlening aan de in moeilijkheden
verkerende jeugd (volgens het decreet)

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Tweetalige

Hulpverlening aan de jeugd (ander dan volgens
het decreet)

- Hulpverlening aan de jeugd

Wijken van de wijkmonitoring

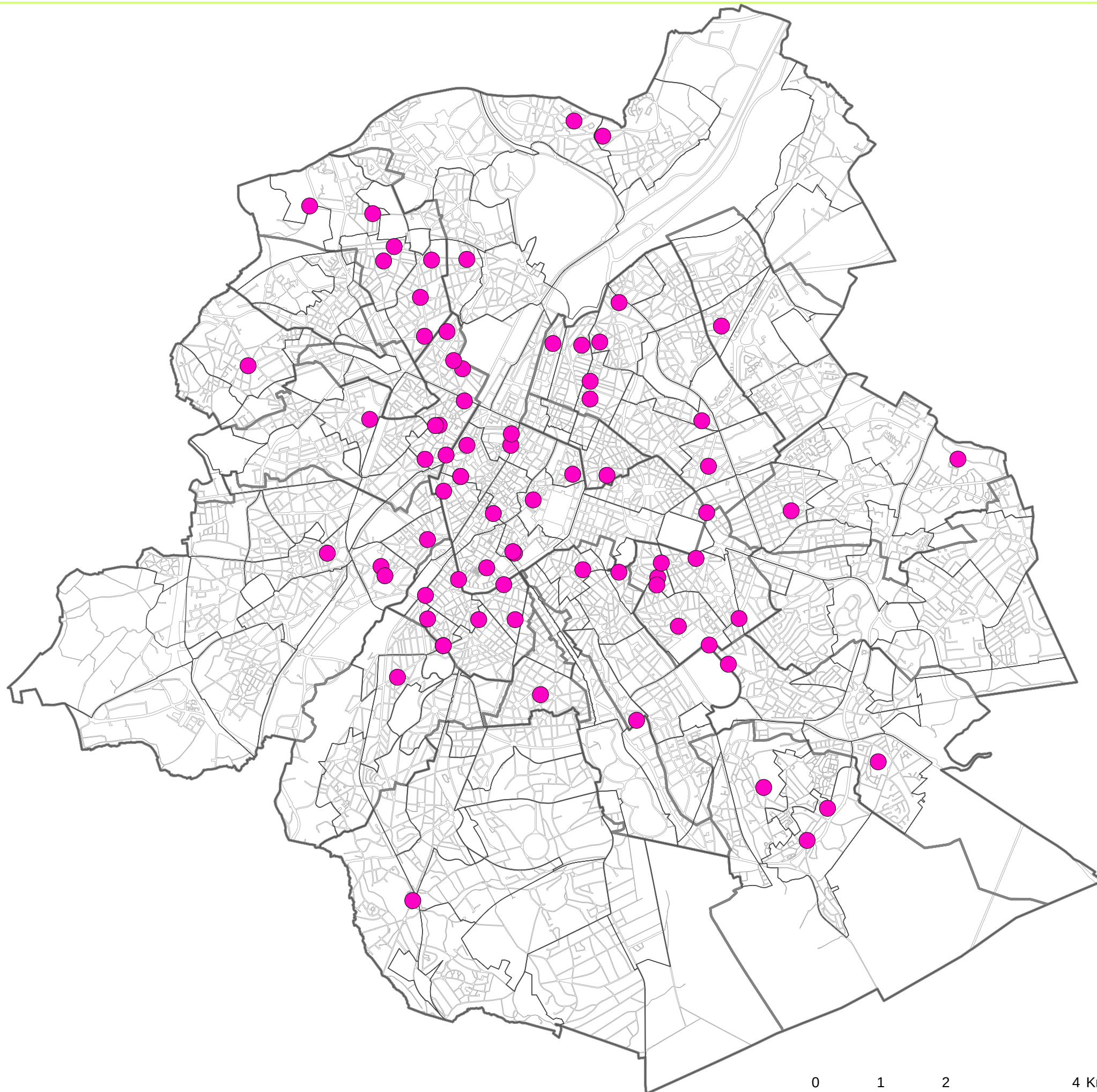
Gemeentegrenzen

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

FAMILIE -
hulpverlening aan de families

Ligging van de aan de families hulpverleningsdiensten en -voorzieningen

 Hulpverlening aan de families

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

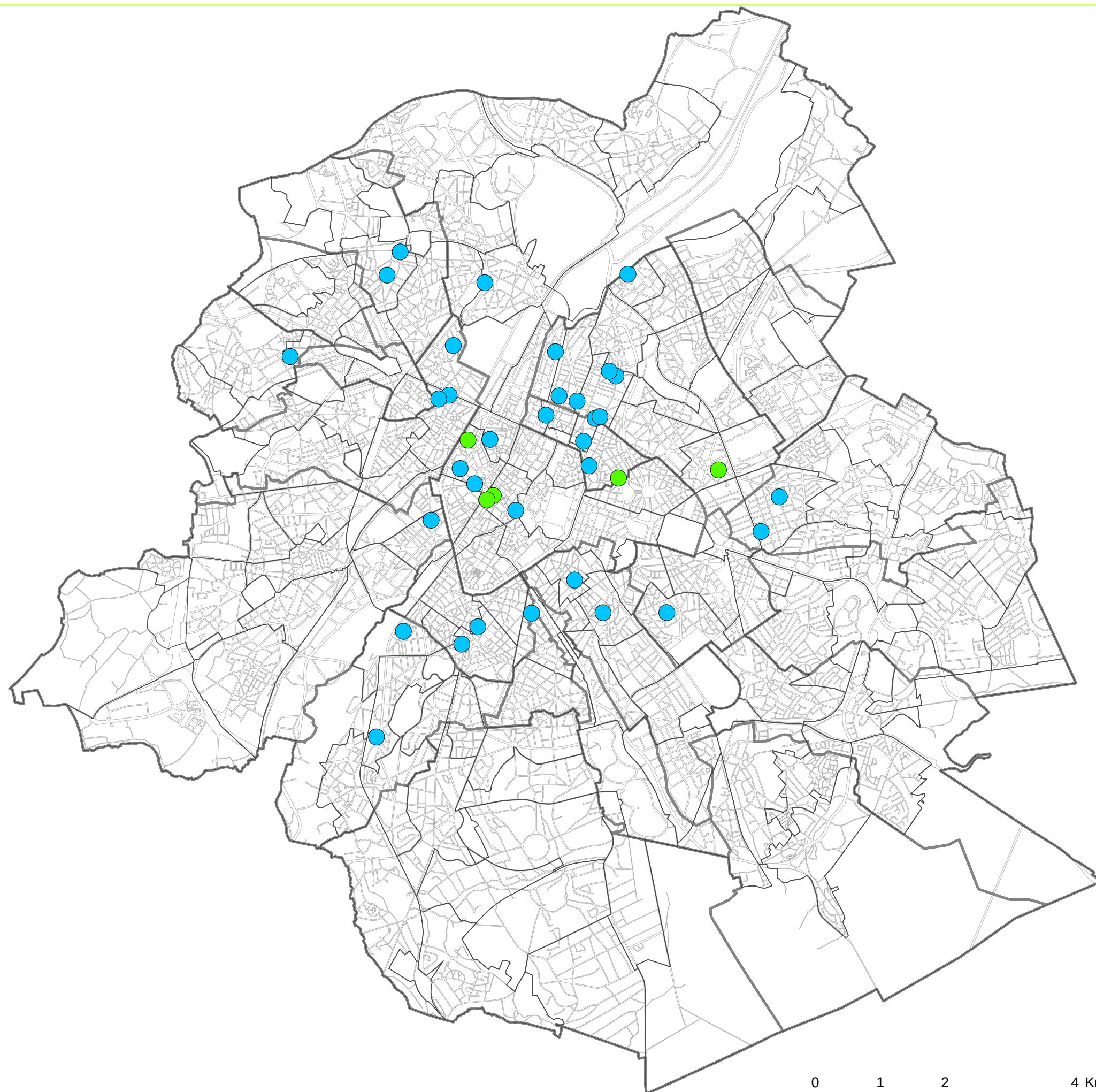
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

FAMILIE - geslachtgebonden bijstand en
hulpverlening

Ligging van de voorzieningen voor geslachtgebonden
bijstand en hulpverlening

 Vrouwen

 Holebi's

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

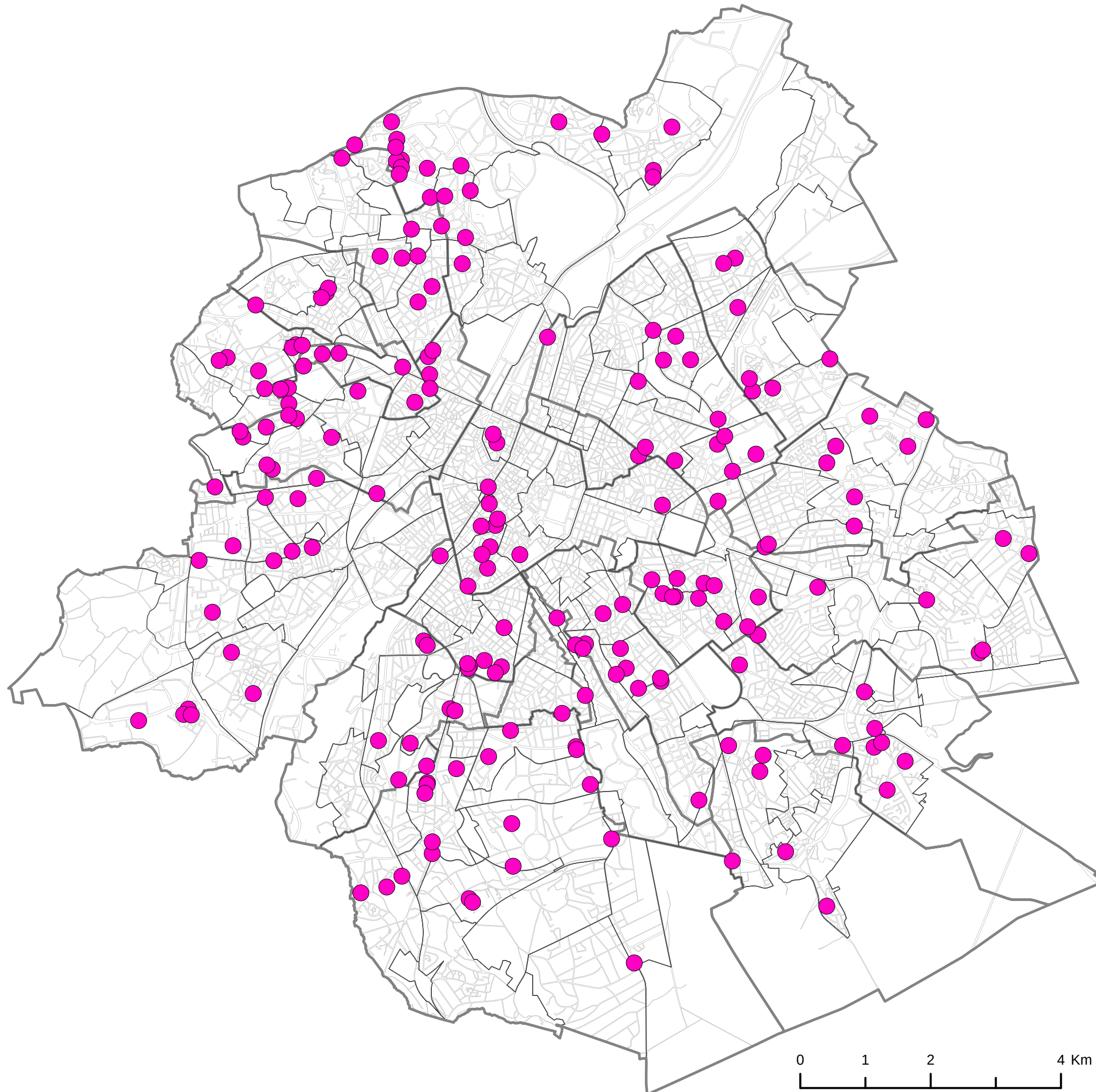
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BEJAARDEN -
residentieel onthaal voor bejaarden

Ligging van de residentieel onthaalvoorzieningen voor bejaarden

 Residentieel onthaal voor bejaarden

 Wijken van de wijkmonitoring

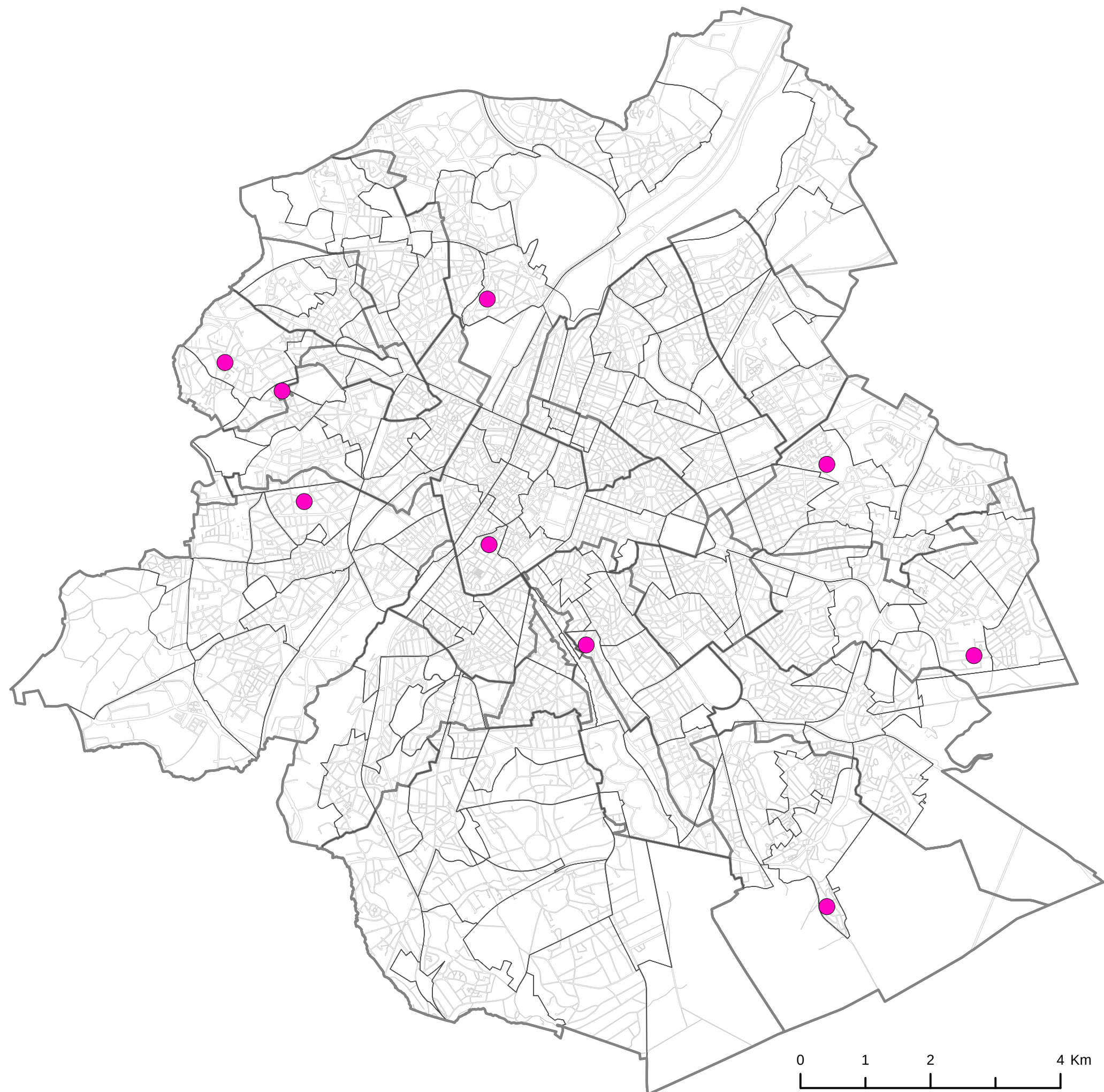
 Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BEJAARDEN - dagverzorgingscentra

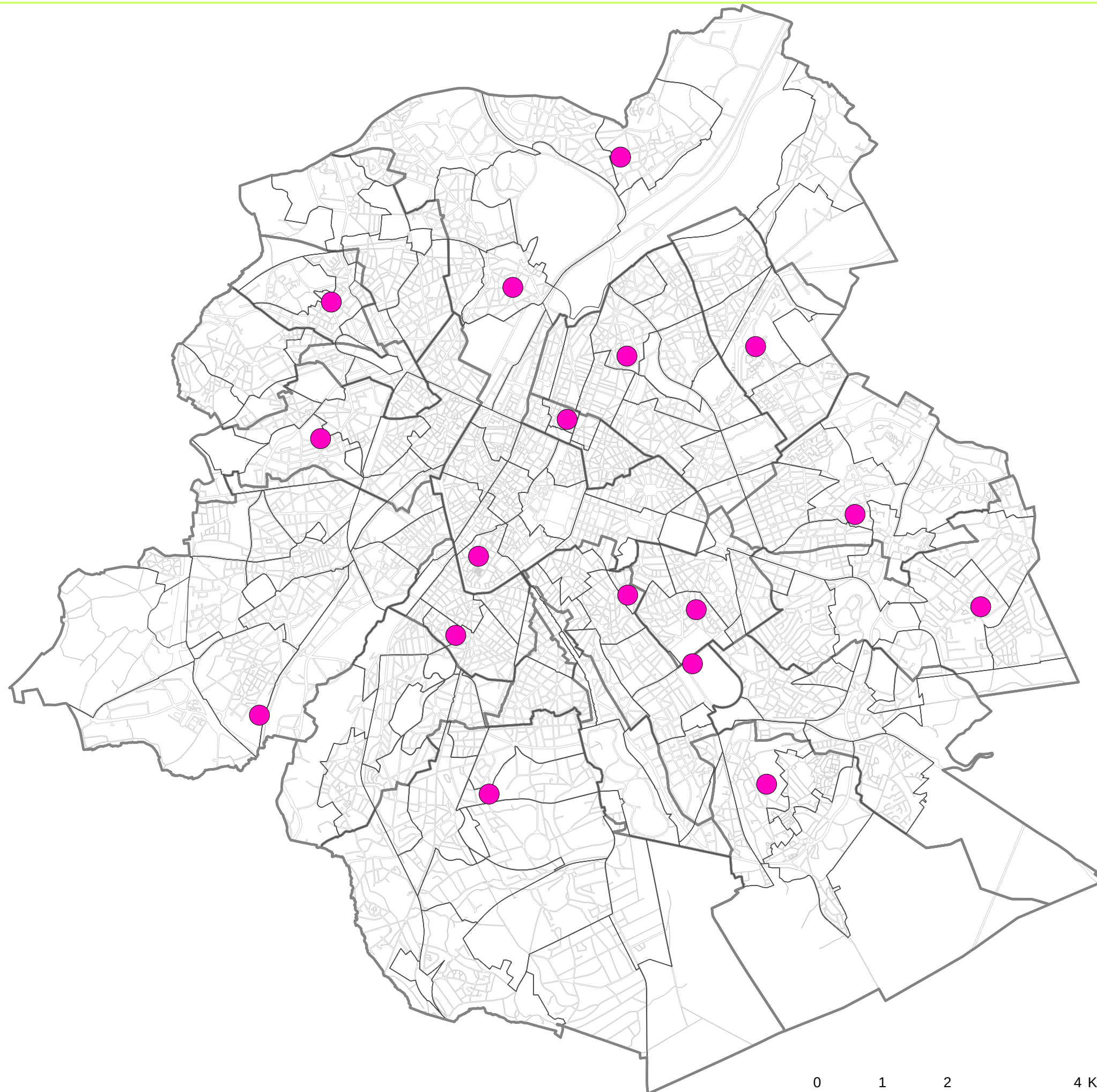
Ligging van de dagverzorgingscentra

- Dagverzorgingscentrum
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SPORT EN VRIJETIJD - zwembaden

Ligging van de zwembaden

Zwembad

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

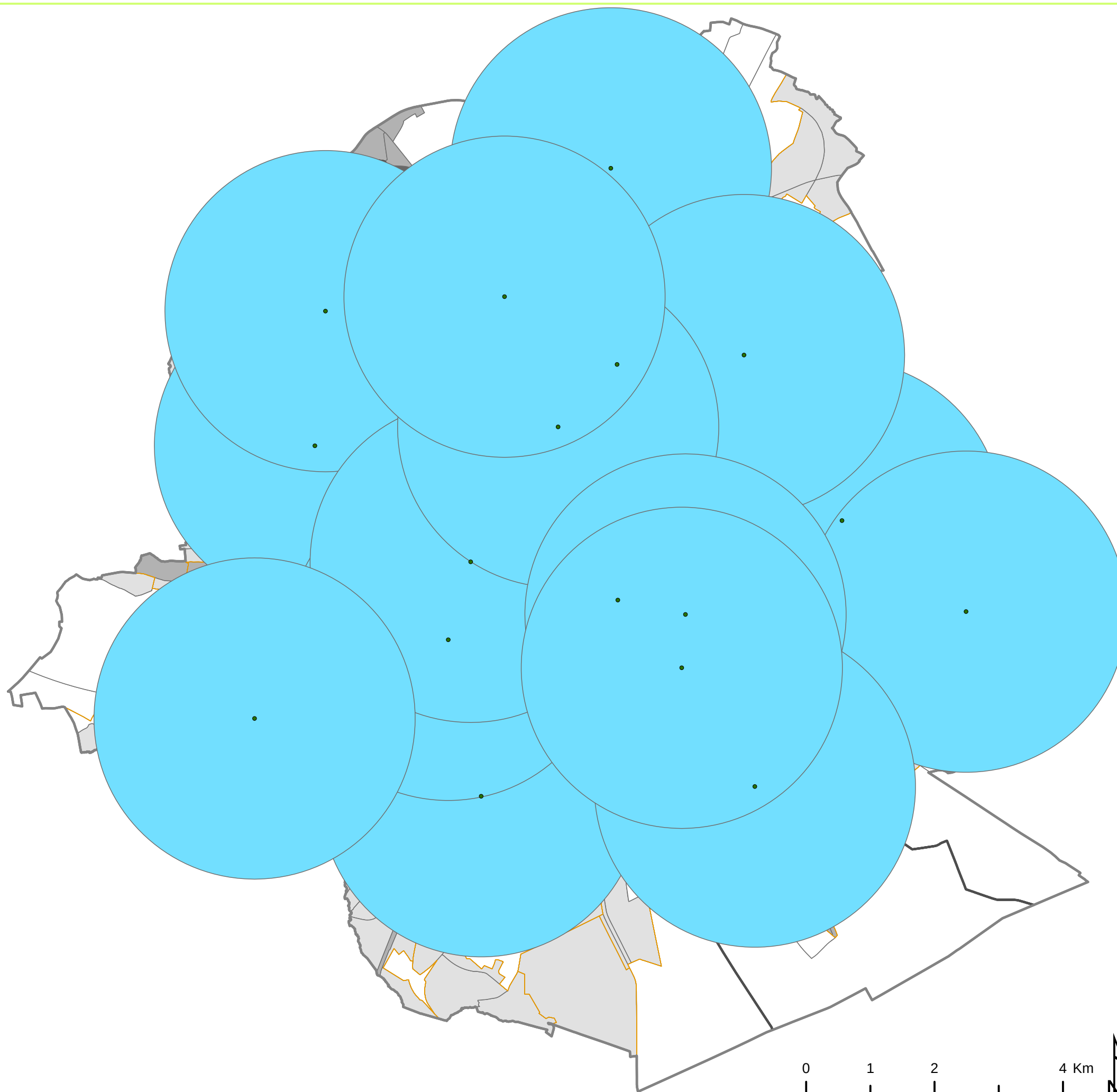
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SPORT EN VRIJETIJD - zwembaden

Ruimtelijke spreiding van de zwembaden, in functie van de bevolkingsdichtheid

• Zwembad

 Theoretische nabijheidszone (2500 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

Bevolkingsdichtheid (inw. / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

 0.02 - 56.20

 56.21 - 125.47

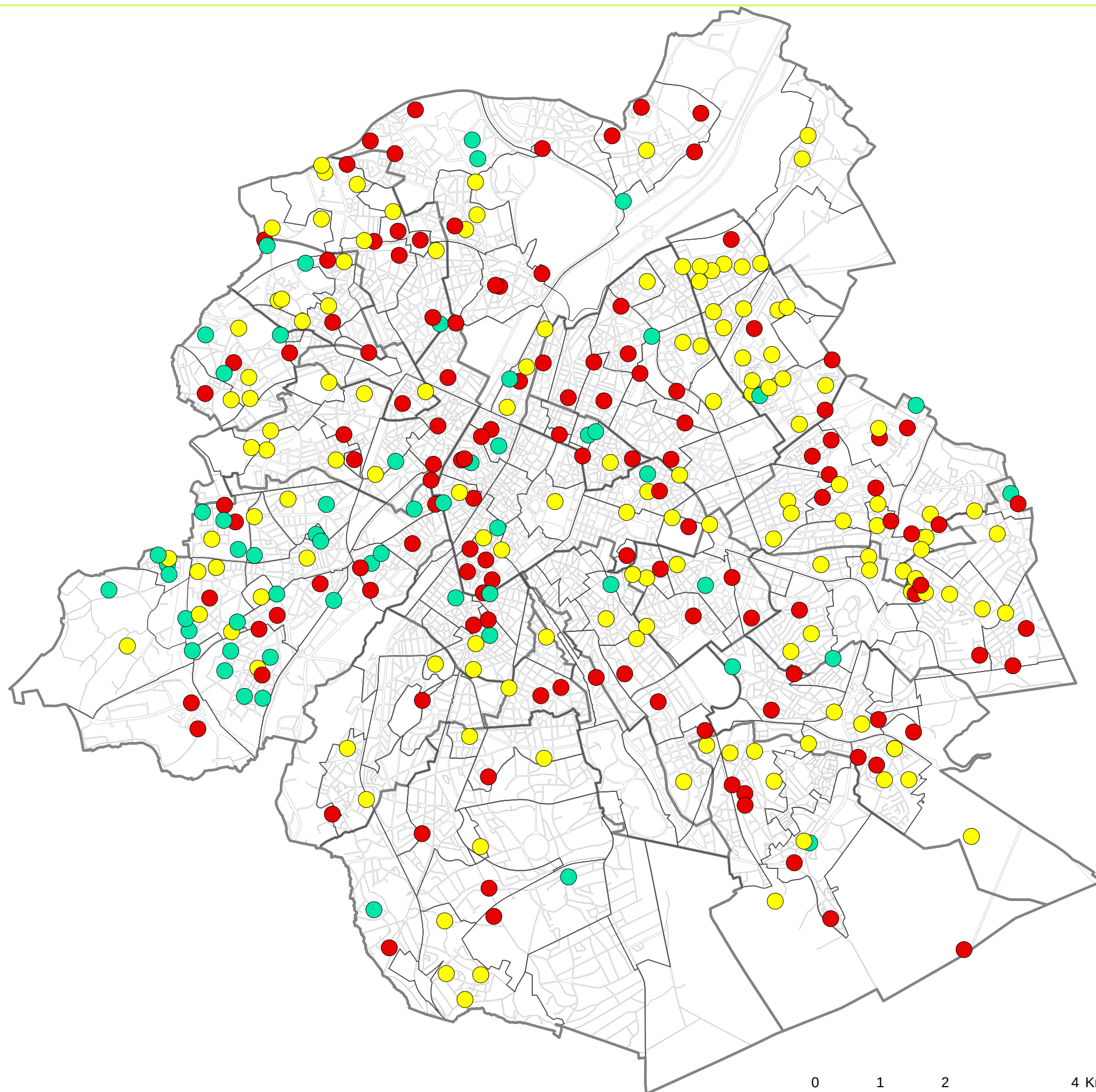
 125.48 - 221.61

 221.62 - 485.78

 Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SPORT EN VRIJETIJD - speelpleinen en agoraspaces

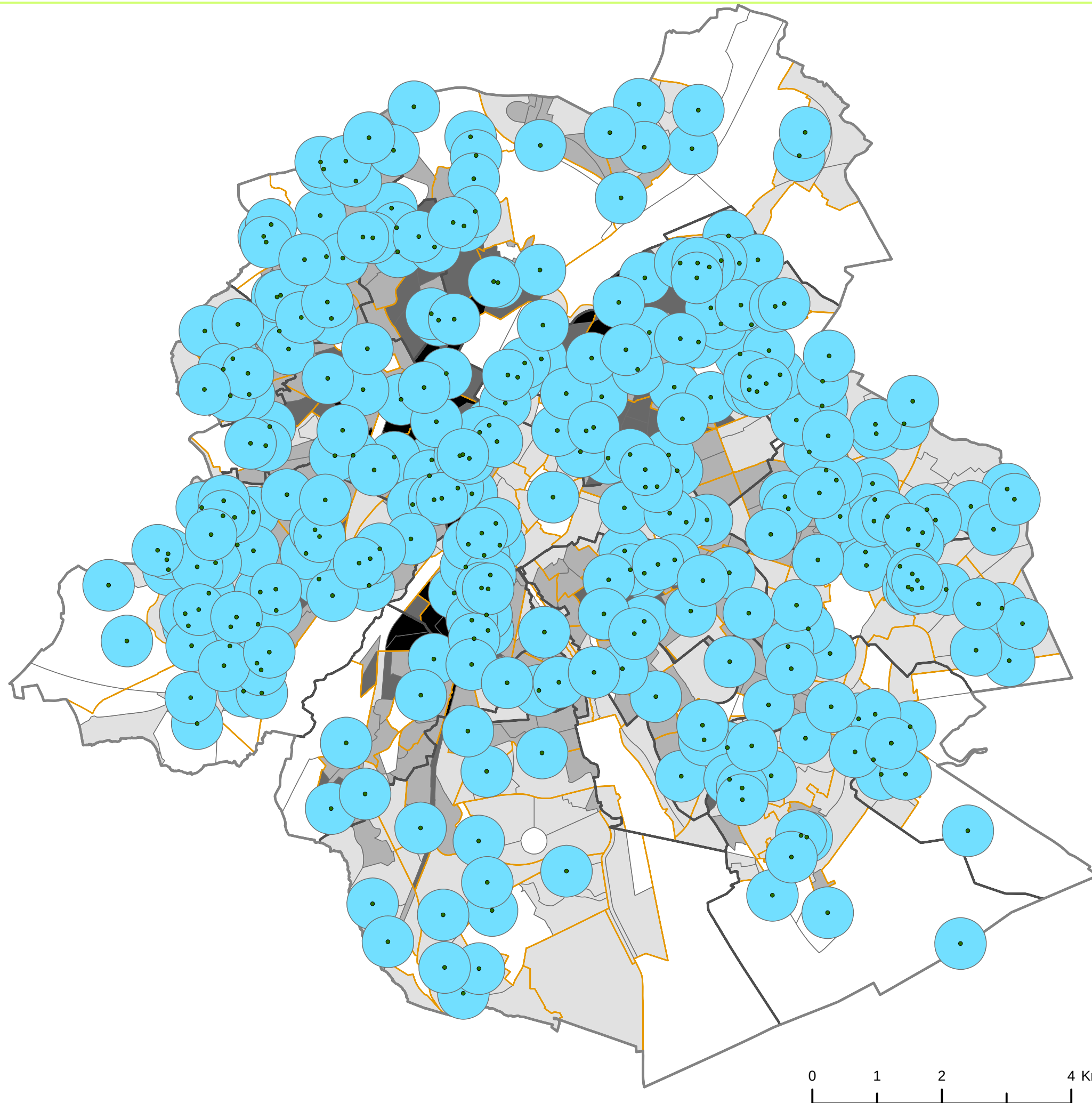

Ligging van de openlucht speelpleinen en agoraspaces

- Spelen
- Sportinrichtingen
- Spelen en sportinrichtingen
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SPORT EN VRIJETIJD - speelpleinen en agoraspace

Ruimtelijke spreiding van de speelpleinen en van de openlucht vrijetijdsvoorzieningen in functie van de dichtheid van de bevolking onder 18 jaar

• Speelplein of agoraspace

Theoretische nabijheidszone (400 m)

Wijken van de wijkmonitoring

Gemeentegrenzen

Dichtheid van de bevolking onder 18 jaar (kinderen / ha) (Bron NIS : toestand 1/1/2007)

0.01 - 15.49

15.50 - 34.43

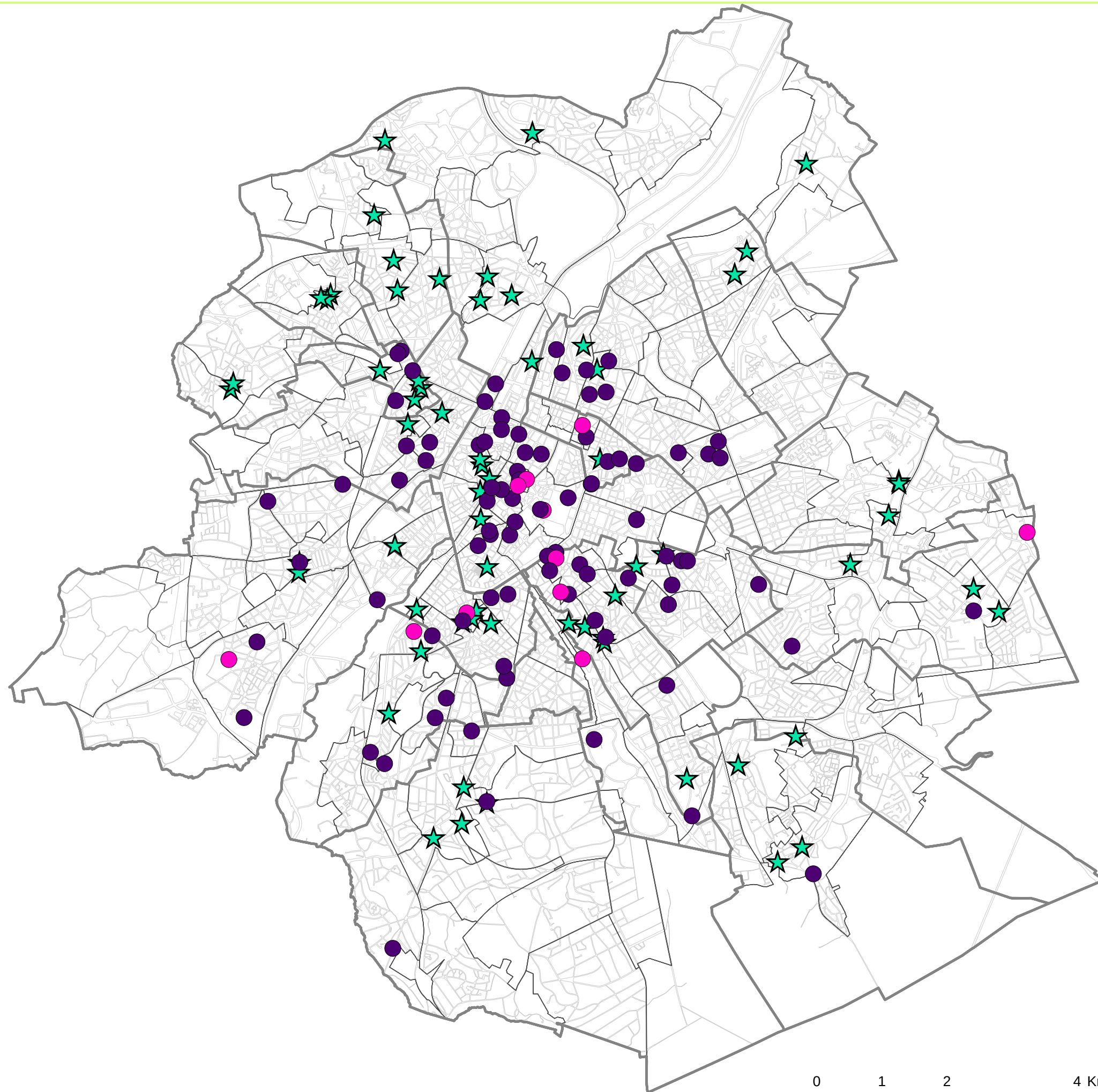
34.44 - 61.69

61.70 - 128.85

Weinig of niet bewoonde sectoren

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL -
toneelzalen en culturele centra

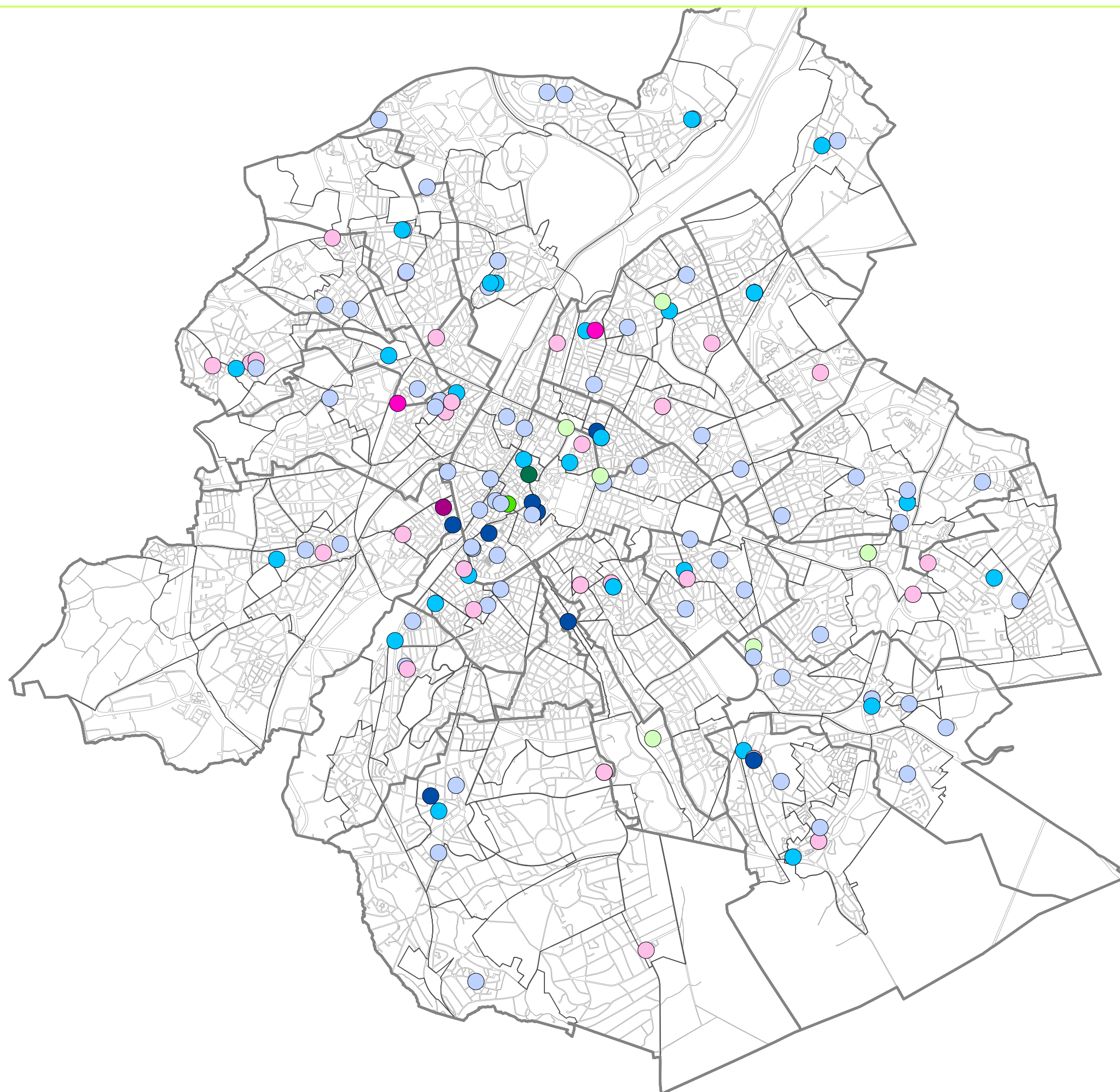

Ligging van de toneelzalen en de culturele centra

- Scènekunsten, toneelzaal
- Bioscoop
- Cultureel centrum
- Gemeentegrenzen
- Wijken van de wijkmonitoring

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL - documentatie- en uitleencentra

Ligging van de documentatie- en uitleencentra

Bibliotheken, archieven- en documentatiecentra

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Tweektalige

Mediatheken

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Tweektalige

Ludotheken

- Franstalige
- Nederlandstalige
- Tweektalige

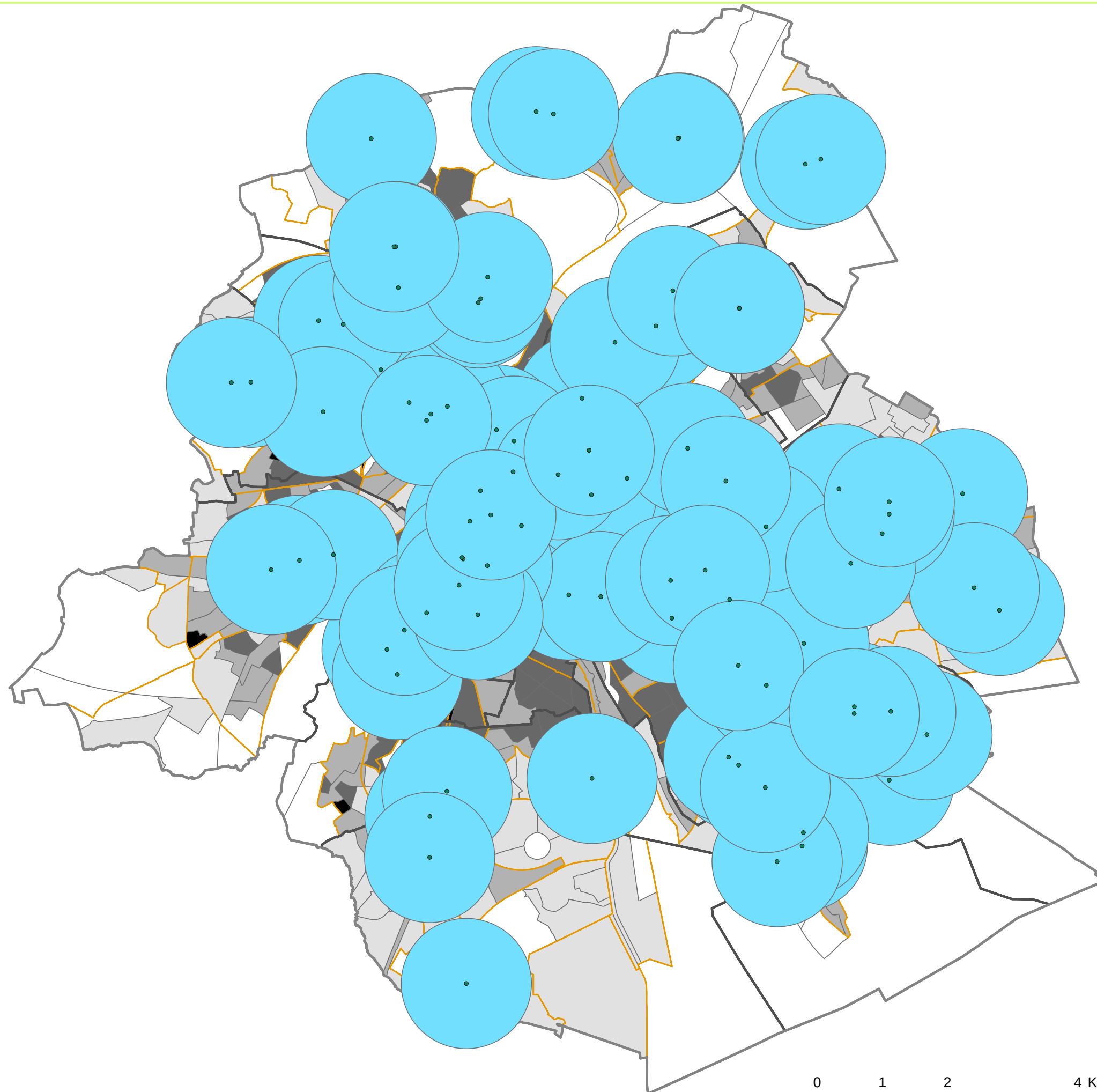
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL -
documentatie- en uitleencentra

Ruimtelijke spreiding van de niet gespecialiseerde bibliotheken, archieven- en documentatiecentra

• Niet gespecialiseerde bibliotheek, archieven- en documentatiecentrum

 Theoretische nabijheidszone (1000 m)

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

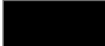
Bevolkingsdichtheid (inw. / ha)

(Bron NIS : toestand 1/1/2007)

 0.02 - 56.20

 56.21 - 125.47

 125.48 - 221.61

 221.62 - 485.78

 Weinig of niet bewoonde sectoren

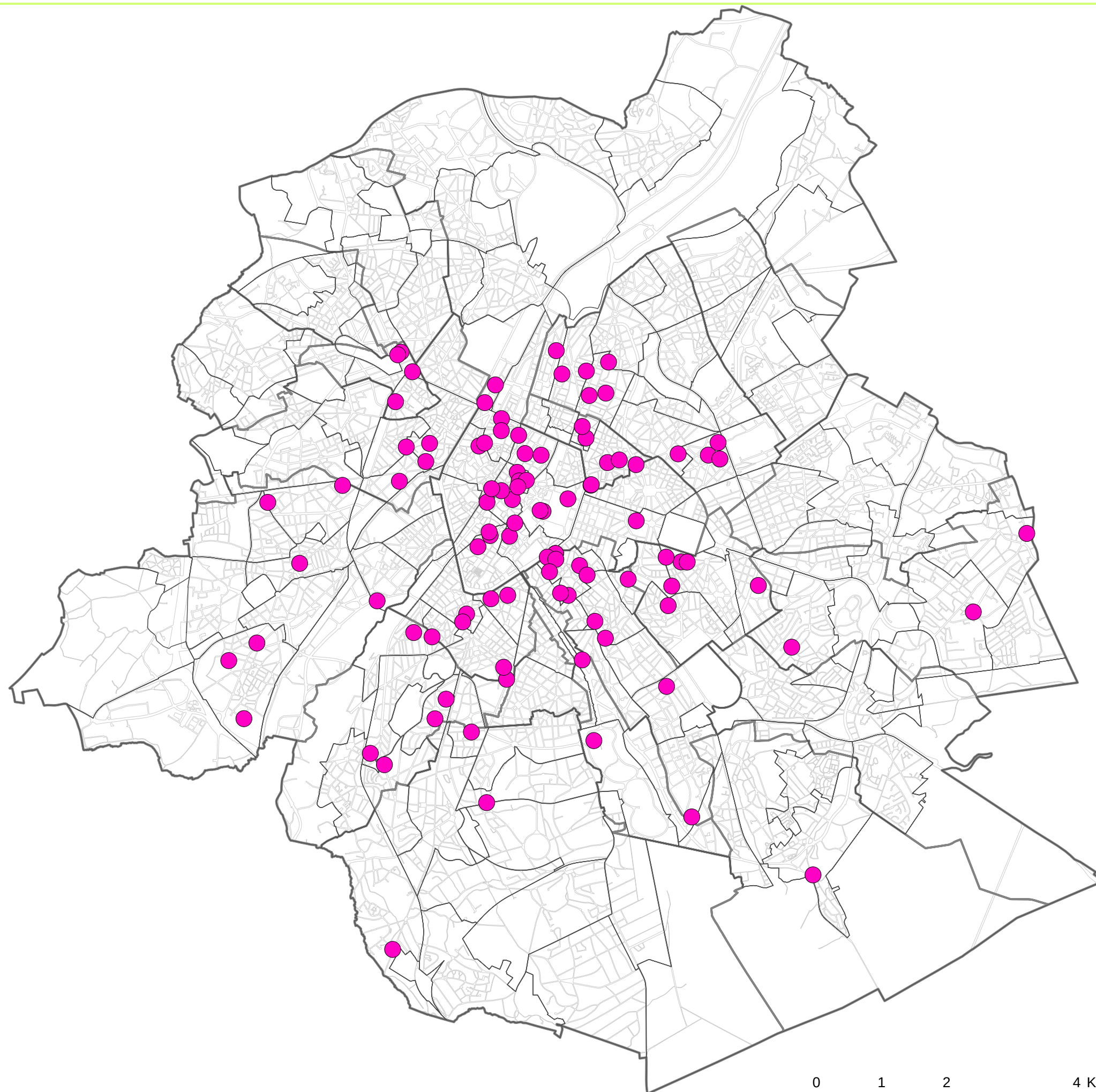
ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL -
musea en tentoonstellingszalen

Ligging van de musea en de tentoonstellingszalen

 Museum of tentoonstellingszaal

 Wijken van de wijkmonitoring

 Gemeentegrenzen

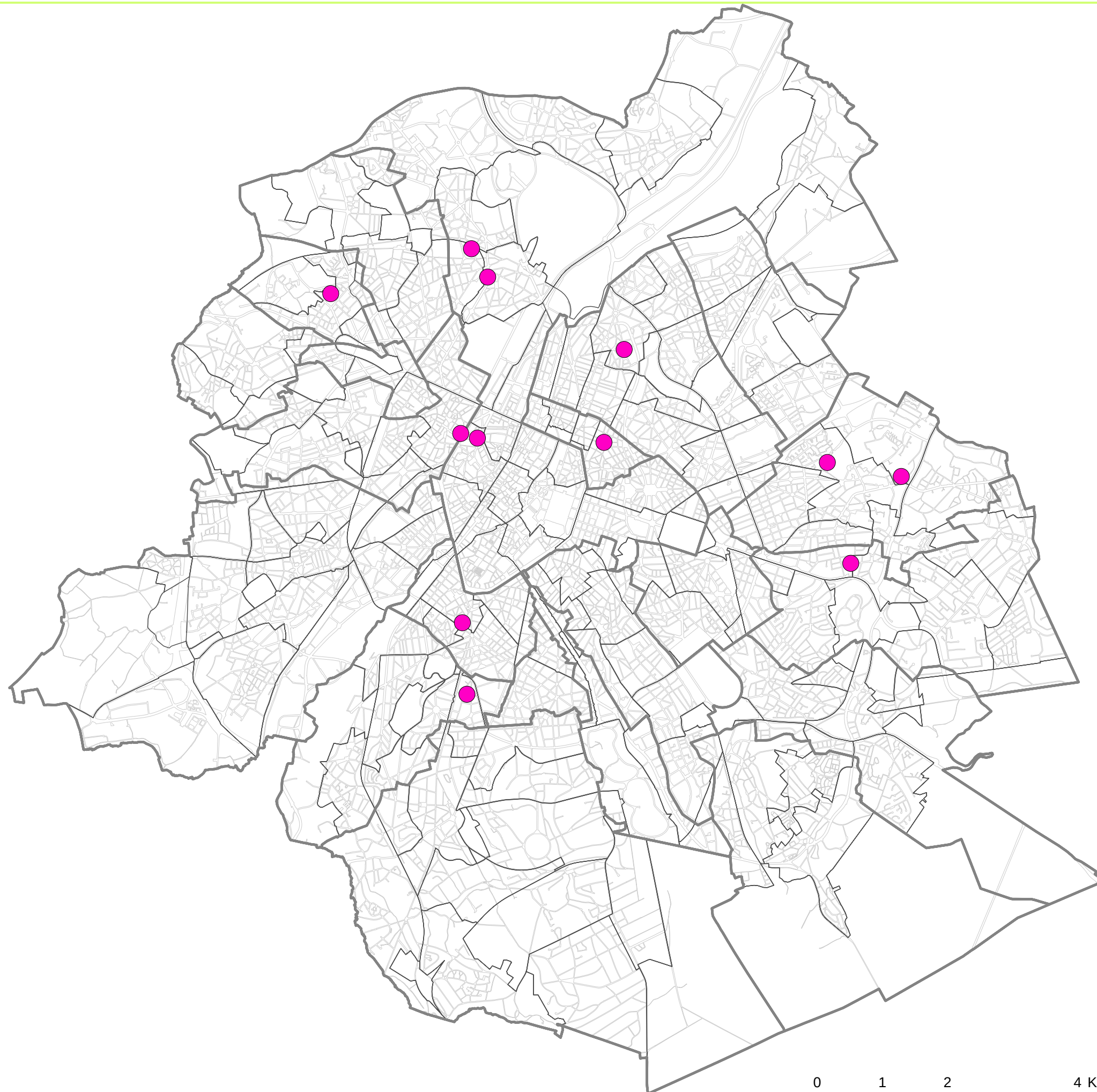
0 1 2 4 Km

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

INVENTARIS VAN DE VOORZIENINGEN EN DIENSTEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL -
digitale openbare ruimten en
multimediaruimten

Ligging van de digitale openbare ruimten en multimediaruimten

- Digitale openbare ruimten en multimediaruimten
- Wijken van de wijkmonitoring
- Gemeentegrenzen

0 1 2 4 Km

ADT
ATO.

Vervaardigd met Brussels UrbIS©© - Distributie & Copyright CIBG

HULPVERLENING AAN PERSONEN

SOCIALE HULPVERLENING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die aan de personen een algemene sociale dienst bieden : onthaal, informatie, oriëntatie, administratieve juridische en psycho-sociale hulpverlening en begeleiding. Het doel van deze diensten is dus de personen die sociale moeilijkheden ondervinden te hulp te komen, teneinde kritische situaties te overwinnen of te verbeteren.

- Deze categorie omvat namelijk de volgende erkende sociale algemene diensten :
 - CPAS/OCMW, inclusief hun antennes
 - Services communales d'action sociale / Gemeentediensten maatschappelijke actie
 - Centres d'action sociale globale – CASG
 - CAP - Centres de premier accueil – CPA / CAW- Centra voor Eerste Opvang – CEO
 - Centra voor algemeen welzijnswerk – CAW – niet de ICAW
 - Planning familial (ook opgenomen in « Lichamelijke gezondheidszorg » en in « Familie »)

Opmerkingen betreffende de OCMW's : afzonderlijke codering van de huisvesting (homes, tehuizen, transitwoningen...), kinderdagverblijven en geneeskundige diensten.

SCHULDBEMIDDELING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten erkend voor schuldbemiddeling. Deze diensten zijn bestemd voor iedere diep in de schulden zittende persoon. Zij proberen de terugbetalingen van de schulden te regelen.

- Omvat de volgende diensten erkend voor schuldbemiddeling :
 - Services de médiation de dettes COCOF
 - Services de médiation de dettes / Dienst voor schuldbemiddeling COCOM/GGC (waarvan de CPAS / OCMW)
 - Diensten voor schuldbemiddeling VG/ VGC

SPECIFIEKE HULPVERLENING AAN DAKLOZEN EN ARMEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die hulp bieden aan daklozen en armen. Stemt overeen met een noodhulp omvattende de sociale restaurants, de sociale kruidenierswinkels, de sociale wasserijen, douches, dure kledkamers, goedkope meubel- en vaatwaswinkels.

De huisvestingsdiensten worden elders behandeld (categorie « Nood-, transithuisvesting »). Ze worden niet in deze categorie opgenomen.

NOOD-, TRANSITHUISVESTING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een nood- een crisis- of een tijdelijke huisvesting aanbieden voor elke persoon die met een huisvestingsprobleem te kampen heeft (o.a. de daklozen).

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende tijdelijke huisvestingsvoorzieningen en -diensten :
 - Transitwoningen (waaronder deze van de OCMW's)
 - De verenigingen die noodwoningen en/of woningen voor daklozen aanbieden, waaronder :
 - o Centre d'aide sociale urgente / Centrum voor dringende maatschappelijke hulpverlening COCOM / GGC
 - o Maisons d'accueil COCOF et Maisons d'accueil / Onthaaltehuis COCOM/ GGC
 - o Asile de nuit / Nachtsiel COCOM/ GGC

- o Centra voor algemeen welzijnswerk – CAW VG/VGC
- o Certains services d'habitat accompagné / Dienst voor begeleid wonen COCOM/GGC
- o Centra voor integrale gezinszorg VG

■ De volgende voorzieningen werden in andere categorieën behandeld. Zij worden dus hier niet opgenomen :

- De hulphuisvesting voor de jeugd (staat onder « Kind en jeugd »)
- De internaten (staan onder « Vorming en onderwijs »)
- Specifieke huisvesting voor bejaarden (staat onder « Bejaarden »)
- Specifieke huisvesting voor gehandicapten (staat onder « Personen mer een handicap »)

ONTMOETINGSCENTRA

Deze categorie bevat de nabijheidsvoorzieningen en -diensten die als eerste de proximité waarvan het eerste doel is de personen van dezelfde wijk toe te laten om mekaar te ontmoeten en om deel te nemen aan gemeenschappelijke activiteiten.

■ Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen :

- Wijkhuizen ;
- Lokaal dienstencentrum (VGC) ;
- Gemeenschapscentrum (VGC) ;

HULPVERLENING VOOR DE HUISVESTING, RAADGEVING EN HULPVERLENING VOOR DE RENOVATIE

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de personen helpen bij de volgende stappen :

- een woning zoeken, kopen of huren : huurdersverenigingen, verenigingen die informatie verstrekken, verenigingen die leningen verstrekken voor huurwaarborgen of voor de aankoop van een woning...
- een woning renoveren of herinrichten : raadgeving m.b.t. energiebesparing, architectuur, premies, renovatieactoren, enz.

■ Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :

- Agence immobilière sociale / Sociaal verhuurkantoor RB/BG
- Certains services d'habitat accompagné / Dienst voor begeleid wonen COCOM/GGC (behalve deze die enkel bestemd zijn voor de gehandicapten en daklozen; die werden onder de categorie ad hoc opgenomen)
- Associations œuvrant à l'insertion par le logement/ Vereniging voor integratie via huisvesting RG/BG
- Société de crédit social RB

VRIJWILLIGERSWERK

Voorzieningen en diensten voor de informatie, de oriëntatie en de opleiding van personen die vrijwilligerswerk willen leveren. Het gaat hier dus niet om de inventaris van voorzieningen en diensten die vrijwilligers gebruiken.

Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende diensten :

- Autonoom vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector VGC
- Vrijwilligersorganisaties VGC

VORMING EN ONDERWIJS

De gegevens in dit thema hergroeperen alle onderwijsinrichtingen en openbare vorming. Het thema neemt de onderwijsnetten van de Franse Gemeenschap en Vlaamse Gemeenschap in aanmerking (zowel het vrije, het confessionele of het niet- confessionele officiële onderwijs als). De private of internationale scholen komen hier echter niet in aanmerking.

Alle vestigingen werden in aanmerking genomen. Dezelfde school kan dus verschillende keer hernomen worden als zij over verschillende niet aanpalende vestigingen beschikt (minstens in verschillende huizenblokken).

INTERNATEN

Deze categorie bevat de internaten van de Franse en Vlaamse gemeenschappen, met name deze die door de Franse Gemeenschap en door de Vlaamse Gemeenschap vermeld worden en die bestemd zijn voor de leerlingen van het basisonderwijs, van het secundair onderwijs en van het hoger onderwijs.

De inventaris bevat eveneens in deze categorie de specifieke internaten voor personen met een handicap lijden en die met het gespecialiseerde onderwijs een verband hebben. Deze structuren verschillen immers van andere ontahaalstructuren (huisvesting) voor gehandicapte personen en die in het thema "Personen met een handicap" worden behandeld.

HOGER NIET-UNIVERSITAIR ONDERWIJS

Deze categorie bevat de hogescholen die door de Franse Gemeenschap en door de Vlaamse Gemeenschap vermeld worden.

UNIVERSITAIR ONDERWIJS

Deze categorie bevat de universiteiten en de universitaire faculteiten die door de Franse Gemeenschap en door de Vlaamse Gemeenschap vermeld worden.

SECUNDAIR ONDERWIJS

De categorie betreffende de secundaire scholen omvat de openbare instellingen van het secundair onderwijs. Het zijn dus de instellingen van het algemeen, technisch, artistiek en beroepsonderwijs, bestemd voor de leerlingen van 12 tot 18 jaar. Daarentegen wordt het secundair deeltijds onderwijs (CEFA en CDO) niet in deze categorie opgenomen maar in een specifieke categorie (zie hieronder).

Eveneens laten we opmerken dat het buitengewoon onderwijs het onderwerp is van een afzonderlijke analyse.

SECUNDAIR DEELTIJDS ONDERWIJS

Deze categorie bevat de "CEFA" (Centres d'Enseignement et de formation en Alternance),vermeld door de Franse Gemeenschap, en de "CDO's" (Centra voor Deeltijds Onderwijs), vermeld door de Vlaamse Gemeenschap.

LAGER ONDERWIJS

De categorie "lager onderwijs" bevat alle openbare basisscholen voor de kinderen van 6 tot 12 jaar en dus niet het kleuteronderwijs.

Eveneens laten we opmerken dat het buitengewoon onderwijs het onderwerp is van een afzonderlijke analyse.

KLEUTERONDERWIJS

De instellingen die in de categorie "kleuterscholen" worden opgenomen zijn alle openbare kleuterscholen (voor de kinderen van 3 tot 6 jaar).

Eveneens laten we opmerken dat het buitengewoon onderwijs het onderwerp is van een afzonderlijke analyse.

LEERLINGENONDERSTEUNING EN -BEGELEIDING

Deze categorie bevat de instellingen in Brussel die leerlingenondersteuning en –begeleiding aanbieden :

- de Centres PMS (vermeld door de Franse Gemeenschap) ;
- de « écoles des devoirs », waaronder de takenscholen erkend door het ONE
- de « Services d'accrochage scolaire » (vermeld door de Franse Gemeenschap) ;
- de centra voor leerlingenbegeleiding (vermeld door de Vlaamse Gemeenschap)
- werking voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren (vermeld door de Vlaamse Gemeenschapscommissie) ;
- de andere verenigingen voor leerlingenbegeleiding.

Deze categorie bevat niet de instellingen die de gezondheid op school bevorderen (bv. "Promotion de la Santé à l'Ecole ») maar concentreert zich op de leerlingenondersteuning.

VOLWASSENENVORMING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten voor de vorming van volwassenen en die zich inschrijven in de opleidingsdynamiek over het hele leven.

Bevat:

- de « enseignement de promotion sociale » vermeld door de Franse Gemeenschap ;
- de CVO vermeld door de Vlaamse Gemeenschap ;
- de centra voor basiseducatie vermeld door de Vlaamse Gemeenschap ;
- de "Huis van het Nederlands" vermeld door de Vlaamse Gemeenschap ;
- de alfabetiseringsoperatoren vermeld op de site www.bruxelles.alphabetisation.be.

BUITENGEWOON ONDERWIJS

Deze categorie bevat de scholen van het kleuter, het lager en het secundair buitengewoon onderwijs vermeld door de Franse Gemeenschap en door de Vlaamse Gemeenschap.

ACADEMIEËN

Deze categorie bevat de muziek-, dans- en voordrachtskunstacademieën, evenals de kunstscholen en circusscholen vermeld door de Franse Gemeenschap en door de Vlaamse Gemeenschap.

TEWERKSTELLING EN VORMING

HULPVERLENING BIJ HET ZOEKEN NAAR WERK

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de personen helpen bij het zoeken naar werk. Deze voorzieningen en diensten bieden advies bij het zoeken naar een job en geven informatie ter plaatse.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende diensten :
 - Agentschap Actiris
 - Agentschap VDAB (in samenwerking met Tracé Brussel)
 - Agences locales pour l'emploi / Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (Federaal)
 - Missions locales COCOF
 - De werkplaatsen voor het actief zoeken naar werk
 - De sociale interimagentschappen.

PROFESSIONELE VORMING

Deze categorie herneemt de verschillende voorzieningen die een opleiding aanbieden en die erkend zijn als centrum voor beroepsopleiding :

- de opleidingscentra van Bruxelles-Formation en van de VDAB ;
- de opleidingscentra van de sectoriële partners van Bruxelles-Formation en van de VDAB.

Eens hun opleiding beëindigd zijn de personen gekwalificeerd om het beroep in verband met hun opleiding uit te oefenen.

SOCIO-PROFESSIONELE INTEGRATIE

Deze categorie herneemt de verschillende instellingen van socio-professionele integratie :

- de CPAS/OCMW's die de socio-professionele integratie als wettelijke taak hebben ;
- alfabetisatie-actoren, leden van de FEBISP
- actoren van de basisopleiding
- het Centrum voor basiseducatie (CBE Brusseler) die, voor de Nederlandstaligen, de twee vorige types herneemt
- de "Ateliers de formation par le travail » (er bestaat geen Nederlandstalig equivalent)
- de Franstalige en Nederlandstalige actoren van de voorbereidende vorming ;
- de Franstalige en Nederlandstalige actoren van de kwalificerende vorming.

Bevat niet de deeltijdse opleiding. Deze werd opgenomen in de categorie Opleiding en Onderwijs.

SOCIALE INTEGRATIE-ECONOMIE

Deze categorie van de inventaris bevat de voorzieningen en diensten die weinig gekwalificeerde personen aanwerven, teneinde ze later te lanceren op de arbeidsmarkt. Deze sociale inrichtingen differentiëren zich van de werkplaatsen van opleiding door het werk (opgenomen in de socio-professionele integratie) door het feit dat de werkzoekende geen opleidingsstage volgt maar werkelijk aangeworven wordt door de onderneming.

Deze categorie bevat :

- "Initiatives locales de développement de l'emploi" (ILDE) en plaatselijke initiatief voor ontwikkeling van werkgelegenheid ;
- "Entreprises d'insertion » et inschakelingsonderneming.

HULPVERLENING AAN DE ONDERNEMINGEN

Deze categorie bevat de volgende voorzieningen die hulp verlenen aan de ondernemingen of bij het creëren van ondernemingen :

- « Centres d'entreprises » en bedrijvencentra (CE) die een netwerk vormen, beheerd door de GOMB.
- « Guichets d'économie locale » en loketten voor plaatselijke economie (GEL)
- « Agences conseils en économie sociale d'insertion » (ACESI) en adviesbureau in de sociale economie

Deze diensten bieden advies aan de ondernemingen of aan personen die een onderneming willen creëren. De adviesagentschappen in sociale integratie-economie verlenen hulp aan de inschakelingsondernemingen (zie hoger).

KIND EN JEUGD

KINDEROPVANG EN GEZINSZORG

Deze categorie bezat de voorzieningen en diensten voor de kinderopvang, kinderen tussen 0 en 3 jaar oud, en die erkend zijn door ONE en/of door Kind & Gezin (Kinderdagverblijven, maisons d'enfants, préguardiennats, halte-accueil...).

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende peuteropvangvoorzieningen :
 - Crèches ONE
 - Maison communale d'accueil de l'enfance ONE
 - Maisons d'enfants ONE
 - Prégardiennat ONE
 - Halte-Accueil ONE
 - Kinderdagverblijf K&G
 - Autonome onthaalouders ONE en K&G

BESCHERMING VAN EN HULPVERLENING AAN DE IN MOEILIKHEDEN VERKERENDE JEUGD

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten georganiseerd in het kader van de wetgeving over de hulpverlening aan de jeugd van de Franse Gemeenschap en van de Vlaamse Gemeenschap, inclusief de huisvesting en de diensten die geleverd worden krachtens de beslissingen genomen door de Jeugdrechter.

- Deze categorie bevat de volgende erkende voorzieningen en diensten, erkend door de Franse of door de Vlaamse Gemeenschap :
 - Aide en milieu ouvert (AMO),
 - Projet pédagogique particulier (PPP),
 - Centres d'accueil d'urgence (CAU)
 - Centres d'accueil spécialisés (CAS),
 - Centres d'observation et d'orientation (COO),
 - Services d'accueil et d'aide éducative (SAAE),
 - Centres d'orientation éducative (COE),
 - Services d'aide et d'intervention éducative (SAIE),
 - Services de placement familial (SPF),
 - Services de prestations éducatives ou philanthropiques (SPEP),
 - Service de protutelle / Dienst voogdij
 - Les instances officielles SAJ, SPJ
 - Begeleidingstehuizen,
 - Dagcentra,
 - Diensten voor begeleid zelfstandig wonen (BZW),
 - Diensten voor crisishulp aan huis (CAH),
 - Diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA),
 - Diensten voor pleegzorg
 - Thuisbegeleidingsdienst
 - Opvang- orientatie- en observatiecentrum (OOOC)
 - Les instances officielles CBJ en Jeugdrechtbank

VRIJETIJDINRICHTINGEN VOOR JONGEREN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de jongeren onthalen in het kader van hun vrije tijd.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende vrijetijdsinrichtingen gesubsidiëerd in het kader van de sociale cohesie, “étés jeunes”, de gemeentediensten en de jeugdhuizen :
 - Jeugdcentra erkend door de VGC,
 - Jeugdclubs erkend door de VGC,
 - Jeugdhuizen erkend door de VGC,
 - Initiatief voor buitenschoolse opvang (IBO) KG
 - Maison de jeunes CF
 - Certaines Organisations de jeunesse CF
 - Maisons d'enfants de la Ville de Bruxelles
 - Inrichtingen die culturele en sportieve buitenschoolse activiteiten aanbieden en die erkend zijn door de COCOF of door de GGC.

Andere voorzieningen en diensten, bestemd voor iedereen en niet alleen voor de jongeren, onthalen eveneens de jongeren tijdens hun vrije tijd. Gezien ze niet specifiek gericht zijn tot de jongeren, werden zij in andere categorieën behandeld.

HULPVERLENING AAN DE JEUGD

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een juridische en psychologische bijstand verlenen (inclusief voor de mishandelde jongeren). Zij bevat eveneens de voorzieningen en diensten die als doel hebben de jongeren te informeren en op hun vragen te antwoorden.

Deze inrichtingen zijn erkend door de CF, l'ONE, Kind en Gezin of door de VG maar worden niet beoogd door de decreten « hulpverlening aan de jeugd » van de twee gemeenschappen.

- Deze categorie bevat de volgende voorzieningen en diensten :
 - Centre d'information pour jeunes CF
 - Jongereninformatiepunt VGC qui offre un service social ou un service juridique,
 - Vertrouwenscentrum kindermishandeling KG
 - Equipe SOS Enfants ONE

De dienstverlening aan buitenlandse minderjarigen die niet vergezeld zijn worden hier niet opgenomen maar wel in de categorie « immigratie ».

IMMIGRATIE

HULPVERLENING AAN IMMIGRANTEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die specifieke hulp verlenen aan immigranten (voor hun administratieve papieren, voor het zoeken naar een woning, voor vertalingen, specifieke hulpverlening aan minderjarige vreemdelingen...).

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Onthaalbureau voor nieuwkomers – VG
 - Hulpverlening aan vluchtelingen, waaronder de huisvesting aangeboden door Fedasil
 - Expertisecentra gespecialiseerd in samenlevingsvraagstukken – VG (Vlaams minderhedencentrum)
 - Regionaal integratiecentrum VG/VGC
 - Service d'Interprétariat Social de Bruxelles / Sociaal vertaalbureau van Brussel
 - Minderhedenforum VG/VGC
 - De specifieke dienstverlening aan buitenlandse minderjarigen die niet vergezeld zijn

INTERCULTURELE DIALOOG EN PREVENTIE DISCRIMINATIE

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de preventie van discriminatie (o.m. racisme) beogen of die werkzaam zijn in de interculturele dialoog. Zij bevat namelijk "het Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van het racisme" en de verenigingen die actief zijn op het gebied van de interculturaliteit (het "Huis van Latijns-Amerika" bijvoorbeeld).

JUSTITIE

HULPVERLENING AAN DE JUSTITIABELEEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een sociale en psychologische begeleiding aanbieden aan de te berechtenen (verdachten, gevangenen, bevrijden) en/of de verwanten van deze te berechtenen.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - les SEMJA,
 - les services d'aide aux justiciables (COCOF),
 - les Service d'aide sociale aux détenus (CF),
 - Centrum begeleiding en behandeling van daders seksueel misbruik (VG),
 - Centrum voor justitieel welzijnswerk (CAW – VG)
 - Les services d'aide sociale aux justiciables (COCOM)
 - De justitiehuisen

RECHTSWINKELS EN JURIDISCHE DIENSTEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een juridische hulpverlening van eerste rang (consultatie, juridische informatie) of een plaatselijke bemiddeling aanbieden.

- Deze categorie bevat de volgende voorzieningen en diensten :
 - Vredegerecht
 - Justitiehuisen
 - Bemiddelingsdiensten of plaatselijke preventiediensten (gemeentediensten)
 - Les Organisations d'aide juridique / Organisatie voor juridische bijstand (Federaal)
 - Andere verenigingen of diensten die juridische hulp aanbieden

Bevat eveneens de specifieke juridische hulpverlening aan de jeugd die eveneens in de categorie "Hulpverlening aan de jeugd" werd opgenomen.

MISHANDELING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die hulpverlening aanbieden aan de slachtoffers van mishandeling. Dit betekent onthaal en psychosociale bijstand, beluistering, maar ook een rol als informatieverschaffende inrichting en schakel voor verdere administratieve en juridische stappen.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - De hulpverleningsdiensten aan de slachtoffers – gebonden aan de politiezones
 - Dienst voor slachtofferhulp (CAW – VG) ;
 - Andere meer specifieke verenigingen zoals « SOS viol », vereniging tegen racisme en xénophobie, echtelijk geweld, enz
 - De justitiehuisen
 - Sommige gemeentediensten voor preventie of bemiddeling die hulp verlenen aan slachtoffers ;
 - Equipe SOS Enfants ONE

PERSONEN MET EEN HANDICAP

Dit thema bevat de voorzieningen en diensten specifiek aangeboden aan de personen met een lichamelijk of psychisch handicap.

DAGONTHAAL VOOR GEHANDICAPTEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die enkel gericht zijn aan gehandicapte personen (volwassenen en/of schoolgaande of niet schoolgaande kinderen) en die een dagonthaal aanbieden. Deze voorzieningen aanbieden een aangepaste structuur voor het onthaal tijdens de dag.

De residentiële diensten (huisvesting) werden behandeld in de categorie « Aangepaste residentiële diensten ».

- Bevat o.m. de volgende diensten :
 - Centre de jour pour adultes (PHARE),
 - Centre de jour pour enfants non scolarisés (PHARE),
 - Centre de jour pour enfants scolarisés (PHARE),
 - Dagcentrum (VAPH),
 - Centre de jour / Dagcentrum (COCOM/GGC).

REVALIDATIE

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten voor de revalidatie van gehandicapte personen. Hun taak bestaat erin de personen te helpen om hun organische, fysieke en psychische functies optimaal terug te vinden.

- Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - De centra voor functionele revalidatie (PHARE of VAPH)
 - Les hôpitaux de revalidation et de réadaptation (COCOF)

AANGEPASTE RESIDENTIËLE DIENSTEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een residentiële dienst (verblijf) aanbieden aan gehandicapte personen. Deze verblijven kunnen van korte of lange duur zijn.

- Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Les centres d'hébergement pour adultes ou enfants (PHARE)
 - De tehuizen voor gehandicapten (COCOM/GGC)
 - « Tehuis voor niet-werkenden » (VAPH)
 - « Tehuis voor werkenden » (VAPH)
 - « Tehuis voor kort verblijf » (VAPH)

TEWERKSTELLING EN SOCIO-PROFESSIOELE INTEGRATIE

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de gehandicapte persoon helpen bij zijn oriëntatie naar een job, inclusief de ondernemingen met aangepaste werkgelegenheid.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten:
 - Les entreprises de travail adapté (PHARE)
 - De “Gespecialiseerde opleidings- begeleidings- en bemiddelingsdienst” (VDAB)
 - De « Gespecialiseerde arbeidsonderzoeksdienst » (VDAB)
 - De « Beschutte werkplaatsen » (VG) en bestemd voor de gehandicapte personen.

HULPVERLENINGS- EN BEGELEIDINGSDIENST

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de gehandicapte persoon helpen in zijn dagelijks leven en die hem helpen tot meer autonomie (hulpverlening voor de dagelijkse taken, vertaaldienst, begeleidingsdienst, oriëntatiedienst in het schoolmilieu, pedagogische begeleidingsdienst...).

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Les associations oeuvrant à l'insertion par le logement/ Vereniging voor integratie via huisvesting, erkend door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
 - Les services d'accompagnement pédagogique (PHARE)
 - Les services d'interprétation pour sourds (PHARE)
 - Les centres d'orientation spécialisée (PHARE)
 - Les services d'accompagnement (PHARE)
 - De « Thuisbegeleidingsdiensten » (VAPH)
 - De « Dienst voor beschermd wonen » (VAPH)
 - De « Dienst voor begeleid wonen » (VAPH)
 - Les « Centrum voor ontwikkelingsstoornissen » (VAPH)
 - Les Service d'aide aux actes de la vie journalière/« Dienst hulpverlening bij activiteiten in het dagelijks leven » reconnus par la COCOM/VVG

SOCIALE, CULTURELE EN SPORTIEVE ACTIVITEITEN VOOR GEHANDICAPTE PERSONEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die de organisatie van vrijetijdsactiviteiten voor gehandicapten ten doel hebben.

Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :

- De « Organisaties voor vrijetijdszorg » (VAPH)

Andere voorzieningen en de diensten, bestemd voor iedereen en dus niet enkel voor gehandicapte personen, kunnen eveneens personen met een handicap opvangen voor hun vrijetijdsactiviteiten. Gezien ze zich niet specifiek richten tot personen met een handicap, werden ze in andere categorieën behandeld.

LICHAMELIJKE GEZONDHEIDSZORG

MEDISCHE ZORGEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die zowel algemene als gespecialiseerde lichamelijke gezondheidszorgen aanbieden.

- Deze categorie bevat de volgende erkende diensten :
 - Centra voor planning (COCOF, COCOM/GGC) en aanverwanten.
 - Les maisons médicales ou centres de santé intégrés (COCOF)
 - Ziekenhuizen (COCOM/GGC, VG, CF) en openbare polyklinieken
 - Centra voor prenatale raadpleging (ONE, Kind in Gezin)
 - De voorzieningen van palliatieve verzorging. Het gaat hier niet om diensten van palliatieve verzorging die in ziekenhuizen zijn gevestigd, maar wel om volwaardige palliatieve verzorgingsvoorzieningen.
 - De dagcentra voor verzorging, waaronder deze erkend door de GGC of door de COCOF en niet enkel bestemd voor de gehandicapten en bejaarden
 - De medische wachtposten

Deze categorie bevat niet de plaatsen waar verzorging is aangeboden aan bejaarden, gehandicapte personen en personen met psychische problemen. Bijvoorbeeld, de geriatrie of de psychiatrische instellingen.

BEVORDERING VAN DE GEZONDHEID, VAN HET WELZIJN EN VAN DE STEUNVERLENING AAN DE FAMILIES EN AAN DE ZIEKEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die informatie verstrekken aan het publiek betreffende de gezondheid, die steun leveren aan de zieken en aan hun naasten of die werken ter verbetering van het welzijn en het leefmilieu via de gezondheidszorg.

- Deze categorie bevat de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Les centres de promotion de la santé à l'école (PSE) (Communauté Française)
 - Les consultations pour enfants en consultatiebureaus (ONE en Kind en Gezin)

Deze categorie bevat niet de verenigingen die het publiek informeren over verslavingsproblemen (cf. thema Geestelijke-gezondheidszorg)

GEESTELIJKE-GEZONDHEIDSZORG

HUISVESTING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een huisvestingsdienst aanbieden aan personen die geestesstoornissen hebben.

- Deze categorie bevat de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Les maisons de soins psychiatriques/Psychiatrische verzorgingstehuizen (COCOM/GGC)
 - Les initiatives d'habitations protégées (COCOF)
 - Les initiatives d'habitations protégées/De initiatieven van beschut wonen(COCOM/GGC)
 - De initiatieven beschut wonen (VG)

Deze categorie bevat niet de psychiatrische ziekenhuizen. Deze werden opgenomen in de categorie "psychiatrische ziekenhuizen".

VERSLAVING

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die hulp verlenen aan drugsgebruikers en verslaafden (alcohol, spelen, ...) en aan hun naasten, zowel inzake informatie, begeleiding, integratie, verzorging als inzake huisvesting.

- Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten:
 - Les services actifs en matière de toxicomanies (COCOF)
 - De « Centra voor expertise inzake preventieve gezondheidszorg » (VG)
 - De diensten begeleid wonen (COCOM/GGC) en bestemd voor de druggebruikers.

PSYCHOLOGISCHE EN PSYCHIATRISCHE CONSULTATIES

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die psychologische en psychiatrische consultaties aanbieden, alsook psychologische hulpverlening (o.m. gespreksgroepen). Ze zijn dikwijls beluisterplaatsen waar de personen zich mogen uitdrukken over hun lijden en hun wanhoop. Ze zijn dus niet enkel bestemd voor personen die geestesstoornissen hebben. Ze laten het toe, aan elke persoon die een geestesstoornis heeft of die zijn psychisch evenwicht zou kunnen verliezen, om een antwoord te verkrijgen dat aangepast is aan zijn behoeften en om van een aandacht te genieten die aangepast is aan zijn geval.

De psychologische en psychiatrische raadpleging in een medische post of in een ziekenhuis werd hier niet hernoemen.

- Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Les services de santé mentale/Dienst voor geestelijk gezondheidszorg (COCOM/GGC)
 - Les services de santé mentale (COCOF)
 - Centra voor geestelijke gezondheidszorg (VG)
 - De « Expertisecentra voor dementie » (VG)
 - Centres de planning familial (COCOF)
 - CAP – Centres de planning / CAW – Centra voor planning (COCOM / GGC)
 - Centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW-VG)

PSYCHIATRISCHE ZIEKENHUIZEN

Deze categorie bevat de ziekenhuizen die specifiek patiënten met psychische stoornissen opvangen.

- Bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Les hôpitaux psychiatriques (COCOF)
 - Les hôpitaux psychiatriques/ Psychiatrische ziekenhuizen (COCOM/GGC)
 - Psychiatrische ziekenhuizen (VG)

Deze categorie bevat niet in dit stadium, de psychiatrische diensten van de algemene of universitaire ziekenhuizen.

BEGELEIDINGSDIENSTEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die hulp verlenen aan personen met geestesstoornissen en die ze helpen tot meer autonomie (hulp inzake dagelijkse handelingen, integratie, structuur aangepast om de personen gedurende de dag te onthalen...).

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
- Les centres de jour/Dagcentra (COCOM/GGC) voor personen met psychische stoornissen.
 - De dagcentra voor verzorging (COCOM/GGC) voor personen met psychische stoornissen.

BEJAARDEN

RESIDENTIEEL ONTHAAL VOOR BEJAARDEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een residentiële dienst (huisvesting) aanbieden aan bejaarden.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Rusthuizen (COCOF, VG, COCOM/GGC),
 - Rusthuizen met verzorging (COCOF, VG, COCOM/GGC),
 - Geriatrisch hospitaal,
 - « Residence service » (COCOM/GGC),
 - « Flatservice » (VGC)
 - Alternatieve tehuizen

SOCIALE, CULTURELE EN SPORTIEVE ACTIVITEITEN VOOR BEJAARDEN

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten die een specifiek onthaal aanbieden aan bejaarden in het kader van hun vrijetijdsactiviteiten (sociale, culturele, sportieve, ontmoetingspunten...). Bevat ook intergenerationele ontmoetingsruimten.

- Deze categorie bevat o.m. de volgende erkende voorzieningen en diensten :
 - Lokaal dienstencentrum (Vlaamse Gemeenschap en VGC) en die enkel aan bejaarden diensten aanbieden,
 - Sociaal-culturele verenigingen (Vlaamse Gemeenschap) (institutes specifiek voor bejaarden),
 - Intergenerationele ontmoetingsruimten.

DAGVERZORGINGSCENTRA

Deze categorie bevat de dagcentra voor verzorging, erkend door de GGC of door de COCOF. Het grootste deel van de personen die deze centra bezoeken zijn bejaarden. Omwille van deze reden werden alle dagcentra voor verzorging van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hier opgenomen.

SPORT ET VRIJE TIJD

De sportclubs worden hier niet opgenomen. Enkel de openbare voorzieningen voor sport en vrijetijdsactiviteiten die toegankelijk zijn voor iedereen werden weerhouden (sportcentra, speelpleinen, agoraspace...).

De sportzalen van scholen die soms verhuurd worden aan sportclubs worden hier niet opgenomen

ZWEMBADEN

INDOOR EN OUTDOOR SPORTCENTRA

SPEELPLEINEN EN AGORASPACE

SCHONE KUNSTEN EN AUDIOVISUEEL

SCENEKUNSTEN, TONEELZALEN

Bevat :

- De theaters ;
- De cabaretten ;
- De café-theaters ;
- De toneelzalen en de concertzalen.

BIOSCOPEN

De categorie "bioscopen" bevat alle bioscopen die door de Franse Gemeenschap of door de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden gesubsidiëerd. Overeenkomstig de criteria die voor de uitwerking van de database zijn aangenomen, herneemt zij niet de private instellingen zoals Kinépolis of de bioscopen "UGC".

MUSEA EN TENTOONSTELLINGSZALEN

Deze categorie herneemt het geheel van de Brusselse musea, inclusief de musea van de ULB, evenals de plaatsen voor tijdelijke tentoonstellingen.

DOCUMENTATIE- EN UITLEENCENTRA

Bevat :

- De openbare bibliotheken ;
- Gespecialiseerde bibliotheekvoorziening (VGC) ;
- De archieven en de documentatiecentra (indien het een grote dienst is, zoniet werd zij opgenomen als zijnde een bijkomende dienst) ;
- mediatheken
- ludotheken

CULTURELE EN ARTISTIEKE CENTRA

Deze categorie bevat les centres culturels et les « gemeenschapscentrum » erkend door de Communauté Française en de Vlaamse Gemeenschap.

Deze categorie bevat ook enkele culturele verenigingen met activiteiten als deze van de cultuurcentra, want ze organiseren culturele debatten, fimprojecties, enz. in hun eigen lokalen (Association culturelle Jacquemotte, le Rayon Vert, Al Andalous, de CIVA, enz., bijvoorbeeld).

CULTUURVORMING VIA ATELIERS EN STAGES

Bevat :

- verenigingen die als eerste doelstelling de organisatie van stages en de culturele vorming hebben
- De Centres d'expression et de créativité van de CF

DIGITALE OPENBARE RUIMTEN EN MULTIMEDIARUIMTEN

- De gemeentelijke DOR
- Andere verenigingen of diensten die gratis een Internetconnectie toelaten

FAMILIE

HULPVERLENING AAN DE FAMILIES

Deze categorie bevat de voorzieningen en diensten met hulpverlening aan families : resolutie van familiale geschillen, versterking of restauratie van de familieband, voorbereiding tot echtscheiding, adoptie...

■ Deze categorie bevat o.m. de volgende voorzieningen en diensten :

- Ontmoetingsruimten ouders-kinderen
- Organisation d'adoption CF
- Dienst voor maatschappelijk onderzoek interlandelijke adoptie (K&G)
- Hulpverlening voor de scheidingen
- Echtelijk geweld
- Gezinsbemiddeling
- Plannings familiaux

GESLACHTSGEBONDEN BIJSTAND EN HULPVERLENING

Deze categorie herneemt de hulpverleningsvoorzieningen en -diensten specifiek bestemd voor de vrouwen of voor de mannen of voor de homoseksuelen.